

Fantastic
Club

RAY BRADBURY

AICI SÎNT TIGRI

EDITURA
ALBATROS

Fantastic
Club

RAY BRADBURY

AICI SÎNT TIGRI

Traducere și postfață
de PETRE SOLOMON

EDITURA ALBATROS

virtual-project.eu

== aladrian ==

R IS FOR ROCKET by Ray Bradbury

Copyright 1962 by Ray Bradbury

Coperta : Reproducere după o pictură de
JACQUES WYRS (Franța)

Dedicație

Când eram copil, în Midwest, aveam obiceiul să ies noaptea afară și să mă uit la stele, plin de uimire.

Cred că orice băiat face la fel.

Când nu mă uitam la stele, alergam, în tenișii mei vechi sau nou-nouți, ca să mă dau huța în vreun copac, ca să înot în vreun heleșteu, sau ca să mă vâr în biblioteca orașului pentru a citi despre dinozauri ori despre mașinile de explorat Timpul.

Cred că orice băiat face la fel.

Cartea de față este o carte despre acele stele și despre acei teniși. Îndeosebi despre stele, pentru că așa am crescut, familiarizându-mă din ce în ce mai mult cu rachetele și cu spațiul cosmic, pe măsură ce înaintam spre vârsta de doisprezece, treisprezece și paisprezece ani.

Asta nu înseamnă că am uitat de teniși și de puternica lor vrajă, precum veți vedea în ultima povestire din acest volum, pe care am inclus-o nu din pricină că are ca temă Viitorul, ci din pricină că vă dă o oarecare idee despre ce fel de băiat eram, pe vremea când mă zgâiam la stele și mă gândeam la anii ce vin.

Și nici pe dinozauri nu i-am uitat, pe acești dinozauri îndrăgiți de orice băiat; ei sunt prezenți, la rându-le, în aceste pagini, laolaltă cu o Mașină care călătorește înapoi în Timp, pentru a strivi un fluture.

Așadar, aceasta este o carte scrisă de un băiat care a crescut într-un orașel din Illinois și a apucat începutul Erei Spațiale, așa cum nădăjduse și visase.

Dedic aceste povestiri tuturor băieților care se minunează de Trecut, aleargă grăbiți în Prezent și își pun mari speranțe în Viitor.

Stelele sunt ale voastre, dacă aveți mintea, mâinile și inima necesare pentru a le dobândi.

RAY BRADBURY
Los Angeles
28 martie 1962

R DE LA RACHETĂ

Era acolo un gard, de care ne lipeam fețele, simțind cum vântul se face mai cald — ne agățam de gardul acela și uitam cine suntem sau de unde venim, visând în schimb cine am putea fi și unde am putea pleca...

Și totuși eram niște băiețași, și ne plăcea să fim niște băiețași; trăiam într-un orașel din Florida și ne plăcea acest orașel; ne duceam la școală, iar școala ne plăcea destul de mult, ne cățaram în copaci, jucam fotbal și ne iubeam părinții...

Dar, nu știi cum se face, în fiecare oră, în fiecare zi a săptămânii, era câte un minut sau câte o clipă când ne gândeam la flăcări și la stele și la gardul în spatele căruia adăstau... și atunci iubeam mai presus de orice rachetele.

Gardul. Rachetele.

În fiecare sâmbătă dimineață...

Băieții se întâlneau acasă la mine.

N-apuca bine soarele să răsară, că ei se porneau pe zbierete până când vecinii simțeau nevoia să scoată pe găurile de ventilație câte o armă cu gloanțe paralizante, poruncindu-le băieților să tacă, dacă nu vor să se prefacă în statui vreme de o oră — ia să vedem, vă convine?

— Suiți-vă într-o rachetă, vârați-vă capetele în reactor! strigau atunci băieții, bineînțeles de după gardul grădinii noastre. Bătrânul Wickard, vecinul nostru, era un foarte bun țintaș cu pomenita armă.

În dimineața aceea de sâmbătă, o dimineață rece și cețoasă, zăceam în pat și mă gândeam cum o feștelisem în ajun la examenul de semantică de la școală, când am auzit deodată, de sub fereastră, chiotele băieților. Nu era nici șase dimineața, peste Atlantic mai pluteau încă vălătuci groși de ceață, iar vibratoarele aparatelor meteorologice de la colțurile străzilor abia începuseră să vâjaie, emițând radiații pentru a alunga ceața; le auzeam gemetele plăcute, catifelate.

M-am dus la fereastră și mi-am scos capul afară.

— O.K., pirați ai spațiului! Porniți motoarele!

— Hei! îmi strigă Ralph Priory. Adineauri am auzit că astăzi se lansează un nou program! Zborul spre lună, cu o rachetă dotată cu un motor nou, XL-3, care învinge gravitația într-o oră!

— Buddha, Mohamed, Alah și alte zeități reale și semimitologice! exclamai eu, depărtându-mă de fereastră cu atâta repeziciune, încât toți băieții se prăbușiră în iarbă sub presiunea zborului meu.

M-am vârat într-un costum spațial, mi-am pus ghetete, mi-am agățat capsulele cu hrană sintetică la buzunarul, din șold — căci știam că nu

vom avea parte de mâncare, și nici măcar răgazul să ne gândim la ea pe ziua de azi — ci va trebui să ne umplem burta cu pastile când o să înceapă să ne ghiorăie mațele — și m-am azvârlit în liftul-aspirator, pentru a coborî cele două etaje.

Pe gazon, cei cinci băieți își mușcau buzele, ținându-și gura de colo până colo, încruntați.

— La capătul șinei e un marțian cu ochi de purice! le strigai eu, mângându-i cu o viteză de cinci mile pe oră.

În timp ce locomotiva cilindrică ne purta, șuierând, spre Rachetodromul aflat la o depărtare de vreo douăzeci de mile de orașel (o călătorie de câteva minute), am simțit că am purici în burtă. Un băiat de cincisprezece ani nu are ocazia să asiste prea des la spectacolele cele mari; aproape în fiecare săptămână, erau lansate îndeobște rachete mici, continentale. Acesta era însă un program grandios, printre cele mai grandioase... Luna, și dincolo...

— Mi-e greață! îmi spuse Priory, atingându-mi brațul.

— Și mie, îi răspunsei, înghiontindu-l la rândul meu. Ia ascultă, băiete, nu-i oare sâmbătă ziua cea mai potrivită din săptămână?

Am schimbat cu Priory zâmbete largi, pline de subînțelesuri. Ne-am pus de acord. Ceilalți pirați erau în regulă. Sid Rossen, Mac Leslyn, Earl Marnée — știau să se descurce, ca toți băieții, iubeau și ei rachetele, dar aveam sentimentul că n-ar fi în stare să facă ceea ce eu și Ralph aveam să facem într-o bună zi. Ralph și cu mine doream stelele, mai mult decât am fi dorit câte un pumn de diamante alb-albastre.

Zbieram și noi cu ceilalți, râdeam cu ei, dar în mijlocul zbieretelor și râsetelor, eu și Ralph rămâneam tăcuți. Cilindrul se opri deodată, scrâșnind, și nimeni nu mai zbiera, nu mai râse și nu mai alergă; toți tăceau acum, înaintând încet, cu Ralph în frunte, și toți se îndreptau în aceeași direcție, spre gard, ca să se agate de șipcile lui, fără să privească înapoi. Când am ajuns cu toții acolo, uriașa rachetă ieși din baldachinul ei de material plastic, ca dintr-un imens cort de circ interstelar, și porni pe traiectoria-i luminoasă înspre punctul de foc; gigantul pedestal pe care era montată părea un stol de păsări-reptile din preistorie, ce-l hrăneau și-l curățau pe-acest monstru de foc, înainte de a-l trimite spre cerul unde avea să se mistuie ca-ntr-o vatră.

Mi s-a tăiat brusc răsuflarea. N-am mai tras aer în piept până-n clipa când racheta a ajuns departe pe pajiștea de beton, urmată de tractoarele ca niște cărbuși acvatici și de cilindrii enormi în care se ascundeau oameni; de jur împrejur mașiniști îmbrăcați în costume de azbest trebăluiau la tot felul de mașini, bâzâind, cârâind și sporovăind în niște radiofoane invizibile și imperceptibile, deși noi le puteam auzi șaptele în mintea și în inima noastră.

— Dumnezeu! exclamai eu într-un târziu.

— Dumnezeuule milostiv! zise și Ralph, lângă cotul meu.

Ceialți repetară formula.

Era și cazul. O sută de ani de vise alese și puse laolaltă pentru a făuri cel mai îndrăzneț, mai frumos și mai fulgerător dintre toate visele. Fiece linie era un foc solidificat, perfect, o flacără înghețată, iar gheața asta aștepta să se topească acolo, în mijlocul unei câmpii de beton, gata să se deștepte cu un muget, să sară în sus și să-și izbească de Calea laptelui superbul și stupidul cap, făcând să se prăvale stelele într-un vârtej de meteori incandescenti. Simțeai că ar fi în stare să izbească nebuloasa „Sacului de cărbuni” drept în mijloc, pentru a-și croi drum pe cer.

M-a atins și pe mine, m-a atins atât de tare, încât am simțit ce înseamnă să dorești aprig un lucru și să suferi văzând că dorința nu ți se împlinește. Iar când astronautii au pornit pe pistă în ultimul vehicul, fără să facă nici un zgomot, trupul meu s-a dus cu ei și a intrat în ciudata lor armură albă, și în coifurile lor bulbucate. Ce mândri și nepăsători păreau! Ai fi zis că ieșiseră în formație la un meci de fotbal magnetic, pe unul din terenurile locale, pentru antrenament. Ei însă porneau spre Lună, se duceau acolo o dată la câteva săptămâni, iar mulțimile care obișnuiau să asiste nu mai erau de față, numai noi, băieții, îi mai sâcăiam la plecare.

— Tii, ce n-aș da să merg cu ei! exclamai eu. Aș da orice!

— Ei, zise și Mac, mi-aș da permisul pe-un an la locomotiva cilindrică!

— Da, zău așa!

Pentru noi, băieții, era o ocazie rară — împărțiți cum eram între jocurile acestei dimineți și artificiiile foarte reale și spectaculoase ale după-amiezii.

Apoi, pregătirile se terminară. După ce combustibilul fu încărcat în rachetă, oamenii se depărtară în goană de ea, ca niște furnici care fug de un zeu de metal iar Visul se trezi și, cu un țipăt, țâșni spre cer. Și dispăru numaidecât, nelăsând altceva decât un abur tremurător și fierbinte în văzduh, pe pământ și în inimile noastre. În locul unde fusese adineauri, nu se vedea decât o cicatrice arsă și o dâră de fum ca un nor cumulus.

— S-a dus! exclamă Priority.

Și am început cu toții să respirăm din nou, cu repeziciune, înghețați acolo, pe pământ, de parcă am fi fost atinși de gloanțele paralizante ale unei puști gigantice.

— Aș vrea să cresc repede, am zis atunci. Aș vrea să cresc repede, ca să pot zbura cu racheta.

Mi-am mușcat buzele. Eram atât de tânăr! La o vârstă ca asta nu poți pretinde să lucrezi în spațiu. Trebuie să fii *ales*. *Ales*.

În cele din urmă, cineva — cred că Sidney — spuse:

— Hai să mergem la televizor acum.

Toți încuviințară, afară de mine și de Priory. Noi am spus nu, iar ceilalți au plecat, râzând pe nerăsuflăte, sporovăind și lăsându-ne pe mine și pe Priory cu ochii țintă la locul unde fusese nava.

Din pricina lansării ei ne pierise cheful pentru orice altceva.

Din pricina ei, aveam să dau greș la examenul de semantică, de luni.

Dar nu-mi păsa.

În asemenea momente eram recunoscător providenței pentru inventarea alimentelor concentrate. Când stomacul ți se reduce la un ghem de senzații, nu-ți vine să-ți tragi un scaun la o masă pe care se servește un prânz cald. Câteva tablete înghițite în grabă înlocuiau perfect prânzul, fără ajutorul poței de mâncare.

Toată ziua m-am gândit la rachetă, până noaptea târziu. În nopțile următoare starea mea s-a înrăutățit atât de mult, încât a trebuit să recurg la aparatul de masaj și la muzica lui Ceaikovski, pentru a închide ochii.

— Ascultă, tinere, îmi spuse profesorul în luna aceea, dacă lucrurile continuă așa, va trebui ca la următoarea ședință a consiliului psihologic să te propun pentru altă clasă.

— Îmi pare rău, băiguui eu.

Profesorul îmi aruncă o privire aspră.

— Ce fel de problemă te frământă? Trebuie să fie una foarte simplă și de care ești conștient.

— Da, domnule, sunt conștient, răspunsei eu, clipind din ochi. Dar nu-i deloc simplă. E foarte complexă. Pe scurt, e vorba de rachete.

— Va să zică, R de la Rachetă? zâmbi profesorul.

— Cred că da, domnule.

— Nu putem permite însă, tinere, ca problema asta să-ți stingherească activitatea școlară.

— Credeți că am nevoie de un tratament hipnotic, domnule?

— A, nu! protestă profesorul, cercetând o fișă cu numele meu scris deasupra.

Simțeam un pietroi în stomac.

— Știi, Christopher, îmi spuse profesorul privindu-mă țintă, ești cel mai bun din clasă.

Rămase pe gânduri o clipă, închizând ochii.

— Va trebui să ne ocupăm de o mulțime de alte lucruri, încheie el. Apoi mă bătu pe umăr și adăugă: Bine, continuă-ți treaba. Nu-ți face griji.

Și se depărtă.

Am încercat să-mi văd de treabă, dar degeaba — nu puteam să mă concentrez. În ziua aceea profesorul nu m-a slăbit din ochi și s-a tot uitat la fișa mea, mușcându-și buzele. Pe la orele două după-amiază a format un număr la receptorul de la pupitrul lui și a discutat ceva cu

cineva, timp de cinci minute.

N-am putut auzi ce-și spuneau.

Dar când a pus la loc receptorul în furcă, s-a uitat la mine ținând, cu o lumină stranie în ochi.

Un amestec de invidie, admirație și milă. Avea o expresie nițeluș cam tristă, dar parcă și fericită.

Da, ochii lui exprimau foarte mult. Dar restul feței sale nu exprima nimic.

Mă făcea să mă simt ca un sfânt și totodată ca un diavol.

În după-amiaza aceea, devreme, am plecat de la școală spre casă împreună cu Ralph Priority. I-am povestit lui Ralph ce se întâmplase, iar Ralph a încruntat din sprâncene, cum face el de obicei.

Începusem să mă cam neliniștesc. Ralph îmi împărtășea neliniștea, sporind-o astfel.

— Ia spune, Chris, crezi c-o să te elimine?

Locomotiva cilindrică se opri în stație cu un șuierat. Am coborât și am pornit agale.

— Nu știu, răspunsei eu.

— Ar fii o mare porcărie, spuse Ralph.

— Poate că am nevoie de o săpuneală psihiatrică zdravănă. Nu mai merge să-mi neglijez studiile în felul ăsta.

În fața casei mele ne-am oprit și ne-am uitat o clipă la cer.

— Stelele nu se văd ziua, spuse Ralph, dar noi le putem vedea, nu-i așa, Chris?

— Așa e.

— O să fim împreună, nu, Chris? Nu te pot da afară acum, fir-ar ai naibii! Suntem camarazi. N-ar fi corect.

N-am spus nimic, pentru că în gâtleejul meu nu era loc pentru altceva decât un nod enorm.

— Ce-i cu ochii tăi? mă întrebă Ralph.

— A, m-am uitat prea mult la soare. Intră în casă, Ralph!

Când am dat drumul la duș în baie am început să chiuim, dar chiotele noastre nu prea erau convingătoare — nici măcar când am dat drumul la apa rece.

În timp ce ne uscam la ventilatorul cu aer cald, m-am gândit la o sumedenie de lucruri. Literatura, îmi spuneam, e plină de oameni care se bat cu niște dușmani crunți, puternici. Ei pun la bătaie inteligența și forța lor împotriva tuturor piedicilor, până când înving sau sunt înfrânți. Eu, însă, nu aveam în fața mea nici un adversar vizibil. Conflictul se desfășura în întregime în capul meu, lăsându-mi vânătăi și răni pe care nu le putea vedea nimeni în afară de mine însumi și de un psiholog. Era totuși la fel de dureros.

— Ascultă, Ralph, i-am spus în timp ce ne îmbrăcam, eu duc un

război.

— De unul singur? Întrebă el.

— Nu te pot amesteca și pe tine, pentru că e un război personal. De câte ori nu mi-a spus maică-mea: „Nu mânca atâta, Chris, ochii ți-s mai mari decât stomacul!”

— De un milion de ori mai mari.

— Două milioane. Ei bine, Ralph, parafrazează. Tradu cuvintele astea în felul următor: „Nu mai *vedea* atâta, Chris, mintea ta e prea mare pentru trupul tău...” E un război între o minte care tânjește după niște lucruri pe care trupul meu nu i le poate da.

— Înțeleg ce vrei să spui când afirmi că-i un război personal, rosti Priory, calm, scuturând din cap. În cazul ăsta, Christopher, sunt și eu în război.

— Știam eu. Mă gândesc că ceilalți băieți au să renunțe cu timpul. Dar nu cred că noi doi, Ralph, vom renunța vreodată. Cred că vom aștepta mereu.

Ședeam în mijlocul terasei superioare, luminată de soare, a casei și încercam să verificăm niște probleme pe caietele noastre de exerciții. Priory nu se putea concentra. Nici eu de altfel. Priory dădu glas gândului pe care eu nu cutezam să-l rostesc:

— Chris, Consiliul pentru astronautica își *selecționează* cadrele. Nu te poți prezenta. Trebuie să *aștepți*.

— Știu.

— Aștepți din momentul când ești îndeajuns de matur ca să simți că îți îngheață stomacul la vederea unei rachete trimise spre Lună, până când ți se trec toți anii, și cu fiecare lună care trece speri că într-o dimineață un elicopter albastru va coborî din ceruri, pentru a ateriza pe gazonul tău, și că din el va ieși un astronaut elegant care va porni cu pas repezător pe alee și va suna la poartă.

— Aștepți elicopterul acela până la vârsta de douăzeci și unu de ani. Atunci, în ultima zi a celui de-al douăzecilea an de viață, bei și râzi în hohote, spunând că, zău, tot nu-ți puneai la inimă treaba asta.

Ședeam amândoi acolo, adânciți în gânduri.

— Nu vreau s-ajung la o astfel de deziluzie, Chris, urmă Priory. Am cincisprezece ani, întocmai ca și tine. Dar dacă voi ajunge la vârsta de douăzeci și unu de ani fără ca un astronaut să sune la poarta casei unde locuiesc, atunci...

— Știu, știu. Am stat de vorbă cu oameni care-au așteptat degeaba. Și dacă o să pățim și noi la fel, Ralph, ei bine, o să ne îmbătăm amândoi și pe urmă o să ne angajăm ca hamali la încărcarea vreunui cargou cu destinația Europa.

— Ca hamali, îngână Ralph, pälind.

Pe palier se auziră pași repezi și catifelati — era maică-mea.

— Bună, doamnă! o întâmpina eu, surâzând.

— Hello. Hello, Ralph.

— Hello, Jhene.

Nu părea să aibă mai mult de douăzeci și cinci de ani, în ciuda faptului că mă născuse și mă crescuse, și a faptului că lucra la Biroul guvernamental de statistică. Era o femeie subțire și zveltă, veșnic cu zâmbetul pe buze; înțelegeam de ce o iubise atât de mult tata pe când trăia. Să ai un părinte e mai bine decât nici unul.

Priory se ridică în picioare. Bietul de el, fusese crescut într-un institut de pediatrie!

Jhene se apropie de Ralph și-i atinse fața cu mâna, spunându-i:

— Arăți prost. Ce-i cu tine?

— Nimic, absolut nimic, răspunse Ralph, izbutind să suradă.

Jhene n-avea nevoie de vreun îndemn.

— Poți rămâne la noi peste noapte, Priory, îi spuse. Te vrem printre noi. Nu-i așa, Chris?

— Bineînțeles.

— M-aș întoarce la institut, spuse Ralph, cam cu jumătate de glas, pe cât mi s-a părut. Dar fiindcă mă rugați, și fiindcă Chris are nevoie de ajutor pentru lecția de semantică de mâine, o să rămân și-o să-l ajut.

— Ești foarte generos, îi spusei.

— Dar mai întâi, am de făcut câteva comisioane. Mă întorc într-o oră.

După plecarea lui Ralph, maică-mea mă privi cu atenție, apoi își trecu degetele prin părul meu, cu un gest delicat.

— Se întâmplă ceva, Chris.

Inima mea refuza să se destăinuie. Aștepta. În cele din urmă deschisei gura, dar Jhene continuă să vorbească:

— Se întâmplă ceva, undeva. Azi am primit la birou două telefoane. Unul de la profesorul tău, iar celălalt de la... nu pot spune de la cine. Nu vreau să spun nimic, până nu se întâmplă...

Inima mea începu din nou să vorbească, încet și cu aprindere:

— Atunci nu-mi spune nimic, Jhene. Telefoanele alea...

Jhene îmi prinse mina între palmele-i calde și catifelate și-mi spuse, privindu-mă țință:

— Ești atât de tânăr, Chris! Îngrozitor de tânăr!

Nu i-am răspuns.

— Nu ți-ai cunoscut niciodată tatăl, urmă ea cu ochii strălucitori. Aș fi vrut să-l cunoști. Știi ce era, Chris?

— Da. Lucra într-un laborator de chimie, mai tot timpul sub pământ, la mare adâncime.

Maică-mea rosti pe un ton ciudat:

— Da, Chris, tatăl tău lucra adânc sub pământ, și nu vedea niciodată stelele.

Simțeam că-mi urlă inima în piept.

— O, mamă, mamă...

De ani de zile nu-i mai spusese „mamă”.

A doua zi dimineață, când m-am trezit, odaia era plină de soare, dar canapeaua pe care dormise Priory era goală. Am tras cu urechea. Nu l-am auzit bălăcindu-se sub duș, și nici uscătorul electric nu bâzâia. Priory plecase.

I-am găsit bilețelul prins cu un ac pe ușa glisantă:

„Ne vedem la amiază, la școală. Maică-ta m-a rugat să-i fac un comision. A primit azi-dimineață un telefon și mi-a spus că are nevoie de ajutorul meu. Cu bine, Priory”.

Priory să-i facă un comision Jhenei?! Ciudat! Jhene primise un telefon dimineața devreme...

M-am întors în odaia mea și m-am așezat pe canapea. În timp ce ședeam acolo, am auzit glasurile unor băieți care mă strigau de pe terenul de tenis.

— Hei, Chris! Ai întârziat!

Mi-am scos capul pe fereastră.

— Vin acum.

— Nu, Chris.

Era maică-mea. Avea un glas liniștit și cam straniu. M-am întors spre ea: stătea în spatele meu, chiar în pragul ușii, cu fața palidă, trasă, marcată de suferință.

— Nu, Chris, repetă ea, încet. Spune-le să se ducă singuri, fără tine, azi.

Băieții continuau, cred, să facă gălăgie afară, dar eu nu-i auzeam. Eram atent doar la mine și la maică-mea, firavă, palidă și sfioasă, în pragul odăii mele. Undeva departe, vibratoarele meteorologice începuseră să bâzâie și să geamă.

M-am întors încet la fereastră și m-am uitat în jos, la băieți. Erau trei și priveau în sus, cu gurile pe jumătate deschise într-un fel de zâmbet și cu aparatele de semantică în mâinile lor butucănoase.

— Ascultă, începu unul dintre ei — era Sidney.

— Îmi pare rău, Sid. Îmi pare rău, băieți. Duceți-vă fără mine. Nu pot veni azi. Ne vedem mai târziu, da?

— Salve, Chris!

— Da' ce, ești bolnav?

— Nu, dar... Duceți-vă fără mine, băieți. Ne vedem mai târziu.

Simțeam că mi se opresc vorbele în gât. M-am întors cu spatele la fețele lor întrebătoare, ațintite în sus, și m-am uitat la ușă: maică-mea nu mai era acolo. Coborâse în tăcere scările. I-am auzit pe băieți depărtându-se, fără prea mult zgomot, spre stație.

În loc să iau liftul, am coborât încet scările.

— Unde-i Ralph, Jhene? o întrebai pe maică-mea.

Deși se prefăcea că-i absorbită de pieptănarea lungului ei păr bălai cu un pieptene vibrator, îmi răspunse:

— L-am expediat. Nu voiam să fie și el aici în dimineața asta.

— De ce nu m-am dus azi la școală și-am rămas acasă, Jhene?

— Te rog să nu mă întrebi, Chris.

Înainte de a mai putea spune ceva, am auzit un vuiet în aer. Răzbea chiar prin pereții insonorizați ai casei, ca o săgeată de muzică scânteietoare și mă făcea să vibrez.

Am tras aer în piept. Teama, nesiguranța și îndoiala se spulberară numaidecât.

În clipa când am auzit sunetul acela, m-am gândit la Ralph PRIORITY. *O, Ralph, dac-ai putea să fii și tu aici!* Nu-mi venea nici mie să cred că-i adevărat. Nu-mi venea a crede că aud aievea nota aceea, deși o auzeam cu întreaga mea ființă, cu trupul și cu sufletul, nu doar cu urechile.

Sunetul se auzea acum mai aproape. Mi-era teamă să nu se depărteze. Dar nu se depărta, ci dimpotrivă, scăzând în intensitate, coborî în vecinătatea casei noastre, într-un vârtej de petale mari de lumină și umbră; am știut atunci că era un elicopter de culoarea cerului. Încetă să mai huruie, iar în tăcerea așternută, maică-mea se aplecă înainte, încordată, lăsând din mână pieptenul și ținându-și răsuflarea.

În aceeași tăcere, am auzit niște pași grei pe rampa de jos. Niște pași pe care-i așteptasem îndelungă vreme. Niște pași pe care mă temeam că n-o să-i aud niciodată.

Cineva atinse soneria.

Și *am știut* atunci cine era.

Dar singurul gând ce mi-a trecut prin minte a fost: „Mă, Ralph, ce naiba ți-a venit să pleci tocmai acum, când se-ntâmplă toate astea? Ce ți-a venit?”

Omul arăta de parcă s-ar fi născut cu uniforma aceea pe el: îi era lipită pe trup ca un al doilea strat de piele, o piele de culoarea sării, smălțată ici-colo cu câte un punctișor sau o linioară albastră. O uniformă cât se poate de simplă și totuși perfectă, în spatele căreia stătea întreaga forță musculară a Universului.

Numele lui era Trent. Vorbea pe un ton hotărât, într-un fel firesc, mergând drept la subiect.

Eu stăteam acolo, nemișcat, iar maică-mea stătea în celălalt capăt al încăperii, arătând ca o fetiță speriată. Stăteam și ascultam. Îmi amintesc doar câteva frânturi din conversația lor:

— ...Gradele supreme, IQ. Percepția A-1, curiozitatea triplu-A. Entuziasmul e necesar pentru durata lungă a învățământului, opt ani...

- Da, domnule.
- ...Discuții cu profesorii de semantica și psihologie...
- Da, domnule.
- ...Și nu uita, domnule Christopher...

Domnule Christopher!

— ...Și nu uita, domnule Christopher, că nu trebuie să știe nimeni că ai fost selecționat de către Consiliul pentru astronautica.

— Nimeni?

— Mama și profesorul dumitale știu, desigur. Dar nimeni altcineva nu trebuie să afle. S-a înțeles?

— Da, domnule.

Trent zâmbi liniștit, stând acolo, cu mâinile-i mari pe șolduri.

— Ți vine să întrebi de ce, nu-i așa? De ce nu trebuie să le spui prietenilor dumitale? O să-ți explic. E o formă de protecție psihologică. Noi selecționăm în fiecare an circa zece mii de tineri din miliardele care alcătuiesc populația globului. Din cei zece mii vor ieși, cu opt ani mai târziu, trei mii de cosmonauți de diferite specialități. Ceilalți trebuie să se întoarcă în sânul societății. N-au reușit, dar nu are rost ca lumea să știe asta. În general, sunt eliminați încă în primele șase luni, dacă e cazul să fie eliminați. Și e greu să te întorci și să-ți înfrunți prietenii, spunându-le că n-ai fost în stare să treci examenul la cea mai importantă profesie din lume. Iată de ce ne străduim să facem mai ușoară întoarcerea. Mai e însă și un alt motiv. Tot unul psihologic. O jumătate din farmecul copilăriei îl constituie sentimentul superiorității asupra altor copii, gândul că ești mai tare decât ei într-un fel sau altul. Interzicându-ți să le spui camarazilor dumitale, noi îți luăm o jumătate din plăcerea prilejuită de primirea în rândurile astronautilor. În felul acesta știm limpede dacă ai dorit să zbori în spațiu din motive frivole, sau de dragul zborurilor spațiale. Dacă îți alegi această carieră împins de înfumurare ești pierdut. Dacă o alegi pentru că nu poți *altfel*, ești fericit.

Și, întorcându-și capul spre maică-mea, îi spuse:

— Ți mulțumesc, doamnă Christopher.

— O întrebare, domnule, îi spusei eu. Am un prieten. Ralph Priory. Locuiește la un institut de pediatrie...

— Nu-ți pot spune, firește, cum e cotate, dar e pe lista noastră, îmi răspunse Trent. E prietenul dumitale? Firește, ai vrea să fii cu el. O să-i verific dosarul. E la un institut, spui? Asta nu e bine. Dar o să vedem...

— Dacă ați vrea! Mulțumesc.

— Vino sâmbătă la cinci după-amiază să mă vezi la rachetodrom, domnule Christopher. Până atunci, tăcere!

Ieși, salutându-ne. Dispăru apoi în cer cu elicopterul.

Maică-mea veni repede lângă mine și-mi șopti: O, Chris, Chris!

Am rămas multă vreme îmbrățișați, vorbind în șoaptă — ea îmi tot spunea ce bine o să fie pentru amândoi, dar mai ales pentru mine, ce cinste era — la fel ca pe vremuri, când oamenii posteau, și făceau jurăminte, și se duceau la biserică, și tăceau, și se rugau să fie vrednici de credința lor, trăind aidoma călugărilor și preoților multor religii, în locuri depărtate, de unde se întorceau apoi în lume, pentru a duce o viață exemplară și pentru a propovădui credința. Acum era la fel, dar într-o anumită privință acesta era un cin mult mai important, iar eu urmam să fac parte din el; și chiar dacă nu voi mai fi fiul ei, voi fi al întregii lumi, voi fi tot ceea ce își dorise tatăl meu să fie, dar nu apucase sau nu avusese norocul să devină...

— Așa e, așa el șoptii eu. Îți fângăduiesc că o să... Apoi adăugai, stăpânindu-mă: Dar spune-mi, Jhene, cum... cum o să-i comunicăm lui Ralph? Ce facem cu el?

— Îi spui că pleci, atâta tot, Chris. Foarte simplu. Nu-i spui mai mult decât atât. O să înțeleagă.

— Bine, Jhene, dar *tu*...

— Da, o să mă simt singură, Chris, îmi tăie ea vorba surâzând cu blândețe. Dar o să am munca mea, și-o să-l am pe Ralph.

— Vrei să spui că...

— Îl iau de la institut. O să locuiască aici, după plecarea ta. Asta voiai să-ți spun, nu-i așa, Chris?

Am dat din cap cu o senzație ciudată, parcă eram paralizat tot.

— Da, asta am vrut să-mi spui.

— O să fie un fiu bun. Aproape la fel de bun ca tine, Chris.

— O să fie strașnic!

I-am spus lui Ralph Priory că plec în Europa, ca să învăț timp de un an într-o școală de acolo și că maică-mea dorește ca el să locuiască la noi, până la întoarcerea mea. I-am spus toate astea repede, cu un glas precipitat, de parcă mi-ar fi ars limba. Iar când am terminat, Ralph veni la mine și-mi scutură mâna, apoi o sărută pe maică-mea pe obraz și spuse:

— Voi fi mândru, foarte mândru.

În chip ciudat, Ralph nu mai întrebă nimic, nici despre motivele plecării, nici despre destinația ei, nici despre durata absenței mele. Singurul lucru pe care-l putu spune, fu:

— Ne-am distrat grozav, nu-i așa?

Și nu mai scoase o vorbă, ca și cum n-ar fi avut curajul să spună mai mult.

Era vineri seară, după un concert dat în amfiteatrul din centrul orașului, și ne întorceam toți trei acasă — eu, Priory și Jhene — râzând.

Nu-mi făcusem bagajul. Priory îmi atrase atenția asupra acestui lucru, în treacăt, fără să insiste. Eu, însă, n-aveam nevoie să-mi fac

bagajul, căci toate nevoile mele personale aveau să-mi fie asigurate de altcineva, în următorii opt ani.

Profesorul meu de semantică mă chemă la telefon, ca să-mi ureze noapte bună.

Apoi ne-am dus la culcare. Înainte de a adormi, m-am tot gândit că fusese ultima noapte petrecută cu Jhene și cu Ralph. Da, chiar ultima.

Și nu eram decât un băiat de cincisprezece ani!

Apoi, pe întuneric, chiar înainte să adorm, Priory se răsuca încet pe canapeaua lui și, întorcându-și spre mine fata solemnă, îmi șopti:

— Chris...

Tăcere.

— Chris, ești încă treaz?

Era ca un ecou stins.

— Da.

— Tu nu mai *aștepti*, nu-i așa, Chris?

Înțelegeam ce vrea să spună. Nu-i puteam răspunde. I-am spus:

— Sunt groaznic de obosit, Ralph.

Se trase înapoi, se culcă la loc și-mi șopti:

— Așa m-am gândit, că tu *nu mai aștepti*. E grozav, Chris! E grozav!

Și întinzând mâna spre mine, mă ciupi de braț, ușor.

Pe urmă, am adormit amândoi.

Era sâmbătă dimineață. Băieții zbierau pe-afară; glasurile lor umpleau ceața matinală. L-am auzit pe moș Wickard deschizând gaura de ventilație și scoțându-și afară arma cu gloanțe paralizante.

— Tăceți! strigă bătrânul către băieți, dar nu părea supărat.

Era tabietul lui de sâmbătă dimineață. Îi auzeam pe băieți chicotind.

Priory se trezi și mă întrebă:

— Chris, să le spun că astăzi nu te duci cu ei?

— Nu le spune nimic!

Jhene se depărta de ușă, merse la fereastră și, aplecându-se, strigă — părul bălai îi părea prins într-o bentiță de ceață:

— Hei, băieți, Ralph și Chris coboară numaidecât!

— Ce-nseamnă asta, Jhene? exclamai eu.

Jhene se apropie de noi și ne spuse:

— O să vă petreceți sâmbăta întocmai așa cum vi-o petreceți de obicei, adică împreună cu ceilalți.

— Mă gândisem să stau cu tine, Jhene.

— Ce fel de sărbătoare ar mai fi, acum?

Jhene ne servi micul dejun, apoi ne sărută pe obraji și ne împinse afară pe ușă, drept în brațele băieților.

— Băieți, azi nu mergem la rachetodrom.

— De ce să nu mergem, Chris?

Pe fețele lor se citea o adâncă nedumerire. Era pentru prima oară că nu voiam să merg cu ei acolo.

— Glumești, Chris!

— Sigur că glumește.

— Ba nu glumește deloc, spuse Priory. Vorbește cât se poate de serios. Și nici eu nu vreau să merg. Mergem *în fiecare* sâmbătă. Devine ceva obositor. Las' că mergem săptămâna viitoare.

— Păi...

Deși era limpede că sunt nemulțumiți, nu se duseră singuri: fără noi nu mai era, cică, nici o plăcere.

— La naiba, o să mergem săptămâna viitoare! Sigur că da. Ce-ai de gând, Chris?

Le-am spus ce aveam de gând.

Ne-am petrecut dimineța jucând niște jocuri la care renunțasem de multă vreme, apoi ne-am fâțâit într-un vagonet pe niște linii vechi și ruginite de cale ferată, ne-am plimbat într-o pădurice din afara orașelului, am fotografiat niște păsări, am înotat, iar în tot acest timp eu mă gândeam la un singur lucru: că e ultima zi.

Am făcut tot ce făceam de obicei sâmbătă — toate prostiile — și nimeni în afară de Ralph nu știa că eu voi pleca. Ora cinci se apropia din ce în ce. La patru, le-am spus „la revedere” băieților.

— De ce așa devreme, Chris? Ce faci astă-seară?

— Treceți pe la mine la opt, le răspunsei. Mergem să vedem noul film cu Sally Gibberts.

— Fain!

Eu și Ralph ne-am dus acasă.

Maică-mea nu era acolo, dar își lăsase o parte din ființa ei, zâmbetul, glasul și cuvintele, imprimate pe o rolă de audio-film pe patul meu; am luat rola, am vârat-o în aparat și am proiectat filmul pe perete — părul bălai, fața albă și cuvintele ei rostite cu o voce potolită:

„Nu-mi plac despărțirile, Chris. M-am dus la laborator pentru o lucrare suplimentară. Noroc. Toată dragostea! Când te voi revedea, vei fi un bărbat”.

Asta era tot. Priory aștepta afară, în timp ce eu urmăream filmul — de patru ori mi l-am pus. „Nu-mi plac despărțirile, Chris. M-am dus la laborator... Noroc. Toată dragostea...”

Făcusem eu însumi un film în ajun. L-am lăsat în aparatul de proiecție, unde-l pusesem. Filmul spunea doar „la revedere”.

Priory mă însoți o jumătate din drum. Nu voiam să-l las să se urce cu mine în vehiculul care avea să mă ducă la rachetodrom. I-am spus, strângându-i mâna cu putere:

— Ne-am distrat bine azi, Ralph.

— Da. Ei, Chris, ne vedem sâmbătă viitoare, ce zici?

— Aș vrea să pot spune „da”.

— Spune „da”, oricum. Sâmbătă viitoare — pădurea, băieții,

rachetele, moș Wickard și pușca lui...

Am râs amândoi.

— Desigur. Sâmbătă viitoare, devreme. Ai... ai grijă de mama noastră, da, Priory?

— E o întrebare stupidă, nătângule!

— Așa e.

— Chris!

— Da?

— O s-aștept. Așa cum ai așteptat și tu, deși acum nu mai trebuie să aștepți. O s-aștept.

— Poate că n-o s-aștepți mult, Priory. Sper că nu.

I-am împuns brațul. Mi l-a împuns și el pe-al meu.

Portiera vagonului se închise. Vehiculul se urni, lăsându-l în urmă pe Priory.

Am coborât la rachetodrom. Până la clădirea administrației erau vreo cinci sute de iarzi. Mi-au trebuit parcă zece ani ca să-i străbat.

— Data viitoare când te voi vedea, vei fi un bărbat...

— Să nu spui nimănu...

— O s-aștept, Chris...

Vorbele astea îmi clocoteau în inimă, nu voiau să iasă de acolo, iar ochii mi-erău împăienjeniți.

M-am gândit la visele mele. Cu racheta spre Lună. Nu va mai fi doar o parte din mine, o parte a *visului* meu. Voi fi eu însumi o parte din acest vis.

Umblând așa, mă simțeam mic, mic de tot.

Racheta spre Londra tocmai își lua zborul, în cursa de după-amiază, în vreme ce eu coboram pe rampă spre birouri. Rampa vibra, făcându-mi inima să se înfioare.

Începusem să mă maturizez, îngrozitor de repede.

M-am uitat la rachetă, până când cineva pocni din călcăie, salutându-mă în grabă:

— C. M. Christopher?

— Da, domnule, îngăimai eu. La datorie, domnule.

— Pe aici, Christopher. Pe poarta aceea. Pe poarta aceea, și dincolo de gard...

De gardul acela, de care ne lipeam fețele, și de care rămâneam agățați, sub vântul din ce în ce mai cald, uitând cine suntem și de unde venim, pentru că visam cine am putea fi și unde am putea ajunge...

Gardul acela, unde stătuseră niște băieți cărora le plăcea să fie băieți, și care locuiau într-un orașel ce le era drag, după cum le erau dragi și școala, și fotbalul, și părinții...

Niște băieți care, în fiecare oră, în fiecare zi, în fiecare săptămână se gândeau la flăcări și la stele și la gardul înapoia căruia adăstau... Niște

băieți care iubeau mai presus de orice rachetele...

Mamă, Ralph, o să ne revedem! O să mă întorc!

Mamă!

Ralph!

Și trecui dincolo de gard.

SFÂRȘITUL ÎNCEPUTULUI

În clipa când simți că soarele asfințește și stelele răsar, opri mașina de cosit. Iarba proaspăt tăiată, care-i răcorise fața și trupul, se ofili încetișor. Da, răsăriseră stelele, palide la început, dar din ce în ce mai strălucitoare pe bolta limpede și pustie. Auzi cum se închide ușa ce dădea spre verandă și simți că nevastă-sa îl privește, așa cum privea el însuși noaptea.

— Aproape că-i timpul, rosti ea.

Omul scutură din cap; n-avea nevoie să se uite la ceas. În goana clipelor, se simțea când foarte bătrân, când foarte tânăr, când înghețat, când înfierbântat. Deodată avu senzația că-i departe, la zeci de mile. Era propriu-i fiu, vorbind cu hotărâre în glas și gesticulând cu însuflețire, pentru a-și acoperi bătăile inimii și neliniștea ce-l cuprindea în clipa când se vâra în uniforma nou-nouță, când controla proviziile de alimente, tuburile cu oxigen, casca presurizată și costumul spațial — și își întorcea ochii spre cerul din ce în ce mai plin, așa cum și-i întorceau în noaptea asta toți oamenii de pe Pământ.

Redeveni grabnic el însuși, tatăl fiului, cu mâinile încleștate pe mânerul mașinii de cosit.

— Vino să te-azezi pe verandă, îl chemă nevastă-sa.

— Trebuie să lucrez.

Ea coborî treptele și porni spre el, pe pajiște.

— Nu-ți face griji din pricina lui Robert, o să se descurce.

— Dar totul e atât de neobișnuit! se auzi el spunând. Nu s-a mai făcut niciodată așa ceva. Gândește-te: o rachetă cu om la bord e lansată azi-noapte pentru a construi prima stație spațială! Dumnezeu, e cu neputință! Nu poate exista nici o rachetă, nici o rampă de lansare, nici o numărătoare inversă, nici un tehnician, iar eu n-am nici un fiu cu numele de Bob. Toată povestea asta e prea fantastică pentru mine!

— Atunci de ce te zgâiești la cer?

— Păi, astăzi către prânz, în timp ce mă duceam la birou, am auzit pe cineva râzând în hohote. Uluit, am rămas nemișcat ca o stană de piatră în mijlocul străzii: chiar *eu* râdeam! De ce? Pentru că până la urmă *știam* ce-o să facă Bob în noaptea asta, în sfârșit, *credeam*. Nu folosesc niciodată cuvântul „sfânt”, dar așa mă simțeam — ca un sfânt, în mijlocul străzii aceleia aglomerate. Apoi, pe la jumătatea după-amiezii, m-am surprins fredonând un cântec. Îl știi și tu: „Roțile se învârtesc, hăt-departe în văzduh”... Și iar m-a pufnit râsul. Firește, e vorba de stația spațială, mi-am spus. Roata cea mare, cu spițele ca niște țevi goale, pe care Bob va trăi șase sau opt luni, înainte de a se

întoarce pe Pământ. În drum spre casă, mi-am amintit alte cuvinte ale cântecului: „Credința mână roata cea mică, Dumnezeu împinge roata cea mare...” Îmi venea să sar în sus, să zbier, să-mi iau eu însumi zborul!

Nevastă-sa îi atinse brațul, spunându-i:

— Dacă tot stăm afară, măcar să ne instalăm comod.

Aduseră două balansoare în mijlocul pajiștii și se așezară, în vreme ce stelele se topeau într-o pulbere fină, presărată de la o zare la alta.

— E ca și cum am aștepta focurile de artificii aprinse la Sisley Field, în fiecare an, rosti nevastă-sa într-un târziu.

— Azi-noapte e lume mai multă...

— Mă gândesc că un miliard de oameni se uită la cer în clipa asta, cu gura căscată.

Așteptau, simțind cum pământul se mișcă sub balansoarele lor.

— Cât o fi ceasul?

— Opt fără unsprezece.

— Totdeauna știi ora exactă — pesemne că ai un ceasornic în cap.

— Astăzi nu pot greși. O să fiu în stare să-ți spun, cu o secundă înainte de lansarea rachetei. Uite! Avertismentul: încă zece minute!

Văzură cum în partea apuseană a bolții se desfac patru flori de foc roșu care, după ce pâlpăiră în vântul de deasupra deșertului, coborâră în tăcere spre pământul menit să le stingă.

În întinericul ce se înstăpânise din nou, soț și soție tăceau, fără să se legene în balansoarele lor.

— Opt minute, spuse el după un timp... Șapte minute...

Apoi, după o pauză parcă mai lungă:

— Șase...

Nevastă-sa, dându-și capul pe spate, privi stelele de deasupra ei și șopti:

— De ce? închise ochii și spuse apoi: De ce rachetele? De ce tocmai în noaptea asta? De ce toate astea? Aș vrea să știu.

El îi cercetă fața, palidă în reflexele imensului praf stelar al Căii Lactee. Deși simțea nevoia să-i răspundă, o lăsă să vorbească.

— Nu-i ca pe vremuri, când oamenii întrebau de ce se cațără unii pe muntele Everest, și li se răspundea: Pentru că muntele e acolo... N-am priceput niciodată: pentru mine nu era un răspuns.

„Cinci minute”, se gândi el. Auzea ticăitul timpului, în ceasul-brățară... „Roțile se învârtesc... Credința mână roata cea mică... Dumnezeu împinge roata cea mare...” Patru minute!... Acum oamenii erau instalați în rachetă, ca într-un stup, tabloul de comandă era plin de lumini...

Buzele începură să i se miște.

— Nu știi decât un singur lucru, că e sfârșitul începutului. Epoca de piatră. Epoca de bronz. Epoca de fier... De aici înainte vom înghesui

toate epocile astea sub un singur nume, merit să desemneze vremea când oamenii umblau pe pământ, aveau cum ciripesc păsările dimineața și mureau de invidie. O vom boteza poate Epoca terestră, sau poate Epoca gravitației. Milioane de ani ne-am luptat cu gravitația. Pe vremea când eram doar niște amibe și pești, ne-am luptat ca să ieșim din mare, fără ca gravitația să ne strivească. Ajunși cu bine pe țărm, ne-am luptat ca să stăm în picioare, fără ca gravitația să ne frângă noua invenție — șira spinării; ne-am zbatut ca să putem umbla fără să ne poticnim, ca să putem alerga fără să cădem. Gravitația ne-a ținut în frâu vreme de un miliard de ani, ne-a batjocorit cu vânturi și nori, cu viermi și lăcuste. Ceea ce e cu adevărat măreț în noaptea asta este faptul că ea marchează sfârșitul Gravitației și al epocii care-i va purta numele. Nu știu unde anume va fi fixată limita ei, la perși, care visau covoare zburătoare, sau la chinezi, care, în inocența lor, celebrau zilele onomastice și Anul nou cu focuri de artificii și jerbe de flori, sau la vreuna din neverosimile minute ori secunde din era următoare. Dar ne aflăm la capătul unei încercări care a durat un miliard de ani, al unei încercări îndelungate și, pentru noi, oamenii, onorabilă.

Trei minute... două minute și cincizeci și nouă de secunde... două minute și cincizeci și opt de secunde...

— Eu însă tot nu știu de ce, spuse nevastă-sa.

Două minute... *Gata? gata? gata?* Glasul de departe al spicherului de la radio, exclamând: *Gata! gata! gata!* Răspunsurile repezi, stinse, date de cei din racheta zbârnâitoare. *Verificați! Verificați! Verificați!*

Chiar dacă vom da greș cu prima rachetă, din noaptea asta, își spunea, vom trimite încă una, și încă una, vom zbura spre toate planetele, iar mai târziu spre toate stelele. Vom continua, până când cuvintele mari ca „nemuritor” sau „veșnic” vor căpăta un sens. Da, cuvinte mari, asta vrem. De când e lumea. Din clipa când am început să ne mișcăm limba în gură, am întrebat: Ce înseamnă toate astea? Nici o altă întrebare n-avea noimă, câtă vreme moartea ne îngheța spinările cu suflarea ei. Dar întrebarea asta se va spulbera, dacă ne vom instala pe zece mii de lumi ce se vor roti în jurul a zece mii de sori străini. Omul va fi la fel de infinit ca și spațiul. El va dăinui, așa cum dănuie și spațiul, în vecii vecilor. Indivizii vor muri, firește, ca totdeauna, dar istoria noastră se va prelungi departe în timp, atâta cât vom simți nevoia să vedem în viitor; iar certitudinea că vom supraviețui în veci ne va da sentimentul de siguranță, și răspunsul pe care l-am căutat totdeauna. Dăruieți cu viață, vom putea să păstrăm acest dar și să-l transmitem infinitului. Iată un țel care merită strădania de a-l atinge.

Balansoarele continuau să şușotească în iarbă.

„Un minut.”

- Un minut, rosti el cu glas tare.
- Ah! oftă nevestă-sa, întinzându-și mâna spre a lui. Sper că Bob...
- O să fie bine!
- O, Doamne, ai grijă...
- „Treizeci de secunde.”
- Fii atentă acum!
- „Cincisprezece, zece, cinci...”
- Fii atentă!
- „Patru, trei, doi, unu!”
- Uite! Uite! Acolo, acolo!

Se ridicară amândoi în picioare, cu un strigăt. Balansoarele se răsturnară, căzând în iarbă. Bărbatul și femeia se legănară, mâinile lor încercară să se găsească, să se prindă. Văzură cum cerul se colorează și strălucește, iar peste vreo zece secunde uriașa cometă țâșni în văzduh, arzându-l, stingând stelele și zburând ca o flacără, pentru a deveni o nouă stea în pulberea Căii Lactee, din nou vizibilă. Bărbatul și femeia se țineau de mână, ca și cum s-ar fi poticnit pe marginea unei stânci neverosimil aplecată deasupra unui hău, atât de adânc și de negru, încât părea fără fund. Ridicându-și privirile, se auziră suspinând și plângând. Abia după multă vreme se simțiră în stare să vorbească.

- Și-a luat zborul, nu-i așa?
- Da...
- E în regulă, nu-i așa?
- Da, da...
- Nu s-a prăbușit, nu?
- Nu, nu, e în regulă, Bob e în siguranță.

În cele din urmă se depărtară unul de celălalt. El își pipăi fața și-și privi degetele umede, bâiguiind:

- O să... o să...

Mai așteptară cinci minute, apoi încă zece, până ce retina, ecranul întunecos din capetele lor, începu să-i doară de atâta lumină — parcă ar fi fost milioane de bobite de sare scânteietoare. Fură nevoiți să-și închidă ochii.

- Bine, spuse femeia. Acum hai în casă!

El însă nu se putu urni. Doar mâna lui se întinse, parcă de la sine, spre mânerul mașinii de cosit. Înțelegându-și gestul, spuse:

- Mai am puțin de lucru...
- Dar nu vezi nimic!

— Ba, văd destul de bine. Trebuie să isprăvesc treaba. Pe urmă o să stăm pe verandă puțin, înainte de a intra în casă.

O ajută să ducă înapoi balansoarele pe verandă, o rugă să se așeze, apoi se întoarse și apucă mânerul mașinii. Mașina. Roțile care se învârtesc. O mașină simplă, pe care o ții în mâini, pe care o împingi

înainte, și înapoia căreia umbli filozofând în tihnă. Zgomotul ei, urmat de o liniște caldă. Huruit de roți, urmat de pasul catifelat al gândului.

Sunt bătrân, am un miliard de ani, își spuse. Am un minut, adică. Sunt înalt de un centimetru, ba nu, de zece mii de mile! Mă uit în jos și nu-mi pot vedea picioarele, atât de departe au ajuns.

Împinse mașina. În jurul lui cădea iarba, foșnind moale. Îi adulmecă mireasma, îmbătându-se cu ea, simțind că, prin el, întreaga omenire se scaldă în sfârșit în apele răcoroase ale izvorului tinereții.

În timp ce se scâldea astfel, își aminti din nou cântecul acela despre roți, care spunea că harul și credința sunt undeva, în mijlocul acestui cer, unde o singură stea cuteza acum să se miște, printre milioanele de stele încremenite.

Apoi încetă să mai cosească iarba.

FLUIERUL DE CEAȚĂ

Acolo, departe de uscat, înconjurați de apa rece, așteptam în fiecare noapte venirea ceții; și ea venea, iar noi ungeam cu ulei mașinăria de aramă și aprindeam farul de sus, din foișorul de piatră. Simțindu-ne ca două păsări pe bolta cenușie, Medunn și cu mine trimiteam raze roșii, apoi albe, și iarăși roșii, în calea navelor singuratic. Iar dacă ele nu ne zăreau lumina, rămânea întotdeauna vocea noastră, strigătul puternic și profund al fluierului nostru de ceață, care vibra prin zdrențele negurii, punând pe fugă pescărușii speriați, ce se risipeau ca niște pachete de cărți de joc, și stârnind valurile, înalte și spumegânde.

— Ducem o viață de pustnici, dar te-ai obișnuit cu ea, nu-i așa? mă întrebă Medunn.

— Da, îi răspunsei. Slavă Domnului, ești un om vorbăreț.

— Măine e rândul tău să te duci pe uscat, spuse el, zâmbind. Ca să dansezi cu fetele și să bei gin.

— La ce te gândești, Medunn, când te las aici singur?

— La tainele mării.

Medunn își aprinse luleaua. Era pe la orele șapte și un sfert, într-o seară rece de noiembrie; în turn era cald, farul își răsucea coada în sute de direcții, fluierul de ceață bâzâia în gâtleele lung al turnului. Nu exista nici un orașel pe coastă, până la o distanță de o sută de mile mai la vale, doar un drum care șerpuia singuratic spre mare, printr-un târâm pustiu, un drum cu câteva mașini, iar până la stânca noastră erau două mile de apă rece, brăzdată în răstimpuri de câte o navă.

— Tainele mării, repetă Medunn visător. Știi, oceanul e ca un fulg uriaș de zăpadă, cel mai fantastic fulg de zăpadă. Se dă de-a dura și se umflă mereu, căpătând mii de forme și culori, fiecare unică în felul ei. Ciudat. Într-o noapte, cu ani în urmă, eram singur aici, și deodată toți peștii mării au ieșit la suprafață. Ceva îi făcea să înoate spre golf și să rămână aici, parcă tremurând, și zgâindu-se la lumina roșie, albă și iarăși roșie a farului, încât le puteam vedea ochii caraghioși. M-am înfiorat. Semănau cu o coadă de păun mare, care se tot mișca. Până la miezul nopții au stat acolo. Apoi, fără zgomot, milioanele alea de pești dispărură. Poate că veniseră aici anume ca să se închine la ceva — așa îmi făcea impresia. Ciudat. Gândește-te însă cum le apare lor turnul ăsta, care se înalță la șaptezeci de picioare deasupra apei, cu lumina divină țâșnind dintr-însul, și cu vocea lui de căpcăun. Peștii aceia n-aveau să se întoarcă niciodată, dar nu crezi că, un timp, li s-a părut că sunt în prezența unei Ființe Supreme?

Înfiorat, m-am uitat la întinsa pajiște verde a mării, care se pierdea

spre Nicăieri.

— A, marea e plină de taine!

Medunn clipi din ochi, pufăind nervos din pipă. Toată ziua fusese nervos, fără să-mi spună de ce.

— Căci, în ciuda tuturor mașinărilor noastre și a așa-ziselor submarine, vor mai trece încă zece mii de secole până să punem piciorul pe fundul real al pământurilor scufundate, în împărățiile de basm de acolo, și până să cunoaștem *adevărata* groază. Gândește-te, acolo, în adânc, e încă anul 300 000 înainte de Cristos. În vreme ce noi defilam, cu surle și trâmbițe, pe pământ, tăindu-ne unii altora țările și capetele, ei trăiau în adâncurile reci ale mării, la douăsprezece mile sub suprafața ei, într-o eră la fel de străveche precum barba unei comete.

— Da, e o lume veche.

— Vino cu mine. Am să-ți arăt ceva, ceva deosebit.

Am urcat cele optzeci de trepte, vorbind pe îndelete. Când am ajuns sus, Medunn a stins lumina, ca să alunge reflexele din geamurile mate. Ochiul enorm al farului se răsucea cu grație, zumzăind, în găvanul lui bine uns. Fluierul de ceață şuiera ritmic, la fiecare cincisprezece secunde.

— Face zgomot ca un animal, nu-i așa? îmi spuse Medunn, scuturând din cap. Ca un animal uriaș și singuratic, urlând în noapte. Stând aici, pe muchea a zece miliarde de ani, strigă către Adâncuri: Sunt aici, sunt aici, sunt aici! Iar Adâncurile îi răspund, da, îi răspund... Te afli aici de trei luni, Johnny, așa că e mai bine să te pregătesc. Cam în această perioadă a anului, adăugă el scrutând întunericul și ceața, farul e vizitat de ceva.

— Cârduiri de pești, ca alea despre care-mi vorbeai?

— Nu, e altceva. Nu ți-am spus până acum, pentru că ai fi putut crede că-s ținut. Dar în seara asta trebuie să-ți spun, nu mai pot amâna, deoarece, dacă nu mă-nșală calendarul de anul trecut, noaptea asta e chiar noaptea când trebuie să se arate. N-o să intru în detalii, va trebui să vezi cu ochii tăi. Așază-te aici. Dacă vrei, mâine poți să-ți faci bagajul și să pleci cu șalupa, să-ți iei mașina parcată pe dana pentru bărci și să pornești spre vreun orașel din interior, cu luminile aprinse. N-o să te împiedic, nici n-o să te mustru. S-a mai întâmplat și acum trei ani, dar acum e prima seară că am pe cineva lângă mine, ca să verifice. Așteaptă și fii atent.

Trecu o jumătate de ceas, în care timp am schimbat doar câteva șoapte. Pe urmă, când am obosit să tot așteptăm, Medunn începu să-mi vorbească de ideile lui. Avea anumite teorii, chiar în legătură cu fluierul de ceață.

— Într-o zi, cu mulți ani în urmă, un om mergea pe țărmul rece și întunecat, ascultând vuietul oceanului. „Avem nevoie de un glas care

să răsunе peste ape, ca să avertizeze navele, își spunea el. Voi făuri eu însumi un astfel de glas. Un glas ca timpul și ca ceața; un glas ca un pat gol ce stă lângă tine toată noaptea, ca o casă goală căreia îi deschizi ușa, sau ca niște copaci desfrunziți, toamna. Un sunet ca acela scos de păsările care zboară spre miazăzi, cârâind, ca al vântului de noiembrie sau ca al mării ce se izbește de țărmul rece și aspru. Voi făuri un sunet atât de solitar, încât să nu scape auzului nimănui, un sunet la auzul căruia orice om să înceapă a plânge în adâncul sufletului, simțind că focul căminului său e mai fierbinte; un sunet care, auzit de la distanță, să-i facă pe oameni să se bucure că trăiesc într-o casă. Voi făuri un aparat sonor, căruia oamenii îi vor da numele de fluier de ceață, un aparat al cărui sunet să-i facă să simtă jalea veșniciei și amărăciunea vieții prea trecătoare.”

În clipa aceea se auzi fluierul de ceață.

— Am născocit povestea asta, pentru a încerca să-ți explic de ce ființa aceea se întoarce în fiecare an la Far. Cred că vine la chemarea fluierului de ceață...

— Bine, dar...

— Sst! mă întrerupse Medunn. Uite colo!

Și-mi făcu semn cu capul spre adâncurile mării. Ceva înota spre Far.

După cum am mai spus, era o noapte rece; în turn era frig, lumina se aprindea și se stinge, iar fluierul de ceață își tot trimitea chemările prin vâlătucii de negură. Nu puteai vedea departe, și nici deslușit, dar zăreai totuși marea adâncă mișcându-se în preajma pământului noptatic, neted și liniștit, de culoarea noroiului. În turnul înalt nu eram decât noi doi, și iată că deodată am zărit — foarte departe la început — o încrețitură, urmată de un val, apoi un vârtej de spumă. Și deodată, la suprafața apei reci ieși un cap, un cap mare, tuciuriu, cu niște ochi enormi, urmat de un gât interminabil! Capul se ridica la vreo patruzeci de picioare deasupra apei, pe un gât zvelt, tuciuriu și frumos. Abia atunci ieși la iveală din adâncuri și trupul, ca o insuliță de coral negru, cu scoici și crustacee. Monstrul își scutură coada. Cred că, de la cap la coadă, avea o lungime de nouăzeci până la o sută de picioare.

Nu mai știu ce am spus, dar am spus ceva.

— Liniștește-te, băiete, liniștește-te! îmi șopti Medunn.

— E cu neputință! am bâiguit eu.

— Nu, Johnny, *noi* suntem cu neputință. E așa cum a fost cu zece milioane de ani în urmă. *El* nu s-a schimbat. *Noi* și pământul ne-am schimbat, am devenit imposibili. Da, *noi*!

Monstrul înota încet, cu o mișcare maiestuoasă, departe pe apele înghețate. Fuioare de ceață tot zburau în jurul lui, atingându-l în treacăt. Unul dintre ochii monstrului prinse și reținu lumina farului nostru — roșie, albă, roșie, albă — și ne-o trimise înapoi, ca pe-un disc

azvârlit pe sus, cuprinzând o solie într-un cod primitiv. Era la fel de tăcut ca și ceața prin care înota.

— O fi vreun dinozaur! exclamai eu, ghemuindu-mă pe podea și ținându-mă de balustrada scării.

— Da, unul din specia dinozaurilor.

— Dar specia s-a stins!

— Ba nu, s-a ascuns numai, în adâncurile oceanelor, în cele mai adânci dintre adâncuri. Spune, Johnny, nu-i așa că e sugestiv acest cuvânt — *Adâncuri*? Într-un asemenea cuvânt simți toată răceala, și întunecimea, și adâncimea lumii.

— Ce ne facem?

— Ce să facem? Nu putem pleca, avem slujba noastră. Și apoi, suntem mai la adăpost aici decât pe orice șalupă care-ar încerca să tragă la mal. Ființa asta e mare cât un distrugător, și aproape la fel de rapidă.

— Dar de ce vine tocmai *aici*?

În clipa următoare am aflat și răspunsul. Fluierul de ceață își rosti chemarea. Iar monstrul îi răspunse.

Un strigăt răzbea printr-un milion de ani de apă și ceață. Un strigăt atât de chinuit și de solitar, încât m-am cutremurat tot. Monstrul striga către turn. Fluierul de ceață răsuna. Monstrul mai scoase un strigăt. Fluierul de ceață sună. Monstrul își deschise botul enorm și colțos, iar sunetul ce ieși din el era însuși sunetul fluierului de ceață. Un sunet solitar, intens și depărtat. Sunetul singurătății, al pustietății oceanului, al nopții reci. Acesta era sunetul.

— Știi acum de ce vine aici? Îmi șopti Medunn.

Am dat din cap.

— Tot anul, monstrul ăsta nefericit se ține departe, la vreo mie de mile pe mare, poate la o adâncime de douăzeci de mile, și așteaptă — poate că are un milion de ani în cârcă. Gândește-te, așteaptă de un milion de ani! Tu ai fi în stare să aștepți atâta? Poate că-i ultimul din specia lui. Așa îmi face impresia. În orice caz, cu cinci ani în urmă au venit aici niște oameni și au înălțat acest far. Și fluierul lor de ceață a început să sune, trimițându-și chemările spre locul unde monstrul stătea scufundat în somn și-n amintirile unei lumi în care existau mii de ființe aidoma lui, nu ca acum, când e singur, singur într-o lume ce nu-i făcută pentru el, o lume în care trebuie să se ascundă. Dar semnalele fluierului de ceață se aud și se sting, iar monstrul se urnește din fundul mâlos al oceanului, ochii lui se deschid ca lentilele unui aparat fotografic, întreaga lui ființă se mișcă, încet-încet, pentru că pe umeri îi atârână povara grea a oceanului. Fluierul de ceață răsună, familiar, prin sute de mile de apă, cazanele din pânțelele monstrului se încing, și iată-l că începe să se ridice, încet-încet, la suprafață. Hrănindu-se cu sumedenie de scrumbii, crevete și meduze, se ridică

lent, în lunile de toamnă, în septembrie, când începe ceața, în octombrie, când ceața se face mai deasă, iar fluierul își întetește chemările, și iată că, târziu în noiembrie, după ce a tot urcat câteva picioare în fiecare oră, ajunge aproape de suprafață. Trebuie să se miște încet, căci ar exploda dacă ar ieși numaidecât la suprafață. Îi trebuie trei luni întregi ca să se ridice la suprafață, și apoi încă multe zile ca să înoate prin apele reci până la Far. Iată-l așadar, Johnny, pe cel mai uriaș monstru al creațiunii, aici, în noapte. Farul îl cheamă, cu gâtul lui lung ca și al său, răzbind deasupra apei, cu un trup la fel ca al său și — mai ales — cu un glas la fel ca al său. Înțelegeți acum, Johnny, înțelegeți?

Fluierul de ceață se auzi din nou.

Monstrul îi răspunse.

Îl vedeam și știam — un milion de ani de așteptare în singurătate, a unei ființe care n-avea să se mai întoarcă niciodată. Un milion de ani de surghiun în fundul mării, un timp lipsit de noimă, căci cerul se golea de păsările-reptile, mlaștinile se zvântau pe continente, ursul și tigru cu colți de spadă se scufundau în iadul lor, iar oamenii alergau ca niște furnici albe pe dealuri.

Fluierul de ceață răsună din nou.

— Anul trecut, urmă Medunn, făptura aceea a înotat toată noaptea, de jur împrejur, de jur împrejur. Nu cuteza să se apropie prea mult, cred că era perplexă. Sau poate i-era teamă. Și nițeluș ciudă, pentru că bătuse atâta drum. Dar a doua zi, pe neașteptate, ceața s-a ridicat, iar soarele a răsărit din nou, pe un cer albastru ca o icoană. Iar monstrul a înotat departe de căldură și liniște, și nu s-a mai întors. Presupun că a stat și-a meditat un an de zile, cumpănind pe toate fețele cele văzute.

Monstrul era acum la numai vreo sută de iarzi, și striga la fluierul de ceață, care striga la el. Când lumina farului îi atinse, ochii monstrului scăpărară ca focul și ca gheața, ca focul și ca gheața.

— Așa e viața, conchise Medunn. Cineva așteaptă întotdeauna pe un altul, care nu se mai întoarce niciodată acasă. Întotdeauna o ființă iubește pe alta, mai mult decât aceasta o iubește pe ea. Iar după un timp îți vine să distrugi ființa pe care o iubești, ca să nu te mai faci să suferi.

Monstrul înota spre Far.

Fluierul de ceață răsună din nou.

— Să vedem ce se întâmplă, îmi spuse Medunn.

Și deconectă fluierul de ceață.

Tăcerea ce se așternu în clipele următoare era atât de intensă, încât ne puteam auzi bătăile inimii în clopotul de sticlă al turnului; auzeam parcă și mișcarea lină, uleioasă, a luminii.

Monstrul se opri ca înghețat. Ochii lui enormi ca niște lanterne clipiră. Botul i se căscă. Și scoase un fel de muget, ca bubuitul unui

vulcan. Începu apoi să-și scuture capul încolo și înapoi, ca și cum ar fi vrut să caute sunetele pierdute acum în ceață. Zgâindu-se la Far, mugii din nou. Apoi ochii i se aprinseră. Ridicându-se și bătând apa, se năpusti spre turn, cu furie.

— Medunn, conectează la loc fluierul! îi strigai.

Medunn căută pe băjbâite comutatorul, dar chiar în clipa când îl nimeri, monstrul se ridică iarăși. I-am zărit labela uriașă abătându-se spre turn, aidoma unor pești strălucind în năvodul de lumină dintre gheare. Ochiul enorm din partea dreaptă a capului său zbuciumat scapără în fața mea ca un cazan, în care aș fi putut să mă prăbușesc urlând. Turnul se zgudui. Fluierul de ceață țipă, monstrul urlă și, îmbrățișând turnul, izbi în sticlă, care se sparse deasupra noastră.

Medunn îmi strigă, apucându-mă de braț:

— Repede, jos!

Turnul se legănă, tremură și începu să cedeze. Fluierul de ceață și monstrul urlau. Coborârăm scările, poticnindu-ne, gata-gata să cădem.

— Repede!

Am ajuns jos, în clipa când turnul se prăvălea spre noi. Ne-am ghemuit sub scări, în mica pivniță de piatră. Aceasta începu să se cutremure, sub ploaia de stânci abătute asupra ei. Fluierul de ceață încetă brusc să mai țipe. Monstrul se lăsă cu toată greutatea pe turn. Turnul se năruí. Eu și Medunn am îngenuncheat unul lângă altul, ținându-ne strâns, în timp ce lumea noastră sărea în aer.

Când se isprăvi totul, nu mai rămase nimic altceva decât beznă, și apa care clipoceala izbindu-se de pietre. Și celălalt sunet.

— Ascultă! îmi spuse Medunn liniștit. Ascultă!

Am așteptat o clipă. Apoi am auzit. Întâi o bolboroseală ca aceea făcută de aerul absorbit de un tub uriaș, apoi bocetul jalnic și disperat al monstrului solitar se revărsă în valuri asupra noastră; duhoarea grețoasă a trupului său umplea văzduhul, la un pas de pivnița noastră. Monstrul deschise botul și gemu. Turnul nu mai era. Lumina nu mai era. Farul care-l chemase pe monstru de la o distanță de un milion de ani, nu mai era. Iar monstrul își deschidea botul, scoțând niște sunete grozave. Sunetele unui fluier de ceață. În noaptea aceea, oamenii de pe navele care vor fi trecut în largul mării, și care nu vor fi zărit lumina, și nimic altceva, își vor fi spus, auzind sunetele acelea: E fluierul de ceață al Farului singuratic din golf. Totu-i în ordine. Înseamnă că am ocolit promontoriul.

Așa au mers lucrurile până la capătul nopții.

Soarele era fierbinte și strălucea galben în după-amiaza zilei următoare, când echipa de salvare veni să ne scoată din pivnița noastră acoperită de stânci.

— Turnul s-a prăbușit, le spuse Medunn pe un ton grav. S-a prăbușit

din cauza unor fisuri provocate de valuri.

Și mă ciupi de braț.

Nu era nimic de văzut. Oceanul era calm, cerul albastru. Dar din materia verzuie ce acoperea pietrele turnului prăbușit și stâncile de pe țărm, emana o duhoare de alge. O mulțime de muște bâzâiau prin preajmă. Oceanul spăla țărmul golaș.

Peste un an fu construit un nou far, dar între timp eu căpătasem o slujbă în orașel, o nevastă și o casuță plăcută, care, în nopțile de toamnă, răspundea o lumină gălbuie; ușile-i erau încuiate, pe horn ieșea fum. Cât despre Medunn, rămăsese șef peste noul far, construit din beton armat, potrivit propriilor sale indicații. „Pentru orice eventualitate”, spusese el.

Farul cel nou a fost gata în noiembrie. Într-o seară, târziu, m-am dus singur cu mașina, mi-am parcat-o, apoi am privit întinderea cenușie a apelor și am ascultat de departe semnalele noului fluier de ceață — o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori pe minut.

Monstrul?

N-avea să se mai întoarcă niciodată.

— S-a dus, îmi spuse Medunn. S-a dus înapoi în Adâncuri. A învățat că în lumea asta nu poți iubi nimic prea mult. S-a întors în Adâncuri ca să aștepte încă un milion de ani. Săracul de el! Așteaptă și tot așteaptă acolo, în timp ce omul vine și pleacă, pe planeta astă mărunță și jalnică! Așteaptă și așteaptă!

Ședeam în mașină și ascultam. Nu puteam vedea farul sau lumina din golful singuratic. Auzeam însă fluierul, fluierul de ceață. Suna ca glasul monstrului.

Ședeam acolo, și aș fi vrut să pot spune ceva.

RACHETA

Fiorello Bodoni se trezea adeseori noaptea pentru a asculta gemetele rachetelor pe cerul întunecat. Se depărta tiptil de pat, sigur că nevastă-sa doarme, și ieșea afară în noapte. Măcar pentru câteva clipe scăpa de mirosul de mâncare răncedă din căsuța de pe malul râului. Își lăsa, o clipă, sufletul să zboare singur prin spațiu, pe urmele rachetelor.

În noaptea asta, stătea pe jumătate gol în întuneric și se uita la șuvoaiele de foc care bolboroseau în văzduh: rachetele, în drumul lor lung spre Marte, Saturn și Venus.

— Va să zică așa, Bodoni!

Acesta tresări.

Pe o ladă, lângă râul domol, ședea un bătrân care se uita și el la rachete, în tăcerea nopții.

— A, dumneata erai, Bramante?

— În fiecare noapte vii aici, Bodoni?

— Doar ca să respir aer curat.

— Da? Eu unul vin ca să văd rachetele, zise bătrânul Bramante. Eram un băiețuș când au început. Au trecut de-atunci optzeci de ani, și n-am pus niciodată piciorul într-o rachetă.

— Eu o să călătoresc odată și-odată într-o rachetă, spuse Bodoni.

— Ești nebun! exclamă Bramante. N-o să poți călători niciodată. Lumea asta e a oamenilor bogați. Bătrânul își scutură capul încărunțit și adăugă: în tinerețea mea, ziarele scriau cu litere de foc: „LUMEA VIITORULUI! Știință, Confort și Viață Modernă pentru toți!”... Ha! Ha! Optzeci de ani... Viitorul a devenit Azi! Și zburăm noi oare în rachete? Nu! Trăim în cocioabe întocmai ca strămoșii noștri.

— Poate că fiii mei, zise Bodoni.

— Nu! Nici fiii fiilor tăi! răcni bătrânul. Bogătașii sunt cei care au și vise, și rachete!

Bodoni șovăi o clipă, apoi spuse:

— Bătrâne, am pus deoparte trei mii de dolari. Mi-au trebuit șase ani ca să-i strâng. Pentru a-i investi în utilajul de care am nevoie în meseria mea. Dar de-o lună încoace, sunt treaz în fiecare noapte. Ascult vuietul rachetelor și mă gândesc. Iar în noaptea asta m-am hotărât. Unul dintre noi va zbura spre Marte!

Ochii lui negri străluceau.

— Ești un prost! îl repezi Bramante. Cum o să puteți alege? Care dintre voi o să zboare? Dacă zbori tu, nevastă-ta te va urî, pentru că vei fi mai aproape de Dumnezeu, în spațiu. Când, peste mulți ani, o să-i povestești despre uimitoarea ta expediție, n-o s-o roadă invidia?

— Nu, nu!

— Ba da! Dar copiii tăi? Își vor aminti ei oare cu recunoștință de tatăl lor, care-a zburat spre Marte în vreme ce ei au rămas pe Pământ? Ce țel absurd le-ai fixa băieților?! S-ar gândi toată viața la rachetă. N-ar mai putea să doarmă, de dorul ei, la fel ca și tine acum. Ar prefera să moară decât să renunțe la zbor. Nu le pune în față un asemenea țel, te previn! Lasă-i să se împace cu sărăcia lor. Îndreaptă-le privirea spre mâinile lor și spre atelierul tău, nu spre stele.

— Bine, dar...

— Să presupunem c-ar zbura nevastă-ta. Ce-ai simți tu, știind că ea a văzut și tu nu? Ea ar căpăta o aureolă de sfântă. Ai ajunge să te gândești s-o arunci în râu. Nu, Bodoni, mai bine cumpără-ți un concasor, de care ai oricum nevoie, și zdrobește-ți visele, prefă-le în țandări!

Bătrânul se depărta, privind spre râu, în ale cărui ape se răsfrângea cerul străbătut de rachete.

— Noapte bună, îi spuse Bodoni.

— Somn ușor, răspunse celălalt.

Când pâinea prăjită sări din grătarul de argint, Bodoni aproape că tipă. Nu închisese ochii toată noaptea. Printre copiii lui nervoși, alături de nevastă-sa masivă ca un munte, se zbuciumase, privind în gol. Bramante avea dreptate. Mai bine ar fi investit banii. De ce să-i pună deoparte pentru călătoria în spațiu, când un singur membru al familiei ar fi putut să zboare cu racheta, în timp ce restul s-ar fi chinuit pe Pământ, pradă unor doruri mistuitoare?

— Fiorello, mănâncă-ți pâinea prăjită, îi spuse nevastă-sa.

— Mi-e gâtul uscat, Maria, îi răspunse Bodoni.

Copiii dădură buzna în odaie — cei trei băieți bătându-se pentru o rachetă — jucărie, iar cele două fete purtând în brațe niște păpuși făcute după chipul și asemănarea locuitorilor de pe Marte, Venus și Neptun — manechine verzi, cu câte trei ochi galbeni și câte douăsprezece degete.

— Am văzut racheta cum zboară spre Venus! strigă Paolo.

— Tii, ce-a mai vâjâit când și-a luat zborul! suieră Antonello.

— Copii! zberă Bodoni, ducându-și mâinile la urechi.

Se zgâiră la el: i se întâmplă rareori să zberă. Bodoni se ridică de la masă.

— Luați aminte cu toții, le spuse el. Am destui bani ca să plătesc costul unei călătorii spre Marte, pentru unul dintre noi.

Începură să chiuie în cor.

— Înțelegeți? Unul dintre noi. Care să fie?

— Eu, eu, eu! strigară copiii.

— Tu, spuse Maria.

— Ba tu! îi răspunse Bodoni.
Tăcură toți.
Copiii își schimbă gândul.
— Să plece Lorenzo — e cel mai mare.
— Să plece Miriamne — e fată.
— Gândește-te ce-ai putea să vezi acolo, îi spuse Maria soțului ei,
dar cu un glas tremurător și cu o privire stranie. Meteorii, ca niște
pești. Universul. Luna. Trebuie să plece unul care să poată povesti la
întoarcere. Tu știi să povestești.
— Prostii! Tu știi să povestești la fel de bine.
Toți tremurau.
— Uitați-vă, spuse Bodoni, stânjenit.
Și, rupând niște paie de diferite lungimi dintr-o mătură, adăugă:
— Paiul cel mai scurt câștigă. Alegeți!
Și le întinse paiele, în pumnul strâns. Începură să tragă, solemn,
paiele, pe rând.
— Un pai lung.
— Un pai lung.
— Un pai lung.
Copiii isprăviseră.
În încăperea se făcuse liniște. Rămăneau două paie. Bodoni simți un
junghi în inimă.
— Hai, Maria, șopti el.
Maria trase un pai.
— Paiul scurt, spuse ea.
— Mama pleacă în Marte! oftă Lorenzo, pe jumătate bucuros, pe
jumătate trist.
Bodoni încercă să surâdă:
— Felicitări. Chiar azi o să-ți cumpăr biletul.
— Așteaptă, Fiorello...
— Poți pleca săptămâna viitoare, șopti el.
Maria văzu ochii triști ai copiilor ațintiți asupra ei și zâmbetele
atârnat sub nasurile lor mari și drepte. Îi dădu înapoi paiul lui
Bodoni, spunându-i:
— Nu pot pleca pe Marte.
— De ce nu?
— O să fiu ocupată c-un nou copil.
— Cum?!

Ea nu se uită în ochii lui când îi răspunse:
— În starea asta, n-ar avea rost să călătoresc.
Bodoni o apucă de cot,
— Vorbești serios?
— Să tragem din nou la sorți.
— De ce nu mi-ai spus înainte? o întrebă el, neîncrezător.

— Am uitat.
— Maria, Maria! murmură el, dezmierdându-i fața. Apoi se întoarce către copii: Trageți din nou,
Paolo trase paiul cel scurt.
— O să plec spre Marte! exclamă el, ținându-l ca un apucat.
Mulțumesc, tată!
Ceilalți copii se depărtară.
— E grozav, Paolo!
Paolo încetă să zâmbească și-și privi părinții, frații și surorile.
— Eu pot să plec, nu-i așa? îi întrebă el, cu un glas nesigur.
— Firește.
— Și o să mă mai iubiți, când o să mă-ntorc?
— Firește.
Paolo scutură din cap, privind prețiosul pai din mâna-i tremurătoare. Apoi îl azvârli cât colo.
— Uitasem. Începe școala. Nu pot pleca. Trageți din nou la sorti.
Ceilalți, însă, nu mai voiau să tragă la sorti. Păreau copleșiți de o adâncă tristețe.
— Nici unul dintre noi nu vrea să zboare, spuse Lorenzo.
— E mai bine așa, zise Maria.
— Avea dreptate Bramante, conchise Bodoni.

Cu mâncarea nedigerată, Fiorello Bodoni lucra în atelierul lui, tăind metal, topindu-l, turnându-l în lingouri folositoare. Salopeta i-era zdrențuită: de douăzeci de ani încoace, concurența îl ținuse pe muchea primejdioasă a mizeriei.

Era o dimineată foarte urâtă.
După-amiază, un individ intră în atelier și-i spuse:
— Ascultă, Bodoni, am ceva metal pentru dumneata.
— Ce fel de metal, domnule Mathews? îl întrebă Bodoni, distrat.
— O rachetă. Dar ce? N-ai nevoie de ea?
— Ba da! spuse Bodoni, apucându-l de braț pe individ, cu o privire năucă.

— Bineînțeles, e doar o machetă, zise Mathews. Când se fabrică o rachetă, știi, se construiește mai întâi un model în mărime naturală, din aluminiu. Ai putea să câștigi binișor topind-o. Ți-o vând pentru două miare...

— N-am atâția bani, răspunse Bodoni, lăsând mâna în jos.
— Îmi pare rău. Credeam că ți-ar fi de folos. Data trecută mi te-ai plâns că toată lumea te concurează. Mă gândeam să-ți vând vechitura asta. Atunci...
— Am nevoie de utilaj nou. Pentru asta am economisit bani.
— Înțeleg.
— Dacă ți-aș cumpăra racheta, n-aș fi în stare nici măcar s-o topesc.

Cuptorul meu pentru aluminiu s-a spart săptămâna trecută...

— Desigur.

— N-aş putea folosi racheta dacă ți-aş cumpăra-o.

— Ştiu.

Bodoni închise ochii, apoi îi deschise şi-l privi pe domnul Mathews.

— Dar sunt un mare prost. O să scot banii de la bancă şi o să ți-i dau.

— Păi, dacă nu poţi topi racheta...

— Dă-mi-o! spuse Bodoni.

— Bine, dacă spui... Astă-seară?

— Astă-seară ar fi straşnic, zise Bodoni. Da, aş dori să am astă-seară o rachetă.

Ieşise luna. Racheta era albă, în atelier. Avea albeaţa lunii şi albăstrimea stelelor. Bodoni se uita la ea, ca îndrăgostit. Ar fi vrut s-o dezmiere şi să se ghemuiască lângă ea, să-şi lipească obrazul de ea şi să-i destăinuie toate dorinţele tainice ale inimii sale.

— Eşti a mea, îi spuse, privind-o. Chiar dacă n-o să te urneşti şi n-o să scuipi foc niciodată, şi-o să rămâi aici, ruginind vreme de cincizeci de ani, eşti a mea!

Racheta mirosea a timp şi a depărtări. Parcă ar fi fost un orologiu. Avea gingăşia unui ceas elveţian. Îţi venea s-o pui în buzunar.

— Aş putea să dorm aici în noaptea asta, şopti Bodoni aţâţat.

Se aşeză în jilţul pilotului. Atinse o manetă.

Începu să fredoneze cu gura închisă, cu ochii închişi.

Cântecul se întetea, din ce în ce mai puternic şi mai sălbatic, vibrând în el, făcându-l să se aplece tot mai mult, împingându-l, o dată cu racheta, într-o tăcere vuitoare, ca un scrâşnet metalic, în vreme ce degetele îi zburau peste tabloul de comandă, iar ochii îi fremătau. Cântecul acesta crescuse până deveni o flacăra, o forţă năprasnică, o stihie care ameninţa să-l frângă în două. Gâfâind, fredona mereu, fără să se oprească — nu se putea opri — trebuia să continue, cu pleoapele strânse peste ochi, cu inima clocotind.

— Decolez! urlă el. (*Ce zguduitoră! Ce tunet.*) Uite luna! Şi meteorii! (*Zborul tăcut, în lumina vulcanică.*) Marte — da! Marte, Marte!

Se prăbuşi pe spate, gâfâind, epuizat. Măinile-i tremurânde alunecară de pe tabloul de comandă, iar capul începu să-i vâjâie. Rămase așa multă vreme, răsuflând din ce în ce mai potolit, cu inima bătând din ce în ce mai încet.

Încet-încet îşi deschise ochii.

Atelierul era încă acolo.

Fără să se mişte, se uita o clipă la mormanele de metal. Apoi, ridicându-se în picioare, trase de manete.

— Ia-ţi zborul, fir-ai să fii!

Racheta era mută.

— O să-ți arăt eu ție! răcni el.

Ieșind în noapte, porni aprigul motor al concasorului și se apropie cu el de rachetă. Silueta masivă a teribilei mașini se zugrăvea pe cerul luminat de lună. Mâinile lui tremurătoare se pregăteau să abată urgia asupra acestui vis mincinos și obraznic, pentru a-l zdrobi — voia să distrugă acest obiect absurd, pentru care plătise atâția bani, și care refuza să se urnească, să i se supună.

— Te învăț eu minte! urlă el. Dar mâinile lui zăboveau.

Racheta argintie zăcea în lumina Lunii. Iar dincolo de rachetă se zăreau luminile gălbui ale casei, arzând ca un foc potolit. Auzi muzica aparatului de radio. Rămase o jumătate de oră cu ochii țintă la rachetă și la luminile din casă. Apoi coborî din concasor și porni pe jos; umblând așa, începu să râdă, iar când ajunse la ușa din dos a casei, trase adânc aer în piept și strigă:

— Maria, Maria, începe să faci bagajele! Pornim spre Marte!

— A! Nu pot să cred!

— O să crezi, o să crezi!

Copiii se fâșâiau în curtea bătută de vânt, sub racheta scânteietoare, încă necutezând s-o atingă. Începură să plângă.

Maria se uită la soțul ei.

— Ce-ai făcut? îi spuse. Ți-ai cheltuit banii pe *asta*? N-o să zboare niciodată!

— Ba o să zboare! spuse el, privind racheta.

— Rachetele costă milioane. Ai tu milioane?

— O să zboare, repetă el, cu încăpățănare. Și acum, intrați în casă, cu toții. Am de dat niște telefoane, și de făcut niște treburi. Măine pornim! Să nu spuneți nimănui, ați înțeles? E un secret.

Copiii se depărtară de rachetă, cu pași poticniți. Le văzu fețișoarele febrile în ferestrele casei.

Maria nu se clintise.

— Ne-ai ruinat! gemu ea. Să folosești banii noștri pentru... pentru obiectul ăsta! Când ar fi trebuit să cumperi utilaj nou!

— O să vezi! îi spuse.

Ea se depărtă, fără un cuvânt.

— Dumnezeu să m-ajute, șopti el, și se apucă de lucru.

Pe la miezul nopții sosiră camioanele și-i livrară piesele ambalate ale rachetei, iar Bodoni își goli, zâmbitor, buzunarele. Apoi luă cu asalt racheta, adăugându-i sau scoțându-i metal, făcând vrăji și slobozind înjurături. Vârî în pânțele ei gol nouă motoare vechi, de automobil, apoi sudă camera motoarelor, pentru ca nimeni să nu-i poată vedea munca tainică.

În zori intră în bucătărie.

— Maria, spuse el, sunt gata pentru micul dejun.
Ea nu voia să stea de vorbă cu el.
În amurg, Bodoni îi chemă pe copii:
— Suntem gata! Haidem!
Casa amuțise parcă.
— I-am închis în dulap, îi spuse Maria.
— Cum așa? întrebă el.
— O să mori în racheta aia, îi răspunse Maria. Ce fel de rachetă ai putut să cumperi pentru două mii de dolari? O rablă!
— Ascultă-mă, Maria!
— O să explodeze. Oricum, nu ești pilot.
— Totuși, sunt în stare să conduc racheta *asta*! Am pus-o la punct.
— Ți-ai pierdut mințile!
— Unde-i cheia de la dulap?
— E la mine.
Bodoni întinse mâna:
— Dă-mi-o!
I-o dădu, spunându-i:
— O să-i omori!
— Nu, nu!
— Ba da, o să-i omori! Presimt.
Bodoni se opri în fața ei.
— Nu vrei să vii?
— Eu rămân aici, răspunse ea.
— O să vezi și-o să înțelegi, spuse el, zâmbind.
Descuie dulapul.
— Hai, copii, veniți cu tatăl vostru.
— La revedere, mămico! La revedere!
Maria rămase la fereastra bucătăriei, privindu-i dreaptă și mută.
La portiera rachetei, tatăl spuse:
— Copii, racheta asta e foarte rapidă. O să zburăm numai puțin. Trebuie să vă întoarceți la școală, iar eu la munca mea.
Le apucă mâinile, fiecăruia, pe rând.
— Ascultați. Racheta asta e foarte veche și nu mai poate zbura decât o singură dată. N-o să mai zboare după aceea. Acesta va fi singurul zbor din viața voastră. Deschideți-vă bine ochii!
— Da, tăticule!
— Ascultați, fiți cu urechile la pândă! Umpleți-vă nările cu mirosurile rachetei! Simțiți! Amintiți-vă! Ca să puteți vorbi, la întoarcere, despre tot ce-ați văzut; veți avea ce povesti până la sfârșitul zilelor voastre.
— Da, tăticule!
Racheta era mută ca un ceasornic oprit. Portiera se închise, șuierând, în urma lor. Bodoni îi legă pe toți în hamacele de cauciuc —

parc-ar fi fost niște manechine.

— Gata? îi întrebă el.

— Gata! răspunseră ei într-un glas.

— Pornim! tună el, apăsând pe zece butoane deodată.

Racheta începu să se zguduie, cu un zgomot de tunet. Copiii zbierau, dănțuind în hamacele lor.

— Am pornit! Zburăm! Uite!

— Iată și luna!

Luna părea un vis apropiat. Meteorii scăpărau ca niște focuri de artificii. Timpul zbura ca o nebuloasă. Copiii zbierau. Cu câteva ore mai târziu, dezlegați de hamace, priveau prin hublouri.

— Uite Pământul! Uite planeta Marte!

Racheta slobozea petale de foc trandafirii, în timp ce cadranele cronometrelor se roteau. Copiii închiseră ochii și se prăbușiră în hamace — ai fi zis că-s niște fluturi beți, prinși în gogoșile lor de mătase.

— Bine, își șopti Bodoni.

Și merse tiptil din camera de control spre portieră, unde rămase, temător, câteva minute.

Apăsă pe un buton și portiera se deschise, larg. Pășii afară. În spațiu? În vreo nebuloasă neagră, de meteori și gaze? Într-o lume a distanțelor infinite și a vitezelor incomensurabile?

Nu. Bodoni zâmbi.

În preajma rachetei fremătătoare era curtea cu fier vechi. Poarta ei ruginită, încuiată cu lacăt, era neschimbată, ca și căsuța tăcută de pe malul râului; în fereastra bucătăriei ardea o lumină, iar râul curgea spre aceeași mare. În mijlocul curții zăcea racheta, vibrând și torcând ca o pisică, făurind un vis magic. Se zguduia și mugea, scuturându-i pe copiii prinși ca niște muște într-o plasă.

Maria stătea la fereastra bucătăriei.

Îi făcu semn cu mâna, zâmbind.

Nu-și putu da seama dacă ea îi răspunde sau nu. Poate un zâmbet vag.

Soarele răsărea.

Bodoni se întoarse repede în rachetă. Liniște. Copiii dormeau încă. Ținându-și răsuflarea, Bodoni se legă într-un hamac și închise ochii. Începu să se roage în sinea lui: O, să nu se risipească iluzia, măcar șase zile!... Tot spațiul să se desfășoare sub noi, roșia planetă Marte, și sateliții ei, să vină sub racheta noastră și deasupra ei! Filmul colorat să fie fără cusur! În trei dimensiuni! Nimic să nu se strice în oglinzile și ecranele secrete care dau frumoasa iluzie. Să treacă timpul, fără nici o dramă! Se trezi.

Roșia planetă Marte plutea lângă rachetă.

— Tăticule!

- Copiii se zbăteau să iasă din hamace.
- Bodoni se uită și văzu planeta Marte: imaginea era bună, fără nici un cusur, încât se simți fericit.
- În amurgul celei de-a șaptea zile, racheta încetă să se zguduie.
- Am ajuns acasă, zise Bodoni.
- Ieșind prin portiera rachetei, porniră de-a curmezișul curții, cu fețele strălucitoare, cu sângele cântând în ei. Poate că știa ce făcuse tatăl lor. Poate că ghiceau trucul lui magic. Dar, chiar dacă știa sau ghiceau, nu scoaseră o vorbă. Acum alergau și râdeau.
- Am pregătit ouă cu șuncă pentru toți! îi întâmpină Maria, în pragul bucătăriei.
- Mamă, mamă, ar fi trebuit să vii și tu, să vezi, să vezi planeta Marte, mamă, și meteorii, și celelalte!
- Da, zise ea.
- La ora culcării, copiii se strânseră buluc lângă Bodoni:
- Vrem să-ți mulțumim, tată!
- Pentru nimic.
- O să ne amintim mereu, tăticule. N-o să uităm niciodată.
- Foarte târziu în noaptea aceea, Bodoni deschise ochii. O simțea pe Maria alături de el, privindu-l țință. Ea rămase nemișcată multă vreme, apoi îl sărută brusc pe obraji și pe frunte.
- Ce faci? exclamă el.
- Ești cel mai bun tată din lume, îi șopti ea.
- De ce?
- Acum înțeleg, zise ea.
- Și se culcă pe spate, cu ochii închiși, ținându-i strâns mâna.
- E chiar o călătorie frumoasă? îl întrebă.
- Da.
- Poate că într-o noapte o să mă iei și pe mine într-o mică expediție, ce zici?
- Da, poate, într-o expediție foarte mică.
- Îți mulțumesc, spuse ea. Noapte bună.
- Noapte bună, rosti Fiorello Bodoni.

COSMONAUTUL

Licuricii electrice zburau deasupra părului negru al mamei, luminându-i calea. Din pragul dormitorului, ea mă privi, în timp ce intram în vestibulul tăcut.

— De data asta, ai să m-ajuti să-l rețin, nu-i așa? mă întrebă ea.

— Cred că da, i-am răspuns.

— Te rog! De data asta nu trebuie să mai plece.

Licuricii proiectați pe fața ei albă țândări de lumină fremătătoare.

— Bine, i-am răspuns după câteva clipe. Dar tot degeaba o să fie. N-are nici un rost.

Ea plecă, iar licuricii o urmară, pe circuitele lor electrice, zburând ca o constelație migratoare ce-i arăta drumul în întuneric. Am auzit-o spunând cu glas stins:

— Trebuie în orice caz să încercăm.

Alți licurici veniră după mine, în odaia mea. În clipa când trupul meu se lăsă pe pat, licuricii se stinseră, parcă le-aș fi tăiat curentul. Era la miezul nopții, iar eu și maică-mea așteptam, fiecare în patul său, în odăile despărțite de întuneric. Patul începu să mă legene și să-mi cante. Am atins un buton: legănatul și cântatul conteniră. Nu voiam să dorm. Nu voiam câtuși de puțin să dorm.

Noaptea asta nu se deosebea de celelalte nopți din ultima vreme. Ne trezeam și simțeam cum aerul rece se înfierbântă, simțeam vântul de foc, sau vedeam pereții împurpurându-se o clipă, și atunci știam că racheta *lui* se afla deasupra casei noastre — racheta lui, sub a cărei presiune stejarii începeau să se zbugiune. Iar eu zăceam în pat, cu ochii larg deschiși, și gâfâiam; maică-mea, la fel, în odaia ei; îi auzeam vocea în radiotelefon:

— L-ai simțit?

— Da, el era, îi răspundeam eu.

Era nava spațială a tatălui meu, care trecea deasupra orașelului nostru, un orașel prea mic ca să primească vizita unor rachete. În următoarele două ore, stăteam treji și ne gândeam:

„Acum tata a aterizat la Springfield, acum e pe pista de beton, acum iscălește hârtiile, acum e în elicopter, acum zboară deasupra râului, deasupra dealurilor, acum își pune elicopterul pe micul aeroport din Green Village...”

Noaptea era pe jumătate sfârșită, iar eu și maică-mea ascultam, fiecare în patul său rece:

„Acum umblă pe Bell Street. Totdeauna umblă pe jos, nu ia niciodată o trăsură... Acum trece prin parc, acum dă colțul străzii Oakhurst, acum...”

Mi-am ridicat capul de pe pernă. Undeva, în josul străzii, pași — din ce în ce mai aproape, pași repezi, sprinteni. Deodată s-au oprit în fața casei noastre și au urcat treptele verandei. Eu și maică-mea zâmbeam în întunericul nopții reci, auzind cum ușa de la intrare se deschide, apoi se închide, rostind parcă un cuvânt de bun venit...

După vreo trei ore, am răsucit încet clanța de alamă a ușii dormitorului lor, ținându-mi răsuflarea și legănându-mă într-o beznă la fel de uriașă ca spațiul interplanetar. Întinzându-mi mâna spre lădița neagră de la piciorul patului în care dormeau părinții mei, am luat lădița și am alergat înapoi în odaia mea, chibzuind în tăcere. Nu, n-o să-mi spună, nu vrea ca eu să știu.

Din lădița deschisă uniforma lui neagră se revărsa ca o nebuloasă, în care sclipeau ici-colo stele. Frământam în mâinile-mi febrile stofa neagră, adulmecam planeta Marte — mirosea a fier — și planeta Venus — mirosea a iederă verde — și planeta Mercur — mirosea a pucioasă și foc; simțeam în nări și Luna lăptoasă, și materia aspră a stelelor. Am vârât uniforma într-o mașină centrifugă pe care o construisem în atelierul clasei a noua, cu câteva luni în urmă. În curând, o pulbere fină se precipită într-o retortă. Am pus pulberea pe o lamelă sub un microscop. Și în timp ce părinții mei dormeau fără să bănuiască nimic, la fel ca întreaga casă, cufundată, cu toate cuptoarele, serviciile de masă și aspiratoarele ei mecanice într-un somn electric, eu mă zgâiam la firele strălucitoare de pulbere adunate de pe meteori, de pe cozile unor comete sau de pe îndepărtatul Jupiter, fire ce luceau ca niște lumi de sine stătătoare, atrăgându-mă în spațiu, prin tubul microscopului, într-un zbor de o repeziciune fantastică.

În zori, epuizat de această călătorie și stăpânit de teama că aş putea fi descoperit, am dus lădița cu uniforma înapoi în camera părinților. Apoi am adormit, pentru a mă trezi abia la auzul claxonului camionetei de la spălătorie, care se oprise în curtea de dedesubt. Oamenii din camionetă luară și lădița cu uniforma neagră. Ce bine că n-am așteptat! îmi spuneam. Uniforma va fi adusă înapoi peste un ceas, curățată de tot destinul ei, și de toate urmele călătoriilor.

M-am culcat la loc și am adormit, cu mica fiolă de pulbere magică în buzunarul pijamalei, drept deasupra inimii mele.

Când am coborât la micul dejun, tata era acolo și mânca o felie de pâine prăjită.

— Ai dormit bine, Doug? mă întrebă el, ca și cum ar fi fost tot timpul acasă și n-ar fi lipsit trei luni.

— Foarte bine, i-am răspuns.

— Pâine prăjită?

Apăsă pe un buton și masa îmi pregăti numaidecât patru felii,

negre-aurii.

Țin minte că în după-amiaza aceea l-am văzut pe tata săpând de zor în grădină, ca un animal care caută ceva. Brațele-i lungi și negricioase i se mișcau repede, plantând, astupând, legând, tăind, curățind — fața oacheșă-i era aplecată, cu ochii ațintiți spre pământ, niciodată spre cer, spre mine ori spre mama, decât când îngenuncheam alături de el; simțeam atunci cum pământul chiftește sub salopetele noastre, și ne vâram mâinile în clisa neagră, fără să privim cerul strălucitor și dement. Doar în acele momente i se întâmplă să se uite la mama sau la mine, făcându-ne semn cu ochiul, apoi se apleca spre pământ și muncea, cu fața în jos, cu spatele la cer.

În noaptea aceea ședeam toți trei în hamacul de pe verandă, care ne legăna, răcorindu-ne și cântându-ne. Era vară, o noapte de vară cu lună plină, iar noi beam limonadă, ținând în mână paharele reci; tata citea ziarele stereofonice înfipite în pălăria specială pe care trebuia s-o pui pe cap când le citeai, și care aducea pagina microscopică în fața lentilelor măritoare, dacă clipeai de trei ori la rând. Tata fuma și-mi povestea întâmplări din anul 1997, când era un băiețandru ca mine.

— De ce nu te duci să te joci, Doug? mă întrebă el după un timp, cum făcea de obicei.

Nu i-am răspuns, dar maică-mea i-a spus:

— Ba se joacă, în nopțile când nu ești aici.

Tata mă privi, apoi își ridică ochii spre cer, pentru prima oară în ziua aceea. Mama se uita întotdeauna cu atenție la tata, când își ridica ochii spre stele. În prima zi și în prima noapte petrecută acasă, nu se uita prea mult la cer. Mă gândeam cu câtă înverșunare muncea în grădină, cu fața aproape lipită de pământ. Dar în a doua noapte începea să se uite ceva mai mult la stele. Mama nu se temea de cer peste zi, dar noaptea îi venea să șteargă stelele de pe boltă, și uneori o vedeam parcă întinzând mâna spre un comutator nevăzut, pe care însă nu-l găsea niciodată. În cea de-a treia noapte, tata zăbovea pe verandă multă vreme după ora de culcare, și atunci o auzeam pe maică-mea chemându-l, cam la fel cum mă chema și pe mine de pe stradă, uneori. Atunci, tata încuia, oftând, lacătul cu ochi electric. Iar a doua zi dimineăta, la micul dejun, îi vedeam la picioare lădița neagră, în vreme ce-și ungea o felie de pâine prăjită; maică-mea se scula ceva mai târziu.

— Ei, la revedere, Doug, îmi spunea tata, și ne strângeam mâinile.

— Peste vreo trei luni?

— Da.

Și o pornea în jos pe stradă, nu lua niciodată elicopterul sau autobuzul, ori „cărăbușul”, ci umbla, cu uniforma ascunsă în lădița pe care o purta subsuoară; nu voia ca lumea să creadă că se umflă în pene fiindcă-i cosmonaut.

Maică-mea venea peste vreo oră la micul dejun — care se reducea la o felie de pâine uscată.

Acum, însă, era prima noapte, noaptea cea bună, și tata nu prea se uita la stele.

— Hai să mergem la carnavalul televiziunii, propusei eu.

— Bună idee, îmi răspunse tata.

Mama îmi zâmbi.

Ne-am dus în oraș cu un elicopter și l-am plimbat pe tata printr-o mie de tarabe, ca să stea cu noi și să-și țină ochii în jos, nu să privească în altă parte. Și, în timp ce râdeam de lucrurile vesele și urmăream cu seriozitate spectacolele serioase, mă gândeam: Tata se duce pe Saturn, pe Neptun și pe Pluton, dar nu-mi aduce niciodată vreun cadou de acolo. Alți băieți, ai căror tați sunt cosmonauți, aduc din spațiu bucățele de minereu de pe Calliste, fragmente de meteor negru sau nisip albastru. Eu, însă, îmi înjghebam singur o colecție, cumpărând de la alți băieți fragmente de stânci marțiene și nisipuri mercuriene, care-mi umpleau odaia, dar despre care tata nu-mi spunea niciodată nimic.

Odată, țin minte, a adus ceva pentru mama: a plantat în grădină câteva fire de floarea-soarelui de pe Marte, dar după vreo lună, în timp ce el era plecat, mama s-a dus să le taie, fiindcă florile crescuseră prea mari.

Ne oprișem în fața uneia din vitrinele tridimensionale; când, fără să mă gândesc, m-am pomenit că îi pun tatii întrebarea pe care i-o puneam întotdeauna:

— Cum e acolo, în spațiu?

Maică-mea mi-a aruncat o privire speriată. Era prea târziu.

Tata rămase tăcut câteva clipe, încercând să găsească un răspuns, apoi spuse, scuturând din umeri:

— E tot ce poate fi mai strașnic în viață. Dar se grăbi să adauge: A, nu-i nimic, de fapt. Pur și simplu rutină. Cred că nu ți-ar plăcea.

Și mă privi, neliniștit.

— Da, dar tu te întorci mereu în spațiu...

— Chestie de obișnuință.

— Data viitoare, unde-o să mergi?

— Încă nu m-am decis. O să mă gândesc.

Totdeauna se gândea. Pe vremea aceea, piloții de rachete erau destul de rari, așa încât tata avea libertatea de a-și alege destinația, după cum îi plăcea. În a treia noapte de la sosirea lui acasă, îl vedeam cum își alege o stea.

— Haideți acasă, ne spuse mama.

Era încă devreme când ne-am întors acasă. L-am rugat pe tata să-și pună uniforma. N-ar fi trebuit să-l rog, treaba asta o mănnea pe maică-mea, dar nu m-am putut abține. L-am rugat stăruitor, deși

întotdeauna mă refuzase. Nu-l văzusem niciodată în uniformă.

— Bine, îmi răspunse el în cele din urmă.

Am așteptat în salon, în timp ce el s-a dus sus, prin tubul pneumatic.

Mama se uita posomorâtă la mine, ca și cum nu i-ar fi venit a crede că propriu-i fiu era în stare să-i facă una ca asta.

— Îmi pare rău, i-am spus, ferindu-mi privirea.

— Nu vrei deloc să m-ajuti, dar deloc, mă muștră ea.

Peste o secundă se auzi o șoaptă în tubul pneumatic.

— Iată-mă, rosti tata, pe un ton calm.

I-am privit uniforma.

Era o uniformă de un negru lucios, cu bumbi și tivuri de argint, lungă până la călcâiele cizmelor negre; ai fi zis că-i o nebuloasă neagră, cu o puzderie de stelute pâlpâitoare. Îi venea perfect, așa cum o mânășă se potrivește unei mâini lungi și slabe, și mirosea a aer rece, a metal și a spațiu. Mirosea a foc și a timp.

Tata stătea în mijlocul încăperii, surâzând stângaci.

— Răsuște-te, îl rugă mama. Ochii ei îl priveau parcă de departe.

După plecarea lui, nu vorbea niciodată despre el. Nu vorbea despre nimic altceva, decât despre starea vremii, sau despre gâtul meu murdar, care avea nevoie de un șervet, sau despre faptul că nu putea să doarmă noaptea. Odată mi-a spus că noaptea lumina e prea puternică.

— Bine, dar săptămâna asta nici nu e lună, i-am replicat.

— E lumina stelelor.

M-am dus la magazin și i-am cumpărat niște obloane de un verde mat. Noaptea, din patul în care zăceam, o auzeam cum trage obloanele până la rama de jos a ferestrelor. Era un fâșâit prelung.

Odată m-am apucat să cosesc iarba din grădină.

— Nu, pune la loc mașina de cosit! îmi strigă ea, din pragul ușii.

Iarba rămânea astfel necosită, vreme de câte trei luni. O cosea tata, când se întorcea acasă.

Mama nu mă lăsa să fac nici alte lucruri, de pildă nu-mi dădea voie să repar mașina electrică de preparat *breakfast*, sau automatul de citit cărți. Punea totul deoparte, ca pentru Crăciun. Apoi îl vedeam pe tata ciocănind și meșterind, veșnic cu zâmbetul pe buze, în vreme ce maică-mea surâdea, fericită, în preajmă.

Nu, nu vorbea niciodată despre el, în lipsa lui. Cât despre tata, nu încerca niciodată să stabilească un contact cu noi, de la distanța aceea de milioane de mile.

— Dacă v-aș chema, aș dori să fiu cu voi, ne-a spus el odată. M-aș simți nefericit. Altădată mi-a spus: Maică-ta mă tratează uneori ca și cum n-aș fi aici, ca și cum aș fi invizibil...

Băgasem și eu de seamă. Se uita la bărbia sau la mâinile lui, dar nu-l privea niciodată în ochi. Dacă-i privea totuși ochii, propriii ei ochi

păreau acoperiți cu o peliculă, ca ai unui animal pe cale să adoarmă. Mama spunea „da” când era cazul, și surâdea, însă totdeauna cu o fracțiune de secundă mai târziu decât te-ai fi așteptat.

— Nu sunt aici pentru ea, spunea tata.

Alteori, însă, era efectiv prezent pentru ea, și amândoi o porneau, ținându-se de mână, în jurul casei, sau la plimbare cu mașina; părul îi flutura mamei atunci peste umeri ca părul unei codane. Scoțând din priză toate aparatele din bucătărie, îi pregătea cu mâna ei niște prăjituri și plăcinte nemaipomenite; în acele clipe îl privea lung și surâdea cu adevărat. Dar la capătul unor astfel de zile, în care el era prezent pentru dânsa, mama plângea. Iar tata stătea neajutorat și-și rotea privirea prin încăpere, ca și cum ar fi căutat un răspuns, pe care nu izbutea niciodată să-l găsească.

Tata se răsuci încet, ca să-i putem vedea uniforma.

— Mai răsuțește-te o dată, îl rugă mama.

A doua zi dimineăta, tata dădu buzna în casă, ținând în mâini un teanc de bilete. Bilete roz, pentru California, bilete albastre pentru Mexic.

— Uite ce-o să facem, ne spuse. O să cumpărăm niște haine ieftine, pe care-o să le ardem după ce-au să se murdărească. O să luăm racheta de la amiază spre Los Angeles, ca să prindem elicopterul de ora două spre Santa Barbara, apoi avionul de ora nouă spre Ensenada, unde o să rămânem peste noapte!

Ne-am dus așadar în California, și am străbătut în sus și în jos litoralul Pacificului, vreme de o zi și jumătate, poposind în cele din urmă pe plaja de la Malibu, unde, seara, am mâncat șnițele vieneze... Tata avea obiceiul să asculte sau să cânte, ori să privească lucrurile din jur, agățându-se de ele, ca și cum lumea ar fi fost o centrifugă atât de rapidă, încât l-ar fi putut smulge în orice clipă din mijlocul nostru.

În după-amiaza aceea petrecută la Malibu, mama se afla sus în camera noastră de hotel. Tata zăcea pe nisip, lângă mine, prăjindu-se la soare.

— Asta e! oftă el deodată.

Își ținea ochii închiși; zăcea pe spate, sorbind parcă razele soarelui.

— Asta e ceea ce-ți lipsește!

Adică în rachetă. Dar el nu spunea niciodată „rachetă”, nu pomenea de rachetă și de lucrurile pe care nu le poți avea într-o rachetă. Într-o rachetă nu puteai avea parte de un vânt sărat, de un cer albastru, de un soare galben sau de bucatele gătite de mama. Nu puteai sta de vorbă cu băiatul tău în vârsta de paisprezece ani.

— Ia s-auzim! spuse el într-un târziu.

Știam că acum o să vorbim, așa cum vorbisem și în alte dăți, vreme de trei ore în șir. Vom vorbi în șoaptă, toată după-amiaza, sub soarele

leneș, despre școala mea, despre săriturile mele la înălțime, despre performanțele mele de înotător.

Tata dădea din cap și zâmbea, aprobator, atingându-mi ușor pieptul cu palma. Stăteam de vorbă. Nu discutam despre rachete sau despre spațiu, ci despre Mexic, unde mersesem odată cu un automobil vechi, și despre fluturii pe care-i prinsesem în pădurile verzi și dogoritoare, într-o amiază ploioasă, când sute de fluturi se lipiseră de radiatorul mașinii, agonizând acolo, bătând din aripile lor albastre și trandafirii, palpitând, superbi și triști totodată. Despre astfel de lucruri vorbeam, nu despre lucrurile care mă interesau de fapt. Iar el mă asculta. Mă asculta, ca și cum ar fi încercat să se pătrundă de toate sunetele pe care le putea auzi. Asculta vântul, vuietul oceanului, vocea mea — asculta întotdeauna cu luare-aminte, cu o concentrare care aproape că excludea laturile fizice ale lucrurilor, reținând numai sunetele. Asculta cu ochii închiși. Îl vedeam cum ascultă mașina de cosit în timp ce cosea iarba, fără să folosească maneta, apoi îl vedeam cum adulmecă iarba cosită ce se revărsa înapoia lui ca un șuvoi verde.

— Doug, aș vrea să-mi promiți ceva, îmi spuse tata pe la orele cinci după-amiază, în vreme ce ne ridicam prosoapele de pe plajă și porneam înapoi spre hotel, pe malul mării.

— Ce anume?

— Să nu te faci niciodată cosmonaut!

M-am oprit locului.

— Vorbesc serios, urmă el. Pentru că, în clipa când ajungi în spațiu, vrei să te-ntorci pe Pământ, iar când ești pe Pământ, vrei să ajungi în spațiu. Nu începe și tu să fii așa. Nu te lăsa rob de patima asta.

— Bine, dar...

— Nu știi ce înseamnă. Ori de câte ori ajung sus, îmi spun: Dacă mă mai întorc vreodată pe Pământ, acolo rămân, nu mai zbor niciodată... Totuși zbor, și presupun că voi zbura întotdeauna.

— Visez de multă vreme să mă fac cosmonaut, i-am spus.

Nu m-a auzit însă.

— Încerc să rămân aici. Sâmbătă trecută, când m-am întors acasă, m-am străduit din răputeri să rămân...

Mi-l aminteam în grădină, nădușind, îmi aminteam de călătoriile lui și de felul cum asculta și privea, și-mi spuneam că făcea toate astea ca să se convingă că marea, orașele, pământul și familia erau singurele lucruri reale, și singurele lucruri bune. Știam însă unde va fi în noaptea asta: va privi de la poartă giuvaerurile de pe Orion.

— Promite-mi că nu vei fi ca mine, îmi spuse.

Am șovăit o clipă, apoi i-am șoptit:

— Bine.

— Ești un băiat bun! îmi spuse, scuturându-mi mâna.

Cina din seara aceea a fost strașnică. Mama se tot foia în bucătărie, la cratițele și oalele ei pline de bunătați, și iată că pe masă apărură un curcan enorm, cu sos de afine și cu mazăre, precum și o plăcintă de dovleac.

— Curcan în toiul lunii august? se miră tata.

— N-o să fii aici de Crăciun.

— Nu, n-o să fiu.

Și începu să adulmece curcanul. Ridică apoi capacele tuturor castroanelor, scaldându-și fața arsă de soare în aburul fiecărei mâncări și exclamând de fiecare dată: Ah! apoi se uită la mâinile lui și la încăperea. Se uită la tablourile de pe pereți, la scaune, la masă, la mine și la mama. Își dresă glasul — vedeam că vrea să spună ceva — și rosti:

— Lili!

— Da?

Maică-mea îl privea peste masă, pe care o așternuse ca pe un soi de capcană miraculoasă, menită să-l rețină în sfârșit pe bărbatul ei, prinzându-l pentru totdeauna înapoia unor gratii făcute din iadeșuri, așa cum odinioară jivinele erau prinse în câte o groapă cu smoală. Ochii îi scânteiau.

— Lili! repetă tata.

Hai, spune repede, spune c-o să rămâi acasă de data asta, și că n-o să mai pleci niciodată! îi ziceam eu în gând.

În clipa aceea, un elicopter trecu pe aproape, făcând să se cutremure odaia, iar geamurile zbârnăiră cu un sunet de cristal. Tata privi spre fereastră.

Stelele albastre ale serii erau acolo, iar planeta Marte se înălța, roșie, la răsărit.

Tata privi spre Marte preț de un minut. Apoi întinse mâna spre mine, orbește.

— Aș vrea niște mazăre, spuse.

— Mă duc s-aduc pâine, scuză-mă, rosti mama.

Și dădu fuga în bucătărie.

— Păi, e pâine pe masă, făcui eu.

Tata începu să mănânce, fără să mă privească.

În noaptea aceea n-am putut dormi. Pe la unu noaptea am coborât scările; lumina lunii era ca un polei pe toate acoperișurile, iar pe iarba din curtea noastră roua strălucea ca omătul pe un câmp. Îmbrăcat în pijama, stăteam în prag, în bătaia vântului cald al nopții, când, deodată, mi-am dat seama că tata ședea în hamacul mecanic de pe verandă, care se bălăbănea încet. Îi vedeam profilul ușor înclinat spre spate: se uita la stelele ce se roteau pe boltă. Ochii lui erau ca niște boabe de cleștar cenușiu, în care se răsfrângea luna.

M-am dus și m-am așezat lângă el.

Hamacul luneca încetișor, cu noi.

În cele din urmă am deschis gura:

— În câte feluri se poate muri în spațiu?

— Într-un milion de feluri.

— Spune-mi câteva dintre ele.

— Ești lovit de un meteor. Aerul din rachetă se duce. Sau ești târât de vreo cometă. Sau te ciocnești de ceva. Strangulare. Explozie. Forța centrifugă. Exces de viteză. Sau viteză prea mică. Căldura, gerul, soarele, luna, stelele, planetele, asteroizii, planetoizii, radiațiile...

— Dar cel ce moare e înmormântat?

— Nu e găsit niciodată.

— Dar unde ajunge?

— La o distanță de milioane de mile. Morminte călătore, așa li se spune. Devii un meteor sau un planetoid, care călătorește veșnic prin spațiu.

Nu i-am mai spus nimic.

— Atâta doar că în spațiu moartea vine repede, adăugă tata într-un târziu. Se termină într-o clipă. Nu aștepti. De cele mai multe ori, nici nu știi. Ești mort, atâta tot.

Ne-am dus la culcare.

Era dimineață.

Stând în prag, tata asculta trilurile canarului galben care ciripea în colivia-i de aur.

— M-am decis acum, îmi spuse tata. Data viitoare când mă întorc, rămân acasă.

— Tată! exclamai eu.

— Spune-i și mamei, când s-o trezi.

— Vorbești serios, văd.

Tata scutură din cap, cu gravitate.

— Ne revedem peste vreo trei luni.

Și porni pe stradă în jos, purtându-și uniforma în lădiță, fluierând și privind copacii verzi și înalți; din când în când se oprea lângă câte o tufă de mărgărită, și culegea boabe, pe care le azvârlea în fața lui, în timp ce înainta prin umbrele luminoase ale zorilor...

În dimineața aceea, câteva ore după plecarea tatii, i-am pus mamei unele întrebări.

— Tata mi-a spus că uneori tu te porți de parcă nu l-ai vedea sau auzi.

Ea îmi explică atunci totul, pe îndelete:

— Acum zece ani, când a zburat pentru prima oară în spațiu, mi-am spus în sinea mea: E mort. Sau ca și mort. Așa că mă gândesc la el ca la un mort. Iar când se întoarce, de trei-patru ori pe an, nu e chiar el,

e doar o amintire plăcută, sau un vis. Când o amintire sau un vis dispăre, suferi mult mai puțin. Așa că eu mă gândesc mai tot timpul la el ca la un mort...

— Dar alteori?

— Alteori nu mă pot stăpâni. Îi fac plăcinte și mă port cu el ca și cum ar fi viu, iar atunci sufăr. Nu, e mai bine să cred că n-a fost aici de zece ani încoace, și că n-o să-l mai văd niciodată. Sufăr mai puțin în felul acesta.

— Dar tata a spus că data viitoare o să rămână...

— Nu, a murit, spuse mama, scuturând încet din cap. Sunt sigură de asta.

— Atunci, o să învie...

— Acum zece ani, îmi spuneam: Dacă o să moară pe Venus? N-o să ne mai putem uita niciodată la Venus. Dacă o să moară pe Marte? N-o să ne mai putem niciodată uita la Marte ori de câte ori o să zărim planeta aceea roșie pe cer, o să intrăm în casă și-o să încuiem ușa. Dar dac-o să moară pe Jupiter, sau Saturn, sau Neptun? În nopțile când planetele acelea strălucesc pe boltă, n-am mai putea să privim stelele!

— Îmi închipui, am spus.

Mesajul a sosit a doua zi.

Mesagerul mi l-a dat mie, iar eu l-am citit, stând în prag. Soarele asfințea. Mama, care stătea în spatele meu, lângă ușa-paravan, m-a văzut cum împăturesc hârtia și o pun în buzunar.

— Mamă, i-am spus.

— Nu-mi spune nimic din ceea ce încă nu știu.

Nu plângea.

Nu-l omorâse nici Marte, nici Venus, nici Jupiter, nici Saturn. Așadar nu va trebui să ne gândim la el ori de câte ori Jupiter sau Saturn sau Marte vor licări pe cerul nopții.

Altceva se întâmplase. Nava lui căzuse în Soare. Iar Soarele era mare, necruțător, un foc veșnic prezent pe cer și de care nu te puteai despartii.

De aceea, multă vreme după moartea tatălui meu, mama rămase închisă în casă, dormind peste zi. Mâncam micul dejun la miezul nopții, prânzeam la trei dimineața, și cinam la șase. Ne duceam la câte un spectacol nocturn și ne culcam în zori, după ce trăgeam obloanele verzi și mate la toate ferestrele.

Multă vreme, singurele zile când ieșeam la plimbare au fost zilele ploioase, fără soare.

MERELE DE AUR ALE SOARELUI

— Sus! spuse căpitanul.

— Bine, dar aici, în spațiu, nu există direcții, observă un om din echipaj.

— Când te îndrepti spre Soare, și totul devine din ce în ce mai galben, mai fierbinte și mai înăbușitor, înseamnă că mergi într-o singură direcție, răspunse căpitanul.

Închizând ochii, se gândi la Pământul rămas atât de departe, la Pământul cald și învăluit în fum.

— Sus! repetă el în șoaptă, simțind cum răsuflarea îi mângâie cerul gurii.

Racheta lor se numea COPA DE ORO, dar i se mai spunea și PROMETEU și ICAR, iar destinația ei era Soarele, Soarele arzător al amiezii. Plini de voie bună, luaseră cu ei la bord vreo două mii de sticle de limonada și o mie de sticle de bere cu capsule albe, pentru această călătorie spre marea Sahara. Acum, însă, când Soarele îi învăluia în aburul lui fierbinte, își aminteau de zeci de versuri celebre.

— „Merele de aur ale soarelui” — cine-o fi scris versul ăsta?

— Yeats.

— Dar „Nu te mai teme de arșița soarelui”?

— Shakespeare, firește!

— „Cupa de aur”?

— Steinbeck. „Pocalul de aur”?

— Stephens... Dar „Urciorul de aur de la capătul curcubeului”? A, iată un nume pentru itinerarul nostru: *Curcubeul!*

— Temperatura?

— O mie de grade Fahrenheit!

Căpitanul privi prin hubloul enorm, cu lentile fumurii, și zări Soarele; ideea lui fixă era să meargă spre Soare, să-l atingă și să fure o bucată din el. La bordul acestei nave spațiale aparatura delicată făcea casă bună cu obiectele de uz practic. Prin coridoarele înghețate sufla vântul unei ierni de amoniac, și ningeă cu fulgi de lapte. Orice scânteie din uriașa vatră ce ardea dincolo de coca groasă a acestei nave, orice suflare de foc, care s-ar fi strecurat înăuntrul navei, ar fi găsit acolo iarna, scufundată într-un somn adânc, ca orele reci ale lui Făurar.

Audio-termometrul murmură în tăcerea arctică:

— Temperatura: două mii de grade! Cădem ca un fulg de zăpadă în poala lui iunie, a fierbintelui iulie și a înăbușitorului august, își spuse căpitanul.

— Trei mii de grade Fahrenheit!

Sub straturile de omăt motoarele se învârteau nebunește, refrigeratoarele se roteau cu zece mii de mile pe oră, sub pielea lor de boa-constrictor, acoperită de chiciură.

— Patru mii de grade Fahrenheit! Amiază. Vară. Iulie.

— Cinci mii de grade Fahrenheit!

În cele din urmă căpitanul vorbea, cu un glas calm ca însăși expediția lui:

— Acum atingem Soarele.

Ochii oamenilor păreau de aur topit.

— Șapte mii de grade!

Până și termometrul trăda o anume ațătare, deși n-avea decât un glas de oțel, lipsit de emoție.

— Cât o fi ceasul? întrebă cineva.

Toți ceilalți fură nevoiți să zâmbească.

Fiindcă acum nu mai exista nimic altceva decât Soarele.

Soarele și numai Soarele — la fiecare orizont, în fiecare direcție. El ardea minutele, secunde, clepsidrele, ceasurile; mistuia timpul și veșnicia. Ardea pleoapele, și serul lumii întunecoase de dinapoia pleoapelor, și retina, și creierul, și somnul, și amintirile dulci ale somnului, și ale nopții răcoroase.

— Atenție!

— Căpitane!

Bretton, primul secund, se prăbuși pe puntea înghețată. Costumul lui de protecție șuiera acum, în locul unde oxigenul și viața se scurgeau într-un abur rece, printr-o gaură.

— Repede!

Pe partea interioară a măștii de plastic a lui Bretton, cristalele albe ca laptele se și strânseseră în ciorchini stranii, formați la întâmplare. Se aplecară să privească.

— Un defect al costumului, căpitane! E mort!

— Înghețat!

Se uitară la celălalt termometru, care arăta mersul iernii în această navă a ninsorilor. O mie de grade sub zero. Căpitanul se uită la statuia înghețată și la cristalele scânteietoare ce se formau pe ea în timp ce o privea. Ce ironie crudă! își spuse. Un om temător de foc e omorât de ger!

— N-avem timp, n-avem timp! rosti el, depărtându-se. Lăsați-l acolo!

Limba i se mișca în gură, fără voia lui.

— Temperatura?

Pe cadrane acele mai săriseră patru mii de grade.

— Uitați-vă! Uitați-vă!

Țurturele începuse să se topească.

Căpitanul își întoarse capul spre tavan.

Ca și cum un aparat de proiecție ar fi blocat în mintea lui o unică imagine clară, se pomeni cu atenția concentrată în chip ridicol asupra unei scene din copilărie.

În diminețile de primăvară, din copilărie, obișnuia să se aplece pe fereastra dormitorului, în aerul care mirosea a zăpadă, pentru a vedea cum strălucește în soare ultimul țințur al iernii. Un șuvoiaș de vin alb, sângele răcorosului, dar dătătorului de viață april, se prelingea din cristalul acela limpede ca o spadă. Minut după minut, acea armă a lui decembrie devenea tot mai puțin periculoasă. Și în cele din urmă țințurile cădea cu un clinchet de clopoțel pe alea pietruită.

— Pompa auxiliară s-a spart, domnule! Refrigeratorul. Ne pierdem gheața!

O ploaie caldă se abătu asupra lor. Căpitanul își întoarse capul spre dreapta și spre stânga.

— Unde s-a produs defecțiunea? Repede!

Oamenii o luară la fugă. Căpitanul se aplecă prin aerul cald și-și lăsă mâinile să lunece peste mașina rece, dibuind și scormonind, în vreme ce mintea lui întrezărea un viitor de care nu-i despărțea decât o răsuflare. Vedea cum stupul rachetei își leapădă învelișul, dezvăluind spectacolul oamenilor care alergau, strigând fără să facă zgomot. Spațiul era un puț negru, cu pereții îmbrăcați în mușchi, unde viața își îneca strigătele și spaimele. Spațiul îți înăbușea urletele, înainte ca ele să fi ajuns la jumătatea gâtlejului. Oamenii se foiau, ca niște furnici într-o cutie de chibrituri arzândă. Nava era un șuvoi de lavă, un jet de abur, o fărâmă de neant!

— Căpitane! Coșmarul se spulberă.

— Aici!

Mâinile lui lucrau în ploaia caldă și mătăsoasă ce cădea dinspre punțile superioare. Pipăiau pompa auxiliară.

— La naiba! exclamă el, trăgând de cablul de alimentare.

Când va veni, va fi cea mai fulgerătoare moarte din istoria morții. Un țipăt, apoi o flacără fierbinte, și miliarde de tone de foc spațial vor murmura, neauzite, prin spațiu. Gândurile lor, explodând ca niște căpșuni într-un cuptor, vor zăbovi o clipă în văzduhul ars, după ce trupurile li se vor carboniza și se vor preface în gaz fluorescent.

— Acolo! strigă el izbînd cu o șurubelniță în pompa auxiliară.

— Așa!

Tremura. Anihilarea totală. Își ținea dinții strânși, ca și pleoapele. Dumnezeu! își spunea. Suntem obișnuiți cu o moarte mai înceată, măsurată în minute și ore. Acum, chiar o moarte de douăzeci de secunde ar fi o moarte înceată, în comparație cu sfârșitul acesta stupid, care așteaptă să ne devoreze.

— Căpitane, ne depărtăm sau rămânem?

— Pregățiți Cupa. Termină tu treaba asta, în locul meu! Acum!

— Se întoarce și, întinzând mâna spre mecanismul enormei Cupe, își vârî degetele în mânușa-robot. Printr-o răsucire a degetelor, putea face să se miște o mână gigantică de metal, ascunsă în măruntaiele navei. Deodată, mâna aceea de metal începu să lunece în afara navei, ținând uriașa CUPA DE AUR și îndreptând-o spre cuptorul solar, spre trupul imaterial, spre carnea fără consistență a Soarelui.

În urmă cu un milion de ani, își spunea căpitanul, în timp ce manevra repede, repede, mâna cu Cupa, în urmă cu un milion de ani un om gol-pușcă, umblând pe un drum singuratic din miazănoapte, a văzut cum fulgerul trăsnește un copac. Și în vreme ce tribul lui o lua la goană, el a apucat cu mâinile-i goale, julindu-și degetele, o fărâmă de foc. Ferind-o de ploaie cu trupul, a alergat triumfător la peștera lui, unde — râzând și chiuind — a azvârlit-o pe un maldăr de frunze, dăruind astfel oamenilor săi vara. Iar membrii tribului s-au târât lângă focul acela, și-au întins mâinile tremurătoare spre flacăra lui, și au simțit noul anotimp în peștera lor, au simțit acea fărâmă aurie de vreme schimbătoare și au zâmbit și ei în cele din urmă, un zâmbet nervos. Darul de foc era al lor.

— Căpitane!

I-au trebuit patru secunde mâinii aceleia enorme pentru a împinge spre foc cupa goală. Iată-ne așadar din nou, astăzi, pe un alt drum, întinzând o cupă spre o fărâmă de foc — un alt fel de foc — cu care ne vom întoarce prin spațiul rece, luminându-ne calea, pentru a duce pe Pământ o flăcără menită să ardă veșnic. De ce?

Cunoștea răspunsul, înainte de a fi pus întrebarea.

Pentru că atomii cu care lucrăm cu mâinile noastre, pe Pământ, sunt jalnici; bomba atomică e o bagatelă jalnică, iar știința noastră e jalnică și mărunță, și numai Soarele știe cu adevărat ceea ce dorim să știm, numai el cunoaște taina. Și apoi, e ceva grandios, e o șansă unică, o mare aventură să vii aici și să dai o astfel de lovitură, chiar dacă trebuie să fugi numaidecât după aceea. Nu există nici un motiv, în afară de mândria și vanitatea oamenilor, a acestor găze minuscule care nădăjduiesc să-l înțepe pe leu, și să scape de fălcile lui. Da! O să ne lăudăm în gura mare că am făcut-o! Și iată cupa noastră încărcată cu o energie, cu un foc, cu o vibrație, oricum vreți să-i ziceți, în stare a ne lumina orașele, a ne pune în mișcare vapoarele, a ne lumina bibliotecile, a ne bronza copiii, a ne coace pâinea cea de toate zilele și a ne furniza cunoștințele despre lume vreme de o mie de ani, până o să știm totul. Hei, oameni de știință și oameni ai bisericii, sorbiți cu toții din cupa asta! Încălziți-vă pentru a vă feri de bezna ignoranței, de marile zăpezi ale superstiției, de vânturile reci ale necredinței, și de adâncă teamă de întuneric cuibărită în sufletul fiecăruia. Iată: ne întindem mâna cu talgerul milogului...

— Ah!

Cupa se lăsă pe Soare și smulse o fărâmă din carnea și sângele Universului, din cugetul arzător, din filozofia orbitoare a acestui astru, care a zămislit și-a crescut o galaxie, care a hotărât drumul planetelor și a dat viață vieții.

— Ce-o să se întâmple când o s-o tragem înapoi? Un prisos de căldură, asta ne trebuie nouă acum, căpitane?

— Numai Dumnezeu știe...

— Și acum, încetișor! murmură căpitanul.

— Pompa auxiliară a fost reparată, domnule.

— Puneți-o în funcțiune!

Pompa începu să zvâcnească.

— Închideți capacul Cupei și trageți-o înăuntru, încet, încet!

Frumoasa mână întinsă în afara navei vibră — teribilă imagine a propriului ei gest — și se scufundă apoi, fără zgomot, în trupul navei. Pe sub capacul închis al Cupei se revărsau flori galbene și stele albe. Audio-termometrul scrâșnea. Sistemul de refrigerare protesta; amoniacul izbea în pereți ca sângele în țeasta unui imbecil care zbiară.

Căpitanul închise ușa pneumatică exterioară.

— Acum!

Oamenii așteptau. Pulsul navei se accelerase. Inima navei bătea puternic — Cupa de aur era în mijlocul ei. Sângele rece alerga prin vine de jur împrejur, din ce în ce mai repede.

Căpitanul răsuflă încet.

Gheața încetă să picure din tavan. Îngheță la loc.

— Să plecăm de-aici!

Nava se întoarse și porni repede.

— Ascultați!

Inima navei bătea din ce în ce mai încet. Acele cadranelor se învârtteau, invizibile, coborând cu câte o mie de grade. Vocea termometrului cânta schimbarea anotimpurilor. Acum se gândeau cu toții: Să ne depărtăm cât mai grabnic de foc, de căldură, de galben și de alb. Să ne îndreptăm spre răcoare și întuneric. Peste vreo douăzeci de ore, vor putea chiar să deconecteze unele din refrigeratoare, lăsând să moară iarna. În curând vor intra într-o noapte atât de rece, încât s-ar putea să fie nevoiți să folosească noul cuptor al navei, să extragă căldură din focul pe care-l purtau ca pe un prunc nou-născut.

Se întorceau acasă.

Se întorceau acasă, și căpitanul își aminti, în timp ce stătea lângă trupul lui Bretton, încremenit într-un nămet de zăpadă albă, versurile unui poem scris cu mulți ani în urmă:

„Uneori văd soarele ca pe-un pom arzând,

Cu fructele-i de aur strălucind într-un văzduh fără aer,

Cu merele-i viermănoase roase de om și de gravitație

Prin toți porii omului răsuflă credința

Când vede în soare un pom care arde...”

Căpitanul rămase mult timp lângă cadavru, tulburat de sentimente felurite. Mă simt trist, își spunea, și mă simt bine, mă simt ca un băiat care se întoarce acasă de la școală cu un mănunchi de flori de câmp.

— Ei bine, rosti el oftând, cu ochii închiși. Ei bine, unde mergem acum, încotro ne-ndreptăm?

Îi simțea pe oameni în jurul lui, răsuflând liniștiți, cu spaima moartă în ei.

— După ce-ai mers cale lungă spre Soare și l-ai atins, apoi te-ai depărtat de el, unde te poți duce? Când te îndepărtezi de căldură, de lumina amiezii și de dulcea ei moleșeală, unde te poți duce?

Oamenii așteptară răspunsul. Așteptară ca el să adune toată răcoarea, toată seninătatea și prospețimea cuvântului îmbătător din mintea lui; văzură apoi cum cuvântul acesta îi lunecă în gură, încet, ca o bucată de înghețată.

— Există o singură direcție în spațiu, din locul unde ne aflăm, rosti el în cele din urmă.

Oamenii așteptau. Așteptau, în vreme ce nava zbura prin bezna rece, departe de lumină.

— Spre nord, murmură căpitanul. Spre nord. Și toți zâmbiră, ca și cum un vânt s-ar fi stârnit brusc în toiul unei după-amiezi fierbinți.

DETUNĂTURA

Reclama de pe perete părea să vibreze sub un șuvoi subțire de apă caldă. Eckels își simți pleoapele închizându-se peste pupile, și atunci reclama se aprinse în întunericul de o clipă:

SOCIETATEA TIMPEX.

EXPEDIȚII DE VÂNĂTOARE SPRE ORICE AN DIN TRECUT.

ALEGETI-VA SINGURI VÂNATUL.

NOI VA DUCEM ACOLO ȘI-L ÎMPUȘCAȚI.

O flegmă caldă se strânse în gâtlejul lui Eckels; o înghiți. Mușchii din jurul gurii i se contractară într-un zâmbet în clipa când își întinse încet mâna, căci în mâna aceea flutura un cec în valoare de zece mii de dolari.

— E garantată și întoarcerea? îl întrebă el pe omul de după teighea.

— Nu garantăm nimic altceva decât dinozaurii, îi răspunse funcționarul. Apoi se întoarse spre un alt individ și adăugă: Acesta e domnul Travis, ghidul dumneavoastră în Trecut. El o să vă spună ce anume și unde să vânați. Dacă vă spune să nu trageți, nu trageți. Dacă nesocotiți instrucțiunile, riscați să plătiți o amendă de încă zece mii de dolari, plus o posibilă dare în judecată, la întoarcere.

Eckels privi spre încrengătura de sârme și casete de oțel din fundul încăperii uriașe: era ca o auroră pâlpâitoare, când portocalie, când argintie, când albastră. Ai fi zis că un rug gigantic mistuie întreg Timpul, toți anii, toate calendarele de pergament, toate orele, strânse grămadă și puse pe foc.

La o atingere de mână, această vâlvătaie se putea desfășura numaidecât, în sens invers. Eckels își amintea cuvânt cu cuvânt textul anunțurilor publicitare. Din tăciuni și cenușă, din pulbere și cărbune, anii vechi, anii verzi, ar putea sări ca niște salamandre de aur; aerul s-ar putea umple de mireasma trandafirilor, părul alb ar putea deveni negru ca pana corbului, zbârciturile ar dispărea; și totul s-ar întoarce la obârșii, fugind de moarte, pe cerul apusean s-ar ivi sori care ar apune într-un răsărit glorios, lunile s-ar încăleca, scurtându-se, toate cele ar intra unele în altele ca niște cutii chinezești, sau ca iepurii în pălăriile scamatorilor, toate cele s-ar întoarce la moartea dintâi, la moartea verde a semințelor, la vremea de dinaintea începuturilor. Și toate astea, printr-o simplă atingere.

— E de necrezut! oftă Eckels, cu fața subțire luminată de reflexele Mașinii. O Mașină a Timpului adevărată. Te pune pe gânduri. Aș putea să fug de rezultatele alegerilor de ieri, dacă ar fi ieșit prost. Dar, slavă

Domnului, Keith a câștigat. O să fie un foarte bun președinte al Statelor Unite.

— Da, spuse și omul de după tejehea. Avem noroc. Dacă ar fi câștigat Deutscher, am fi avut cea mai rea specie de dictatură. Deutscher e un militarist anti-tot ce vrei, anticrist, antiuman, antiintelectual. Am primit telefoane de la mulți oameni, care ne-au spus, în glumă, dar totuși serios, că ar dori să trăiască în anul 1492 dacă Deutscher ar fi ales președinte. Desigur, nu e treaba noastră să organizăm evadări, ci doar expediții de vânătoare. Oricum, Keith a fost ales președinte. Singurul lucru care trebuie să vă preocupe este...

— Să-mi vânez dinozaurul, îi tăie vorba Eckels.

— Un *Tyrannosaurus Rex*. Șopârla-tiran, cel mai incredibil monstru din istorie. Semnați hârtia asta. Orice vi s-ar întâmplă, noi nu răspundem. Dinozaurii ăia sunt cam flămânzi.

— Încercați să mă băgați în sperieți, spuse Eckels, roșu de mânie.

— Recunosc că da. Nu vrem să plece în Trecut oameni care să intre în panică la prima împușcătură. Acum un an au fost omorâți șase ghizi de-ai noștri și o duzină de vânători. Rostul nostru este să vă oferim cele mai tari emoții pe care le-a visat vreodată un vânător adevărat. Vă transportăm cu șaizeci de milioane de ani în Trecut, ca să doborâți cel mai gigantic vânat din istorie. Cecul dumneavoastră personal e încă aici. Rupeți-l.

Eckels se uită la cec; degetele îi tremurau.

— Noroc, îi spuse omul de după tejehea. Domnule Travis, ia-l în primire!

Își luară armele și porniră în tăcere prin încăpere, spre Mașină, spre metalul argintiu și spre lumina sonoră.

Întâi o zi, pe urmă o noapte, apoi o zi și încă o noapte, și încă o zi, o săptămână, o lună, un an, un deceniu! Anno Domini 2055, Anno Domini 1999! 1957! Mașina gonea prin Timp.

Își puseră căștile cu oxigen și-și verificară intercomurile. Eckels se legăna pe scaunul capitonat; fața-i era palidă, fălcile încleștate. Simțea că-i tremură brațele; privi în jos și-și văzu mâinile strânse pe pușca nou-nouță. În Mașină mai erau patru oameni: Travis — călăuza de vânătoare — și ajutorul lui, Lesperance, precum și alți doi vânători, Billings și Kramer. Se uitau unul la altul, în timp ce anii zburau în jurul lor.

— Puștile astea pot oare doborî un dinozaur? se pomeni Eckels spunând.

— Dacă-l nimeriți, da, îi răspunse Travis prin radioul din cască. Unii dinozauri au câte doi creieri, unul în cap, celălalt la marginea de jos a coloanei vertebrale. De ăștia trebuie să ne ferim. N-are rost să ne încercăm norocul cu ei. Dacă puteți, țintiți ochii fiarei, cu primele

două gloanțe, ca s-o orbiți, apoi loviți-i creierul.

Mașina urla. Timpul era ca un film rulat invers. Sorii zburau, urmați de milioane de luni.

— Când te gândești că toți vânătorii din istorie ne-ar invidia, dac-ar ști! exclamă Eckels. Expediția noastră face din Africa un fel de Illinois.

Mașina încetini; urletul ei se prefăcu într-un murmur. Apoi se opri. Soarele se opri și el pe cer.

Ceața care învăluisese Mașina se spulberase. Iată-i, așadar, ajunși în vremea veche, într-o vreme foarte veche, trei vânători și două călăuze, cu armele lor de metal albastru peste genunchi.

— Iisus încă nu s-a născut, spuse Travis. Moise încă nu s-a urcat pe munte ca să stea de vorbă cu Dumnezeu. Piramidele încă mai sunt în pământ, așteptând să fie clădite. *Țineți minte* — Alexandru, Cezar, Napoleon, Hitler nu există.

Omul scutură din cap.

— Asta — urmă Travis — e jungla care-a existat cu șaiszeci de milioane două mii cincizeci și cinci de ani înainte de președintele Keith.

Și arată spre o cărare metalică ce ducea spre pustietatea verde, peste mlaștini, printre ferigi și palmieri giganti.

— Iar asta, adăugă el, e aleea construită de TIMPEX pentru dumneavoastră. E cu șase degete deasupra pământului; nu atinge nici măcar un firicel de iarbă, o floare sau un copac. E făcută dintr-un metal antigravitațional. Scopul pentru care a fost construită astfel este de a vă împiedica să atingeți în vreun fel această lume a trecutului. Rămâneți pe alee, nu vă abateți de la ea. Vă repet: nu vă abateți de la ea. Sub nici un motiv! Orice abatere se pedepsește. Și nu împușcați nici un animal fără aprobarea noastră.

— De ce? întrebă Eckels.

Se aflau în pustiul primordial. Vântul aducea țipetele unor păsări depărtate și mirosul sărat al unei mări vechi, amestecat cu mireasma unor ierburi jilave și a unor flori sângerii.

— Noi nu vrem să modificăm Viitorul. Nu facem parte din acest Trecut. Guvernului nu-i place să ne știe aici. Trebuie să plătim șperțuri grase ca să ne menținem privilegiile. O Mașină a Timpului e o treabă delicată. Fără să ne dăm seama, am putea omorî vreun animal important, vreo păsărică, vreun peștișor, sau chiar vreo floare, distrugând astfel o verigă însemnată din lanțul evoluției speciilor.

— Nu e clar, protestă Eckels.

— Bine, spuse Travis, să zicem că omorâm din întâmplare un șoarece de aici. Ar însemna să distrugem întreaga posteritate a acelui șoarece, nu-i așa?

— Așa-i.

— Toate familiile familiilor acelui șoarece! Dintr-o călcătură, poți

nimici un șoarece, apoi o duzină, apoi o mie, un milion, un miliard de șoareci posibili.

— Foarte bine, și ce-i cu asta? întrebă Eckels.

— Ce-i cu asta? replică Travis, calm. Păi, ce s-ar întâmplă cu vulpile care au nevoie de șoarecii ăia ca să supraviețuiască? Dacă-i lipsesc zece șoareci, vulpea moare. Dacă-i lipsesc zece vulpi, leul moare de foame. Lipsite de un leu, tot felul de insecte, vulturi, miliarde de ființe sunt azvârlite în haos și distrugere. Rezultatul la care se ajunge poate fi descris astfel: cu cincizeci și nouă de milioane de ani mai târziu, un om al cavernelor, unul din cei zece-doisprezece existenți în *întreaga lume*, se duce să vâneze un porc mistreț sau un tigru cu colți de spadă, ca să aibă ce mânca. Dar dumneata, prietene, ai distrus toți tigrii din acea regiune, călcând *un singur* șoarece. Așa că omul cavernelor moare de foame. Iar omul acela nu-i un om oarecare, bagă de seamă! *Nu*, el este o *întreagă națiune viitoare*. Din rărunchii lui ar fi ieșit zece feciori. Iar din rărunchii acestora, ar fi ieșit o *sută* de feciori, și așa mai departe, până la apariția unei civilizații. Dacă-l distrugi pe omul acela, distrugi o seminție, un popor, o întreagă istorie a vieții. E ca și cum ai ucide niște strănepoți ai lui Adam. Călcând în picioare un șoarece poți stârni un cutremur, ale cărui urmări ar putea zgudui din temelii pământul și destinele unui șir întreg de generații. Prin moartea aceluia om al cavernelor, un miliard de alți oameni, încă nenăscuți, sunt înăbușiți în pânțelece mumelor lor. Roma nu se mai poate înălța pe cele șapte coline. Europa rămâne, poate pe veci, o pădure întunecată, și doar Asia prosperă, plină de vigoare. Calcă în picioare un șoarece, și zdrobești piramidele. Calcă în picioare un șoarece, și-ți lași asupra Veșniciei urma adâncă, aidoma unui Grand Canyon. Regina Elisabeta nu s-ar mai naște niciodată, Washington n-ar mai traversa râul Delaware, Statele Unite n-ar mai exista. Așa că luați seama, rămâneți pe alee, nu vă abateți niciodată!

— Înteleg, zise Eckels. Așadar, n-are rost să ne-atingem nici măcar de *iarbă*?

— Exact. Distrugerea anumitor plante ar putea avea consecințe incalculabile. O mică eroare făcută aici ar deveni disproporționat de mare, în decurs de șaiszeci de milioane de ani. Firește, s-ar putea ca teoria noastră să fie greșită. Poate că noi *nu suntem în stare* să schimbăm Timpul. Sau poate că acesta ar putea fi schimbat doar într-un fel subtil, aproape imperceptibil. Un șoarece mort aici ar putea provoca un dezechilibru în viața insectelor de mai târziu, sau o anumită disproporție a populației, apoi o recoltă proastă, o criză economică, o foamete și, în cele din urmă, o modificare a temperamentului *social* în vreo țară de departe. Ceva mult mai subtil — poate doar o răsuflare, o șoptă, un fir de păr, sau de polen — o schimbare atât subtilă, încât nici n-ai observa-o dacă n-ai privi cu

atenție. Cine știe? Cine poate pretinde să știe cu adevărat? Noi nu știm. Ghicim numai. Dar până nu vom ști cu certitudine dacă fâșâiala noastră prin Timp poate stârni un mare zgomot sau un simplu fâșâit în istorie, suntem prudenți. Mașina asta, aleea asta, veșmintele și trupurile voastre au fost sterilizate, după cum știți, înainte de începerea călătoriei. Purtăm aceste căști cu oxigen, ca să nu putem introduce bacteriile noastre într-o atmosferă străveche.

— Cum o să știm în ce animale putem trage?

— Sunt însemnate cu vopsea roșie, răspunse Travis. Astăzi, înainte de începerea excursiei noastre, l-am trimis pe Lesperance cu Mașina exact în era aceasta, pe urmele anumitor animale.

— Ca să le studieze?

— Da, spuse Lesperance. Le urmăresc în toate etapele existenței lor, notând care dintre ele trăiește mai mult. Foarte puține. Notez de asemenea de câte ori se împerechează. Nu prea des. Viața e scurtă. Când dau peste unul care agonizează, fiind doborât de un copac, sau peste unul care se îneacă într-o groapă cu catran, notez ora exactă, până la ultima secundă. Am niște gloanțe speciale, cu vopsea, care lasă o pată roșie pe pielea sau blana animalului. Nici o confuzie nu e cu putință. După aceea coordonez în așa fel sosirea noastră în Trecut, ca să-l întâlnim pe animal doar cu două minute înainte de a-și da sfârșitul, în orice caz. Astfel, sunt omorâte numai animalele lipsite de viitor, care nu se mai împerechează niciodată. Vedeți ce *precauți* suntem?

— Dar dacă te-ai întors azi dimineată în Timp, cum de nu te-ai ciocnit de noi? exclamă Eckels, curios. Cum va fi expediția noastră de vânătoare? Reușită? Vom fi cu toții în viață la întoarcere?

Travis și Lesperance se uitară unul la altul.

— Ar fi un paradox, zise Lesperance. Timpul nu permite asemenea încurcături — un om să se întâlnească cu sine însuși! Când asemenea situații amenință să se producă, Timpul se dă la o parte. Întocmai ca un avion care nimerește într-o pungă de aer. Ați simțit adineauri cum s-a zguduit Mașina — chiar înainte de a ne fi oprit? Era din cauză că ne întâlneam cu noi înșine la întoarcerea noastră în Viitor. N-am văzut nimic, bineînțeles. N-avem cum să știm dacă expediția asta a fost reușită, dacă am vânat sau nu monstrul, sau dacă am rămas în viață — mă refer la *dumneata*, domnule Eckels.

Eckels avu un surâs galben.

— Lasă asta! zise Travis, pe un ton tăios. Toată lumea în picioare! Se pregătiră să părăsească Mașina.

Jungla era adâncă și înaltă — era lumea întreagă, în vecii vecilor. În văzduh se auzea un fel de muzică, și un fâșâit de corpuri zburătoare — erau pterodactilii care zburau cu aripile lor cenușii, cavernoase — niște lilieci giganți, apucați de delir, în noaptea lor veșnică. Ținându-și

echilibrul pe cărarea îngustă, Eckels își duse arma la ochi, în joacă.

— Încetează! îl repezi Travis. Nu ținti nici în glumă! Dacă armele voastre s-ar descărca...

Eckels roși.

— Unde-i *Tyrannosaurul* nostru?

Lesperance își privi ceasul-brățară.

— Mai avem timp. Drumurile noastre se vor încrucișa peste șaizeci de secunde. Fiți atenți la pata de vopsea roșie! Nu trageți până nu vă dăm noi consemnul. Nu vă abateți de pe alee. *Rămâneți pe alee!*

Porniră în vântul dimineții.

— Ciudat, șopti Eckels. De azi în șaizeci de milioane de ani, alegeri. Keith e ales președinte. Toată lumea îi sărbătorește victoria. Și iată-ne pe noi, aici, pierduți în Timp; pentru noi, ei nici nu există. Lucrurile pentru care ne-am frământat luni de zile, o viață de om, nici măcar nu s-au ivit pe lume, nici măcar n-au fost concepute.

— Puneți-vă cu toții în poziție de tragere! porunci Travis. Dumneata, Eckels, tragi primul. Urmează Billings. Al treilea, Kramer!

— Am vânat tigri, mistreți, bizoni, elefanți, zise Eckels, dar acum e vorba de *el*, și tremur tot, ca un copil.

— Aha! exclamă Travis.

Se opriră locului.

Travis șopti, ridicând mâna:

— Drept în fața voastră. În ceață. Acolo e. Acolo e Măria Sa!

Jungla era imensă și plină de foșnete, șoaapte și suspine.

Deodată toate conteniră, ca și cum cineva ar fi închis o ușă. Tăcere.

Apoi, un bubuit de tunet.

Din ceață, cu vreo sută de pași mai încolo, ieși *Tyrannosaurus Rex*.

— *El e, el e*, șopti Eckels. Sst!

Venea cu pași mari, precauți, parcă unsuroși. Se înălța cu vreo treizeci de picioare deasupra mai tuturor copacilor — o enormă zeităte rea, încrucișându-și pe pieptu-i de reptilă ghearele delicate, ca niște ace de ceasornic. Fiecare din labelle lui inferioare era un piston, făcut dintr-o jumătate de tonă de os alb, înfipt în funiile groase ale mușchilor și acoperit de o piele lucioasă și pietroasă, ca platoșa unui războinic teribil. Fiecare coapsă a lui era o tonă de carne, fildeș și sârmă de oțel. Iar din marea cutie toracică din partea de sus a trupului său ieșeau acele brațe gingașe, cu mâini care-ar fi putut apuca un om ca pe o jucărie, pentru a-l cerceta, în vreme ce gâtul i se încolăcea ca un șarpe. Capul — o tonă de piatră sculptată — se înălța cu ușurință spre cer. Botul i se căsca, dezvăluind un gard de dinți ca niște pumnale. Ochii i se rostogoleau, aidoma unor ouă de struț, fără altă expresie decât cea a foamei. Își închise deodată botul, cu un rânjat sinistru. Și începu să alerge, strivind în cale copaci și tufișuri, scormonind țarina jilavă și tăind brazde adânci de câte cinci-șase

centimetri, acolo unde se lăsa cu toată greutatea lui. Alerga cu un pas lunecător, de balet, prea echilibrat pentru cele zece tone ale monstrului. Se mișca într-o arenă luminată de soare, cu băgare de seamă, în timp ce frumoasele-i mâini reptiliene pipăiau aerul.

— Tii! exclamă Eckels, cu buzele tremurând. Păi, ar putea să ajungă la Lună și s-o apuce!

— Sst! îl repezi Travis, mânios. Încă nu ne-a zărit.

— Nu poate fi ucis! spuse Eckels, pe un ton calm, ca și cum nu putea exista nici o îndoială în privința acestui verdict; cântărise în minte situația și ajunsese la această concluzie. Arma din mâinile lui părea o flintă ușoară. Proști am fost c-am venit! E ceva imposibil!

— Gura! șuieră Travis.

— Ce coșmar!

— Întoarce-te, îi șopti Travis. Mergi liniștit spre Mașină. Îți vom restitui jumătate din banii plătiți.

— Nu-mi închipuiam c-ar putea fi atât de *mare*! spuse Eckels. M-am înșelat. Și acum, vreau să ies de-aici.

— Ne-a văzut!

— Uite-i pata roșie, pe piept!

Șopârla uriașă se ridică în picioare. Carnea ei împlătoșată strălucea ca un tezaur de monede verzui. Din crusta de noroi de pe ele ieșeau aburi. În noroiul jilav fojgăiau insecte minuscule, astfel încât întregui trup părea să zvâcnească și să se legene, deși monstrul nu se mișca. Răsufla doar. Duhoarea cărnii crude se răspândea în întreaga junglă.

— Scoateți-mă de-aici! gemu Eckels. De când sunt n-am pățit așa ceva. Totdeauna eram sigur că voi scăpa cu viață. Totdeauna aveam călăuze bune, iar expedițiile se desfășurau în siguranță. De data asta mi-am greșit socoteala. Mi-am găsit nașul — recunosc. Vânatul ăsta e prea mare ca să-l pot doborî.

— Nu alerга! îi spuse Lesperance. Întoarce-te și ascunde-te în Mașină.

— Da, zise Eckels.

Părea siderat. Se uita la picioarele lui, ca și cum ar fi încercat să le facă să se miște. Deodată, scoase un geamăt deznădăjduit:

— Eckels!

Făcu câțiva pași, târându-se parcă, și clipind mereu din ochi.

— Nu în direcția *aceea*!

La prima mișcare a omului, monstrul se repezi spre el, cu un țipăt înspăimântător. În șase secunde, străbătu o sută de iarzi. Puștile se descărcară, scuiпând foc. Un vârtej țâșni din botul animalului, învăluindu-i în duhoarea lui de mъл și de sange bătrân. Monstrul urla, dezvăluindu-și colții scanteietori în soare.

Fără să privească înapoi, Eckels pășea orbește spre marginea aleii, abia ținându-și arma în mâini; deodată se abătu de pe alee și porni,

fără să-și dea seama, prin junglă. Picioarele i se înfundau în mușchiul Verde. Se simțea singur, din ce în ce mai departe de lucrurile ce se petreceau în urma lui.

Armele trosniră din nou. Detunătura lor se pierdu în bubuitul de tunet al monstrului urlător. Enorma pârghie a cozii sale de reptilă se smuci în sus, izbind în stânga și în dreapta. Copacii explodau în nori de frunze și crengi. Monstrul își mișcă mâinile de giuvaergiu înspre oameni, pentru a-i frânge în două, pentru a-i zdrobi ca pe niște boabe, pentru a-i pisa între dinți și a-i vârî în gâtleejul lui urlător. Ochii mari ca niște pietroaie erau ațintiți asupra oamenilor; aceștia își văzură fețele în oglinzile lor. Traseră în pleoapele metalice și în irisul negru și lucios al ochilor monstrului.

Ca un idol de piatră, ca o avalanșă de munte, *Tyrannosaurus Rex* se prăbuși. Tunând, se agăță de copaci și-i trase la pământ odată cu el. Alea de metal fu sfâșiată. Oamenii se feriră în lături, se traseră înapoi. Zece tone de carne și piatră rece căzură pe pământ. Armele scuiară foc. Monstrul își agită coada împlătoșată, își înțelea falcile de balaur și încremeni. Din gâtleej îi țâșni un șuvoi de sânge. Undeva, în măruntaiele lui, plesni un rezervor de fluide. Vânătorii fură potopiți de valuri puturoase. Stăteau, împrôscați de sângele roșu, lucios.

Tunetul se stinse.

Jungla amuți. După avalanșă, o pace verde. După coșmar, dimineața.

Billings și Kramer ședeau pe marginea aleii, resemnați. Travis și Lesperance stăteau cu armele fumegânde în mâini și înjurau de zor.

În Mașina Timpului, trântit cu fața în jos, Eckels tremura. Se întorsese pe alee și se cățăraseră în Mașină.

Travis veni și el și, după ce-i aruncă o privire lui Eckels, scoase o bucată de pânză dintr-o cutie de metal și se întoarse la ceilalți, care ședeau pe alee.

— Curățați-vă!

Înjurând, își șterseră căștile mânjite de sânge. Monstrul zăcea în fața lor — un munte de carne tare. Auzeau murmurul și gemetele dinăuntru lui, pe măsură ce moartea pune stăpânire pe el, paralizându-i organele, făcându-i lichidele să se reverse din glande în splină și în boase, închizându-i pentru vecie toate cămarile. Era ca și cum ai fi stat lângă o locomotivă distrusă ori lângă o mașină cu aburi scoasă din uz, ale cărei supape sunt lăsate deschise sau fixate strâns. Oasele pârlăiau; brațele delicate, prinse sub greutatea atâtor tone de carne moartă, erau zdrobite. Masa de carne tremurătoare se așază.

Deodată, alt trosnet. Deasupra, o creangă enormă se rupse din legăturile-i grele și căzu peste cadavrul monstrului, parcă dinadins.

— Da, spuse Lesperance, uitându-se la ceas. Exact la timp. Acesta e copacul gigantic care fusese planificat să cadă peste monstru și să-l

omoare. Doriți o poză cu trofeul? adăugă el întorcându-și privirea spre cei doi vânători.

— Cum?

— Nu putem lua un trofeu înapoi în Viitor. Cadavrul trebuie să rămână aici, în locul unde ar fi murit în orice caz, astfel încât insectele, păsările și bacteriile să-l poată ataca, așa cum fac de obicei. Totul trebuie să fie pus în balanță. Cadavrul rămâne. Dar putem face o poză, cu dumneavoastră lângă trofeu.

Cei doi vânători încercară să se gândească, dar renunțară, scuturând din cap.

Se lăsară conduși pe aleea metalică până la Mașina Timpului, în ale cărei fotolii capitonate se prăbușiră obosiți. De acolo se mai uitară o dată la monstrul ucis, un munte de carne, pe care și începuseră să tabere niște reptile înaripate și niște gânganii aurii mișunând pe pielea lui aburindă.

Un zgomet stârnit la picioarele lor îi făcu să înghețe. Era Eckels, care ședea acolo tremurând.

— Îmi pare rău, rosti el într-un târziu.

— Ridică-te! îi strigă Travis.

Eckels se ridică.

— Du-te singur pe aleea aceea, îi porunci Travis, ațintindu-și arma spre el. Nu te mai întorci în Mașină. Te lăsăm aici!

Lesperance îl apucă de braț pe Travis:

— Așteaptă...

— Nu te băga! îl repezi Travis, dându-i mâna la o parte. Nebunul ăsta era cât pe-acți să ne omoare. Dar nu *asta* e grav! Uită-te la *ghetele* lui! A ieșit de pe alee! *Asta* ne va ruina! Vom da faliment! Mii de dolari plătiți pentru asigurări! Noi garantăm că nimeni nu se abate de pe alee, iar dumnealui s-a abătut! Nebunul! Va trebui să fac un raport către autorități — s-ar putea ca guvernul să ne anuleze licența de voiaj. Cine știe ce-o fi făcut individul ăsta, ce vătămări o fi adus Timpului! Și Istoriei?!

— Liniștește-te, n-a făcut altceva decât să disloce puțin noroi.

— De unde putem *ști*? strigă Travis. Nu știm nimic. Totul e un mister! Ieși de-aici, Eckels!

Eckels se scotoci în buzunarele bluzei:

— Plătesc oricât! O sută de mii de dolari!

Travis se zgâi la carnetul de cecuri al lui Eckels și scuipă.

— Ieși afară de-aici! Monstrul se află lângă alee. Vără-ți în botul lui brațele până la coate. După aceea, te poți întoarce la noi.

— Dar e absurd!

— Monstrul e mort, dobitocule! Gloanțele trebuie scoase — nu pot fi lăsate aici! Nu aparțin Trecutului. Ar putea provoca vreo schimbare. Uite cuțitul meu. Scoate-le cu cuțitul!

Jungla era din nou vie, plină de vechiul ei freamăt și de cârâitul păsărilor. Eckels își întoarse încet privirea spre muntele acela de coșmar, spre movila aceea de gunoi primitivă. După ce șovăi îndelung, porni pe alee, ca un somnambul.

Peste cinci minute se întoarse, tremurând tot, cu brațele înroșite până la cot. Întinse mâinile — fiecare din ele ținea în palmă câteva gloanțe. Apoi se prăbuși și rămase acolo, nemișcat.

— N-ar fi trebuit să-i ceri una ca asta! spuse Lesperance.

— Crezi? E prea devreme ca să putem judeca, răspunse Travis, atingând trupul nemișcat. O să trăiască. Data viitoare n-o să mai vâneze în felul ăsta. În regulă. Dați-i drumul, să pornim spre casă!

Și-și ridică, obosit, degetul gros spre Lesperance.

1492. 1776. 1812.

Își curățară mâinile și fețele. Își schimbă cămășile și pantalonii murdari. Eckels își revenise, dar nu scotea o vorbă. Travis îl privi timp de zece minute.

— Nu te mai uita așa la mine! gemu Eckels. N-am făcut nimic!

— Cine poate ști?

— M-am abătut de pe alee, atâta tot — doar puțin noroi pe tălpi... Ce-ai vrea să fac — să îngenunchez și să mă rog?

— S-ar putea s-avem nevoie de asta. Te previn, Eckels, c-aș putea încă să teucid. Pușca mi-e pregătită.

— Dar sunt nevinovat, n-am făcut nimic!

1999. 2000. 2066.

Mașina se opri.

— Ieșiți, le spuse Travis.

Încăperea era acolo unde o lăsaseră. Dar nu la fel ca atunci. Același om ședea înapoia aceleiași tejghele. Dar ceva în înfățișarea lui se schimbase.

— Totu-i în ordine aici? îl întrebă Travis, aruncând o privire grăbită în jur.

— Da. Bine-ați venit acasă!

Travis nu se liniști. Părea că cercetează chiar atomii din aer, până și felul cum se revărsa pe fereastră înaltă lumina soarelui.

— În regulă, Eckels, ieși! Și nu te mai întoarce aici niciodată!

Eckels nu se putea mișca.

— N-auzi? se burzului Travis. La ce te zgâiești?

Eckels adulmeca văzduhul, care mirosea într-adevăr a ceva — un miros atât de subtil, aproape imperceptibil, încât doar un mic strigăt de alarmă al simțurilor sale îl avertiza că-i acolo. Culorile — albă, cenușie, albastră, portocalie — de pe perete, de pe mobilă, din bolta întrezărită prin fereastră, erau... erau... Și apoi, simțea ceva. Carnea i se încrâncenă. Mâinile începură să-i tremure. Adulmeca prin toți porii

bizara mireasmă. Undeva, cineva slobozise desigur una din acele fluierături, pe care numai un câine le poate auzi. Trupul lui răspunse printr-o tăcere de spaimă. Dincolo de încăperea aceasta, de peretele acesta, dincolo de omul acesta care nu era chiar același, așezat la o tejghea care nu era chiar aceeași... se afla o lume întreagă, cu oameni și străzi. Ce fel de lume era, nimeni n-ar fi putut spune. Îi simțea mișcându-se acolo, dincolo de pereți, aidoma unor piese de șah zgâlțâite de un vânt uscat...

Dar lucrul perceput numaidecât era firma atârnată pe peretele biroului, aceeași firmă pe care o citise în dimineața aceea, devreme, când intrase în birou. Firma se schimbase întrucâtva:

SOCIETATEA TIMPEX.

EXPEDIȚII DE VÂNATOARE SPRE ORIȘICE AN DIN TRECUT

ALEGETZ SINGURI VÂNATU.

NOI DUCEM ACOLO PE VOI.

VOI ÎMPUȘCAȚI PE EL.

Eckels simți că se prăbușește pe un scaun. Își duse mâna, într-un gest nebunesc, la noroiul gros de pe ghețe. Tremurând, desprinse un bulz de noroi.

— Nu se poate! Nu! Dintr-o nimica toată, să iasă așa ceva?! Nu se poate!

Prins în noroi, strălucea un fluture splendid, verde-auriu, cu pete negre, dar mort,

— Pentru un asemenea fleac?! Nu e cu puțință! Nu pentru un fluture! exclamă Eckels.

Fluturile căzu pe podea — un lucru de nimic, o bagatelă superbă, în stare să răstoarne echilibrul, doborând un șir de piese de domino mărunte, apoi un șir de piese mari, gigantice, de-a lungul anilor, în curgerea Timpului.. Eckels simțea cum îi vâjâie capul. Nu, fleacul ăsta nu putea schimba lucrurile. A ucide un fluture nu putea fi chiar atât de important! Sau da?

Fața îi înghețase. Gura îi tremura, când întrebă:

— Cine?... Cine a câștigat alegerile prezidențiale de ieri?

Omul de după tejghea râse:

— Glumiți? Doar știți bine! Firește că Deutscher! Cine altcineva? Nu nebunul de Keith, un neputincios! Acum avem un președinte curajos, un om de fier!

Funcționarul se opri.

— Ce-ați pățit? adăugă el.

Eckels gemu și se lăsă în genunchi, întinzându-și mâinile cu degete tremurătoare spre fluturile auriu.

— N-am putea oare să-l ducem *înapoi*? vorbi el rugător, către lume, către sine însuși, către funcționar, către Mașină. Nu i-am putea oare reda viața? N-am putea oare să revenim? N-am putea...

Rămase nemișcat; cu ochii închiși, aștepta, tremurând. Îl auzi pe Travis răsuflând greu în încăpere, îl auzi apucându-și arma, ridicând-o și apăsând pe trăgaci.

Se auzi o detunătură.

PLOAIA CEA LUNGĂ

Ploua într-una. O ploaie deasă, o ploaie perpetuă, o ploaie pătrunzătoare ca un abur, ca o nădușeală — un adevărat potop, care-ți biciuia ochii și-ți năpădea gleznele. O ploaie care îneca toate ploile și le ștergea amintirea. Cădea cu nemiluita, litri și tone întregi de apă, care se abăteau asupra junglei, retezând ca un foarfece copacii, tunzând iarba, scobind pământul, topind tufișurile. Din pricina ei mâinile oamenilor ajunseseră zbârcite ca labelle unor maimuțe. Era o ploaie cristalină, vârtoasă, care nu mai contenea.

— Mai e mult, locotenente?

— Nu știu. O milă, zece mile, poate o mie.

— Nu ești sigur?

— Cum aș putea să fiu?

— Nu-mi place ploaia asta. Dacă am ști măcar cât mai avem de mers până la Domul Soarelui, m-aș simți mai bine.

— Încă o oră-două.

— Crezi că numai atât, locotenente?

— Firește.

— Sau poate ne minți, ca să ne ridici moralul?

— Da, vă mint ca să vă ridic moralul. Ține-ți gura!

Cei doi ședea în ploaie. În spatele lor ședea ceilalți doi, uzi-learcă, frânți de oboseală și fleșcăiți ca lutul care se moaie.

Locotenentul privi în sus. Avea o față care fusese cândva oacheșă, dar ploaia o albise, așa cum îi albise și ochii, ștergându-le culoarea; până și părul-i era alb, ca și dinții. Totul era alb la el. Chiar și uniforma începuse să-i albească, deși avea și o nuanță verzuie, de mucegai.

Locotenentul își pipăi obrazii, pe care șiroia ploaia.

— Cu câte milioane de ani în urmă o fi încetat să plouă aici, pe Venus?

— Fii serios! îi spuse unul din ceilalți doi. Pe Venus ploaia nu contenește niciodată. Plouă într-una. Mă aflu aici de zece ani și n-am apucat să văd că stă măcar un minut, sau o secundă.

— E ca și cum am trăi sub apă, zise locotenentul și se ridică, pentru a-și pune arma pe celălalt umăr. Cred că ar fi mai bine să o pornim la drum. O să ajungem la Domul Soarelui.

— Sau n-o să ajungem, spuse cinicul.

— Avem doar o oră-două de mers.

— Acum mă minți, locotenente.

— Nu. Mă mint pe mine însumi. E unul din momentele când trebuie să minți. Nu mai pot răbda, însă, această situație.

Porniră pe poteca din junglă, privindu-și din când în când busolele.

Numai ele le arătau direcția, în haosul din jur. Ploaia cădea din cerul de cenușă, ei mergeau pe poteca din junglă, iar înapoia lor, undeva, departe, se afla racheta în care călătoriseră și care se prăbușise. O rachetă în care zăceau, morți și putreziți de ploaie, doi dintre prietenii lor.

Înaintau în șir indian, fără să scoată un cuvânt. Ajunseră în curând la un râu lat, ale cărui ape negre și line curgeau spre Marea Unică. Fața lor era ciupită de miliarde de stropi.

— În regulă, Simmons.

Locotenentul scutură din cap, iar Simmons își scoase de la spate un pachetel, pe care-l făcu să se umfle, cu ajutorul unei substanțe chimice, până ce căpătă forma unei bărci mari. Locotenentul le porunci oamenilor să taie niște lemne, din care meșteriră la repezeală câteva lopeți. Porniră apoi cu barca pe râu, vâsbind repede pe apele-i domoale, șfichiuite de ploaie.

Locotenentul își duse mâna la obrazii pe care șiroaie de ploaie rece i se scurgeau spre gât și spre brațe. Frigul începuse să-i pătrundă în plămâni. Simțea cum urechile, ochii, picioarele i se moaie.

— Noaptea trecută n-am putut dormi, spuse.

— Dar cine-a putut? De câte nopți n-am dormit? Treizeci de nopți și treizeci de zile! Cine-ar putea să doarmă cu ploaia asta ciocănindu-i în cap? Aș da orice pentru o pălărie. Orice fel de pălărie, ca să-mi acopere capul și să mi-l ferească de ploaie. Mă doare rău capul. Mă doare tot timpul.

— Îmi pare rău c-am venit aici, zise unul din oameni. Ții minte vechea tortură? Ești legat de un zid și ți se picură câte un strop de apă deasupra capului, din jumătate de oră în jumătate de oră. Ți pierzi mințile așteptând stropul următor. Ei bine, asta e Venus — dar pe o scară mult mai mare. Oamenii nu-s făcuți să trăiască în apă. Nu poți dormi, nu poți respira ca lumea, și înnebunești de atâta umezeală. Dacă am fi prevăzut posibilitatea unei prăbușiri, ne-am fi luat uniforme și pălării impermeabile. Ploaia asta care ne tot ciocăne capetele, e cel mai greu de îndurat. E ca un tir de artilerie. Nu știi, zău, cât mai pot să suport.

— Eu, unul, vreau să ajung la Domul Soarelui, băiete! Omul care a născocit domurile astea știa bine ce face.

Traversând râul, se gândeau la Domul Soarelui, aflat undeva în depărtare, ca un turn strălucitor în ploaia din junglă. O casă galbenă, rotundă și scânteietoare ca însuși Soarele. O casă înaltă de patruzeci de picioare, cu un diametru de o sută de picioare, înăuntrul căreia puteai găsi căldură, liniște, hrană caldă și adăpost împotriva ploii. Iar în centrul Domului era, firește, un Soare. Un mic glob de foc gălbui, plutind slobod în partea de sus a clădirii; te puteai uita la el din locul unde ședeai, fumând sau citind o carte, sorbindu-ți ciocolata fierbinte

cu iz de nalbă, sau vreo altă băătură. Zăreai Soarele acela galben, un Soare de mărimea celui terestru, care iradia o lumină caldă și egală, și uitai de lumea ploioasă a planetei Venus, atâta timp cât rămâneai în casa aceea și huzureai.

Locotenentul se întoarse cu fața spre cei trei oameni, care vâsleau, scrâșnind din dinți. Erau albi ca niște ciuperci, cum era și el. Pe Venus orice lucru alba în câteva luni. Până și jungla era un imens coșmar alb — căci cum ar fi putut jungla să fie verde fără soare, într-un amurg veșnic, în care ploaia nu mai contenea? O junglă albă, albă, cu frunzele de culoarea brânzei, cu un sol tăiat parcă dintr-un calup de camembert ud și cu trunchiurile copacilor ca niște ciuperci enorme — totul era alb și negru. Dar parcă puteai vedea solul vreodată? Vedeai mai ales apa — un pârâu, un șuvoi, o băltoacă, un lac, un râu, apoi marea.

— Am ajuns.

Săriră pe mal, împrôșcându-se cu apă. Dezumflară barca și o vârară într-o cutie de trabuce. Apoi, stând pe malul potopit de ploaie, încercară să-și aprindă câte o țigară, dar le trebuiră mai mult de cinci minute ca să-și scapere brichetele în căușurile palmelor și să tragă câteva fumuri din niște țigări pe oare ploaia li le smulgea de pe buze.

Porniră mai departe.

— Stați o clipă, le spuse locotenentul. Parc-am zărit ceva în fața mea.

— Domul Soarelui?

— Nu sunt sigur. Ploaia l-a acoperit din nou.

Simmons, o luă la fugă, strigând:

— Domul Soarelui!

— Întoarce-te, Simmons!

— Domul Soarelui!

Simmons se mistui în ploaie. Ceilalți alergară după el. Îl găsiră într-o poieniță, unde se opriră și se uitară la el și la obiectul pe care-l găsisese.

Era racheta.

Zăcea în locul unde o lăsaseră. Se întorseseră exact acolo de unde porniseră. Racheta distrusă era năpădită de un mucegai verde, care crescuse chiar pe buzele celor doi morți. Sub ochii lor, mucegaiul înflori, petalele i se risipiră în ploaie, iar mucegaiul muri.

— Cum de-am ajuns în același loc?

— O furtună cu descărcări electrice dereglat busolele. Asta e explicația.

— Ai dreptate.

— Ce ne facem acum?

— Pornim din nou.

— Dumnezeu, suntem la fel de departe ca la început!

— Să încercăm să ne păstrăm calmul, Simmons.
— Calmul, calmul! Ploaia asta mă face să-mi pierd mințile!
— Avem hrană suficientă pentru încă două zile, dacă suntem precauți.

Ploaia dansa pe pielea lor, pe uniformele lor ude; li se prelingea din nasuri și din urechi, de pe degete și genunchi. Semănau cu niște fântâni de piatră din care ar fi țâșnit apa prin toți porii.

În timp ce stăteau așa, auziră un urlet, nu prea depărtat.

Și monstrul ieși din ploaie.

Umbla repede, cu o mie de labe electrice, albastre. Fiecare labă izbea câte un copac, care lua foc și se mistuia. În văzduhul jilav pluteau vălătuci de ozon; ploaia alunga și risipea fumul. Monstrul avea o lățime de o jumătate de milă și o înălțime de o milă, și pipăia terenul ca o uriașă vietate oarbă. Uneori părea să nu aibă deloc labe; dar peste o clipă, o mie de bice îi ieșeau de sub pântec, bice alb-albastre, cu care șfichiuia jungla.

— Asta e furtuna care ne-a înnebunit busolele, spuse unul din oameni. Acum vine spre noi.

— Toată lumea culcat! porunci locotenentul.

— S-o luăm la fugă! exclamă Simmons.

— Nu fi nebun! Culcă-te la pământ! Monstrul atinge doar punctele cele mai înalte. S-ar putea să scăpăm nevătămați. Să ne ascundem la vreo cincizeci de picioare de rachetă. S-ar putea să-și cheltuiască întreaga energie acolo și să ne lase în pace pe noi. Culcați-vă!

Oamenii se supuseră.

— Se apropie? întrebă peste câteva clipe.

— Se apropie.

— S-a apropiat și mai mult?

— E la vreo două sute de iarzi.

— Vine?

— Uite-l!

Monstrul era deasupra lor acum. Zece fulgere se abătură ca niște săgeți albastre asupra rachetei. Aceasta scapără ca un gong, scoțând un sunet metalic. Monstrul mai slobozi vreo cincisprezece săgeți, care executară un fel de pantomima caraghioasă pe terenul apos al junglei.

— Nu, nu! strigă unul din oameni, sărind în picioare.

— Stai culcat, smintitul! îi spuse locotenentul.

— Nu!

Fulgerul mai izbi de vreo zece ori racheta. Locotenentul își întoarse capul pe sub braț și văzu flăcările albăstrii; văzu copaci despicându-se și prăbușindu-se; văzu cum norul acela monstruos se rotește ca un disc negru deasupra lor, azvârlind sute de săgeți electrice.

Omul care sărise în picioare alerga acum, parcă într-o sală imensă, plină de coloane. Alerga, strecurându-se printre ele, dar în cele din

urmă vreo duzină de coloane se prăvăliră peste el, și atunci se auzi un zgomot ca acela pe care-l face o muscă în clipa când cade pe sârma încinsă a unui crematoriu de gunoi. Locotenentul își amintea asta din copilărie — copilărise la o fermă. În văzduh mirosea acum a cenușă de om.

— Nu vă uitați! le spuse celorlalți, plecându-și capul.

Se temea că ar putea s-o ia și el la goană.

Furtuna mai slobozi o serie de săgeți, apoi își văzu de drum. Rămase numai ploaia, care limpezi grabnic văzduhul, alungând mirosul de vegetație și carne arsă; cei trei oameni rămași în viață ședeau, așteptând să li se potolească bătaile inimilor.

Merseră spre trupul tovarășului lor, crezând că poate e încă în viață. Nu puteau crede că nu exista nici o cale de a-l salva. Era atitudinea firească a unor oameni care nu acceptau moartea altuia până nu se convingeau personal de realitatea ei; văzând că nu mai e nimic de făcut, se întrebară dacă să-l îngroape sau să-l lase acolo, în jungla care avea să-l acopere într-un ceas sub vegetația ei luxuriantă. Cadavrul părea o bucată de oțel strâmb, învelit într-o piele arsă. Sau o momâie de ceară care ar fi fost azvârlită într-un incinerator și scoasă afară după ce ceara s-ar fi lipit de scheletul de cărbune. Doar dinții îi rămăseseră albi, și străluceau ca o brățară stranie deasupra unui pumn strâns.

— N-ar fi trebuit să o ia la fugă, spuseră toți trei aproape într-un glas.

Chiar în timp ce stăteau acolo, cadavrul începu să dispară sub vegetație — plante cățărătoare și chiar flori pentru mort.

În depărtare, furtuna călca pe labele-i albastre, scânteietoare; în curând dispăru și ea.

Trecură un râu, apoi un pârau, apoi încă un râu și încă un pârau — vreo duzină de râuri și pâraie. Le apăreau mereu în față râuri noi, repezi, în vreme ce râurile vechi își schimbau matca — râuri de culoarea mercurului, de culoarea argintului, de culoarea laptelui.

Ajunseră apoi la mare.

La Marea Unică. Pe Venus nu exista decât un continent. Acesta avea o lungime de trei mii de mile și o lățime de o mie de mile, iar Marea Unică acoperea parcă întreaga planetă ploioasă. Marea Unică, ale cărei țărături albe păreau neclintite...

— Pe aici! le spuse locotenentul, arătând spre miazăzi. Sunt sigur că acolo sunt două Domuri Solare.

— Dacă tot s-au apucat să le construiască, de ce n-au construit încă o sută?

— Păi, sunt vreo sută și douăzeci, nu-i așa?

— Acum o lună erau o sută și douăzeci și șase. Pe Pământ, au

încercat acum un an să treacă prin Congres un proiect de lege menit să finanțeze construirea altor două duzini de Domuri, dar n-au izbutit — știți cum se întâmplă. Ce contează pentru ei că o mână de oameni își pierd mințile din pricina ploii de pe Venus?

Porniră spre miazăzi.

Locotenentul, Simmons și al treilea cosmonaut, Pickard, umblau în ploaie, în ploaia care cădea neconținut, revărsându-se peste oameni, peste uscat și peste mare.

Simmons fu primul care zări Domul.

— Uite-l!

— Uite, ce?

— Domul Soarelui!

Locotenentul clipi din ochi pentru a-și scutura apa de pe gene, și-și ridică mâinile pentru a se feri de săgețile ploii.

La oarecare distanță, marginea junglei părea tivită, către mare, cu o dungă gălbuie. Era într-adevăr Domul Soarelui.

Oamenii își zâmbiră.

— Se pare c-ai avut dreptate, locotenente!

— Avem noroc!

— Priveliștea asta mă face să prind puteri. Hai să mergem!

Simmons începu să alerge. Ceilalți porniră după el, automat, gâfâind obosiți, dar ținând pasul.

— Eu vreau o cană mare de cafea fierbinte! spuse Simmons, abia răsuflând, dar zâmbind. Și cozonaci cu scorțișoară. Tii! Ce grozav e să zaci sub razele soarelui! Individul care-a inventat Domurile astea ar merita o decorație!

Își iuțiră pasul; lumina gălbuie devenise mai strălucitoare.

— Presupun că o mulțime de oameni și-au pierdut mințile înainte de a se găsi leacul. Un leac atât de simplu în aparență!

Simmons gâfâia, modulându-și cuvintele după pași.

— Ploaia, ploaia! Acum câțiva ani, am întâlnit în junglă un prieten. Umbla de colo până colo, în ploaie, spunând mereu: Nu știu cum să fac să ies din ploaie, nu știu cum să fac să ies din ploaie, nu știu... Uite-așa vorbea, săracul — își pierduse mințile.

— Nu mai vorbi atâta, ține-ți respirația!

Alergau și râdeau.

Ajunseră la poarta Domului, râzând. Simmons deschise larg poarta și strigă:

— Hei! Aduceți cafeaua!

Nu se auzi nici un răspuns. Intrară pe poartă.

Domul Soarelui era pustiu și întunecat. Nu se vedea nici un soare sintetic plutind în centrul tavanului albastru, într-o nebuloasă vuitoare. Nu se servea nimic de băut sau de mâncat. Încăperea era rece ca o pivniță. Printr-o mie de găuri, scobite recent în tavan, se

scurgea ploaia, pătrunzând în covoarele groase și în mobila modernă masivă, improșcând mesele de cristal. Jungla creștea în încăpere, rafturile de sus ale bibliotecii și canapelele erau năpădite de mușchi verde. Ploaia se scurgea prin găuri, picurând pe fețele celor trei oameni.

Pickard începu să chicotească.

— Taci, Pickard!

— O, zei, uite ce ni s-a pregătit: nici tu soare, nici tu mâncare — nimic! Venusienii au făcut asta, cu siguranță că ei sunt de vină!

Simmons scutură din cap, făcând să i se scurgă apa de pe obraji. Ploaia îi șiroia în pletele argintii și pe sprâncenele albe.

— Venusienii ies din când în când din mare și atacă un Dom al Soarelui. Ei știu că, distrugând Domurile, ne pot distruge și pe noi.

— Dar Domurile nu sunt apărate de tunuri?

— Ba da, spuse Simmons, ducându-se într-un loc relativ uscat. Dar venusienii n-au mai atacat de cinci ani încoace. După atâția ani, apărarea slăbește. Au luat prin surprindere Domul acesta.

— Unde sunt cadavrele?

— Venusienii le-au luat cu ei în mare. Aud că au un fel strașnic de a-și îneca adversarii. Îți trebuie opt ore ca să te îneci, după metoda lor. E ceva grozav!

— Pun rămășag că nu mai e pic de mâncare aici! râse Pickard.

Locotenentul încruntă din sprâncene și-i făcu semn cu capul, așa ca să-l vadă și Simmons. Simmons scutură din cap și merse în bucătărie, care era situată într-o latură a sălii ovale. Găsi acolo o sumedenie de felii de pâine udă și bucăți de carne acoperite cu mucegai verde. Prin acoperișul bucătăriei ploaia pătrundea prin sute de găuri.

— Formidabil! exclamă locotenentul, privind spre tavan. N-am impresia c-am putea să astupăm toate găurile astea și să ne facem comozi aici.

— Cum am putea, dacă nu-i pic de mâncare? se burzului Simmons. Văd că aparatul solar e demontat. Cel mai bun lucru pe care-l putem face este să mergem la următorul Dom. Cât de departe o fi?

— Nu-i prea departe. Pe cât mi-aduc aminte, au construit două Domuri unul lângă altul. Poate că dac-am aștepta, o echipă de salvare trimisă de la celălalt Dom...

— A fost probabil aici și a plecat, acum câteva zile. Au să trimită o echipă peste vreo șase luni, ca să repare Domul, după ce-au să obțină fondurile din partea Congresului. N-aș crede că-i mai bine să așteptăm.

— Bine, atunci să mâncăm ce ne-a mai rămas din rezerve și să pornim spre celălalt Dom.

— Dacă ploaia nu m-ar ciocăni în cap, măcar câteva minute! oftă Pickard. Dacă aș putea barem să-mi amintesc cum e când nu ești bătut

în cap...

Își puse mâinile pe cap, apăsându-și-l cu putere.

— Țin minte că, la școală, un zurbagiu care ședea în spatele meu mă tot ciupea, din cinci în cinci minute. Povestea asta a durat săptămâni și luni de zile. Brațele mi-erau tot timpul pline de vânătăi. Credeam că o să-mi pierd mințile din pricina ciupiturilor. Într-o zi, scos din sărite, am apucat un echer metalic și aproape că i-am tăiat gâtul zurbagiului. Era cât pe ce să-l scalpez, înainte de a fi scos afară din clasă. „De ce nu mă lasă în pace? De ce nu mă lasă în pace?” urlam eu.

Mâinile i se strânseseră pe craniu, tremurând.

— Și acum? Ce fac? Pe cine lovesc, cui îi spun să mă lase în pace, să nu mă mai bată la cap? Ploii ăsteia afurisite, care ne ciupește mereu, care ne stă mereu pe cap și care e singurul lucru pe care-l auzim și simțim?!

— O s-ajungem la celălalt Dom pe la patru după-amiază.

— Celălalt Dom? Păi, uită-te în ce hal e Domul ăsta! Ce ne facem dacă toate domurile de pe Venus au fost distruse? Ce ne facem dacă toate tavanele lor au găuri, prin care curge ploaia?!

— Trebuie neapărat să încercăm!

— Am obosit să tot încerc. Nu mai vreau decât un acoperiș, și puțină liniște. Vreau să rămân singur.

— Nu-s decât vreo opt ore de mers, dacă rezisti.

— Fii pe pace, o să rezist!

Și Pickard râse, fără să-i privească.

— Hai să mâncăm, zise Simmons, urmărindu-l din ochi.

Porniră pe țarm în jos, din nou spre miazăzi. După patru ore fură nevoiți să se abată din drum, pentru a ocoli un râu lat de o milă și prea rapid ca să poată fi străbătut cu barca. Trebură să meargă vreo șase mile în interior, spre un loc unde râul țâșnea brusc din sol, ca sângele dintr-o rană mortală. Mergând prin ploaie, se întoarseră la mare.

— Nu mai pot, zise Pickard într-un târziu. Trebuie să dorm. N-am dormit de patru săptămâni. Am încercat, dar n-am fost în stare. O să dorm aici.

Cerul începuse să se întunece. Se lăsa noaptea venusiană, o noapte atât de neagră, încât era primejdios să umbli. Simmons și locotenentul se lăsară și ei în genunchi.

— Bine, spuse locotenentul, să vedem ce putem face. Am mai încercat și altă dată, dar am impresia că nu se poate dormi pe-o vreme ca asta.

Se lungiră, cu capetele întoarse în așa fel, încât să nu le intre apa în gură, și închiseră ochii.

Locotenentul se zbuciuma — nu se lipea somnul de el.

Pe piele i se târau parcă niște găngănii. Simțea că-i cresc pe trup straturi de vegetație. Stropi de ploaie se uneau cu alți stropi, în şuvoaie ce-i curgeau pe trup, iar în timp ce acestea îi lunecau pe carne, plantele mărunte ale junglei prindeau rădăcini în îmbrăcămintea lui. Simțea cum se agață iedera de el, învelindu-l într-un al doilea veșmânt; simțea cum florile înmuguresc și-și desfac petalele, în timp ce ploaia îi ciocănea capul și trupul. În noaptea luminoasă — căci vegetația strălucea prin întuneric — ceilalți doi îi apăreau ca niște bușteni acoperiți de catifeaua ierbii și a florilor. Ploaia îi biciuia obrazii, își îngropa fața în palme. Ploaia îi izbi gâtul. Se întoarse pe burtă, în noroi, peste plantele de cauciuc, și atunci ploaia îi biciui spatele și pulpele.

Sări deodată și începu să-și scuture apa de pe trup. O mie de mâini îl atingeau, iar el nu mai voia să fie atins. Nu mai putea răbda să fie atins. Zvârcolindu-se, se izbi de un trup și știu că era Simmons, care stătea în ploaie și tușea și strănuta. Pickard se ridică și el în picioare și o luă la fugă, urlând.

— Stai puțin, Pickard!

— Ajunge, ajunge! gemu Pickard și trase de șase ori cu pușca spre cerul nocturn. În lumina focurilor de pușcă, putură vedea armate de stropi suspendați parcă într-o gelatină de chihlimbar, ca și cum ar fi fost uimiți de detunătură — milioane de stropi, de lacrimi, de giuvaere încremenite în fața unui aparat fotografic învelit în catifea albă. Apoi, când lumina se stinse, stropii, care așteptaseră parcă să fie fotografiați, se abătură peste oameni, ca un nor de insecte chinuitoare.

— Încetează, încetează!

— Pickard!

Dar Pickard nu se mai asculta decât pe sine. Când locotenentul își aprinse lanterna și lumină fața udă a lui Pickard, ochii acestuia erau dilatați iar gura căscată: își întorsese fața spre cer, încât apa îi luneca pe limbă, îi lovea ochii și-i bolborosea ca o spumă în nări.

— Pickard!

Acesta nu răspunse. Rămase multă vreme așa, cu ploaia jucându-i-se în părul albit; din încheieturile mâinilor și de pe grumaz îi curgeau parcă lanțuri lichide.

— Pickard! Noi plecăm. Mergem mai departe. Urmează-ne!

Ploaia picura de pe urechile lui Pickard.

— Mă auzi, Pickard?

Era ca și cum ar fi strigat într-o fântână adâncă.

— Pickard!

— Lasă-l în pace, zise Simmons.

— Nu putem merge fără el.

— Și atunci, ce propui? Să-l cărăm în spinare? întrebă Simmons și scuipă. Nu mai e bun de nimic. Știi ce-o să facă? O să stea aici și-o să

se înece.

— Cum așa?

— Păi, ar fi momentul să știi. Nu cunoști povestea? O să stea aici cu capul în sus, lăsând ploaia să-i intre în nări și în gură. O să tragă în piept apă.

— Nu!

— Așa l-au găsit și pe generalul Mendt: ședea pe o stâncă, cu capul dat pe spate; plămânii-i erau plini de apă.

Locotenentul își îndreptă lanterna spre fața neclintită a lui Pickard. Nările acestuia scoaseră un sunet ciudat, ca un gălgâit.

— Pickard! răzni locotenentul, plesnindu-l peste obraji.

— Nici nu te mai simte, spuse Simmons. Câteva zile petrecute în ploaia asta sunt de ajuns ca să nu mai ai nici față, nici mâini și picioare.

Locotenentul se uită îngrozit la propria-i mână, nu și-o mai simțea.

— Totuși nu-l putem lăsa pe Pickard aici.

— Uite ce putem face, zise Simmons.

Și trase cu arma. Pickard se prăbuși în clisa ploioasă.

— Nu te mișca, locotenente! mârâi Simmons, îmi țin pregătită arma ca să trag și-n dumneata, la nevoie. Gândește-te: ar fi rămas aici până s-ar fi înecat. Așa, a mers mai repede.

Locotenentul se uită la cadavru.

— Dar l-ai omorât!

— Da, pentru că altfel ne-ar fi omorât el pe noi, devenind o povară. Doar i-ai văzut fața; înnebunise.

Peste câteva clipe, locotenentul dădu din cap, a încuviințare.

Porniră amândoi în ploaie.

Era întuneric și lanternele lor aruncau o rază care nu străpungea ploaia decât vreo câțiva pași în fața lor. După o jumătate de ceas trebuiră să se oprească și să aștepte ivirea zorilor; erau morți de oboseală și de foame. Când se făcu în sfârșit ziuă, ploua mereu, ca și mai înainte. Porniră așadar la drum, prin lumina cenușie.

— Cred c-am calculat greșit, spuse Simmons.

— Nu. Mai avem o oră.

— Vorbește mai tare, nu te-aud!

Simmons se opri și-și duse, zâmbind, mâna la urechi.

— Urechile mele. Nu le mai simt. Ploaia asta m-a făcut să surzesc.

— Nimic. Hai să mergem.

— Cred c-o să aștept aici. Du-te singur.

— Nu poți face una ca asta!

— Nu te aud. Mergi mai departe. Sunt obosit. Nu cred că Domul Soarelui e în direcția asta. Iar dacă e, probabil că are acoperișul găurit, ca și cel de mai înainte. Eu rămân aici.

— Ridică-te!

— Cu bine, locotenente!

— N-are rost să te dai bătut!

— Am o armă care mă îndeamnă să rămân. Nu-mi mai pasă de nimic. Încă nu mi-am pierdut mințile, dar sunt pe cale de a mi le pierde. Nu vreau să merg mai departe. De îndată ce nu te voi mai vedea, voi folosi arma asta împotriva mea însumi.

— Simmons!

— Mi-ai rostit numele — mi-am dat seama după felul cum ți-ai mișcat buzele.

— Simmons!

— Uite ce este, e o chestiune de timp. Ori mor acum, ori peste câteva ore. Așteaptă să vezi ce se-ntâmplă când ajungi la Domul Soarelui, dacă vei ajunge vreodată — o să vezi că ploaia curge prin acoperiș. Nu-i grozav?

Locotenentul mai zăbovi puțin, apoi porni, bălăcindu-se, prin ploaie. Se mai întoarse o dată cu fața spre Simmons și-l strigă, dar Simmons ședea acolo, cu arma în mâini, așteptând ca locotenentul să nu se mai zărească. Îi făcu semn cu mâna.

Locotenentul nici nu auzi împușcătura.

Începu să mănânce flori, în timp ce mergea. Nu erau otrăvite, dar nici prea hrănitoare; după un minut sau două le vomita, cu greutate.

Odată rupse niște frunze și încercă să-și facă din ele o pălărie — mai încercase și înainte, dar degeaba, ploaia îi topea frunzele de pe cap. Vegetația putrezea de îndată ce era smulsă din rădăcini; între degete îi rămânea o mazăgă cenușie.

— Încă cinci minute, își spuse. Încă cinci minute, pe urmă o să intru în mare și o să merg mai departe. N-am fost făcuți pentru o asemenea viață. Nici un pământean n-a fost și nu va fi vreodată în stare să suporte așa ceva. Nervii, nervii!

Croindu-și anevoie drum printr-o mare de mâl și de frunze, ajunse la un delușor. La oarecare distanță se vedea, prin vălurile reci ale ploii, o pată gălbuie. Era Domul Soarelui.

O luă la fugă, dar încetini pasul după un timp: îi era frică. Nu voia să strige. Dacă era același Dom al Soarelui? Dacă era același Dom, fără nici un soare?

Alunecă și căzu. Să zac aici, își spuse. M-am întors la domul de mai înainte. Mai bine să zac aici. N-are rost să mai merg. O să mă-mbăt cu apă.

Izbuti totuși să se ridice din nou în picioare și să treacă peste câteva pâraie. Lumina gălbuie devenea din ce în ce mai strălucitoare. Începu iarăși să alerge, zdrobind sub tălpi oglinzi și geamuri, biciuind cu brațele diamante și nestemate.

Ajunse la poarta galbenă. DOMUL SOARELUI, scria deasupra ei. Își întinse mâna amorțită, ca s-o pipăie. Apoi răsuci clanța și intră

înăuntru.

Rămase o clipă, ca să privească de jur împrejur. În spatele lui, ploaia izbea în poartă. În fața lui, pe o masă joasă, se vedeau o oală de argint cu cacao fierbinte și o ceașcă plină, cu o nalbă în ea. Iar alături, pe o tavă, se vedeau niște sandvișuri groase, cu carne de pui, cu roșii proaspăt tăiate și cu ceapă verde. Chiar în fața lui, pe o sârmă, era atârnat un prosop oriental, mare și gros, dedesubt era o ladă pentru hainele ude, iar la dreapta un fel de nișă în care te puteai usca pe moment, sub o ploaie de raze. Pe un scaun se zărea o uniformă nou-nouță, pregătită pentru primul venit — pentru el sau altul. Ceva mai încolo, niște câni de metal cu cafea fierbinte și un fonograf care în curând avea să emită o muzică plăcută; se mai vedeau și niște cărți legate în piele roșie și cafenie, iar lângă ele un pat, un pat moale și adânc, în care te puteai culca, gol, pentru a sorbi razele soarelui strălucitor care domina lunga încăpere.

Își duse mâna la ochi. Văzu cum alți oameni se apropie de el, dar nu le spuse nimic. Așteptă, apoi deschise ochii și privi. Apa prelinsă de pe uniformă i se strânsese ca o băltoacă la picioare; simțea că i se usucă părul și fața, pieptul, brațele și picioarele.

Se uita la soare.

La soarele galben și fierbinte atârnat în mijlocul încăperii. Nu se auzea nici un zgomot. Ușa era închisă, iar ploaia rămăsese doar o amintire în trupu-i îndurerat. Soarele atârna sus de tot pe cerul albastru al încăperii, un soare cald, galben, superb.

Păși înainte, smulgându-și hainele de pe el.

SURGHIUNIȚII

Când se aplecau peste căldare ca să-i încerce fiertura cu câte un deget osos ori câte o nuia unsuroasă, ochii le scăpărau, iar din gură le ieșeau parcă limbi de foc.

*„Când fi-vom iar, tustrele, noi
Sub fulger, trăsnete și-n ploi?”¹*

Dănțuiau ameteite pe țărmul unei mări secate, otrăvind văzduhul cu limbile lor și arzându-l cu ochii lor de pisică, plini de răutate.

*„În ceaun pe târcolite
Puneți mațe otrăvite...”*

*„Toarnă-i, toarnă-i, zoru-i mare;
Foc și clocot la căldare.”²*

Se opriră, aruncând o privire în jur.
— Unde-i cristalul? Unde sunt acele?
— Aici!
— Bine!
— Ceara galbenă s-a îngroșat?
— Da!
— Toarn-o în căușul de fier!
— Momâia de ceară e gata?
Începură s-o modeleze cu mâinile lor verzui, de parcă ar fi frământat magiun.
— Vârâți-i acul în inimă!
— Cristalul, cristalul! Scoateți-l din sac! Scuturați-l de praf! Uitați-vă!
Se aplecară peste globul de cristal, cu fețele livide.
„Uite, uite, uite...”

O rachetă naviga în spațiu dinspre planeta Pământ spre planeta Marte. În rachetă erau oameni în agonie.
Căpitanul își ridică, ostenit, capul.
— Va trebui să folosim morfina.
— Dar, căpitane...
— Nu vezi în ce stare e omul ăsta?!

Căpitanul ridică pătura de lână de deasupra omului, care se chirci și gemu sub cearșaful ud. Aerul vuia și mirosea a pucioasă.

— Am văzut, am văzut!

Omul deschise ochii și se zgâi spre hublou, prin care se vedeau numai spații negre, stele dănțuitoare, Pământul, rămas undeva departe, și planeta Marte — enormă și roșie.

— Am văzut, am văzut un liliac uriaș, un liliac cu chip de om, acolo, în hubloul din față. Fâlfâia din aripi, fâlfâia, fâlfâia!

— Pulsul? Întrebă căpitanul.

Infirmerul îi luă pulsul și spuse:

— O sută treizeci.

— N-o mai duce mult. Fă-i o morfină. Hai, Smith!

Se depărtară. Deodată, pardoseala se acoperi cu o dantelă de oase și cranii albe, care țipau. Căpitanul nu cutează să privească în jos.

— Acolo e Perse? Întrebă el, deasupra țipetelor, oprindu-se în fața unui chepeng.

Un chirurg cu părul argintiu se depărta de lângă un trup.

— Nu pot să înțeleg.

— Cum a murit Perse?

— Nu știm, căpitane. Nu inima, nici creierul, nici șocul nu-s de vină. Pur și simplu — a murit.

Căpitanul pipăi încheietura mâinii doctorului; acesta se prefăcu într-un șarpe șuierător, care-l mușcă. Dar căpitanul nu se clinti:

— Ai grijă! Ți-a crescut și dumitale pulsul.

Doctorul dădu din cap, spunând:

— Perse se plângea de dureri — simțea ace în încheieturi, în pulpe. Avea senzația că se topește, ca o bucată de ceară. A căzut. L-am ajutat să se ridice. Plângea ca un copil. Spunea că are un ac de argint în inimă. A murit. Uite-l aici. Putem repeta autopsia pentru dumneata. Din punct de vedere fizic totul e normal.

— Imposibil! A murit, totuși, de *ceva*!

Căpitanul merse la un hublou. Mâinile lui cu unghiile lăcuite miroseau a mentol, a tinctură de iod și a săpun verde. Dinții lui albi erau bine spălați, iar urechile, ca și obrajii, erau trandafirii de atâta frecat. Uniforma lui avea culoarea sării, iar ghetetele păreau niște oglinzi negre, lucioase. Părul lui tuns militărește mirosea a alcool tare. Până și răsuflarea lui avea ceva proaspăt, curat. Toată făptura lui era fără pată. Era ca un instrument nou-nouț, ascuțit și încă fierbinte, scos din retorta chirurgului.

Oamenii lui erau făcuți din aceeași plămadă. Te așteptai să vezi ieșind din spinările lor niște chei enorme, de aramă. Erau un fel de jucării scumpe, bine unse, rapide, inteligente și ascultătoare.

Căpitanul vedea cum planeta Marte crește în spațiu.

— Peste o oră vom debarca în locul acela blestemat. Ascultă, Smith, ai mai văzut liliaci, sau alte făpturi de coșmar?

— Da, domnule. Cu o lună înainte de-a ne lua zborul din New York

cu racheta, am văzut șobolani albi care mă mușcau de gât și-mi beau sângele. N-am spus nimic. Mă temeam că n-o să mă lăsați să zbor cu voi.

— Liniștește-te, oftă căpitanul. Am avut și eu vise. În toți cei cincizeci de ani ai mei, n-am visat niciodată până-n săptămâna de dinainte de a ne lua zborul de pe Pământ. În fiecare noapte din săptămâna aceea am visat că-s un lup alb, surprins pe un deal înzăpezit, și împușcat cu un glonț de argint. Sau c-am fost îngropat cu o țepă în inimă. Crezi că *ei* știu că venim, Smith? adăugă el arătând cu capul spre Marte.

— Nici nu știm *dacă* pe Marte sunt oameni, domnule.

— Nu știm? Încă acum vreo opt săptămâni, cu mult înainte de a fi pornit la drum, au început să ne sperie. L-au ucis pe Perse, iar acum pe Reynolds. Ieri l-au orbit pe Grenville. Cum? Nu știu. Lilioci, ace, vise, oameni murind fără nici un motiv. Aș zice că-i o vrăjtorie modernă. Dar ne aflăm în anul 2120, Smith! Suntem niște ființe raționale, Smith! Așa ceva nu se poate, și totuși se întâmplă! Oricine ar fi, cu acele și liliocii lor, vor încerca să ne ucidă pe toți. Smith, adăugă el întorcându-se, adu-mi te rog cărțile din dulap. Vreau să le am cu mine când coborâm.

Două sute de cărți fură așezate pe jos.

— Îți mulțumesc, Smith. Te-ai uitat la ele? Crezi că-s nebun? Poate că sunt. Am avut o presimțire nebunească. În ultimul moment am comandat cărțile astea de la Muzeul istoric. Din pricina viselor mele. Douăzeci de nopți la rând am visat că-s înjunghiat, tăiat în bucăți, pus pe o masă de operație alături de un liliac, deasupra unei cutii negre pline cu ceva putred — și alte asemenea coșmaruri. Toți membrii echipajului nostru au visat despre vrăjitoare și pricolici, vampiri și fantome, lucruri de care n-aveau *cum* să știe. De ce? Pentru că toate cărțile pe astfel de teme îngrozitoare au fost distruse acum un secol. Prin lege. O lege care a interzis cetățenilor să posede cărțile acelea sinistre. Cele pe care le vezi aici sunt *ultimele* exemplare, păstrate în scopuri documentare, în beciurile ferecate ale muzeului.

Smith se aplecă să citească titlurile prăfuite.

Povestiri extraordinare, de Edgar Allan Poe³

Dracula, de Bram Stoker⁴

Frankenstein, de Mary Shelley⁵

Răsucirea șurubului de Henry James⁶

Legenda vâlcelelor somnoroase de Washington Irving⁷

Fiica lui Rappaccini de Nathaniel Hawthorne⁸

O întâmplare de pe podul de peste Râul Bufniței de Ambrose Bierce⁹

Alice în Țara Minunilor de Lewis Carroll¹⁰

Sălciile de Algernon Blackwood¹¹

Vrăjitorul din Oz de L. Frank Baum¹²

Ciudata umbră de peste Innsmouth de H. P. Lovecraft¹³

Și multe altele. Cărți de Walter de la Mare¹⁴, Wakefield¹⁵, Harvey¹⁶, Wells¹⁷, Asquith¹⁸, Huxley¹⁹

— Toți, autori interziși. Toate cărțile lor au fost arse în același an când Ziua Sfinților și Crăciunul au fost interzise!

— Dar la ce ne folosesc nouă, aici, în rachetă, domnule?

— Nu știi, nu știi încă, oftă căpitanul.

Cele trei vrăjitoare ridicară globul de cristal în care tremura chipul căpitanului; glasul lui subțire răzbea prin cristal:

— Încă nu știu...

Cele trei vrăjitoare se priviră cu ochi de văpaie.

— N-avem mult timp, zise una.

— Mai bine i-am preveni pe cei din cetate.

— Au să dorească să știe ce-i cu cărțile astea. Nu-mi miroase a bine. Smintitul ăla de căpitan!

— Peste o oră racheta lor va ajunge la destinație!

Cele trei vrăjitoare priviră, înfiorate, spre Cetatea de Smarald de pe țărmul mării secate a planetei Marte. La cea mai înaltă fereastră a Cetății, un omuleț privea de după o perdea roșie ca sângele. Se uita la pustietățile unde cele trei vrăjitoare își alimentau ceaunul și-și plămădeau ceara. Ceva mai departe, alte zece mii de focuri albastre și negre, de tămâie, de tutun și de cetină, amestecate cu praf de scorțișoară și de oase, se înălțau ca niște fluturi catifelati prin noaptea marțiană. Omulețul număra aceste focuri magice, furioase. În clipa când cele trei vrăjitoare își ațintiră privirea spre ei, omulețul se întoarse cu spatele. Perdeaua roșie căzu, făcând ca poarta de departe să clipească aidoma unui ochi galben.

Domnul Edgar Allan Poe stătea pe veranda din turn; răsuflarea lui mirosea vag a aburi de alcool.

— Prietenele Hecatei sunt harnice astă-seară, spuse el, zărindu-le pe vrăjitoare, departe, în vale.

Un glas rosti înapoia lui:

— L-am văzut ceva mai înainte pe Will Shakespeare pe țărm, zorindu-le. Armata lui Shakespeare numără, numai ea, mii de duhuri, adunate pe țărmul mării în noaptea asta: cele trei vrăjitoare, Oberon, tatăl lui Hamlet, Puck — toți sunt acolo! Doamne! O mare întreagă de duhuri!

— Bunul William! exclamă Poe întorcându-se și lăsând să cadă perdeaua.

Se opri o clipă locului pentru a privi încăperea cu pereți de piatră, masa de lemn negru, lumânarea aprinsă, precum și pe domnul Ambrose Bierce, care ședea într-o poziție foarte comodă, aprinzând

chibrituri și urmărindu-le arderea, fluierând și chicotind în răstimpuri.

— Va trebui să-l înștiințăm și pe domnul Dickens, spuse Poe. Am amânat prea mult. E o chestiune de ore. Vrei să vii cu mine la locuința lui, Bierce?

Bierce îl privi amuzat.

— Mă gândeam — mă gândeam ce-o să se întâmple cu noi?

— Dacă n-o să-i omorâm pe oamenii din rachetă, sau măcar să-i alungăm băgându-i în sperieți, va trebui, firește, să plecăm de-aici. O să ne ducem pe Jupiter, iar când ei vor veni pe Jupiter, ne vom duce pe Saturn; când vor veni și pe Saturn, ne vom duce pe Uranus ori pe Neptun, iar de-acolo pe Pluton...

— Și după aceea?

Fața domnului Poe părea obosită; în ochi îi mai mocneau tăciuni, din ce în ce mai stinși, glasul lui trăda o tristețe cumplită, mâinile îi atârnavă fără rost, iar părul îi cădea leneș peste uluitoarea frunte albă. Ai fi zis că-i Satana unei cauze pierdute, sau un general reîntors dintr-o expediție de invazie care a dat greș. Mustața lui mătăsoasă, moale, neagră, era parcă roasă de buzele-i triste. Era atât de scund, încât fruntea lui părea să plutească, imensă și fosforescentă, în încăperea întunecoasă.

— Avem de partea noastră avantajul unor mijloace superioare de transport, spuse el. Și ne putem totdeauna bizui pe unul din războaiele lor atomice distrugătoare, pe întoarcerea la evul mediu, la superstițiile vechi. Atunci am putea să ne înapoiem și noi pe Pământ, cu toții, într-o noapte.

Ochii negri ai domnului Poe păreau gânditori sub fruntea-i rotundă și luminoasă. Privi spre tavan și adăugă:

— Așadar, ei vin ca să distrugă și lumea asta? Nu vor să lase *nimic* nepângărit?

— Oare o haită de lupi se oprește înainte de a-și fi ucis prada și de a-i fi devorat măruntaiele? replică Bierce. O să fie un război în lege. Iar eu o să stau pe margine și-o să arbitrez: atâtea pământeni împunși cu ace, atâtea Morți Roșii²⁰ puse pe fugă de o baterie de seringi hipodermice — ha-ha!

Poe se clătină pe picioare (băuse cam mult vin) și spuse, cu furie:

— Dar ce-am făcut? Fii alături de noi, Bierce, pentru numele lui Dumnezeu! Am avut oare parte de judecata dreaptă a unor critici literari? Aș, de unde! Cărțile noastre au fost apucate cu niște scalpele sterilizate și puse să fiarbă în etuve speciale, ca să nu mai rămână în ele nici un germen morbid. La naiba!

— Eu găsesc că situația în care ne aflăm e amuzantă, spuse Bierce.

Conversația lor fu întreruptă de un strigăt isteric, dinspre scara turnului.

— Domnule Poe, domnule Bierce!

— Da, da, venim!

Poe și Bierce coborâră treptele și văzură un om care găfâia, rezemat cu spatele de peretele de piatră al coridorului.

— Ați auzit vestea? îi întâmpină omul, agățându-se de ei ca unul care stă să cadă într-o prăpastie. Peste o oră vor debarca! Aduc cu ei cărți — cărți *vechi*, pe câte spun vrăjitoarele! Ce căutați în turn pe o vreme ca asta? De ce nu faceți nimic?

— Facem tot ce ne stă în putință, Blackwood, îi răspunse Poe. Ești novice în treburile astea. Hai cu noi la locuința domnului Charles Dickens...

— Pentru a asista la prăbușirea noastră, la prăbușirea noastră în neant, îl completă Bierce, clipind din ochi.

Coborâră prin gătlejurile pline de ecouri ale castelului, de la un etaj verzui la altul, spre beciurile mucegăite, doldora de plase de păianjeni.

— Nu vă temeți, zise Poe, care cobora înaintea lor, luminându-le calea cu enorma lui frunte albă. Azi i-am tot chemat pe ceilalți, de-a lungul țărmului acestei mări moarte. Pe prietenii mei și ai voștri, Blackwood și Bierce! Sunt cu toții acolo. Jivinele, femeile bătrâne și bărbații înalți cu dinți albi, ascuțiți. Capcanele, hrubele și pendulele așteaptă. Ca și Moartea Roșie. Da, chiar și Moartea Roșie, adăugă el, chicotind. N-aș fi crezut vreodată, nu, n-aș fi crezut c-o să vină o vreme când o făptură ca Moartea Roșie va exista aievea. Dar *ei* au vrut-o, și o vor avea!

— Dar suntem oare destul de puternici? întrebă Blackwood.

— Ce înseamnă să fii puternic? Oricum, *ei* nu-s pregătiți să ne înfrunte. Sunt lipsiți de imaginație. Cosmonauții aceia tineri și spălăței, cu salopetele lor antiseptice și cu căștile lor ca niște acvarii, nu fac doi bani — cu noua lor religie cu tot. La gât le atârnă câte un scalpel, prins de-un lăntug de aur. Pe cap, poartă o diademă de microscopae. În degetele lor sfințite țin un fel de cădelnițe care, de fapt, nu-s decât niște cuptoare germicide pentru sterilizarea superstițiilor. Numele lui Poe, Bierce, Hawthorne, Blackwood — le pângăresc buzele curate.

Ieșiți din castel, înaintară printr-un spațiu jilav, printr-o mlaștină care nu era mlaștină și care nălucea în fața lor ca o pâclă de coșmar. În văzduh fâlfâiau aripi, forfoteau vifore și bezne. Se auzeau voci și se zăreau siluete, strânse în jurul unor focuri de tabără. Domnul Poe vedea niște ace care croșetau în lumina flăcărilor — croșetau durere și nefericire, înfingeau ticăloșia în plămada unor momâi de ceară, a unor păpuși de lut. Căldările, care miroseau a usturoi, a piper, a șofran, suierau și umpleau noaptea cu miasmele lor rele.

— Dați-i zor! spuse Poe. Mă întorc!

Pe țărmul pustiu, siluete negre apăreau și dispăreau, creșteau și se mistuiau pe cer într-un fum negru. În munți sunau clopote și corbi

lemnoși se revărsau o dată cu dangătul, prefăcându-se în cenușă.

Poe și Bierce străbătură o mlaștină pustie, apoi, trecând printr-o vale îngustă, se pomeniră brusc pe o stradă pavată, pe care pășeau niște oameni ce-și încălzeau picioarele mergând de colo până colo prin curți pietruite, căci era un ger tăios și o ceață deasă. În vitrinele prăvăliilor ardeau lumânări, la lumina cărora se vedeau curcani de Crăciun. Ceva mai încolo, niște băieți, ghemuiți unul într-altul, cântau, slobozindu-și răsuflările anemice în aerul rece: „Fiți fericiți, domnilor!”, în timp ce dangătele unui clopot masiv vesteau miezul nopții. Dintr-o brutărie ieșeau mereu copii cu mâinile încărcate de bucate aburinde, puse pe tăvi sau în castroane de argint acoperite.

Sub o firmă pe care scria „SCROOGE²¹ MARLEY²² și DICKENS”, Poe izbi într-un ciocănel cu chipul lui Marley, iar dinăuntru răzbi, în clipa când ușa se deschise cu câțiva centimetri, o muzică îndrăcită, care aproape că îi făcu să danseze. Peste umărul unui individ care voia să le pună o mască de căpriță cu bărbuță și mustăți, îl zăriră pe domnul Fezziwig²³, care bătea din palme, în vreme ce doamna Fezziwig, numai zâmbet, dansa ciocnindu-se de alți petrecăreți. Viorile ciripeau, iar râsetele clincheteau deasupra unei mese, întocmai precum cristalele unui candelabru atins de o pală de vânt. Era o masă mare, pe care se vedeau fripturi de porc și de curcan, găște și purceluși la tavă, cârnați și plăcinte cu carne, cu portocale și mere; în jurul ei ședeau Bob Cratchit²⁴ și Mica Dorrit²⁵, Tim Prichindelul²⁶ și însuși domnul Fagin²⁷, precum și un individ care aducea cu un boț de carne nedigerat, cu o pată de muștar, cu o bucățică de brânză sau cu o fărâmă de cartof fiert — era însuși domnul Marley, cu lăntugurile lui. Vinul curgea în pahare, iar curcanii rumeniți se străduiau din răspuțeri să scoată aburi!

— Ce doriți! îi întrebă domnul Charles Dickens.

— Am venit să-ți cerem din nou o favoare, Charles, îi răspunse Poe. Avem nevoie de ajutorul dumitale.

— Ajutor? Crezi că v-aș ajuta să luptați contra acelor oameni de treabă care vin cu racheta? Oricum, eu nu fac parte din populația acestei planete. Cărțile mele au fost arse din greșeală. Eu nu sunt un supranaturalist, un scriitor de povestiri teribile și oribile ca dumneata, Poe, ca dumneata, Bierce, sau ca alții. N-am nimic comun cu voi, care-ați scris povești de groază!

— Ești un orator convingător, încercă să-l înduplece Poe. Ai putea să te duci la cosmonauții aceia, să le adormi vigilența, să le înlături bănuielile, și pe urmă — pe urmă, avem noi grijă de ei!

Domnul Dickens privi faldurile mantiei negre care învăluiau mâinile lui Poe. Acesta scoase de acolo, zâmbind, o pisică neagră și spuse:

— E pentru unul dintre oaspeții noștri.

— Dar pentru ceilalți?

Poe zâmbi din nou, încântat.

— Pentru ceilalți, *Înmormântarea de vii*²⁸.

— Ești un ora lugubru, domnule Poe.

— Sunt un om speriat și înfuriat. Sunt un demiurg, domnule Dickens, cum ești și dumneata, și cum suntem cu toții, iar creațiile noastre — sau personajele noastre, dacă vrei — nu numai că au fost amenințate, dar au fost surghiunite și arse pe rug, sfâșiate și cenzurate, distruse și desființate. Lumile pe care le-am creat se duc de râpă. Până și zeii trebuie să lupte!

— Da, zise domnul Dickens, îndesându-și pălăria pe cap, nerăbdător să se întoarcă la petrecere, la muzică, la mâncare. N-ai putea să-mi explici de ce ne aflăm aici? Cum de-am ajuns aici?

— Războiul naște război. Distrugerea zămislește distrugere. Pe Pământ, în a doua jumătate a secolului douăzeci, au început să ne interzică operele. Ce lucru oribil! Să distrugă creația noastră literară în felul acesta! Ne-au scos — de unde anume? Din moarte? De *dincolo*? Nu-mi plac abstracțiunile. Nu știu de unde anume ne-au scos. Știu numai că lumile și personajele noastre ne-au chemat ca să le salvăm, ceea ce am încercat să facem, venind aici, pe Marte, în speranța că Pământul se va sufoca de atâția savanți și de ipotezele lor; iată însă că, acum, ei vin încoace pentru a ne alunga, pe noi și pe creaturile noastre întunecate — toți alchimiștii, toate vrăjitoarele, toți vampirii și celelalte fapte care, una câte una, s-au retras în spațiu pe măsură ce știința cucerea țară după țară pe Pământ, nelăsându-le până la urmă altă alternativă decât exodul. Trebuie neapărat să ne ajuți. Ai un fel convingător de a vorbi. Avem nevoie de dumneata.

— Îți repet că nu-s unul dintre ai voștri, nu te aprob nici pe dumneata, nici pe ceilalți! exclamă Dickens furios. Eu nu m-am jucat cu vrăjitoarele, cu vampirii și cu alte fapte nocturne.

— Dar „Clopotele”?

— E ridicol! Am scris și eu o povestire — una singură! Poate c-am mai scris alte câteva cu stafii, ei și ce-i cu asta? Principalele mele opere nu conțin nimic din aiurelile astea!

— Cu sau fără motiv, ei te-au trecut în categoria noastră. Ți-au distrus cărțile — și lumile pe care le creaseși. Trebuie să-i urăști, domnule Dickens!

— Recunosc că sunt stupizi și brutali, dar nimic mai mult. La revedere!

— Dă-i voie măcar domnului Marley să vină cu noi!

— Nu!

Ușa se trânti cu zgomot. Când Poe ieși în stradă, pe pavajul înghețat tocmai luneca o caleașca mare, al cărei vizitiu cânta din goarnă o melodie veselă; din caleașcă se dădură jos, cântând și râzând, membrii

Clubului Pickwick și se repezică spre ușă, zbierând: „Sărbători fericite!” Un băiat dolofan le deschise ușa.

Domnul Poe mergea cu pași grăbiți pe țărmul mării secate, oprindu-se la câte un foc de tabără pentru a împărți ordine, pentru a controla cazanele clocotinde, otrăvurile și pentagramele scrise cu creta.

— Bine, spunea el și pornea mai departe prin noapte, în pas alergător.

Oamenii i se alăturau, alergând cu el. Domnul Coppard²⁹ și domnul Machen³⁰ îl urmau în fugă. Mai erau acolo și nenumărați șerpi suierători, demoni furioși, dragoni cu limbi de foc, năpârci veninoase, și vrăjitoare tremurătoare, precum și acele, urzicile, spinii, toate scursorile murdare ale mării în reflux a imaginației, azvârlite pe țărmul melancolic.

Domnul Machen se opri și se așază ca un copil pe nisipul rece. Începu să plângă. Ceilalți încercară să-l liniștească, dar el nu voia să-i asculte.

— Mă întrebam ce-o să se întâmple cu noi în ziua când vor fi distruse *ultimele* exemplare ale cărților noastre? spuse el.

Se auzi un vâjâit în văzduh.

— Nu mai vorbi despre asta!

— Trebuie! exclamă domnul Machen. Acum, când racheta se apropie, domnule Poe, și dumneata, Coppard, și dumneata, Bierce, parcă vă stingeți cu toți! Ca un fum de vreascuri. Împrăștiat de vânt. Fețele vi se șterg...

— Moarte. Moarte adevărată, pentru noi toți!

— Noi existăm doar prin bunăvoința Pământului. Dacă un decret final ne-ar distruge ultimele cărți, ne-am stinge pentru totdeauna.

Coppard rosti, îngândurat:

— Mă întreb cine sunt? În mintea cărui pământean exist eu în noaptea asta? În vreo colibă africană? Vreun schivnic îmi citește poveștile? Să fie oare el singuratica lumânare care arde în vântul vremii și al științei? Flacăra tremurătoare care mă susține aici, ca pe-un răzvrătit în surghiun? El să fie? Sau vreun băiețuș dintr-o mansardă, care mă descoperă taman la timp? O, noaptea trecută m-am simțit prost, foarte prost, bolnav până-n măduva oaselor, căci există un trup al sufletului, așa cum există un trup al trupului, iar acel trup al sufletului mă durea în toate măduarele-i scânteietoare, încât mă simțeam ca o lumânare ce se stinge. M-am trezit deodată, dăruit din nou cu lumină, ca și cum vreun copil ar fi găsit, în vreun pod prăfuit de pe Pământ, o carte de-a mea, roasă de vreme! Și astfel, mi s-a dat încă un răgaz trecător!

O ușă se deschise cu zgomot într-o colibă de pe țărm. Un omuleț sfrijit, cu carnea atârându-i în zdrențe pe trup, ieși pe ușă, fără să se

uite la ceilalți și se așeză, cu ochii ținți la pumnii lui strânși.

— Iată de cine îmi pare rău! șopti Blackwood. Uitați-vă la el cum agonizează. Odinioară era mai real decât fiecare dintre noi, care eram oameni în toată firea. El, care nu era decât un gând scheletic, a fost luat și îmbrăcat, veacuri de-a rândul, în straie de catifea și cizme negre; i-au pus și o barbă colilie, i-au împodobit trupul trandafiriu cu fluturași de argint, cu poleială, cu vâsc. Și apoi, după multe secole, l-au înecat într-o etuvă cu lisol!

Oamenii tăceau.

— Ce-o mai fi pe Pământ? se întrebă Poe. Fără Crăciun! Fără castane, fără pom de iarnă, fără podoabe, fără tobe și lumânări — fără nimic altceva decât zăpada și vântul și indivizii aceia solitari și prozaici?...

Se uitau cu toții la omulețul acela sfrijit și bătrân, îmbrăcat într-un costum de catifea roșie decolorată, peste care i se revărsa barba rărită.

— I-ați auzit povestea?

— Mi-o pot închipui. Psihiatrul cu ochii strălucitori, sociologul inteligent, pedagogul pizmaș, cu spume la gură, părinții antiseptici...

— O situație regretabilă pentru neguțătorii de articole de Crăciun, zise Bierce. Țin minte că ei împodobeau cu vâsc și cântau imnuri încă în ziua de Sfântul Niculaie. Dacă ar fi avut puțin noroc, ar fi putut să înceapă încă de întâi mai!

Bierce se opri și, poticnindu-se, căzu.

— Ce interesant! atâta mai avu răgazul să spună.

Și, sub ochii îngroziți ai tuturor, trupul lui se mistui într-o pulbere albastră, de oase calcinate, a căror cenușă neagră se risipi în văzduh.

— Bierce! Bierce!

— S-a dus!

— Ultima lui carte s-a dus! Cineva i-a ars pe Pământ ultima carte!

— Dumnezeu să-l odihnească! N-a mai rămas nimic din el acum. Căci oare ce suntem noi altceva decât niște cărți, iar când ele dispar, nu mai rămâne nimic la vedere!

Un vuiet umplea cerul.

Zbierară, înspăimântați, și priviră în sus. Pe boltă, brăzdând-o cu focurile ei orbitoare și şuierătoare, se vedea racheta! În jurul oamenilor de pe țărm pâlpâiau felinare; se auzeau țipete și bolboroseli, și mirosea a fierturi vrăjitoarești. În aerul rece și limpede zburau dovleci cu ochi de lumânări. Degete subțiri se strângeau în pumni, și o vrăjitoare cu gura zbârcită urla:

„Navă, navă, cazî, te sparge!

Navă, navă, arzi întreagă!

Te topește-n fulgi și-n pulberi,

Ca târâța să te spulberi!”

— E timpul să plecăm, șopti Blackwood. Spre Jupiter, spre Saturn sau spre Pluton!

— Să fugim? strigă Poe în vânt. Niciodată!

— Sunt un moșneag ostentit!

Poe se uită în ochii bătrânului și-l crezu. Încălecând pe un bolovan uriaș, privi spre miile de umbre cenușii, de lumini verzi și de ochi galbeni, care înaintau prin vântul șuierător.

— Pulberile! răcni el.

Un miros greu, arzător, de migdale amare, de mosc, de chimion, de anason și de iriși!

Racheta coborî încet, scrâșnind ca un duh blestemat! Poe urlă la ea, ridicându-și amenințător pumnii, iar orchestra flăcărilor și duhorilor îi răspunse simfonic! Ca niște crengi rupte dintr-un copac, liliicii zburară în sus. Inimi arzânde țâșniră ca niște proiectile, explodând în aer aidoma unor focuri de artificii sângerii. Racheta cobora mereu, cu mișcarea neobosită a unui pendul. Poe se trăgea înapoi, urlând, pe măsură ce racheta se apropia, spintecând văzduhul. Marea moartă părea o hrubă în care așteptau, prinși în capcană, căderea îngrozitorului mecanism, a scânteietoarei securi — ai fi zis că-s niște oameni sub o avalanșă!

— Șerpilor! răcni Poe.

Și o sumedenie de șerpi luminoși, de un verde unduitor, se năpustiră spre rachetă. Dar aceasta cobora mai departe, o flacără statornică, până când se așează pe nisip, cu vreo milă mai încolo, într-un vârtej de pene roșii.

— Pe ea! strigă Poe. Ne schimbăm planul! Ne-a mai rămas o singură șansă! Fuga! Pe ea! Pe ea! Să-i înăbușim cu trupurile noastre! Moarte lor!

Ca și cum ar fi poruncit unei mări dezlănțuite să-și schimbe direcția, să se elibereze din matca ei primitivă, vâlvătăile se risipiră ca vântul, ca ploaia și ca fulgerele peste nisipuri, peste deltele râurilor secate, urlând, șuierând și nechezând, din ce în ce mai aproape de racheta care zăcea acum ca o torță de metal stinsă, căzută într-o vale adâncă. Ca dintr-o căldare de lavă scânteietoare, care ar fi fost răsturnată, oamenii și animalele închise înăuntrul țâșniră din ea, scurgându-se pe fundul uscat al văii.

— Moarte lor! urlă Poe, alergând.

Cosmonauții săriră din rachetă, cu armele pregătite. Porniră tiptil, adulmecând văzduhul ca niște ogari. Nu văzură nimic și se liniștiră.

Căpitanul ieși ultimul. Începu să împartă ordine scurte. Oamenii adunară niște lemne și aprinseră un foc. Căpitanul le făcu semn să se strângă roată în juru-i.

— E o lume nouă, le spuse, silindu-se să vorbească foarte calm, deși arunca din când în când câte o privire nervoasă, peste umăr, spre marea secată. Am lăsat în urmă lumea veche. Un nou început. Ce poate fi mai simbolic decât faptul că ne dedicăm cu hotărâre științei și progresului?

Apoi, cu un semn din cap către locotenent, adăugă:

— Cărțile!

Flăcările focului luminară titlurile cu literele de aur șterse:

— „Sălciile”, „Străinul”, „Priviți-l pe acest Visător”, „Doctor Jeckyll și domnul Hyde”, „Împărăția lui Oz”, „Pellucidar”, „Tărâmul uitat de Timp”, „Visul unei nopți de vară”, precum și monstruoasele nume ale lui Machen, Edgar Allan Poe, Cabell³¹, Dunsany³², Blackwood și Lewis Carroll — toate numele vechi și blestemate!

— O lume nouă. Să ardem ce-a mai rămas din cea veche!

Și căpitanul începu să smulgă filele cărților. Filă după filă se mistuia în foc. Se auzi un țipăt.

Sărind înapoi, oamenii priviră speriați, peste foc, la marginile mării pustii și nemărginite.

Încă un țipăt! O umbră enormă se înalță, ca un balaur în agonie sau ca o balenă horcăitoare, rămasă pe fundul unei mări leviatanești, ale cărei ape se evaporă, după ce-au lins pietrele de pe țărm.

Era vuietul aerului care umple un gol, acolo unde, cu o clipă mai înainte, fusese *ceva*!

Căpitanul azvârli în foc, cu grijă, ultima carte.

Aerul încetă să vibreze.

Tăcere!

Cosmonauții stăteau cu urechea la pândă.

— Ai auzit, căpitane?

— Nu.

— Ca un val, domnule. Din fundul mării. Am avut impresia că zăresc ceva, acolo. Un val negru. Mare. Care alerga spre noi.

— Ți s-a părut.

— Acolo, domnule!

— Ce?

— Îl vedeți? Acolo! Orașul! Acolo! Orașul acela verde, pe malul mării! Se despică în două! Se năruie!

Oamenii se zgâiră într-acolo și dădură să plece. Smith tremura, printre ei. Își duse mâna la frunte, de parcă ar fi vrut să găsească un gând.

— Da, îmi amintesc, acum îmi amintesc. E mult de atunci. Eram un copil. Am citit atunci o carte.

O poveste, „Oz”, așa cred că se numea. Da, „Cetatea de smaragd a lui Oz”...

— Oz?

— Da, Oz, așa îi spunea. Chiar acum am văzut cetatea, ca în poveste. Am văzut-o cum se năruie.

— Smith!

— Da, domnule!

— Prezintă-te la medicul navei.

— Da, domnule!

Și salută cu vioiciune.

— Fii atent!

Oamenii mergeau tiptil, cu armele pregătite, în lumina aseptică a rachetei, pentru a privi marea și dealurile joase de dincolo de ea.

— Nu-i nimeni acolo, șopti Smith, dezamăgit. Absolut nimeni?

Vântul necheza, împrôșcându-i cu nisip ghetetele.

AICI SUNT TIGRI

— O planetă trebuie învinsă în propriul ei joc, spuse Chatterton. Trebuie să-i omori șerpui, să-i otrăvești animalele, să-i zăgăzuiești râurile, să-i însămânțezi câmpiile, să-i purifici aerul, să-i scormonești subsolul, apoi, după ce-ai scos din ea tot ce-ai vrut, să-ți iei tălpășița. Altfel, e vai de tine. Nu te poți încrede într-o planetă. Planetele sunt rele din fire, afurisite, ca niște capcane, mai ales la o depărtare ca asta, așa că trebuie să le lovești tu cu dinții. Ascultă ce-ți spun: trebuie să le jupoi! Smulge-le minereurile și ia-o la fugă înainte ca lumea de coșmar să-ți explodeze în față! Așa trebuie să le tratezi.

Nava spațială cobora spre planeta 7 a sistemului stelar 84. Străbătuseră milioane și milioane de mile; lăsaseră Pământul undeva departe în urma lor, dăduseră uitării sistemul lui solar, după ce-l cercetaseră și exploataseră cu folos, laolaltă cu alte sisteme, și iată că acum rachetele acestor omuleți, de pe o planetă periferică, porniseră în căutarea unor universuri și mai depărtate. În câteva luni, în câțiva ani, puteau ajunge oriunde, căci rachetele lor se deplasau cu viteza unor zei; pentru a nu știu câta oară, una din aceste rachete se îndrepta acum spre o lume străină.

— Nu, răspunse căpitanul Forester. Nu, Chatterton, am prea mare respect pentru celelalte lumi, ca să le tratez așa cum spui. Nu-i treaba mea să violiez sau să distrug, slavă Domnului! Sunt bucuros că nu-s decât un cosmonaut. Dumneata ești antropolog-mineralog; n-ai decât să scormonești, să sapi și să zgârii solul. Eu o să privesc numai. O să cutreier lumea asta nouă, oricum ar fi, oricum ar părea, îmi place să privesc. Toți cosmonauții sunt amatori să privească, altfel nici nu s-ar mai face cosmonauți. Le place să adulmece văzduhuri noi, să vadă culori noi, și oameni noi — dacă există asemenea oameni — le place să vadă oceane și insule noi.

— Ia-ți și arma cu dumneata, îl sfătui Chatterton.

— În teacă, zise Forester.

Își întoarseră privirile spre hublou și zăriră lumea verde ce le ieșea în întâmpinare.

— Mă întreb, ce-o fi crezând despre noi? spuse Forester.

— Eu n-o să-i fiu pe plac, rosti Chatterton. O să am grijă să nu-i fiu pe plac. Și nu-mi pasă, știi, pe mine mă interesează doar banii. Debarcă-ne aici, căpitane — pare un tărâm neînchipuit de bogat.

Verdele acestei planete avea o prospețime cum nu mai văzuseră din copilărie. Printre dealuri se zăreau lacuri limpezi ca niște stropi albaștri; șosele, firme, orașe nu se vedeau. E un teren de golf, care nu se mai isprăvește, își spuse Forester. Ai putea să mergi sute de mile în

orice direcție și tot nu i-ai da de capăt. O planetă de duminică, un univers al pajiștilor de „crochet”, numai bune să te întinzi pe spate, c-un trifoi în gură, cu ochii închiși pe jumătate, zâmbind către cer, adulmecând iarba și moșăind într-un Sabat veșnic, pentru a te trezi doar în răstimpuri, ca să răsfoiești ziarul de duminică sau ca să împingi în „portiță” mingea de lemn cu dungi roșii.

— Dacă vreo planetă a fost vreodată femeie, aceasta el

— Femeie pe dinafară, dar bărbat pe dinăuntru, zise Chatterton. Pe dedesubt e dură, căptușită cu fier, cupru, uraniu, cernoziom. Nu te lăsa amăgit de sulimanurile ei!

Porni spre nișa unde aștepta excavatorul. Râtul lui enorm strălucea, gata să scurme la o adâncime de zeci de picioare și să smulgă bulzi de țarină din inima planetei. Chatterton spuse, privindu-l:

— O să-ți aranjăm strașnic planeta, Forester.

— Sunt sigur de asta, răspunse căpitanul, pe un ton calm.

Racheta se lăsă pe suprafața planetei.

— E prea verde, prea pașnică, spuse Chatterton. Nu-mi place cum arată. O să ieșim cu armele în mâini.

— Eu dau ordine aici, nu dumneata, dacă nu te superi, zise căpitanul.

— Da, dar societatea mea plătește milioane de dolari, sub forma unor aparate pe care trebuie să le protejăm. E o investiție serioasă!

Aerul de pe planeta numărul 7 din sistemul stelar 84 era bun. Portiera rachetei se deschise larg și oamenii pășiră în lumea aceasta verde ca o seră.

Ultimul care ieși fu Chatterton, cu arma în mână.

Când puse piciorul pe pajiștea verde, simți că solul se cutremură sub el. Iarba fremăta. Pădurea vuia, în depărtare. Cerul părea să se întunece. Ceilalți membri ai echipajului se uitară la Chatterton.

— Un cutremur!

Chatterton pălise. Ceilalți izbucniră în râs.

— Nu te place, Chatterton!

— Prostii!

Cutremurul se potoli în cele din urmă.

— Pesemne că nu-i de acord cu filozofia dumitale, spuse căpitanul.

— E o simplă coincidență, zise Chatterton, cu un zâmbet vag. Mai bine ajutați-mă să scot excavatorul — peste o jumătate de oră vreau să iau niște probe.

— Stai nițel, îi spuse Forester, încetând să râdă. Mai întâi trebuie să cercetăm terenul, ca să fim siguri că nu există ființe ostile — oameni sau animale. Și apoi, nu în fiecare an se întâmplă să dai peste o planetă ca asta, atât de frumoasă. Nu ne poți lua, în nume de rău faptul că vrem s-o privim!

— Bine, încuviință Chatterton, alăturându-li-se. Dar să nu pierdem

vremea!

Lăsară un om de pază la rachetă și porniră la drum, prin câmpii și pajiști, peste dealuri și văi. Ca o ceată de băieți care pleacă în excursie într-o zi frumoasă de vară, în cel mai frumos an din istorie, pe o vreme parcă anume făcută pentru jocul de „crochet”, când poți auzi murmurul mingii prin iarbă, glasurile șoptite, răsetele unor fete ascunse după vreo poartă îmbrăcată în iederă, sau chiar clinchetul cuburilor de gheață în pahare.

— Hei! strigă Driscoll, unul din membrii mai tineri ai echipajului, adulmecând văzduhul. Am adus cu mine o crosă și o minge de *baseball*, o să facem o partidă mai târziu. Ce bijuterie!

Oamenii râseră — era parcă sezonul partidelor de *baseball* și de tenis, o vreme numai bună pentru plimbările cu bicicleta și pentru culesul boabelor de zmeură.

— Ce-ați zice să cosim iarba asta? întrebă Driscoll.

Oamenii se opriră.

— Știam eu că ceva nu-i în regulă! exclamă Chatterton. Iarba asta e proaspăt cosită!

— Probabil că-i o specie de „cichondra” — rămâne totdeauna scurtă.

Chatterton scuipă în iarba verde și o strivi sub bocancul lui.

— Nu-mi place, nu-mi place deloc. Dacă am păți ceva, nimeni de pe Pământ n-ar afla vreodată. Ce politică absurdă! Dacă o rachetă nu se mai întoarce, nu e trimisă o a doua pentru a afla motivele.

— E firesc, îi răspunse Forester. Nu ne putem pierde vremea pe-o mie de planete ostile, ducând războaie zadarnice. Fiecare rachetă reprezintă timp, bani și vieți omenești. Nu ne putem permite să prăpădim *două* rachete, în cazul când una singură nimerește pe-o planetă ostilă. Ne vedem de drum, pornind spre planetele pașnice. Cum ar fi aceasta.

— Mă întreb uneori ce s-a întâmplat cu expedițiile pornite spre niște lumi pe care nu le vom mai explora niciodată? zise Driscoll.

Chatterton privi spre pădurea depărtată, și spuse:

— Au murit — împușcați, înjunghiați, sfărtecați pentru a fi mâncați — așa cum s-ar putea să fim și noi, dintr-un moment în altul. E timpul să ne apucăm de lucru, căpitane!

Stăteau pe culmea unei coline.

— Ce senzație! exclamă Driscoll, întinzându-și brațele. Amintiți-vă cum era în copilărie, când alergai și când vântul îți gâdila ca un puf brațele. Alergai și aveai senzația că acuș-acuș o să zbori, dar nu zburai totuși.

Oamenii rămaseră pe gânduri, încercând să-și amintească. Mirosea a polen și a ploaie — o ploaie proaspătă, care s-ar fi zvântat pe milioane de fire de iarbă.

Driscoll începu să alerge.

— Pentru Dumnezeu, simțiți și voi vântul! În realitate, noi nu zburăm — ședem închiși în măruntaiele unor monștri de metal, care ne duc departe, dar nu noi zburăm, ci ei. N-am zburat niciodată ca păsările. N-ar fi oare grozav să ne întindem brațele așa... și să alergăm?

O luă la fugă, cu brațele întinse, strigând:

— Și să zburăm?!

Și zbură, acompaniat de râsetele celorlalți.

Pe cadranele ceasurilor de aur ale oamenilor rămași jos, timpul trecea. Se uitau în sus. Și deodată, din cer, se auzi un hohot de râs incredibil.

— Poruncește-i să coboare! șopti Chatterton. Altfel, o să fie omorât!

Nu-l auzi nimeni, însă. Fețele lor surâdeau, uluite, nebăgându-l în seamă pe Chatterton.

În cele din urmă Driscoll ateriză la picioarele lor.

— M-ați văzut? Am zburat!

Îl văzuseră.

— Dați-mi voie să m-așez. Doamne, Doamne! exclamă Driscoll, pocnindu-și genunchii și chicotind. Sunt o vrabie, un șoim! Hai, încercați și voi!

— Vântul, adăugă el peste câteva clipe, vântul m-a luat pe sus și m-a făcut, să zbor!

Gâfâia, tremurând de încântare.

— Hai să plecăm de-aici, mârâi Chatterton și porni încet, cu ochii țintă la cerul albastru. E o capcană, ar vrea să ne vadă pe toți zburând în văzduh, ca să ne poată ucide după aceea. Eu unul mă întorc la navă.

— Așteaptă să-ți ordon eu! spuse Forester.

Oamenii stăteau încruntați, în bătaia vântului când cald, când rece. În văzduh plutea un vuiet ca zbârnâitul unui zmeu, într-o primăvară veșnică.

— I-am cerut vântului să mă poarte, zise Driscoll, iar el m-a purtat!

Forester le făcu semn celorlalți să se dea la o parte.

— Acum o să încerc eu. Dacă mor, întoarceți-vă cu toții la navă!

— Regret, dar nu pot îngădui una ca asta, ești căpitanul! protestă Chatterton. Nu putem risca să te pierdem. Și, scoțându-și arma din teacă, adăugă: Trebuie să am oarecare autoritate sau putere aici! Jocul ăsta s-a prelungit prea mult. Vă ordon să vă-ntoarceți la navă!

— Vără-ți la loc în teacă arma! îi spuse calm Forester.

— Astâmpără-te, dobitocule! mârâi Chatterton.

Și, privind spre oamenii din echipaj, le vorbi astfel:

— Nu vă dați seama? Lumea asta e vie, are ochi, se joacă cu noi, așteptând să-i vină momentul.

— *Eu* voi hotărî ce și cum, spuse Forester. Dumneata întoarce-te la navă, numaidecât — dacă nu-ți vâri la loc arma, te arestez!

— Dacă nu vreți să veniți cu mine, n-aveți decât să crăpați aici, nebunilor! Eu mă-ntorc, îmi iau probele și-o șterg de-aici.

— Chatterton!

— Nu încerca să mă oprești!

Și începu să alerge. Deodată, însă, scoase un țipăt.

Ceialți se uitară în sus, uluiți.

— Iată-l că zboară! exclamă Driscoll.

Chatterton era sus în cer.

Noaptea se lăsase ca o pleoapă, pleoapa unui ochi enorm, dar blajin. Chatterton ședea ca paralizat pe coasta dealului. Ceialți oameni ședeau în jurul lui, osteniți, și râdeau. El nu voia să-i privească, nici la cer nu se uita; ședea ghemuit, cu brațele și picioarele strânse, cât mai aproape de sol.

— A fost grozav! exclamă un membru al echipajului, un anume Koestler.

Zburaseră cu toții, ca niște granguri, șoimi sau vrăbii, și se simțeau fericiți.

— Hai, Chatterton, revino-ți, a fost nostim, ce, nu? îl întreabă Koestler.

— Imposibil! șopti Chatterton, cu ochii închiși. O singură explicație: e vie! Până și aerul e viu! M-a luat pe sus, ca o mână. Ne-ar putea ucide, dintr-o clipă în alta. E vie!

— Bine, zise Koestler. Vie să fie! O ființă vie are un scop. Să zicem că scopul acestei lumi este să ne facă fericiți.

Parcă înadins pentru a adevăra aceste cuvinte, Driscoll coborî în zbor ținând în mâini câte un bidon.

— Am dat peste un izvor și i-am gustat apa — iată, e o apă curată, gustați-o și voi!

Forester apucă un bidon și-i făcu semn lui Chatterton să bea. Chatterton scutură din cap și se depărta grăbit, acoperindu-și fața cu palmele.

— E sângele acestei planete, spuse el. Sânge viu. Dacă-l beți, vă vârați lumea asta în voi, ca să vadă prin ochii voștri și să audă prin urechile voastre. Nu, mulțumesc!

Forester dădu din umeri și bău.

— E vin! exclamă el.

— Nu se poate!

— Ba da! Miroase-l, gustă-l: Un vin alb, neobișnuit!

— De viță franțuzească, zise Driscoll, bând și el.

— E otravă! mârâi Chatterton.

Bidonul trecu de jur împrejur.

Toată după-amiaza leneviseră — nu voiau să facă nimic care-ar fi putut să tulbure pacea din jur. Erau ca niște adolescenți în fața unei femei celebre și neînchipuit de frumoase: se temeau să n-o facă, prin vreun cuvânt sau gest, să-și întoarcă fața de la ei, lipsindu-i de priveliștea frumuseții și grației sale. Simțiseră cutremurul ce-l întâmpinase pe Chatterton, și nu voiau cutremure. Voiau să se bucure de această vacanță, să șadă la umbra copacilor sau să se plimbe pe dealuri, dar nu să foreze, să ia probe sau mai știu eu ce.

Dădură peste un pâraiaș care se vărsa într-un iaz cu apa clocotindă. Peștii care înotau în pâraul rece cădeau în apa fierbinte a iazului, la suprafața căreia ieșeau peste câteva minute gata fierți.

Oamenii mâncară câțiva pești. Mâncă și Chatterton, în silă.

— O să ne otrăvim, spuse el. Asemenea lucruri sunt totdeauna periculoase, ascund o capcană. Eu o să dorm astă-noapte în rachetă. Voi, n-aveți decât să dormiți afară, dacă poftiți. „Aici sunt tigri” — așa scria pe o hartă pe care-am văzut-o într-un manual de istorie a evului mediu. În noaptea asta, când o să dormiți, au să vină tigrii și canibalii.

— Te însoțesc, zise Forester, scuturând din cap. Planeta asta e plină de viață. Parc-ar vrea să ne arate ce frumoasă e. Tocmai de aceea are nevoie de noi, căci la ce bun o scenă pe care se petrec miracole, dacă nu există nici un spectator?

Chatterton nu-l mai asculta însă; i se făcuse rău, și zbiera:

— Sunt otrăvit, sunt otrăvit!

Îl ținură de umeri până când îi trecu greața. Apoi îi dădură apă să bea. Ceilalți se simțeau bine.

— E preferabil să nu mai mâncăm decât alimentele de pe navă, spuse Forester. E mai sigur.

— Începem lucrul chiar acum, zise Chatterton, ștergându-și gura și legănându-se pe picioare. Am pierdut o zi întreagă. Voi lucra și singur, dacă va fi nevoie. O să-i arăt eu planetei ăsteia diavolești!

Și porni șontâc-șontâc spre rachetă.

— Nici nu-și dă seama când i-e bine, șopti Driscoll. Nu l-am putea opri, căpitane?

— Practic, el e stăpânul expediției. Nu suntem obligați să-l ajutăm — în contract există o clauză care prevede refuzul de a munci în condiții primejdioase, așa că... vă puteți comporta ca într-o excursie. Numai să nu vă crestați inițialele pe scoarța copacilor, să nu rupeți iarba și să strângeți cojile de banane aruncate pe jos.

Între timp, racheta devenise scena unei intense activități. Enormul excavator era scos afară. Chatterton îl urma, dând indicații prin aparatul de radio-robot:

— Pe-aici!

— Acum!

— Așa!

Excavatorul își înfipse pliscul lung în iarba verde.

— Priviți! le strigă Chatterton celorlalți.

Cerul se cutremură.

Excavatorul stătea în mijlocul unei mări de iarbă. Peste câteva clipe, începu să scoată bulgări de țărână jilavă, pe care-i scuipa neceremonios într-un container.

Deodată, excavatorul scoase un țipăt metalic ascuțit, întocmai ca un monstru care-ar fi fost deranjat de la masă; de sub el începură să țâșnească niște lichide albastre.

— Întoarce-te, nebunule! răcni Chatterton.

Excavatorul se mișca într-un fel de dans preistoric, urlând ca un tren lung la o cotitură bruscă și slobozind scânteii roșii. Începuse să se scufunde. Clisa neagră ceda sub el, zvârcolindu-se.

Gemând, tușind și icnind, excavatorul se scufundă într-o mângă neagră, întocmai ca un elefant în agonie, ca un mamut la sfârșitul unei ere, mistuindu-se mădular cu mădular în groapa aceea.

— Nebunul! exclamă Forester, fascinat de priveliște. Știi ce-i acolo, Driscoll? E catran. Excavatorul acela neghiob a izbit într-o groapă cu catran.

— Ascultă! strigă Chatterton către excavator, alergând pe marginea lacului uleios. *Ia-o pe-aici!*

Dar, la fel ca tiranii de odinioară ai Pământului, ca dinozaurii cu gâturi lungi și urlătoare, excavatorul se scufunda în singurul lac din care nu mai putea ieși ca să se lăfăie pe malul solid și inteligibil.

Chatterton le strigă oamenilor care priveau de departe spectacolul:

— Faceți ceva!

Excavatorul nu se mai vedea acum.

Groapa cu catran bolborosea, lacomă, sugând oasele ascunse ale monstrului. Suprafața i se liniști în curând. O ultimă bulboană, enormă, se sparse, răspândind un iz de păcură străveche.

Oamenii coborâră și se opriră pe marginea lacului negru.

Chatterton încetă să mai strige.

După ce se zgâi în tăcere câteva minute la groapa cu catran, Chatterton se întoarse cu fața spre dealuri și spre pajiștile verzi, unduitoare. Copacii de departe erau grei de roade acum, și-și plecau încet crengile în jos.

— O să-i arăt eu! mârâi el.

— Potolește-te, Chatterton!

— O s-o învăț eu minte!

— Șezi puțin și bea ceva!

— O să-i dau o lecție, să mă țină minte, o să-i dovedesc că nu poate să-mi facă una ca asta!

Chatterton porni înapoi spre rachetă.

— Așteaptă un moment! îi spuse Forester.

Chatterton alerga.

— Știu eu ce-o să fac, știu eu!

— Opriți-l! strigă Forester și o luă la fugă, dar se opri numaidecât, amintindu-și c-ar putea să zboare. În rachetă e o bombă atomică, iar dacă ar găsi-o...

Ceilalți oameni se gândiseră la asta, așa că o și zbughiră spre rachetă, zburând. Între rachetă și Chatterton se întindea un pâlcc de copaci; Chatterton alerga, uitând c-ar putea să zboare, sau temându-se să zboare. Ceilalți membri ai echipajului, în frunte cu căpitanul, zburau spre rachetă, pentru a i-o lua înainte. Ajungând acolo, închiseră portiera rachetei. Ultima oară când îl văzură, Chatterton își croia drum prin marginea păduricii.

— Nebunul! exclamau oamenii, în așteptare.

Chatterton nu ieși din pădurice.

— S-o fi întors, și așteaptă ca noi să slăbim paza.

— Duceți-vă și luați-l, porunci Forester.

Doi dintre oameni porniră în zbor.

Peste lumea verde a planetei începu să cadă o ploaie lină.

— Asta e culmea! exclamă Driscoll. Nu va trebui să clădim case aici. Ia te uită, *pe noi* nu ne plouă! Plouă de jur împrejur, în fața și în spatele nostru! Ce lume!

Stăteau uscați în mijlocul ploii reci și albastre. Soarele asfințea. O Lună mare, de culoarea gheții, răsări deasupra dealurilor răcorite.

— Un singur lucru îi lipsește lumii ăsteia.

— Așa e, încuviințară ceilalți.

— Va trebui să ne ducem să cercetăm, spuse Driscoll. E logic. Vântul ne poartă în zbor, copacii și pâraiele ne hrănesc, totul e viu. Poate că dacă am căuta societate...

— M-am gândit multă vreme, azi și în zilele trecute, spuse Koestler. Suntem cu toții burlaci, ne aflăm pe drum de mulți ani și ne-am plictisit de atâta pribegie. N-ar fi oare grozav să ne statornicim pe undeva? Poate chiar aici. Pe Pământ nădușești ca să pui deoparte destui bani pentru a-ți cumpăra o casă, pentru a plăti impozitele. Orașele miros urât. Aici, nici n-ai nevoie de-o casă, cu o vreme ca asta. Când devine prea monoton, poți cere să plouă, să ningă, să se înnozeze. Nu ești nevoit să muncești.

— Ar fi o viață cam plicticoasă. Am înnebuni.

— Ba nu, protestă Koestler, zâmbind. Dacă viața ni s-ar părea prea ușoară, singurul lucru pe care-ar trebui să-l facem ar fi să repetăm cuvintele spuse de Chatterton: „Aici sunt tigri.” Ia ascultați!

Undeva, în depărtare, parcă se auzea răgetul stins al unei feline uriașe, ascunsă în pădurile învăluite în umbrele amurgului.

Oamenii se înfiorară.

— O lume cam capricioasă! spuse Koestler pe un ton sec. Ca o femeie care-ar face orice pentru a-și distra oaspeții, cât timp aceștia se poartă bine cu ea. Chatterton nu s-a purtat bine.

— Chatterton? Ce-i cu el?

Parcă înadins pentru a răspunde la întrebarea asta, cineva strigă de departe. Cei doi oameni care zburaseră în căutarea lui Chatterton făceau semne disperate de la marginea pădurii.

Forester, Driscoll și Koestler zburară într-acolo.

— Ce se-ntâmplă?

Oamenii arătară spre pădure.

— Ne-am gândit că ai dori să vezi asta, căpitane. E fantastic!

Unul din cei doi arată spre o potecă.

— Privește acolo, domnule căpitan!

Pe potecă se vedeau urmele proaspete ale unor gheare enorme.

— Și acolo!

Se zăreau câțiva stropi de sânge.

Un miros greu de felină plutea în văzduh.

— Ce-o fi cu Chatterton?

— Nu cred c-o să-l mai găsim vreodată, căpitane! auziră de departe răgetele stinse ale unui tigru, pierzându-se în liniștea amurgului.

Oamenii ședeau pe iarbă lângă rachetă, în aerul cald al nopții.

— Îmi amintește de nopțile din copilărie, spuse Driscoll. Frate-meu și cu mine așteptam cea mai fierbinte noapte de iulie, ca să dormim pe pajiștea din fața judecătoriei. Stăteam de vorbă și număram stelele; era o noapte grozavă, cea mai frumoasă a anului. Acum, când mă gândesc, cred c-a fost cea mai frumoasă noapte din viața mea. Apoi adăugă: Afară de noaptea asta, bineînțeles.

— Mă gândesc la Chatterton, zise Koestler.

— Nu te mai gândi, îi spuse Forester. O să dormim câteva ore și-o să pornim la drum. Nu putem risca să mai rămânem o zi aici. Nu mă gândesc la ceea ce a pățit Chatterton. Nu. Mă gândesc că, dacă am mai rămâne, am ajunge să îndrăgim prea mult lumea asta. N-am mai dori să plecăm niciodată.

O adiere ușoară îi învălui.

— Nu vreau să plecăm, spuse Driscoll, vârându-și mâinile sub cap. Și nici lumea asta nu vrea ca noi să plecăm.

— Dacă ne-am întoarce pe Pământ și am spune tuturor ce planetă frumoasă am găsit, ce crezi că s-ar întâmpla, căpitane? Ar da năvală și-ar pustii-o!

— Nu, răspunse căpitanul, cu un glas leneș. În primul rând, planeta asta nu se pretează la o invazie pe scară mare. Nu știi ce-ar face planeta, dar ar născoci probabil niște lucruri interesante. În al doilea rând, planeta asta îmi place prea mult, și o respect. Ne vom întoarce

pe Pământ și vom spune o minciună — vom spune că-i o planetă ostilă. Și ar fi ostilă, de fapt, cu oamenii care-ar veni, ca Chatterton, cu gândul s-o vatăme. La urma urmei, nici n-ar fi o minciună.

— Ce nostim! exclamă Koestler. Mie nu mi-e frică. Chatterton a dispărut, a fost probabil ucis într-un fel atroce, și totuși noi stăm aici, nimeni nu o ia la fugă, nimeni nu tremură. E stupid, și totuși firesc: noi avem încredere în *ea*, iar *ea* are încredere în noi.

— Ai băgat de seamă că, după ce-ai băut din licoarea aceea, n-ai simțit dorința să mai bei? E o lume a cumpătării.

Ascultau bătaile domoale ale inimii uriașe a acestei lumi sub trupurile lor.

— Mi-e sete, gândi Forester.

Un strop de ploaie îi căzu pe buze. Râse încet.

— Sunt singur, își spuse.

Auzi niște glasuri subțiri undeva, departe.

Își întoarse privirea spre un fel de vedenie. Dintr-un pâlc de coline curgea un râu limpede, în ale cărui unde înspumate se scăldau niște femei frumoase, cu fețele strălucitoare. Se zbenguiau aidoma unor copii, lângă mal. Forester avu sentimentul că le cunoaște și că știe ce fel de viață duceau. Erau niște nomade, care cutreierau această lume, după pofta inimii lor. Nu existau aici șosele sau orașe, existau doar dealuri și câmpii, iar vânturile le purtau ca pe niște fulgi albi, oriîncotro doreau. La întrebările puse în gând de Forester, o ființă nevăzută șoptea prompt răspunsurile. Nu existau bărbați. Femeile astea își zămisleau singure seminția. Bărbații dispăruseră cu cincizeci de mii de ani în urmă. Unde se aflau aceste femei acum? Cu o milă mai jos de pădurea cea verde, cu o milă mai sus de izvorul cu vin, lângă șase pietre albe, și la o milă distanță de râul cel mare. Acolo, în vadul râului, se aflau niște femei care ar fi putut deveni soții strașnice și crește copii minunați.

Forester deschise ochii. Ceilalți se ridicaseră în capul oaselor.

— Am avut un vis.

Toți visaseră.

— Cu o milă mai jos de pădurea cea verde...

— ...Cu o milă mai sus de izvorul de vin...

— ...Lângă șase pietre albe...

— ...La o milă distanță de râul cel mare...

Tăcură apoi cu toții o clipă, uitându-se la racheta argintie, luminată de razele stelelor.

— Mergem pe jos sau zburăm, căpitane?

Forester nu răspunse.

— Hai să rămânem, căpitane, îl rugă Driscoll. Să nu ne mai întoarcem pe Pământ, niciodată. Ei n-au să vină aici niciodată ca să cerceteze ce s-a întâmplat cu noi; au să creadă c-am fost nimiciți. Ce

părare ai?

Fața lui Forester era brobonită de sudoare; limba îi lunecă de câteva ori peste buze. Măinile îi tremurau pe genunchi. Membrii echipajului ședeau în așteptare.

— Ar fi grozav! zise căpitanul.

— Cred și eu!

— Numai că... Numai că noi avem de făcut o treabă, adăugă Forester, oftând. S-au făcut investiții în nava noastră. E de datoria noastră să ne întoarcem.

Și Forester se ridică în picioare. Oamenii continuă să șadă, fără să-l asculte.

— Ce noapte superbă! exclamă Koestler.

Se uitau la clinele domoale, la copaci și la râurile care curgeau spre alte orizonturi.

— Hai să ne întoarcem la bordul navei, spuse cu greu Forester.

— Căpitane...

— La bord, toată lumea! porunci Forester.

Racheta se înalță la cer. Privind înapoi, Forester zări toate văile și lacurile.

— Mai bine-am fi rămas! oftă Koestler.

— Da, știu.

— Nu-i prea târziu ca să ne întoarcem.

— Mă tem că da, zise Forester, schimbând poziția telescopului. Ia uitați-vă!

Koestler se uită.

Fața planetei se schimbă. Tigri, dinozauri, mamuți ieșiseră la iveală. Se vedeau vulcani în erupție, ciclonuri și uragane luau cu asalt dealurile, cu o furie oarbă.

— Da, întocmai ca o femeie, spuse Forester. A așteptat milioane de ani musafiri, pregătindu-se, făcându-se frumoasă. Ne-a arătat fața ei cea mai frumoasă. Când Chatterton s-a purtat urât cu ea, planeta i-a dat câteva avertismente, apoi, când el a încercat să-i vatăme frumusețea, l-a eliminat. Ca orice femeie, voia să fie iubită pentru ea însăși, nu pentru averea ei. Și acum, după ce ne-a oferit tot, iată că noi îi întoarcem spatele. Planeta asta e ca o femeie disprețuită. Ne lasă să plecăm, da, dar nu ne-am mai putea întoarce niciodată. Ne-ar aștepta cu...

Și arată spre tigri, spre uragane, spre apele răvășite ale lacurilor.

— Căpitane, spuse Koestler.

— Da.

— E puțin cam prea târziu ca să-ți spun asta, dar află că, înainte de a ne lua zborul, fiind de serviciu la portiera rachetei, l-am lăsat pe Driscoll să părăsească nava. Voia să plece. Nu l-am putut refuza. Eu

sunt de vină. Acum el e acolo, pe planeta aceea.

Se întoarseră amândoi la telescop.

— Mă bucur, spuse Forester, după o lungă pauză. Mă bucur că măcar unul dintre noi a avut destulă minte ca să rămână.

— Dar acum o fi mort!

— Nu, scena aceea de jos e pentru noi — poate că nu-i decât o halucinație. Sub toți acești tigri, lei și uragane, Driscoll e viu și nevătămat, pentru că e singurul oaspete. O, cum îl va mai răsfăța! O să ducă o viață minunată, în vreme ce noi o să ne tot fâțâim de colo până colo, prin galaxie, căutând, dar negăsind nicăieri o asemenea planetă. Nu, nu vom încerca să ne întoarcem și să-l „salvăm” pe Driscoll. Oricum, n-aș crede că „ea” ne-ar permite. Koestler, cu toată viteza înainte!

Racheta își accelerează zborul.

Înainte ca planeta să dispară într-o ceață strălucitoare, lui Forester i se năzări că-l vede foarte deslușit pe Driscoll coborând agale din pădurea verde și fluierând liniștit, cu întreaga planetă proaspătă în jurul lui, cu izvorul de vin curgând anume pentru el, cu peștii ieșind gata fierți din lacurile cu apă fierbinte, cu roadele coapte în pomii noptatici, cu pădurile și iazurile așteptându-l să treacă. Driscoll pășea pe pajiștile nesfârșite, pe lângă cele șase pietre albe, dincolo de pădure, spre marginea râului lat și strălucitor...

GEAMUL DE CULOAREA CĂPȘUNII

În visul lui, se făcea că închide ușa de la intrare — o ușă cu geamuri de culoarea căpșunii și a lămâii, cu geamuri ca niște nori albi sau ca apa limpede a unui pârâu. Două duzini de geamuri, dispuse în jurul unuia mare, de culoarea vinului de fructe, a gelatinei și a cuburilor de gheață. Își aducea aminte cum, în copilărie, tatăl lui îl lua în brațe, spunându-i: „Privește!” Geamul liliachiu îi prefăcea pe trecători într-un fel de ciorchini livizi. În cele din urmă, geamul de culoarea căpșunii scâldea orașelul într-o lumină caldă, așternea peste lume răsărituri roz și făcea ca pajiștea tunsă să pară un covor persan cumpărat în vreun bazar. Geamul de culoarea căpșunii îi vindeca pe oameni de paloarea lor, încălzea ploaia rece și dădea foc zăpezilor viscolite ale lui Făurar.

— Da, da, acolo!

În clipa aceea se trezi.

Îi auzise pe băieții lui vorbind, încă înainte de a se deștepta din vis: acum zăcea în întuneric, ascultându-le glasurile — un vuiet trist ca acela al vântului care prefăcea dealurile albastre într-un fund de mare alb. Atunci își aduse aminte.

— Suntem pe Marte, își spuse.

— Ce? strigă în somn nevastă-sa.

El nu-și dădea seama că vorbise tare; se silea să stea cât mai liniștit. Deodată avu senzația stranie că o vede pe nevastă-sa umblând prin odaie și lipindu-și apoi fața palidă de geamul ferestruicii, pentru a privi stelele limpezi, dar nefamiliare.

— Carrie! îi șopti.

Ea nu-l auzi însă.

— Carrie, repetă el. Aș vrea să-ți spun ceva. De o lună încoace tot vreau să-ți spun... Măine... mâine-dimineață o să fie...

Dar nevastă-sa ședea în lumina albastră a stelelor și nici nu-l lua în seamă.

Dacă Soarele ar fi rămas pe cer, dacă n-ar fi venit noaptea! se gândi el. Căci peste zi lucra ca dulgher, băieții erau la școală, iar Carrie era ocupată cu spălatul, cu grădinaritul, cu gătitul — o sumedenie de treburi. Dar când asfințea Soarele, iar mâinile lor se goleau de flori, de ciocane, de cuie sau de caiete, amintirile se întorceau acasă, pe întuneric, aidoma unor păsări de noapte.

Nevastă-sa își răsuci ușor capul spre el și vorbi în sfârșit:

— Bob, aș vrea să plec acasă.

— Carrie!

— Aici nu-i ca acasă.

Ochii ei erau plini de lacrimi.

— Carrie, mai rabdă puțin, îi spuse.

— Nu mai pot!

Și, mișcându-se parcă în somn, deschise pe rând sertarele dulapului, scoase de acolo teancuri de batiste, cămăși, rufărie de corp și le puse de-a valma pe masă, cu gesturi mecanice, fără să le privească. Era o rutină obișnuită, cu care el se deprinsese de mult. Nevastă-sa scotea lucrurile din sertare, în timp ce vorbea, apoi stătea liniștită câțva timp și, după ce rânduia lucrurile, se întorcea, cu fața uscată, la patul și la visele ei. Lui i-era teamă că într-o noapte nevastă-sa ar putea goli toate sertarele și ar căuta apoi cele câteva cuiere vechi rezemate de perete.

— Bob!

Glasul ei nu era amar, ci catifelat și lipsit de modulații, incolor ca lumina Lunii care-i dezvăluia gesturile:

— De șase luni încoace vorbesc așa în fiecare noapte. Mi-e rușine. Tu muncești din greu, construind case în orășel. Un om care muncește atâta n-ar trebui să asculte vorbele unei neveste supărate. Dar nu există leac mai bun decât vorba. Îmi lipsesc mai ales lucrurile mărunte — nu știu nici eu ce m-apucă, mi-e dor de niște fleacuri. De leagănul nostru de pe verandă. De șezlongul în care mă trânteam în nopțile de vară. De serile acelea din Ohio, când mă uitam la oamenii care se plimbau pe străzi, pe jos sau cu mașina. De pianul nostru negru și dezacordat. De vaza mea suedeză. De mobila din salon — era ca o turmă de elefanți, știu, și toți elefanții erau bătrâni. De cristalele chinezești care clincheteau când adia vântul. Și de taclalele de pe verandă, cu vecinii, în nopțile de iulie. Toate fleacurile alea stupide, îmi lipsesc... deși n-au nici o importanță. Am impresia că tocmai asemenea lucruri îți vin în minte pe la trei dimineața. Îmi pare rău.

— Să nu-ți pară, îi spuse el. Marte e o planetă foarte depărtată. Miroase ciudat, arată ciudat, și-ți dă o senzație ciudată. Și eu stau pe gânduri, noaptea. Am venit aici dintr-un orășel frumos.

— Era plin de verdeață. Primăvara și vara. Iar toamna era galben și roșu. Aveam o casă frumoasă — și veche! Să tot fi avut vreo optzeci sau nouăzeci de ani. O auzeam cum vorbește, noaptea, în șoaptă. Toată lemnăria aia uscată, scările, veranda, cercevelele. Oriunde puneai mâna, auzai un glas. Fiecare încăpere îți vorbea altfel. Iar când îți vorbea toată casa, parc-aveai o familie întreagă în jurul tău, pe întuneric, legănându-te ca s-adormi. Nici o casă din cele ce se clădesc astăzi nu poate fi la fel. Pentru ca o casă să ajungă așa, trebuie să trăiască între pereții ei o mulțime de oameni, s-o îmbibe cu prezența lor. Căsuța asta, în care ne aflăm acum, nici nu știe că-s în ea, nu-i pasă dacă trăiesc sau mor. Face niște zgomote ca de tinichea, iar tinicheaua e rece. N-are pori prin care să pătrundă și să se așeze

anii. N-are o pivniță în care să-ți poți pune unele lucruri pentru la anul și pentru anul următor. N-are un pod în care să-ți poți păstra lucrurile de anul trecut și din anii de dinaintea venirii tale pe lume. Barem de-am avea un colțisor, cât de mic, care să ne fie familiar! O, Bob, atunci am putea răbda toate ciudăteniile. Dar când totul, absolut totul e bizar, îți trebuie o veșnicie pentru a te familiariza cu lucrurile.

— M-am gândit eu însumi la toate astea, spuse el, dând din cap pe întuneric.

Ea se uita la cuferele rezemate de perete, în lumina Lunii. O văzu cum își întinde mâna spre ele.

— Carrie!

— Ce e?

— Carrie, spuse el, scoțându-și picioarele din pat. Am făcut o prostie. În toate lunile astea te-am auzit cum visezi, speriată, i-am privit pe băieți noaptea, m-am uitat la peisajele de pe Marte, pustii ca un fund de mare, și... Se opri, înghițind în sec, apoi continuă: Trebuie să înțelegi ce-am făcut și de ce am făcut-o. Am cheltuit toți banii pe care-i avusesem la bancă acum o lună, toți banii pe care-i economisisem vreme de zece ani.

— Bob!

— I-am irosit, Carrie, îți jur, i-am cheltuit pe nimic. Voiam să vă fac o surpriză, dar acum, în noaptea asta, când văd cuferele alea afurisite și...

— Bob, îl întrerupse ea. Vrei să spui că am trecut prin toate greutățile astea, pe Marte, economisind în fiecare săptămâna bani, pentru ca tu să-i prăpădești în câteva ore?

— Nu știu, răspunse el. Sunt un smintit. Uite, nu mai e mult până dimineată. O să ne sculăm devreme și-o să te duc să vezi ce-am făcut. Nu vreau să-ți spun dinainte, vreau să vezi cu ochii tăi. Și dacă n-o să-ți placă, ne rămâne oricând posibilitatea de a ne lua cuferele și de-a pleca pe Pământ — racheta zboară de patru ori pe lună.

— Bob, Bob! șopti ea, fără să se miște.

— Nu mai spune nimic, o rugă el.

— Bob, Bob...

Nevastă-sa scutură din cap încet, nevenindu-i să creadă. El se întoarse și se întinse pe partea lui de pat, iar ea se așeză la marginea cealaltă, privind spre masa pe care zăceau batistele, bijuteriile și cămășile, rânduite cu grijă acolo unde le lăsase. Afară, un vânt de culoarea razelor de lună stârnea pulberea somnoroasă, umplând văzduhul.

Într-un târziu ea se întinse pe spate, fără să mai spună un cuvânt; era ca o greutate rece în pat, privind prin lungul tunel al nopții spre a desluși primele semne ale zorilor.

Se sculară odată cu cele dintâi raze și începură să se foiască în căsuța lor, pe tăcute. Era o pantomimă prelungită aproape până în clipa când cineva ar fi putut sfâșia liniștea cu un strigăt; mama, tatăl și băieții se spălară, se îmbrăcară și se așezară la masă pentru a-și mânca pâinea prăjită și pentru a-și bea cafeaua și sucul de fructe. Nici unul nu se uita la celălalt, dar fiecare pândeă pe câte cineva în oglinda ceștilor, a prăjitorului sau a tacâmurilor, oglinzi în care fețele tuturoră se topeau, devenind ciudat de străine în ora aceea matinală. În cele din urmă, deschiseră ușa, lăsând să intre în încăpere aerul adus de vânt de deasupra mărilor reci, alb-albastre ale planetei, mări ale căror valuri de nisip se zbuciumau, căpătând forme stranii. Ieșiră sub un cer rece, aspru și porniră pe jos spre orașel, un orașel care părea să fie doar un decor de film, pregătit undeva departe, pe o scenă vastă și pustie.

— În ce parte a orașului ne ducem? întrebă Carrie.

— La rachetodrom, răspunse el. Dar înainte de a ajunge acolo, am să vă comunic o mulțime de lucruri.

Băieții încetară să alerge și meraseră înapoia părinților lor, cu urechile la pândă. Tatăl începu să vorbească, privind drept înainte, fără să se uite măcar o dată la nevastă-sa și la băieți, pentru a vedea cum reacționează la spusele lui:

— Eu cred în Marte. Cred că într-o bună zi ne va aparține. Vom coloniza planeta și ne vom stabili pe ea. Nu-i vom întoarce spatele, nu vom fugi. Acum un an, îndată după sosirea noastră aici, m-am întrebat: De ce-am venit? Pentru că, pentru că... Același lucru se întâmplă și cu somonii, în fiecare an. Somonii nu știu de ce se duc acolo unde se duc, dar se duc totuși. Pornesc în susul unor râuri de care nu-și amintesc, trec peste torenți și cascade, dar ajung în cele din urmă în locul unde se reproduc, și mor apoi, pentru a lua totul de la început. Memoria speciei, sau instinctul, spuneți-i cum vreți, dar asta e realitatea. La fel și noi.

Mergeau în dimineața liniștită, sub cerul imens care-i privea, în timp ce tâlpile lor stârneau nisipul straniu, alb-albăstriu ca un abur, de pe șoseaua cea nouă.

— Iată-ne deci aici. Iar de pe Marte, unde-o să plecăm? Spre Jupiter, spre Neptun, spre Pluton, și-așa mai departe? Da. *Și-așa mai departe*. De ce oare? Într-o bună zi Soarele va exploda ca un cuptor spart. Bum! va face Pământul. Dar poate că planeta Marte va scăpa nevătămată; sau, dacă va fi vătămată, poate că Pluton va rămâne neatins; ori, dacă Pluton va suferi vreo vătămare, unde ne vom afla noi — adică fiii fiilor noștri?

Își ridică privirea spre cerul de culoarea prunei, întins ca un cort imens deasupra lor.

— Ei bine, vom fi poate în vreo lume numerotată — planeta 6 sau

sistemul stelar 97, sau pe planeta 2 a sistemului 99! Undeva, atât de departe de locul unde ne aflăm acum, încât îți trebuie un coșmar ca să te ducă acolo! Vom fi așadar plecați de-aici, și vom fi la adăpost. Mi-am spus atunci în sinea mea: Va să zică, de-aia am venit noi pe Marte, de-aia au lansat oamenii rachetele!

— Bob!

— Dă-mi voie să termin. Nu, n-am venit ca să câștigăm bani. Și nici ca să vedem peisajul. Astea sunt minciunile pe care le spun oamenii, motivele fanteziste pe care și le născocesc. Vor, cică, să se îmbogățească, să devină celebri, să se distreze, să vadă lumea... Dar în sinea lor, altceva le dă ghes, așa cum le dă ghes somonilor sau balenelor, ori chiar și celui mai neînsemnat microb. Și știi ce spune ceasornicul ăla minuscul care ticăie în fiecare ființă vie? Spune: pleacă, mișcă-te, înoată! Du-te în cât mai multe lumi și clădește cât mai multe orașe, așa fel ca nimic să nu poată distruge vreodată omenirea! Înțelegi, Carrie? N-am venit numai noi pe Marte, ci întreg neamul nostru, blestematul neam omenesc, a cărui soartă atârnă de felul cum ne vom gospodări noi existența. E ceva atât de grandios, încât îmi vine să râd, deși mă și sperie.

Îi simțea pe băieți pășind înapoia lui, o simțea pe Carrie umblând alături de el, și nu se uita nici la ei, nici la ea, deși ar fi vrut să-i vadă fața, pentru a-și da seama ce impresie îi fac vorbele lui.

— Toate astea nu se deosebesc de ceea ce am trăit în copilărie, când mă duceam cu tata pe câmp, aruncând semințele cu mâna când semănătoarea ni se defecta și n-aveam bani ca s-o reparăm. Trebuia să însămânțăm, pentru recoltele târzii. Mai ții minte, Carrie, articolele alea din suplimentul de duminică al ziarului? PĂMÂNTUL VA ÎNGHEȚA PESTE UN MILION DE ANI! Am izbucnit în plâns odată, în copilărie, citind niște articole de acest fel. Maică-mea m-a întrebat de ce plâng? Plâng pentru bieții oameni din viitor, i-am răspuns. Nu-ți face griji din pricina lor, mi-a zis mama. Dar, Carrie, tocmai asta e ceea ce susțin eu: noi ne facem griji din pricina lor, altminteri nu ne-am afla aici. Supraviețuirea Omului cu literă mare e un lucru important. În cărțile mele nu există ceva mai bun decât Omul cu literă mare. Sunt subiectiv, desigur, fiindcă mă consider eu însumi un asemenea om. Dar dacă există vreun mijloc de a dobândi acea nemurire, despre care tot vorbesc oamenii, tocmai acesta este: să răspândești sămânța omenirii în întreg Universul. Atunci obții o recoltă capabilă să compenseze pierderile survenite oriunde. Chiar dacă pe Pământ bântuie foametea sau dacă recoltele putrezesc, ai grâu nou semănat pe Venus sau unde naiba va ajunge omul în următorii o mie de ani. Sunt înnebunit de ideea asta, Carrie, pur și simplu înnebunit. Când mi-a încolțit în minte, m-am simțit atât de ațâțat, încât îmi venea să-i opresc pe oameni, pe tine și pe băieți, și să le

spun. Știam însă că nu e nevoie. Știam că o să vină o zi sau o noapte, când o să auziți și voi ticăitul acela în mințile voastre, și atunci o să înțelegeți, fără să mai fie nevoie de vreun cuvânt. Știu, Carrie, sunt vorbe mari, și gânduri mari pentru un om de dimensiuni normale, dar îți jur pe ce-am mai sfânt că spun adevărul.

Treceau prin străzile pustii ale orașelului, ascultând ecoul propriilor lor pași.

— Și azi-dimineață? întrebă Carrie.

— Ajung și la azi-dimineață, răspunse el. O parte din mine dorește de asemenea să se întoarcă acasă. Dar cealaltă parte spune că dacă ne întoarcem totul e pierdut. În fond, ce ne lipsește cel mai mult? m-am întrebat. Unele din lucrurile pe care le-am avut cândva. Unele din lucrurile băieților și ale noastre. Și m-am gândit că, dacă e nevoie de un lucru vechi pentru a pune în mișcare un lucru nou, atunci hai să folosim lucrul acela vechi. Mi-am amintit, din manualele de istorie că, în urmă cu o mie de ani, oamenii puneau niște cărbuni într-un corn de vacă scobit, suflau toată ziua în ei și porneau apoi cu focul din loc în loc; în fiecare noapte aprindeau focul cu scânteile rămase din ajun. Totdeauna un foc nou, dar având în el ceva din cel vechi. Am stat și-am cumpănit bine, întrebându-mă: merită oare cele vechi toți banii noștri? Nu! Doar lucrurile pe care le-am *făcut* pe vremuri au o valoare. Dar oare cele noi merită toți banii noștri? m-am întrebat. Ai putea să investești în ziua de după mijlocul săptămânii viitoare? Da! mi-am răspuns. Dacă aș putea învinge dorința de a ne întoarce pe Pământ, mi-aș vâri banii în benzină și aș scapără un chibrit!

Carrie și cei doi băieți stăteau și se uitau la el, pe stradă, ca și cum ar fi fost un viscol care-ar fi trecut deasupra și în jurul lor, gata-gata să-i ia pe sus — o furtună care acum se potolea.

— Racheta de mărfuri a sosit azi-dimineață, spuse el, calm. Ne-a adus și nouă ceva. Să mergem să ne ridicăm lucrurile.

Urcară încet cele trei trepte spre magazia rachetodromului și pășiră pe pardoseala ei plină de ecouri: magazia tocmai își deschidea porțile glisante, conform orarului.

— Mai povestește-ne despre somoni, îl rugă unul din băieți.

În toiul dimineții fierbinți porniră prin orașel cu un camion încărcat cu lăzi, cutii și colete — lungi, scurte, turtite — fiecare din ele având câte un număr și adresa scrisă citeț: Domnului Robert Prentiss, din New Toledo, Marte.

Opriră camionul lângă căsuță și băieții săriră din el ca s-o ajute pe mama lor să coboare. Bob, care ședea la volan, ieși încet și merse să arunce o privire în spatele camionului, la lăzi și colete.

Pe la amiază, toate cutiile, afară de una, fuseseră deschise, iar conținutul lor fusese așezat pe fundul de mare, unde întreaga familie

stătea și privea.

— Carrie...

Și Bob o conduse pe treptele verandei vechi, scoase din lăzi și montate acum la marginea orașelului.

— Ascultă-le. Carrie!

Treptele scârțâiau și murmurau sub picioarele lor.

— Ce spun ele, ce spun?

Nevastă-sa, stând pe treptele vechi de lemn, nu-i putea spune.

— Aici vom avea veranda, rosti el. Acolo va fi salonul, și sufrageria, și bucătăria, și cele trei dormitoare. Adică, o parte din ele le vom aduce, dar vom construi cea mai mare parte. Acum am adus doar treptele verandei, o parte din mobila din salon și patul vechi.

— Toți banii aceia, Bob!

El o privi zâmbind.

— Nu fi proastă, uită-te la mine! Nu ești proastă. O să aducem totul, la anul, peste cinci ani. Vaza suedeză, covorul armenesc primit de la maică-ta în dar în 1975... N-are decât să explodeze Soarele!

Se uitară la celelalte lăzi numerotate și etichetate: leagănul de pe verandă, șezlongul, cristalele chinezești...

— O să suflu în ele ca să le fac să sune!

Instalară apoi ușa din față, cu gemulețele ei de sticlă colorată, deasupra scărilor; Carrie privi prin geamul de culoarea căpșunii.

— Ce vezi?

Știa însă prea bine ce vedea nevastă-sa, căci și el se uita. Se vedea planeta Marte, cu cerul ei rece, încălzit acum, cu mările-i moarte incendiate de culori, cu dealurile-i ca niște movițe de înghețată de căpșuni, cu nisipul ca niște cărbuni încinși ațâțați de vânt. Geamul de culoarea căpșunii, geamul de culoarea căpșunii îmbrăca totul în nuanțe tandre, umplând mintea și ochiul cu lumina unei aurore veșnice. În timp ce privea, se auzi spunând:

— Peste un an orașul se va întinde până aici. Aceasta va fi o stradă umbroasă, tu vei ședea pe verandă și vei avea cu cine sta de vorbă. Atunci, nu vei mai avea atâta nevoie de toate astea. Dar uitate, chiar de aici, din punctul acesta familiar, începe să se răspândească pe planeta Marte o viață ce-o va face să se schimbe atât de mult, încât vei avea sentimentul că ai cunoscut-o dintotdeauna.

Coborî în fugă treptele și merse la ultima ladă, acoperită cu pânză. Taiă cu briceagul o gaură în pânză și spuse:

— Ghicește ce-i!

— Soba mea de bucătărie? Mașina mea de cusut?

— Aș, de unde! Cântă-mi un cântec! rosti el cu un zâmbet duios.

— Bob, ești scrântit rău la cap!

— Cântă-mi un cântec care să merite toți banii pe care i-am avut cândva la bancă, dar acum nu-i mai avem, un cântec să se cutremure

iadul!

— Nu cunosc decât „Genevievo, dulce Genevievă”...

— Cântă-l! îi porunci el.

Ea însă nu putu deschide gura ca să i-l cânte. O văzu cum își mișcă buzele și încearcă, dar nu auzi nici un sunet.

Rupse pânza și-și vârî mâna în ladă, dibuind o clipă în tăcere, apoi începu să fredoneze el însuși cântecul, până când mâna lui scoase la iveală o coardă de pian, limpede în aerul dimineții.

— Uite, spuse el, hai să cântăm cu toții în cor! Țsta e tonul!

BALAUROL

Vântul nopții sufla în iarba scurtă a câmpului mlăștinos; nu se auzea nici o mișcare. În uriașul ghioc orb al cerului nu mai zburase de ani de zile măcar o singură pasăre. Cu multă vreme în urmă câteva pietre se fărâmițaseră și se prefăcuseră în pulbere, imitând astfel viața. Acum, doar noaptea se mișca în sufletele celor doi oameni aplecați peste un foc singuratic, în pustietate: întunericul le pulsa încet în vine și le ticăia în tâmples și în încheieturi.

Reflexele focului lunecau în sus și în jos pe fețele lor buimace, umplându-le ochii cu zdrențe portocalii, își ascultau unul altuia răsuflările reci și stinse, și fâsâitul de șopârlă al pleoapelor care clipeau. În cele din urmă, unul dintre ei răscoli focul cu sabia.

— Nu face asta, neghiobule! Ne-ar da în vileag!

— N-are importanță! Balaurul ne poate mirosi, oricum, de la distanță. Dumnezeuule, dar frig mai e! Tare-aș vrea să fiu înapoi la castel.

— Nu căutăm somnul, ci moartea...

— De ce? De ce? Balaurul nu pune niciodată piciorul în oraș!

— Liniște, nebunule! Doar știi că-i mănâncă pe cei care drumețesc singuri din orașelul nostru spre cel vecin!

— Să-i mănânce pe toți, și să ne lase pe noi să ne-ntoarcem acasă!

— Stai nițel! Ascultă!

Amândoi înghețaseră.

Așteptară multă vreme, dar nu era decât tremurul nervos al cailor, în a căror piele neagră și catifelată cataramele de argint ale scărilor loveau ușor ca în niște tamburine.

— Uf! suspină al doilea om. Ce țară de coșmar! Toate nenorocirile se pot întâmpla aici. Cineva suflă în Soare, și se face noapte. Și pe urmă — Dumnezeuule! — ascultă! Balaurul ăsta, are, cică, ochi de foc. Răsuflarea lui e un abur alb — îl poți vedea cum arde prin câmpiile negre. Aleargă ca un fulger muiat în pucioasă și dă foc ierbii. Oile se sperie și mor înnebunite. Femeile nasc monștri. Furia balaurului e atât de năprasnică, încât zidurile turnurilor se năruie, prefăcute în pulbere. Victimele lui se văd, risipite pe dealuri, în zorii zilei. Câți cavaleri au pornit în căutarea balaurului și au dat greș, așa cum vom da și noi?

— Destul!

— Prea destul! În pustietatea asta, nu mai știu nici în ce an ne aflăm!

— În anul nouă sute de la Nașterea Mântuitorului.

— Nu, nu! murmură celălalt, cu ochii închiși. În smârcul ăsta nu există Timp, ci numai Veșnicia. Simt că dacă m-aș întoarce, n-aș mai

găsi orașul, oamenii nici nu s-ar fi născut încă, totul ar fi schimbat, castelele ar fi niște blocuri de piatră netăiate din stâncă, lemnul ar zace netăiat în păduri. Nu mă întreba cum de știu toate astea: smârcul știe și-mi spune și mie. Iar noi stăm singuri aici, în țara balaurului care scuipă foc! Dumnezeu să ne aibă în pază!

— Dacă ți-e teamă, încinge-te cu armura!

— La ce bun? Balaurul vine de nicăieri, nu-i putem afla bârlogul. Se mistuie în ceață și nu știm încotro se duce. Cu armura pe noi, o să murim bine îmbrăcați!

Pe jumătate încins cu armura-i de argint, al doilea om își întoarse capul. Peste câmpul întunecat, pătruns de noapte și de nimicnicia smârcului, vântul risipea nisipul strâns în clepsidre. În inima acestui vânt nou ardeau sori negri și milioane de frunze, scuturate din vreun copac de toamnă, dincolo de orizont. Vântul acesta topea priveliștile, lungea oasele de parcă ar fi fost de ceară, învărtoșa sângele, prefăcându-l într-un fel de noroi depus pe creier. Era un vânt făcut parcă din mii de suflete agonizând, în veșnică mișcare, ca o negură pierdută într-o ceață răătăcită ea însăși în beznă. Nu părea un loc potrivit pentru om; nu exista aici Timpul, cu ani și cu ore, existau doar acești doi inși într-o pustietate înghețată, într-o furtună cu fulgere albe ce înainta înapoia unui geam verde uriaș. Iarba era muiată de ploaie. Cei doi așteptau, într-o pândă încordată, singuri cu căldura lor în acest anotimp rece.

— Uite! șopti primul. *Acolo...*

La o distanță de câteva mile, alerga — cu un urlet de orgă — balaurul.

Cei doi își încătăărămară armurile și încălecară în tăcere. Pustietatea miezului de noapte fu sfâșiata de un șuvoi monstruos — balaurul urla din ce în ce mai aproape; fulgerele lui galbene scăpărară deasupra unui deal, apoi silueta lui neagră se mistui într-o vale.

— Repede!

Dădură pinteni cailor, în direcția unei văioage.

— Pe-aici trebuie să treacă!

Își apucară lăncile cu mâinile înmănușate și traseră vizierele peste ochii cailor.

— Dumnezeule!

— Da, să-i invocăm numele!

În clipa aceea balaurul dădu ocol unei coline. Ochiul lui monstruos ca un gogoloi de ambră făcu să le scapere armurile în reflexe roșii. Cu un urlet teribil, însoțit de un scrâșnet, se năpusti spre ei.

— Îndurare! Îndurare!

Lancea azvârlită sub ochiul galben, lipsit de pleoapă, îl făcu pe om să zboare în văzduh. Balaurul îl izbi, îl trânti la pământ și-l zdrobi sub greutatea lui. Lovindu-l apoi, cu umăru-i negru, pe celălalt călăreț, îl

proiectă, cu cal cu tot, într-o stâncă aflată cu vreo sută de pași mai încolo. Balaurl urla, într-un nor de foc — ai fi zis că-i un soare trandafiriu, galben, portocaliu, învăluit de penajul moale, uriaș al unui fum orbitor.

— Ai văzut? exclamă un glas. Întocmai așa cum îți spuneam.

— Întocmai! Un cavaler în armură, Dumnezeule! L-am lovit!

— Vrei să te-oprești aici?

— M-am oprit odată, dar n-am găsit nimic. Nu-mi place să mă opresc în mlaștina asta, mă apucă năbădăile. Îți dă o senzație...

— Dar am lovit *ceva*!

— Am fluierat destul, dar individul nu voia să se clintească din loc!

Un șuvoi de aburi sfâșie ceața.

— Ajungem la timp la Stokely. Îi mai pui ceva cărbune, Fred?

Un fluierat făcu să se zguduie bolta. Trenul de noapte trecu, furios, printr-o vale, peste un deal, și se mistui spre miazănoapte, lăsând în urmă fuioare de fum negru și de aburi, ce se topeau în văzduhul mut, după dispariția trenului.

DARUL

Era în ajunul Crăciunului. În mașina ce-i ducea pe toți trei spre rachetodrom, mama și tatăl păreau îngrijorați. Băiatul lor urma să zboare pentru prima oară în spațiu, cu o rachetă, iar ei ar fi vrut ca totul să fie perfect. De aceea, când fură nevoiți să lase la vamă cadoul pregătit pentru el, deoarece depășea cu câteva uncii greutatea permisă, precum și brăduțul cu lumânările albe, simțiră că li se ia dreptul la sărbătoare și la dragoste.

Băiatul îi aștepta în ultima sală. După discuția lor inutilă cu funcționarii interplanetari, mama și tatăl veneau spre el, sușotind:

— Ce e de făcut?

— Nimic, nimic. Ce-am putea face?

— Ce reguli stupide!

— Sărăcuțul de el, își dorea atât de mult un brad!

Sirena scoase un urlat năprasnic și oamenii se buluciră către racheta care pornea spre Marte. Cei doi părinți veneau la urmă, cu fiul lor scund și palid între ei.

— O să nascocesc eu ceva, zise tatăl.

— Ce? întrebă băiatul.

Racheta își luă zborul, cu ei cu tot, în spațiul întunecat.

Lăsând în urmă o dâră de foc și Pământul — ale cărui calendare arătau ziua de 24 decembrie 2052 — se îndrepta spre o planetă unde nu exista Timp — nici luni, nici ani, nici ore. În prima „zi” dormiră. Către miezul nopții — potrivit ceasurilor lor terestre învârtite la New York — băiatul se trezi și spuse:

— M-aș duce să privesc prin hublou.

Nu era decât un hublou, o „fereastră” cu un geam neobișnuit de gros, pe puntea de sus a rachetei.

— Încă nu, îi spuse tatăl. Te duc eu ceva mai târziu.

— Vreau să văd unde ne aflăm și încotro zburăm.

— Mai așteaptă puțin, am eu un motiv, îi răspunse tatăl.

Stătuse treaz, foindu-se încolo și-ncoace, gândindu-se la darul abandonat, la brăduțul cu lumânările albe. În cele din urmă ticluisese un plan — cel puțin așa își spunea. Dacă l-ar fi dus la îndeplinire, călătoria asta ar fi fost într-adevăr plăcută și veselă.

— Fiule, rosti el, peste o jumătate de oră începe Crăciunul.

— A! exclamă nevastă-sa, descumpănită de vorbele lui: ea sperase că băiatul o să uite.

Fața băiatului se împurpură și buzele începură să-i tremure:

— Știu, știu. O să capăt un cadou, nu-i așa? O să primesc un brad? Mi-ați fâgăduit...

— Da, da, un brad și încă ceva, zise tatăl.
— Bine, dar... încercă să protesteze nevastă-sa.
— Vorbesc serios, o întrerupse tatăl. Vorbesc foarte serios. Da, un brad și multe altele. Acum scuză-mă. Mă întorc îndată.

Plecă de lângă ei și lipsi vreo douăzeci de minute. Când se întoarse, zâmbea.

— Se apropie momentul.
— Îmi dai puțin ceasul? îl întrebă fiul său.

Și, apucând ceasul, îl ținu între degete, pentru a auzi ticăitul care marca trecerea timpului, mișcarea lui imperceptibilă și tăcută.

— E Crăciunul! exclamă el. Unde mi-e cadoul?

— Hai cu mine, îi spuse tatăl și-l apucă de umăr, pentru a-l duce într-un compartiment aflat la capătul coridorului.

Nevastă-sa îi urmă.

— Nu pricep, spuse ea.
— O să pricepi curând. Am ajuns.

Se opriră la ușa închisă a unei cabine mari. Tatăl bătu de trei ori, apoi încă de două ori — într-un fel de cod. Ușa se deschise, în cabină se stinse lumina și se auziră șoapte.

— Intră, fiule! îl îndemnă tatăl.

— E întuneric.

— Te țin eu de mână. Hai, mamă, și tu.

Pășiră în încăperea cufundată de beznă, și ușa se închise în urma lor. În fața lor se vedea un ochi enorm, de sticlă: hubloul — o fereastră înaltă de patru picioare și lată de șase, prin care puteau privi în spațiu.

Băiatul găfâia.

Înapoia lui, mama și tatăl găfâiau și ei; apoi niște oameni din cabină începură să cânte, pe întuneric.

— Sărbători fericite, fiule! șopti tatăl.

În vreme ce glasurile cântau imnurile vechi, familiare, băiatul merse încet la hublou și-și lipi fața de geamul lui rece. Rămase acolo mult timp, privind în spațiu noaptea adâncă, în care ardeau miliarde de lumânările albe...

GERUL ȘI FOCUL

I

Sim se născuse peste noapte. Zăcea, plângând, pe lespezile reci ale peșterii. Sângele pulsa în el cu o mie de bătăi pe minut. Creștea repede.

Maică-sa îi vâra în gură, cu mâini febrile, hrana. Coșmarul existenței începuse. Ochii lui, atenți încă din naștere, erau plini de teamă, o teamă stăruitoare și neînțeleasă. Copilul simțea că-i rămâne mîncarea-n gât și plîngea, sufocându-se. Se uita în jur, orbește.

Era o ceață deasă. Dar se risipi curând. Contururile peșterii ieșiră la iveală. Sim zări atunci un om cu o înfățișare sălbatică, înspăimîntătoare. Un om cu o față de mort. Bătrân, zbicit de vânturi, uscat de lutul ars în cuptor. Omul zăcea ghemuit într-un alt ungher al peșterii, cu albul ochilor la vedere, ascultând trîmbițele vîntului care sunau undeva, departe, deasupra planetei întunecate și înghețate.

Scuturată de fiori, mama copilului se zgâia la bătrân, îl hrănea pe Sim cu fructe pietroase, cu ierburi culese prin văi și cu țurțuri smulși de la gura peșterii. Mîncând și eliminând, mîncând și eliminând, băiatul creștea.

Omul din celălalt colț al peșterii era tatăl lui! Singurul element viu de pe fața lui erau ochii. În mâinile-i ofilite ținea un pumnal grosolan, de cremene; falca lui atârna inertă.

Sim văzu apoi, cu ochii lui din ce în ce mai străbătători, niște oameni bătrâni care ședea în tunelul de dincolo de peșteră. Ei începură să moară sub privirea lui.

Agonia lor umplea peștera. Se topeau ca niște momâi de ceară, fețele li se prăbușeau peste oasele colțuroase, dinții le ieșeau afară. O clipă, aceste fețe păreau mature, netede, vii, electrice. În clipa următoare erau veștede, descărnate.

Sim se zbătu în brațele maică-si.

— Nu, nu! Îl opri ea.

Încerca să-l ogoiască, poate cu gândul că gesturile ei îl vor face pe bărbat să se ridice în picioare. Cu o mișcare rapidă tatăl lui Sim începu să alerge, desculț, prin peșteră. Mama lui Sim începu să urle. Scăpând din îmbrățișarea ei, Sim căzu și se rostogoli pe pietre. Plămânii lui firavi sloboziră un țipăt.

Zări deodată, deasupra lui, fața zbârcită a tatălui. Îi văzu și pumnalul, cumpănit în mâini. Era ca unul din coșmarurile pe care le avusese de atâtea ori în pântecul mamei sale. În clipele cumplite care urmau, întrebări dureroase îi fulgerară prin minte. Pumnalul atârnat

deasupra lui părea gata să-l distrugă. Dar în căpșorul lui Sim se făcu deodată lumină — o lumină ce-i dezvăluia întreaga problemă a vieții în această peșteră plină de muribunzi, de nebbie și de bătrânețe. Cum așa? Un prunc nou-născut e în stare să gândească, să vadă, să înțeleagă, să interpreteze? Nu. Așa ceva e cu neputință! Și totuși, așa era! Deși era în viață numai de o oră încoace, înțelegea că în clipa următoare putea să moară!

Maică-sa se aruncă în spatele bărbatului și-i împinse în jos arma. Sim simți teribila ciocnire a celor două voințe contrarii.

— Lasă-mă să-l omor! răcni tatăl, gâfâind și gemând. Pentru ce să trăiască?

— Nu, nu! stăruie mama.

Trupul ei firav și bătrân se agăța de trupul uriaș al tatălui.

— Trebuie să trăiască! Poate că are un viitor! Poate că va ajunge să trăiască mai mult decât noi, și va rămâne tânăr!

Tatăl căzu, împiedicându-se de o iesle de piatră. Cu ochii lui strălucitori, Sim văzu în ieslea aceea o altă făptură: era o fetiță, care-și mișca mânuțele delicate spre hrană. Surioara lui.

Mama smulse pumnalul din mâinile tatălui și, ridicându-se dreaptă în fața lui, își dădu la o parte pletele de păr cărunt ce-i ascundeau ochii înlăcrimați. Buzele îi tremurau și-i zvâcneau:

— Te omor! îi strigă, ținându-l cu privirea. Lasă-mi în pace copiii!

Bătrânul scuipă obosit și înciudat, aruncând o privire năucă spre fetița din ieslea de piatră.

— A opta parte din viața ei a și trecut! gemu el. Și ea nici măcar nu știe! Ce rost are să trăiască?

Sub ochii lui Sim, maică-sa părea să capete forma unui fum chinuit, unduitor. Fața osoasă și plăpândă se prefăcu într-o plasă de zbârcituri. Zguduită de durere, se așeză lângă el, tremurând și strângând la sânii ei veștezi pumnalul. Ca și făpturile din tunel, era bătrână, pe moarte.

Sim plângea neconținut. Oriunde își întorcea privirea vedea numai grozăvii. Simți deodată că o minte o caută pe a lui. Privi instinctiv spre ieslea de piatră: surioara lui îi întoarse privirea. Gândurile lor se atinseră ca niște degete. Sim se simți ceva mai liniștit. Începuse să învețe.

Tatăl oftă și-și închise pleoapele peste ochii verzi.

— Hrănește-l pe copil, spuse, cu un glas stins. Repede! Aproape că s-a făcut ziuă — și e ultima zi din viața noastră, femeie! Hrănește-l, fă-l să crească!

Deși se liniștise, Sim vedea acum, ca printr-o pâclă, felurite imagini.

Planeta asta se afla aproape de Soare. Noptile erau geroase, iar zilele ardeau ca niște torțe. Era o lume violentă, imposibilă. Oamenii se retrăgeau în peșteri pentru a scăpa de gerul nocturn și de focul de peste zi. Doar în zori și în asfințit aerul era respirabil, ba chiar

înmiresmat ca o floare, și atunci oamenii își scoteau copiii din peșteri și-i duceau într-o vale pietroasă, pustie. În zori, gheața se topea în pâraie și râuri, iar în asfințit focul se stingea și aerul se răcea. În ceasurile cu temperatură egală, oamenii trăiau, alergau, se jucau, se iubeau — în afara cavernelor, întreaga planetă se însuflețea. Plantele creșteau brusc, pasărilor țâșneau ca o salvă de alice spre cer. Animale mărunte goneau nebunește printre stânci; toate ființele încercau să-și câștige existența în scurtele clipe de răgaz.

Era o planetă insuportabilă. Sim înțelese acest lucru la numai câteva ore după naștere. Memoria speciei înflorea în el. Va trăi toată viața în peșteri, cu câte două ore pe zi în aer liber. Aici, în aceste tunele de piatră, va vorbi neconținut cu semenii lui, nu va dormi nici o clipă, va zace pe spate, visând și gândind, dar fără să doarmă.

Și va trăi exact opt zile.

Era un gând cumplit! Opt zile! Opt zile atât de scurte! Era nedrept, imposibil, și totuși adevărat. Chiar în pânțele maică-si, un instinct al speciei sau vreun glas de departe, bizar, îl avertizase că va crește rapid și va fi azvârlit în lume.

Nașterea ținea o clipă. Copilăria se spulbera grabnic. Adolescența era o scăpărare de fulger. Maturitatea era un vis și un mit, bătrânețea era o realitate ineluctabilă, iar moartea o certitudine rapidă.

De azi în opt zile va sta, pe jumătate orb, agonizând ca și tatăl lui, care se zgâia acum fără rost la nevastă și la copil.

Ziua de azi era a opta parte din viața lui! Trebuia să se bucure de fiecă clipă a ei. Trebuia să-și iscodească părinții pentru a afla de la ei unele lucruri.

Căci peste câteva ore ei vor fi morți.

Era o nedreptate strigătoare la cer. Asta era toată viața? În pânțele maică-si visase despre vieți lungi, despre văi înverzite, despre o climă temperată. Iar de vreme ce le visase, aceste viziuni trebuiau să conțină și un adevăr. Cum ar fi putut el căuta și găsi viața lungă? Unde anume? Și cum ar fi putut îndeplini o asemenea misiune uriașă în numai opt zile scurte și trecătoare?

Cum de ajunsese neamul lui într-o astfel de stare jalnică?

Ca și cum ar fi apăsât pe un buton, avu o vedenie: niște semințe metalice azvârlite în spațiu dintr-o lume de departe, verzuie, căzând pe planeta asta sinistră, păzită de flăcări. Bărbați și femei ieșind de-a valma din sfărâmurile lor.

Când? De mult de tot. Cu zece mii de ani în urmă. Victimele naufragiului s-au ascuns în peșteri ca să se ferească de Soare. Focul, gheața și ploaia au alungat sfărâmurile uriașelor semințe de metal. Supraviețuitorii au fost ciocâniți ca fierul pe-o nicovală. Radiațiile solare i-au pătruns până-n adâncul ființei lor. Pulsul li s-a accelerat —

câte două sute, cinci sute, o mie de bătaii pe minut. Pielea li s-a îngroșat, sângele lor și-a schimbat compoziția. Bătrânețea a venit grabnic. În peșteri li s-au născut copii. Zămisliți din ce în ce mai repede. Ca întreaga viață sălbatică din această lume, bărbații și femeile trăiau și mureau în decurs de o săptămâna, lăsându-și copiii să facă la fel.

Așadar, asta e viața, gândi Sim. Nu-și rostea gândul în cuvinte, pentru că nu cunoștea cuvintele, vedea doar imagini și avea amintiri — un fel de telepatie capabilă să treacă prin carne, prin piatră, prin metal. Cândva, în trecut, strămoșii lui puseseră la punct telepatia, plus memoria speciei — singurele daruri bune, singura speranță, în mijlocul acestui coșmar. „Sunt oare osândit să rămân un fiu nefolositor, ca atâția alții, ai neamului meu? se întreba Sim. Ce-aș putea să fac ca să scap de moartea ce mă așteaptă de azi în opt zile? Există oare vreo scăpare?”

Ochii lui mari captară o altă imagine.

Dincolo de valea asta stâncoasă, pe un munte nu prea înalt, zăcea o cochilie de metal nevătămată, în stare perfectă. O navă metalică, neatinsă de rugină sau de avalanșe. O navă intactă și nelocuită. Singura dintre navele prăbușite pe planetă care ar mai fi putut fi folosită. Dar era atât de departe! În nava aceea nu era nimeni oare să-i poată da o mână de ajutor. Nava de pe muntele de departe era destinul spre care avea să se îndrepte — singura lui speranță de scăpare.

Răsuflă ușurat.

În stânca asta, într-o chilie ascunsă, lucrau o mână de savanți. La ei va trebui să se ducă, atunci când va fi destul de mare și de înțelept. Și ei visau să scape, să trăiască îndelung, în văi verzi, cu climă temperată. Și ei se uitau cu jind la nava de pe muntele acela, o navă făcută dintr-un metal atât de prețios, încât nu ruginea și nu îmbătrânea.

Se auzi un vuiet.

— Se crapă de ziuă, spuse tatăl lui Sim, ridicându-și fruntea ridată, neînsuflețită.

II

Dimineața făcu să se destindă mușchii de granit ai stâncii. Se apropia Avalanșa.

Tunelurile se umplură de ecourile pașilor care alergau. Copii și adulți desculți dădeau buzna, cu ochi lacomi, spre lumina zorilor. Sim auzi de afară un vuiet, apoi se făcu liniște. În vale cădea Avalanșa. Pietre care așteptaseră un milion de ani să le vină vremea să cadă, se

prăvăleau acum, într-un torent năvalnic, ca niște proiectile încinse de propria lor frecare.

În fiecare dimineață, cel puțin un om era prins în acest torent.

Oamenii din peșteri se temeau de avalanșe: ele sporeau emoțiile unei vieți și așa prea scurtă, prea primejdioasă.

Sim se simți apucat de tatăl lui și dus prin tunel, cale de vreo mie de pași, spre locul unde se zărea lumina zilei. Ochii tatălui aveau o strălucire dementă. Sim nu se putea mișca. Presimțea ce avea să se întâmple. În spatele tatălui, maică-sa alerga trăgând-o după ea pe surioara lui, „Oacheșa”.

— Așteaptă! Fii atent! strigă maică-sa către tatăl lui.

Sim îl simți pe acesta ghemuindu-se la sol, cu urechea la pândă.

Undeva, deasupra lor, stâncile se cutremurară.

— Acum! răcnii tatăl și sări afară din peșteră. O avalanșă venea spre ei.

Sim înregistra fulgerător imaginea unor ziduri prăbușite, prefăcute în pulbere. Maică-sa țipa.

Cu o ultimă săritură, taică-său îl scoase la lumină. Înapoia lui bubuia avalanșa. Gura peșterii, unde stăteau maică-sa și fetița, fu astupată de pietre și de două stânci mari.

Bubuitul avalanșei fu înlocuit de un fâșâit ca de nisip. Tatăl lui Sim izbucni în râs:

— Am scăpat cu viață! Am izbutit!

Și, privind cu dispreț spre peșteră, scuipă. Maică-sa și „Oacheșa” se căzneau să iasă dintre pietre.

— Nebunule! îi strigă ea. Ai fi putut să-l omori pe băiat!

— Aș mai putea și acum! răspunse tatăl.

Sim nu-l asculta. Era fascinat de rămășițele unei avalanșe prăvălitate în fața tunelului următor. Pe sub niște stânci curgea un șuvoiaș de sânge. Altceva nu se vedea. Cineva fusese înfrânt.

„Oacheșa” alerga, cu picioarele-i sprintene, despuiată și sigură de sine.

Aerul din vale era ca un vin filtrat între munți. Cerul era de un albastru odihnitor — nu semăna cu atmosfera de iad a amiezii, nici cu bolta neagră-purpurie a nopții, rănită de stele strălucitoare.

Era un loc unde se ciocneau valuri de temperaturi diferite, lăsând în urma lor o băltoacă. Acum băltoaca era liniștită, ca după reflux.

Sim auzi râsete în depărtare. Cine râdea? Cum de găsea vreun fiu al neamului său răgazul de a râde? Poate că mai târziu va afla răspunsul la întrebare.

Valea căpătă deodată culori vii. Dezghețându-se sub soarele zorilor, viața izbucnea din cele mai neașteptate izvoare, înflorea chiar sub ochii lui Sim. Pe stâncile arse răsăreau vrejuri de un verde-pal. Peste câteva secunde, la capătul lor atârnavu globurile unor fructe coapte.

Tatăl îl lăsa pe Sim în grija maică-si și se apuca să strângă recolta asta fragilă și trecătoare, azvârlind într-un sac de piele ce-i atârna la brâu roadele roșii, albastre și galbene. Maică-sa rupse câteva fire de iarbă reavănă și i le puse pe limbă.

Simțurile lui Sim se ascuțeau rapid. Agonisea cu sete o sumedenie de cunoștințe. Ajunse astfel să înțeleagă dragostea, căsătoria, obiceiurile, mânia, mila, furia, egoismul, tot felul de nuanțe și subtilități, realități și reflexe. Un lucru îi sugera un altul. Priveliștea vieții vegetale îi puneă în mișcare mintea, făcând-o să-și caute echilibrul într-o lume în care lipsa de timp pentru explicații îndemna la căutarea unor interpretări proprii. Începând să-și găsească singur hrana, ajunse să-și cunoască organismul, energia, mișcarea. Ca un pui ieșit din găoace, era aproape o unitate completă, atotștiutoare, grație eredității și telepatiei. Senzația asta de putere îl amețea.

Mama, tatăl și cei doi copii umblau, adulmecând miresmele și privind păsărelele care săreau ca niște pietre de la un perete la altui al văii, când, deodată, tatăl rosti un cuvânt straniu:

— Ții minte?

Ce să țină minte? Sim nu pricepea: era oare greu să ții minte, când trăiai doar o săptămână? Tatăl și mama se priviră lung.

— Să fi trecut doar trei zile de-atunci? spuse femeia, cu ochii închiși și cu trupul scuturat de fiori. Nu-mi vine să cred! Prea e nedrept!

Izbucni în plâns, apoi își acoperi fața cu palmele și-și mușcă buzele uscate. Vântul îi juca în șuvițele cărunte.

— Acum e rândul meu să plâng. Acum o oră fusese rândul tău!

— O oră e cât o jumătate de viață.

— Vino, îi zise ea și-l apucă de braț. Hai să ne uităm la toate cele, căci va fi ultima ocazie de a privi.

— Peste câteva minute va răsări Soarele, răspunse bătrânul. Trebuie să ne întoarcem.

— Încă o clipă! îl rugă femeia.

— Soarele ne va surprinde pe drum.

— N-are decât!

— Ce vrei să spui?

— Nu vreau să spun nimic, nimic! strigă femeia.

Soarele răsărea cu repeziciune. Verdeța din vale fu mistuită. Un vânt dogoritor începu să bată de dincolo de stânci. Undeva, departe, unde meterezele de stâncă erau împunse de razele Soarelui, uriașii de piatră se zguduiau; avalanșele încă neurnite cădeau acum ca niște mantii.

— Oacheșo! strigă tatăl, și fetița sări peste lespezile încinse ale văii, cu părul fluturându-i ca un drapel.

Li se alătură, cu mâinile doldora de roade verzi. Soarele tivea cu

flăcări orizontul, iar văzduhul şuiera, arzând parcă.

Oamenii peșterilor se foiau, zbierând, și-și strângeau copiii căzuți, înainte de a se întoarce cu mari cantități de fructe și ierburi în ascunzătorile lor adânci. În câteva clipe, valea rămase pustie. Doar un copilaș, uitat de cineva, alerga în vale, dar nefiind îndeajuns de puternic, arșița învăluitoare amenința să-l mistuie.

Florile erau vestejite, ierburile se trăgeau înapoi în stânci aidoma unor șerpi arși. Semințele florilor se învâртеbeau și cădeau în crăpături, gata să înflorească în asfințit, pentru a se ofili și a muri din nou.

Tatăl lui Sim se uita la copilașul care alerga singur în vale. El și nevastă-sa, cu Sim și Oacheșă, erau la adăpost, la gura peșterii lor.

— N-o să ajungă, spuse tatăl. Nu te mai uita la el, femeie! Nu e bine să te uiți!

Își întoarseră privirile, toți, afară de Sim, care zărise în depărtare o strălucire metalică. Ochii i se împăienjeniseră și inima îi bătea tare. Acolo, departe, pe culmea unui munte nu prea înalt, lumina Soarelui se oglindea într-o cochilie de metal, una din acele semințe risipite în spațiu. O sămânță intactă, nevătămată, așa cum văzuse în visele lui prenatale, în ea era viitorul lui! În ea era speranța lui de a supraviețui! Acolo va trebui să meargă peste câteva zile, când va deveni — ce gând ciudat! — un om matur!

Soarele curgea ca o lavă topită în vale.

Copilașul începu să țipe; Soarele ardea din ce în ce mai tare; deodată, țipetele conteniră.

Mama lui Sim, brusc îmbătrânită, porni anevoie prin tunel, apoi se opri și rupse de sus ultimii doi țurțuri formați peste noapte; îi întinse un țurțur soțului ei și-l păstră pe celălalt.

— Să bem pentru ultima oară. Pentru tine, pentru copii...

— Pentru tine, pentru copii, îngână el.

Și amândoi ridicară țurțurii. Aceștia se topiră în gurile lor însetate.

III

Toată ziua Soarele păru să erupă în vale. Sim nu-l vedea, dar părinții lui aveau despre Soare imagini puternice și evocatoare. Lumina alerga ca mercurul, strecurându-se în peșteră și uscându-i pereții. Deși nu pătrundea prea adânc, ea lumina peștera și o încălzea.

Sim se silea să nu vadă cât de bătrâni erau părinții lui. Dar oricât s-ar fi străduit el, aceștia se prefăceau sub ochii lui în niște mumii. Taică-său părea să se topească, îmbătrânind tot mai mult. Așa o să mi se întâmple și mie, în curând, se gândea Sim, îngrozit.

Devenise conștient de sine însuși. Simțea mișcările digestive ale trupului său. Se hrănea în fiecare minut, înghițea mereu câte ceva. Începuse de asemenea să potrivească în imagini și gânduri cuvintele.

Un astfel de cuvânt era „dragostea”. Nu era o noțiune abstractă, ci un proces, un fel de a respira, un anumit parfum al dimineții, o tresărire a inimii, un braț care-l strângea, sau privirea maică-si. Cercetându-i fața, deslușea cuvântul, în însăși expresia ei. Gâtlejul i se pregătea să vorbească. Viața îl împingea, îl mâna pe drumul ce ducea spre uitare.

Simțea cum îi cresc unghiile și părul, cum i se înmulțesc celulele, cum i se dezvoltă oasele și mușchii, cum i se întărește ceara moale a creierului. Acest creier, limpede și nevinovat ca un bulgăre de gheață în clipa când se născuse, era acum crăpat și crestat, parcă de un pietroi, în mii de despicături săpate acolo de gânduri și descoperiri.

Sora lui alerga de zor împreună cu alți copii, și mânca într-una. Maică-sa nu mai mânca, n-avea poftă de mâncare, iar ochii i-erău prinși într-o rețea de riduri.

— Asfințitul, spuse într-un târziu tatăl. Ziua era pe sfârșite. Lumina se stinsese, adia un vânt.

— Vreau să mai văd lumea de afară, rosti maică-sa, ridicându-se. Pentru ultima oară. Doar o dată.

Și privi în gol, tremurând toată.

Tatăl stătea rezemat de perete, cu ochii închiși.

— Nu mă pot scula! gemu el.

— Oacheșo! strigă mama, și fetița veni în fugă. Așa!

— Ține-te de Sim, Oacheșo! îi spuse. Hrănește-l, ai grijă de el.

Îl mai dezmiardă o dată pe băiat, cu dragoste. Fetița nu scoase un cuvânt; îl ținea de mână pe Sim, iar ochii ei mari și verzi străluceau, umezi.

— Du-te cu el, îi porunci maică-sa. Du-l în lumina Soarelui de amurg. Bucurați-vă de viață. Strângeți flori, mâncați, jucați-vă!

Fetița se depărtă, fără să privească înapoi. Sim se zbatu să-și desprindă mâna, privind peste umărul ei cu niște ochi triști, neîncrezători. Din gâtlej îi ieși un strigăt, cel dintâi cuvânt din viața lui:

— De ce?...

O văzu pe maică-sa încremenind.

— Copilul a vorbit!

— Da! zise tatăl. Ai auzit ce-a spus?

— Am auzit, răspunse ea, liniștită.

Ultima imagine a părinților lui fu aceea a maică-si târându-se, cu pași legănați, spre soțul ei, pentru a se așeza în tăcere lângă el. Era pentru ultima oară că-i vedea mișcându-se.

IV

Noaptea veni și trecu, apoi începu cea de-a doua zi.

Trupurile tuturor celor care muriseră peste noapte fură transportate

spre culmea unui deluşor. Trupurile, multe la număr, erau însoţite de un alai şi mai numeros.

Oacheşa mergea în alai, ţinându-l de mână pe Sim. Acesta învăţase să umble abia cu o oră înainte de zori.

Ajuns în creştetul dealului, Sim mai zări o dată cochilia de metal scânteietoare. Nimeni nu se uita într-acolo şi nu vorbea despre ea. De ce? Să fi existat oare vreun motiv? Era cumva un miraj? De ce nu alergau într-acolo? Ca să i se închine, sau ca să încerce să zboare cu ea în spaţiu?

Cineva rosti un fel de orăţie funebră, apoi cadavrele fură aşezate pe culmea dealului, unde peste câteva minute Soarele avea să le ardă.

Procesiunea coborî dealul, în fugă — oamenii erau dornici să se zbenguie şi să petreacă în aer liber, măcar câteva minute.

Trăncănind ca nişte păsările şi hrănindu-se cu iarba stâncilor, Sim şi Oacheşa făceau schimb de cunoştinţe. Era în cea de-a doua zi, iar ea în cea de-a treia zi a vieţii. Amândoi se mişcau cu repeziciunea argintului viu.

Şi astfel, un nou capitol al vieţii lui începu.

Vreo cincizeci de tineri coborau faleza stâncoasă, în mâinile lor butucănoase ţinând pietre ascuţite şi pumnale de cremene. Alergau spre stâncile joase şi negre din depărtare, urlând:

— Război!

Gândul i se întipări în creier lui Sim, intrigându-l. Oamenii aceştia alergau ca să se bată, ca să ucidă, acolo, pe stâncile negre unde trăiau alţi oameni.

Dar de ce? Nu era oare viaţa prea scurtă, chiar şi fără luptă?

Auzi din depărtare larma bătăliei şi simţi fiori reci.

— De ce? De ce?

Oacheşa nu ştia. Poate că aveau să înţeleagă mâine. Acum, trebuiau să se hrănească, pentru a putea trăi. Sora lui îi apărea ca o şopârlă veşnic nesătulă, cu limbuţă roz mereu gata să ţâşnească.

În jurul lor alergau sumedenie de copii palizi. Un gândăcel de băiat se repezi dintre stânci, împingându-l cât colo pe Sim pentru a-i smulge din mâini o boabă roşie, lucioasă, pe care-o găsise sub nişte ierburi.

Copilul acela înghiţi cu lăcomie boaba, înainte ca Sim să se fi putut ridica din nou în picioare. Sim se aruncă asupra lui şi amândoi se rostogoliră într-o trântă caraghioasă, până când Oacheşa îi despărţi. Sim sângera. O parte din fiinţa lui se ridică, mândră ca un zeu, şi spuse:

— Aşa ceva nu trebuie să se întâmple! Copiii nu trebuie să se poarte astfel! Nu e drept!

Oacheşa îl alungă pe băieţaş, strigându-i:

— Cară-te de-aici! Cum te cheamă, răule?

— Chion, râse băiatul. Chion, Chion!

Pe fața încă neformată a lui Sim se zugrăvi o expresie feroce. Simțea că se înăbușă. Acesta era dușmanul lui. Era ca și cum ar fi așteptat un asemenea dușman, într-o lume atât de dușmănoasă. Înțelesese până acum avalanșele, arșița, gerul, scurtimea existenței, dar toate astea erau niște lucruri exterioare, niște manifestări stranii ale unei naturi oarbe, motivate doar de gravitație și radiație. Pe când în acest Chion recunoștea un dușman care gândea.!

Chion se depărtă, dar se mai întoarce o dată cu fața spre el, răcnind:
— Mâine voi fi destul de mare ca să te omor!

Și dispăru după o stâncă.

Pe lângă Sim trecură alți copii, chicotind. Care dintre ei aveau să-i fie prieteni, și care dușmani? Cum de era cu puțință ca într-o viață atât de scurtă să se lege prietenii și dușmăniile? Nu era timp nici pentru unele, nici pentru altele!

Ghicindu-i gândurile, Oacheșa îl trase ceva mai încolo. În vreme ce-și căutau hrana, ea îi șopti la ureche:

— Oamenii ajung să se dușmănească din pricina unor lucruri furate; darurile însă aduc prieteni. Dușmănia se mai naște și din deosebiri de păreri. În cinci secunde îți poți face un dușman pe viață; viața e atât de scurtă, încât trebuie să-ți faci repede și dușmani.

Și Oacheșa râse, cu o ironie ciudată la o fată atât de tânără.

— Trebuie să te aperi singur, luptând, urmă ea. Alții vor încerca să te omoare, căci există o superstiție, o credință ridicolă, potrivit căreia ucigașul capătă o parte din energia vitală a celui pe care-l ucide și va trăi, astfel, o zi în plus. Pricepi? Cât timp dăinuie această credință, ești în primejdie.

Sim însă n-o asculta. Zărise o fată scundă, cu părul vioriu, în mijlocul unui pâlț de fetițe gingașe care, mâine, aveau să fie înalte și frumoase, iar poimâine aveau să-și ia soți.

Fetița trecu în fugă pe lângă Sim, atingându-l puțin. Ochii ei, albi ca niște monede de argint, îi aruncară o privire strălucitoare. El simți atunci că-și găsisese o prietenă, o iubită, o soție — o ființă care, peste o săptămână, va zace împreună cu el pe dealul funerar, sub Soarele ce le va arde carnea de pe oase.

Nu schimbă decât o privire, dar ea îl făcu să se oprească locului o clipă.

— Cum te cheamă? o întrebă el.

— Lyte! îi răspunse ea, râzând.

— Eu sunt Sim, spuse el, fâstâcindu-se.

— Sim, repetă fata. O să țin minte!

Oacheșa îl împunse cu cotul:

— Ia și mănâncă, altfel n-o să ajungi niciodată destul de mare ca s-o poți prinde.

Chion apărură deodată, în fugă, parcă din senin, strigând cu glas

batjocoritor:

— Lyte! O să țin minte și eu!

Oacheșa spuse, scuturându-și pletele negre ca abanosul pe trupu-i înalt și zvelt ca o trestie:

— Micul meu Sim, văd ce viață te-așteaptă. În curând vei avea nevoie de arme ca să te bați pentru Lyte. Și acum, grăbește-te, răsare Soarele!

Se întoarseră în fugă la peșteră!

V

Un sfert din viața lui trecuse! Copilăria se dusesese! Acum era un adolescent! La căderea nopții, ploi năprasnice se abătură asupra văii. Băiatul se uită la albiile noi tăiate de ape, dincoace de muntele cu cochilia de metal în creștet. În fiecare noapte apărea câte un râu nou, într-o albie proaspăt tăiată.

— Ce-o fi dincolo de valea asta? se întrebă Sim.

— Nimeni n-a pătruns vreodată acolo, îl lămurii Oacheșa. Toți cei care-au încercat s-ajungă în câmpia de dincolo au degerat sau au ars de vii. Singura țară pe care-o știm poate fi străbătută într-o jumătate de ceas de alergare. O jumătate de ceas la dus, și altă jumătate la întors.

— N-a ajuns deci nimeni la sămânța de metal?

— Savanții încearcă, răspunse fata, cu un glas batjocoritor. Proștii! Dacă ar ști mai mult, s-ar lăsa păgubași! N-are nici un rost — e prea departe!

Savanții. Cuvântul acesta îl intriga. Aproape că uitase vedenia pe care o avusese înainte și îndată după naștere.

— Unde sunt Savanții? întrebă el cu nerăbdare în glas.

— Nu ți-aș spune chiar dacă-ș ști, îi răspunse Oacheșa, ferindu-și privirea. Ei te-ar omorî, cu experiențele lor. Nu vreau să te duci la ei! Trăiește-ți viața ta, nu ți-o scurta pe jumătate încercând să ajungi la jucăria aia de metal, din vârful muntelui!

— Atunci o să aflu de la altcineva unde sunt Savanții!

— Nimeni n-o să-ți spună! Toți îi urăsc pe Savanți. Va trebui să-i găsești singur. Și ce se va întâmpla dacă-i vei găsi? Ne vei salva? Bine, băiete, salvează-ne!

Fața i se adumbrise; o jumătate din viața ei trecuse deja.

— Nu putem să ne mulțumim cu atât — să stăm, să vorbim, să mâncăm, protestă Sim.

Și sări în picioare.

— Du-te de caută-i! îi spuse ea pe un ton acru. Au să te-ajute ei să uiți! Da, da! Au să te-ajute să uiți că viața ți se termină peste câteva zile!

Sim cutreiera tunelurile, căutându-i pe Savanți. Uneori își închipuia că știe unde ar putea să-i găsească. Dar când îi întreba în ce direcție se afla peștera Savanților, oamenii îl copleșeau cu vorbele și gândurile lor mânioase. La urma urmei, din vina Savanților nimeriseră în lumea asta îngrozitoare! Sim se retrăgea sub ploaia de înjurături și blesteme.

Se opri într-o peșteră mare, unde erau mulți copii, care ascultau vorbele unor adulți. Era vremea învățaturii, vremea vorbelor. Oricât de nerăbdător ar fi fost, oricât l-ar fi iritat zăbava asta, acum, când știa că viața trece atât de repede iar moartea se apropie ca un meteor negru, Sim își dădea seama că mintea lui avea nevoie de cunoștințe. Noaptea asta era, așadar, noaptea învățaturii. Era, însă, un școlar neliniștit. Încă *cinci* zile de viață!

Chion ședea în fața lui Sim, cu buzele-i subțiri arcuite într-o expresie arogantă. Între ei se așeză deodată Lyte. În ultimele câteva ore se împlinise și se înălțase. Părea mai frumoasă, iar părul îi strălucea și mai tare. Așezându-se lângă Sim, îi zâmbi, ignorându-l pe Chion. Acesta deveni crispat și încetă să mănânce.

Peștera vuia de vorbe. Câte o mie sau două mii de vorbe pe minut — vorbe iuți ca bătăile inimii. Sim învăța, mintea i se umplea de cunoștințe. Fără să închidă ochii, se scufundă într-un fel de somnolență, într-un vis treaz. Cuvintele rostite undeva în fața lui îi țeseau în minte un covor de cunoștințe.

Visa pajiști verzi, fără pietre, numai iarbă și iarbă, de jur împrejur, ca un covor ce se rostogolea spre o auroră care nu cunoștea gerul, nici mirosul de stâncă arsă. Pășea prin această pajiște verde. Deasupra lui, semințele de metal zburau printr-un văzduh cu o temperatură constantă, egală. Toate cele se mișcau încet, încet, încet.

Păsări zăboveau în niște copaci uriași, care creșteau într-o sută, în două sute, în mii de zile. Totul rămânea pe loc, păsările nu-și luau zborul la vederea unei gene de lumină, nici copacii nu se chirceau speriați când vreo rază de soare se abătea asupra lor.

În visul lui, oamenii se plimbau, nu alergau decât rareori, iar ritmul inimii lor era egal, nu sacadat. Iarba rămânea pe câmp multă vreme, nu ardea aidoma unor torțe. Oamenii vorbeau mereu despre ziua de mâine și despre viață, nu despre moartea legată de ziua de mâine. Sim se simțea atât de bine în acest vis, încât i se păru că tot în vis cineva îl apucă de mână.

— Visezi? îl întreabă Lyte, lăsându-și mâna într-a lui.

— Da.

— Pentru că viața noastră e atât de nedreaptă, ne cufundăm în gânduri pentru a vedea în ele ce e bun și frumos.

Sim protestă, izbind cu pumnul în lespezile de piatră:

— Gândurile nu ne fac viața mai frumoasă! Dimpotrivă, ele îmi

amintesc că există ceva mai bun, ceva care-mi lipsește! O, de ce nu putem rămâne neștiutori?! De ce nu putem trăi și muri fără să știm că o asemenea viață nu e normală?

Printre buzele lui strânse, răsuflarea ieșea ca un vânt aspru.

— Toate cele au un scop, rosti Lyte. Asta ne face să muncim, să făurim planuri, să căutăm o ieșire.

— Am mers încet pe un deal acoperit de iarbă, spuse Sim, cu ochii strălucitori ca niște smaragde încinse.

— Același deal pe care mergeam și eu, acum o oră? îl întrebă Lyte.

— Poate. Visul e mai bun decât realitatea, răspunse el, încruntând din sprâncene. Oamenii văzuți în vis nu mâncau.

— Nici nu vorbeau?

— Nici nu vorbeau. Iar noi, mâncăm și vorbim fără-nctare. Câteodată oamenii din vis zăceau cu ochii închiși, fără să-și miște măcar un mușchi.

În timp ce Lyte îl privea, Sim avu un gând îngrozitor: își imagină că fața ei se ofilește și se zbârcește, îmbătrânind brusc. Părul îi albea ca o ninsoare în jurul urechilor, ochii ei semănau cu două monede șterse, prinse în plasa genelor, dinții îi căzuseră, degetele subțiri îi atârnavă ca niște crenguțe carbonizate. Frumusețea fetei se mistuia sub ochii lui, iar când o îmbrățișă, îngrozit, începu să urle, închipuindu-și că propria-i mână se ofilește, și se stăpâni cu greu să nu plângă.

— Ce-i cu tine, Sim?

— Încă cinci zile...

Cuvintele astea îi uscară saliva din gură.

— Savanții...

Sim tresări. Cine vorbește? În lumina tulbure zări un bărbat înalt.

— Savanții, urmă acesta, ne-au azvârlit în lumea asta, iar acum iroresc timpul și viața altora, fără nici un rost. Trebuie să-i tolerăm, dar să nu le dăruim nici un pic din timpul nostru. Nu uitați că trăim doar o dată!

Unde erau acești savanți nesuferiți? Acum, după vremea învățaturii și a vorbelor, era gata să pornească în căutarea lor. Acum, în sfârșit, știa destul ca să lupte pentru libertate, pentru nava aceea!

— Unde te duci, Sim?

Sim, însă, plecase. Ecoul pașilor lui iuți se stinse ca într-un puț de piatră lustruită.

Avea impresia că pierduse o jumătate din noapte. Nimerise în câteva fundături. Fusese atacat de multe ori de niște tineri smintiți care-ar fi vrut să-i fure energia vitală. Blestemele lor superstițioase răsunau în urma lui. Trupul îi era plin de semnele unghiilor lor lacome.

Dar în cele din urmă îi găsi pe cei pe care-i căuta.

O jumătate de duzină de oameni stăteau într-o mică grotă de bazalt, ascunsă sub stânci. Pe o masă din fața lor se vedeau niște obiecte care, deși nefamiliare, îl impresionară plăcut pe Sim.

Savanții lucrau în echipe: bătrânii făceau treaba cea mai importantă, tinerii învățau și puneau întrebări, iar la picioarele lor se jucau trei copii. O dată la opt zile o echipă nouă de savanți lucra la câte o problemă. Volumul de muncă realizat era extrem de nesatisfăcător. Savanții îmbătrâneau și mureau tocmai când intrau în perioada lor cea mai creatoare. Timpul de creație al oricărui dintre ei se reducea poate la douăsprezece ore din totalul orelor pe care i-era dat să le trăiască. Trei sferturi din viața unui om se iroseau învățând, iar după un scurt interval de putere creatoare urmau bătrânețea, demența senilă, moartea.

Când Sim intră în grotă, oamenii se întoarseră spre el.

— Nu cumva avem un nou recrut? Întrebă cel mai bătrân dintre ei.

— N-aș crede, spuse unul mai tânăr. Alungați-l! Probabil că-i unul din războinicii ăia.

— Nu, nu! protestă bătrânul, apropiindu-se cu pași mărunți de Sim. Intră, băiete, intră!

Avea o privire prietenoasă și își rotea încet ochii, spre deosebire de locatarii grăbiți ai peșterilor de sus. Niște ochi liniștiți și cenușii.

— Ce dorești?

Sim își plecă, șovăitor, capul, neputând înfrunta privirea aceea blajină și potolită.

— Vreau să trăiesc, murmură el.

Bătrânul râse cu blândete și-l întrebă, atingându-i umărul:

— Ești un nou-venit? Ești bolnav? De ce nu te joci? De ce nu te pregătești pentru vremea căsătoriei, a dragostei și a copiilor? Nu știi oare că până mâine seară vei fi aproape matur? Nu-ți dai seama că, dacă nu ești atent, riști să treci pe lângă tot ce-i mai bun în viață?

Sim își întorcea privirea de colo-ncoace la fiecă întrebare.

— N-am ce căuta aici? Întrebă Sim, privind spre instrumentele de pe masă.

— Ba da, răspunse bătrânul cu asprime în glas. Dar e un miracol că ești aici. De o mie de zile n-am mai avut parte de voluntari! Am fost nevoiți să ne creștem singuri cadrele. Numără-ne: suntem șase! Șase oameni! Și trei copii! Grozavă armată, nu-i așa?

Bătrânul sculpă pe lespede de piatră, și urmă:

— Noi cerem voluntari, dar oamenii urlă: Căutați pe altcineva! sau: N-avem timp!... Și știi de ce spun asta?

— Nu, zise Sim cu sfială.

— Pentru că sunt egoiști. Ar dori să trăiască mai mult, firește, dar știu că orice-ar face, n-ar putea să-și asigure o viață mai lungă lor înșiși, ci cel mult unor urmași ai lor. Ei însă nu ar renunța la dragoste,

la scurta lor tinerețe sau măcar la un singur apus sau răsărit de soare!

— Înțeleg, rosti Sim, rezemându-se de masă.

— Înțelegi? făcu bătrânul, cu o privire năucă și-l apucă de braț, oftând. Da, firește că înțelegi. Dar ești un caz rar: acum nu te mai poți aștepta ca oamenii să înțeleagă.

Ceilalți se strânseseră în jurul lui Sim și al bătrânului.

— Numele meu e Dienc. Măine seară Cort îmi va lua locul aici — eu voi muri. Poate două nopți altcineva îi va lua locul lui Cort, și atunci tu, dacă vei munci și vei crede... Dar vreau mai întâi să-ți ofer o șansă. Întoarce-te la tovarășii tăi de joacă, dacă vrei. Iubești vreo fată? Întoarce-te la ea. Viața e scurtă. Ce rost are să te îngrijești de generațiile viitoare? Ai dreptul la tinerețe. Du-te acum, dacă vrei. Pentru că, dacă rămâi aici, n-o să ai timp pentru nimic altceva decât muncă, și vei îmbătrâni și vei muri muncind. Chiar dacă e o muncă folositoare. Ei, ce zici?

Sim aruncă o privire spre tunel. Auzea în depărtare vântul, tropăitul unor pași desculți, și râsetele unor oameni tineri, și simțea în nări miros de mâncare: toate astea îl atrăgeau puternic.

— Rămân, spuse el scuturând din cap, nerăbdător.

Ochii i se umeziseră.

VI

Trecu și cea de-a treia noapte și cea de-a treia zi. Veni cea de-a patra noapte. Sim se deprinsese cu viața printre Savanți. Învățând despre cochilia de metal de pe culmea muntelui, află de așa-numitele „nave” care se prăbușiseră. Supraviețuitorii se ascuseseră în stânci; îmbătrânind grabnic și luptând pentru a supraviețui, uitaseră tot ce învățaseră. Cunoștințele tehnice n-aveau cum să supraviețuiască într-o civilizație atât de vulcanică. Pentru cei de aici nu exista decât ACUM.

Ieri n-avea nici un preț, iar Măine îi privea în față ca o sperietoare. Dar radiațiile care le grăbiseră îmbătrânirea avuseseră și un efect pozitiv: ele înlesneau un soi de comunicare telepatică, grație căreia nou-născuții absorbeau impresii și chiar idei filozofice. Memoria speciei, crescând instinctiv, păstra amintirile altor vremi.

— De ce nu ne ducem la nava aceea de pe munte? Întrebă Sim.

— E prea departe. N-am avea cum să ne ferim de Soare, îi explică Dienc.

— Ați încercat să găsiți vreun mijloc de apărare?

— Alifii și unsori, scuturi de pietre și aripi de păsări, ba chiar de metal brut. Dar nici unul din aceste mijloace n-a fost bun. Poate că peste zece mii de generații vom reuși să făurim un metal prin care să curgă apa rece, ca să ne apere de arșiță în drumul spre navă. Dar lucrăm atât de încet, și atât de orbește! Azi-dimineață, devenind adult,

mi-am luat în primire instrumentele, iar mâine, când voi fi în agonie, le voi lepăda. Ce poate face un om într-o singură zi? Dacă am avea zece mii de oameni, problema ar fi rezolvată...

— Eu mă voi duce la navă, spuse Sim.

— Atunci vei muri, îi răspunse bătrânul.

La auzul vorbelor lui Sim, oamenii amuțiseră. Apoi unul din ei îi spuse:

— Ești un băiat egoist!

— Egoist? exclamă Sim, înciudat.

— Egoist, dar într-un fel care-mi place, zise bătrânul. Vrei să trăiești mai mult, ai face orice pentru asta. Vei încerca să ajungi la navă, dar te previn că-i zadarnic. Totuși, dacă ții neapărat să te duci, nu te pot împiedica. Oricum, nu vei semăna cu acei dintre noi care se duc la război pentru câteva zile de viață în plus.

— Război? îngână Sim. Cum ar putea fi război aici?

Se simți scuturat de fiori: nu putea pricepe.

— Mâine vei putea să afli, dar acum ascultă-mă, îi spuse Dienc.

Noaptea trecu.

VII

Era dimineată. Lyte veni printr-o galerie și se aruncă în brațele lui Sim, țipând și plângând. Se schimbase din nou: era mai împlinită și mai frumoasă. Tremura toată, când îi spuse:

— Sim, au pornit să te caute!

Dinspre galerie se auzeau pași; la gura peșterii apăru Chion, rânjind, cu câte un pietroi în fiecare mână. Crescuse și el.

— A, aici erai, Sim! spuse el.

— Pleacă de-aici! îi strigă Lyte, repezindu-se spre el.

— Nu plec fără Sim, îi răspunse Chion.

Apoi, întorcându-se spre rivalul lui, îi spuse zâmbind:

— Dacă, bineînțeles, vrea să lupte de partea noastră.

Dienc păși înainte, clipind din ochii lui slabi și fluturându-și în aer mâinile ca niște păsări,

— Plecați de-aici! strigă el, mânios. Băiatul acesta e un savant, lucrează cu noi!

Chion încetă să zâmbească.

— Sunt de făcut lucruri mai importante. Ne ducem să ne războim cu oamenii de pe stâncile de departe. Vii cu noi, Sim, nu-i așa?

Ochii îi scăpărau, neliniștiți.

— Nu, nu! gemu Lyte, agățându-se de brațul lui Sim.

Acesta o mângâie pe umăr, apoi se întoarse spre Chion:

— De ce-i atacați pe oamenii aceia?

— Cei care iau parte la lupta noastră câștigă trei zile de viață.

— Trei zile? Îngână el.

Chion dădu din cap.

— Dacă învingem, vom trăi unsprezece zile, în loc de opt. În peșterile lor e un mineral care te ferește de radiații. Gândește-te, Sim, trei zile de viață în plus! Vii cu noi?

— Plecați fără el! interveni Dienc. Sim e elevul meu!

— Mori, bătrâne! îl repezi Chion. Astă-seară oasele tale vor fi carbune. Cine ești tu să ne poruncești nouă? Noi suntem tineri, și vrem să trăim mai mult!

Unsprezece zile! Lui Sim nu-i venea să creadă. Unsprezece zile! Acum înțelegea de ce izbucnise războiul. Cine n-ar fi luptat ca să-și prelungească viața cu aproape o jumătate din totalul zilelor ei? Da, merita, într-adevăr. De ce nu?

— Trei zile în plus, *dacă* vei mai trăi ca să te bucuri de ele, zise Dienc, batjocoritor. Dacă nu vei fi ucis în luptă. *Dacă, dacă!* Până acum n-ai învins niciodată, ai fost întotdeauna învinși!

— Dar de data asta vom învinge! spuse cu hotărâre Chion.

Sim era năucit.

— Dar ne tragem cu toții din aceiași strămoși. De ce nu împărțim cu toții stâncile acelea?

Chion izbucni în râs și spuse, cumpănind în mână unul dintre pietroaie:

— Cei care locuiesc în peșterile alea își închipuie că sunt mai buni decât noi. Așa se poartă întotdeauna omul când are putere. Și apoi, peșterile alea sunt mai mici, nu e loc în ele decât pentru trei sute de oameni.

Trei zile în plus!

— Vin cu voi, spuse deodată Sim.

— Bravo! exclamă Chion, încântat de această hotărâre.

Dienc abia mai respira.

Întorcându-se spre el și spre Lyte, Sim le spuse:

— Dacă ies învingător în luptă, voi fi mai aproape de navă — voi avea trei zile în plus pentru a căuta s-ajung la ea. Mi se pare că-i singurul lucru pe care-l pot face.

— Da, singurul, rosti Dienc, cu mâhnire în glas. Te cred. Du-te!

— La revedere, spuse Sim.

Bătrânul păru surprins, dar râse ca de-o glumă.

— La revedere? Crezi c-o să te mai văd vreodată? Adio!

Și-i strânse mâna.

Ieșiră toți — Sim, Chion, Lyte, urmați de ceilalți — niște copii, care creșteau repede, transformându-se în războinici. Ochii lui Chion aveau o strălucire rea.

Lyte mergea alături de Sim. Îi alegea pietroaiele și le căra. Nu voia

să se întoarcă, oricât ar fi rugat-o el. Soarele tocmai scăpătase, iar ei străbăteau valea.

— Întoarce-te, Lyte, te rog!

— Ca să-l aștept pe Chion? replică ea. El vrea să fiu a lui, după moartea ta! Dar eu rămân cu tine! adăugă Lyte, scuturându-și sfidătoare buclele viorii. Dacă vei cădea tu, voi cădea și eu!

Sim se adumbri la față. Peste noapte, devenise mai înalt, iar lumea îi părea mai mică. Cete de copii se hârjoneau în jur, căutându-și hrana; Sim se uita la ei cu uimire, ca la niște străini: era oare cu puțință ca el însuși să fi fost ca ei, numai cu patru zile în urmă? Ciudat! Avea sentimentul că trăise mai mult, parcă o mie de zile. Mintea lui era plină de întâmplări și de gânduri atât de diverse și de felurit colorate, încât nu putea crede că le agonisise într-un răstimp atât de scurt.

Războinicii alergau în grupuri de câte doi sau trei. Sim privea spre stâncile negre, al căror relief se contura din ce în ce mai precis. „Așadar asta e cea de-a patra zi a vieții mele, își spunea. Și totuși nu m-am apropiat deloc de navă și nici măcar de fata ce-mi poartă armele și-mi culege boabele coapte cu care mă hrănesc. (Îi auzea pasul ușor, alături de ei.)

O jumătate din viață a trecut. Sau o treime — dacă voi ieși învingător. *Dacă...*”

Alerga cu pași sprinteni. „Asta e ziua când iau cunoștință de forța mea fizică, își spunea. Alergând, mă hrănesc, hrănindu-mă, cresc; și crescând, mă uit la Lyte și mă cuprinde un fel de amețeală. Iar ea mă privește cu duioșie. Asta e ziua tinereții noastre. Nu cumva o irosim? Nu cumva o pierdem pentru un vis nebunesc?”

De la distanță auzi niște râsete. Acum înțelegea râsul omenesc. Râdeai când te cățărai pe o stâncă înaltă, când culegeai cele mai verzi ierburi, când sorbeai cele mai răcoroase ape scurse din ținuturi dimineții, când mușcai cu buzele tinere un fruct copt.

Se apropiau de stâncile dușmanului.

Văzu trupul drept și zvelt al fetei de lângă el. Când îi atingea gâtul, auzea cum îi bate inima; degetele ei erau însuflețite, suple, pline de viață...

Lyte exclamă, întorcând brusc capul:

— Privește în față! Uite ce ne așteaptă — privește în față!

Sim avea senzația că aleargă cu o parte din viața lui, lăsându-și pe drum tinerețea, fără s-o privească măcar.

— Pietrele astea la care mă tot uit îmi iau ochii, spuse el, alergând.

— Găsește alte pietre!

— Văd pietre...

Vocea i se făcuse catifelată ca palmele fetei. Priveliștea plutea sub el. Totul părea un vis, prin care ar fi adiat un vânticel blând.

— Văd pietrele unei râpi pline de umbră și răcoare, unde boabele cresc groase ca niște lacrimi; atingi o piatră, și boabele se rostogolesc într-o avalanșă roșie. Iarba e foarte fragedă...

— N-o văd, zise fata, iuțindu-și pasul și întorcând capul.

Sim îi văzu gâtul mătăsos, ca mușchiul argintiu de pe pietre, care freamătă la cea mai mică adiere. Se privi apoi pe el însuși, în timp ce alerga cu pumnii strânși spre moarte. Mâinile lui erau vânjoase acum și pline de sângele tinereții.

Lyte vru să-i dea să mănânce, dar el refuză:

— Nu mi-e foame.

— Mănâncă, umple-ți stomacul, ca să fii puternic în bătălie, îi porunci ea.

— O, zei! exclamă Sim, neliniștit. Cui îi pasă de bătălie?

Deodată, o grindină de pietre se abătu drept în fața lor. Un om se prăbuși, cu capul spart. Războiul începuse.

Lyte îi dădu lui Sim armele, pe care i le purtase. Porniră în fugă, fără să mai schimbe nici un cuvânt, până ce pătrunseră în arena morții.

Pietroaiele se rostogoleau ca o avalanșă dinspre meterezele inamicului.

Acum, un singur gând îi stăpânea mintea: să ucidă, să scurteze viața altcuiva, pentru ca să poată trăi el însuși îndeajuns de mult pentru a ajunge la navă. Se apleca, se ferea, apuca bolovani și-i azvârlea în sus. În mâna stângă ținea un scut de piatră cioplită, cu care se ferea de bolovanii dușmanilor. Lyte îl încuraja, alergând lângă el. Doi oameni se prăbușiră în fața lui, cu piepturile despicate până la os și cu sângele țâșnind ca din niște fântâni.

Era o bătălie fără noimă. Sim își dădu seama numaidecât cât de nesăbuită era încercarea de a lua cu asalt stâncile acelea: o grindină de pietre se abătea neconținut asupra atacatorilor. Vreo șase dintre ei căzură, cu capetele crăpate de cioburi de cremene neagră, și alți o jumătate de duzină păreau să aibă brațele rupte. Un altul urla, cu un genunchi sfârtecat de două proiectile de granit. Oameni se prăvăleau unii peste alții.

Sim alerga cu fălcile încheștate și se întreba de ce venise aici? Dar în timp ce alerga de colo până colo, privirea lui era mereu ațintită spre culmea stâncilor. Dorea intens să trăiască acolo, să-și încerce norocul. Curajul însă îl părăsea.

Lyte scoase deodată un țipăt ascuțit. Întorcându-se spre ea, cu inima cât un purice, văzu că o mână îi atârna inertă, și o rană oribilă îi sângera la încheietură. Lyte își duse mâna la subsuoară pentru a-și alina durerea. Cuprins de furie, Sim se repezi înainte, azvârlindu-și proiectilele cu o precizie mortală. Văzu cum un inamic atins de

proiectilele lui se poticnește și cade de pe o stâncă pe alta. Alergă mai departe, urlând ca un apucat, gata-gata să-și spargă plămânii; gâtulejul i se uscaseră de tot.

Deodată simți că un pietroi îi despică țeasta și se prăbuși, mușcând țărâna. Lumea se topi într-un vârtej purpuriu. Nu se putea ridica în picioare. Zăcea acolo, știind că aceasta era ultima zi din viața lui. Bătălia se desfășura, năprasnic, în jur; deodată i se păru c-o zărește pe Lyte aplecată deasupra lui. Mâinile ei îi răcoreau fruntea; fata încerca să-l scoată de-acolo, dar el o ruga, gâfâind, să-l lase unde era.

— Încetați! tună un glas — și războiul păru să înceteze o clipă. Retragerea! porunci glasul.

Și, sub ochii lui Sim, tovarășii săi o luară la fugă spre stâncile lor.

— Iese Soarele, nu mai avem timp!

Sim le zări spinările voinice și picioarele care alergau. Morții erau lăsați pe câmpul de bătălie. Răniții strigau după ajutor. Dar nu mai era timp pentru răniți. Oamenii iuți de picior abia dacă mai aveau timp să alerge spre casă și să se vâre, cu plămânii arși de aerul fierbinte, în peșterile lor, înainte ca Soarele să-i mistuie de vii.

Soarele!

Sim zări silueta unui om care alerga spre el. Era Chion! Lyte îl ajută pe Sim să se ridice în picioare, șoptindu-i cu glas încurajator:

— Poți umbla?

— Cred că da, îi răspunse el, gemând.

— Atunci, umblă, umblă încetișor, apoi mai repede. O să izbutim. Mergi încet, cu băgare de seamă. Sunt sigură c-o să izbutim.

Sim se ridică în picioare și rămase locului, clătinându-se. Chion alerga spre ei, cu o expresie stranie, ce-i aprindea în ochi flăcări războinice. Îmbrâncind-o cât colo pe Lyte, apucă un pietroi și-l izbi pe Sim în gleznă, sfâșiindu-i carnea.

Apoi, fără un cuvânt, rămase în așteptare, rânjind și icnind ca o sălbăticiune și privind ba spre Sim ba spre Lyte.

— N-o să-și mai revină, spuse el, recăpătându-și suflul. Trebuie să-l lăsăm aici. Vino, Lyte!

Dar fata se năpusti ca o pisică asupra lui Chion, căutându-i cu ghearele ochii și scoțând niște zbierete ce-i dezveleau dinții înțeleștați. Degetele ei tăiau brazde adânci, sângeroase, în brațele lui Chion și pe gâtul lui. Chion sări în lături, înjurând amarnic. Lyte azvârli un bolovan spre el; Chion se feri, și alergă câțiva pași.

— Nebuno! răcni el, sfidător. Vino cu mine! Peste câteva minute Sim va fi mort. Vino!

Lyte îi întoarse spatele, strigându-i:

— Vin doar dacă mă iei pe sus!

Chion se schimbă la față; ochii lui își pierdură strălucirea:

— N-avem vreme. Dacă te-aș lua pe sus am muri amândoi.

— Ia-mă pe sus, căci asta și vreau, să murim! îi răspunse Lyte, fără să-l privească.

Chion aruncă o privire speriată spre Soare și o luă la fugă; pașii lui răsunară un timp, apoi nu se mai auziră.

— De-ar cădea și și-ar frânge gâtul! gemu Lyte, zărindu-i silueta profilată pe marginea unei prăpăstii.

Apoi se întoarse spre Sim.

— Poți umbla? îl întrebă.

O durere crâncenă îi chinuia piciorul cu glezna rănită.

— Mergând pe jos am putea ajunge în două ore la peșteră, îi răspunse el, cu o undă de ironie în glas. Am o idee, Lyte: poartă-mă în cârcă.

Și zâmbi de propria-i glumă.

— Totuși, vom merge, îi spuse ea, apucându-l de braț. Vino!

— Nu! Rămânem aici!

— Dar de ce?

— Am venit încoace pentru a căuta un adăpost. Dacă pornim la drum, o să murim. Aș prefera să mor aici. Cât timp mai avem?

Se uitară la Soare amândoi.

— Câteva minute, răspunse ea, cu o voce stinsă, și se ghemui lângă el.

Stâncile negre ale falezei începură să capete reflexe purpurii și cafenii, pe măsură ce Soarele potopea lumea.

Nesăbuit mai fusese! Ar fi trebuit să rămână printre savanți și să lucreze cu Dienc, visând și cugetând.

— Trimiteți pe unul dintre voi să se bată cu mine! strigă el către stânci, cu un glas sfidător, încordându-și gâtul.

Tăcere. Ecoul propriei sale voci îi răspunse, prin aerul încins.

— N-are nici un rost, îi spuse Lyte. Nu-ți vor da nici o atenție.

— Mă auziți? strigă el din nou, proptindu-se cu toată greutatea pe piciorul teafăr, în timp ce piciorul stâng îi zvâcnea de durere. Trimiteți încoace un războinic care să nu fie un fricos! răcni el ridicând pumnul. N-o să mă întorc, n-o să fug înapoi! Am venit aici pentru a mă bate în luptă dreaptă! Trimiteți un om care să se bată pentru dreptul la peștera lui! Sunt sigur c-o să-l omor!

Tăcere. Deasupra ținutului trecu un val de căldură, apoi se depărta.

— O fi desigur printre voi măcar unul care să nu se teamă să se bată cu un schilod! strigă el batjocoritor, cu capul dat pe spate și cu mâinile pe șoldurile goale.

Tăcere.

— Nu-i nici unul, așadar?

Tăcere.

— Înseamnă că mi-am făcut o părere greșită despre voi, urmă el. O să stau aici, până ce Soarele o să-mi ardă carnea de pe oase, și-o să vă

împroșc cu ocările pe care le meritați!

În sfârșit se auzi un răspuns:

— Nu-mi place să fiu ocărit!

Sim dădu să înainteze, uitând de picioru-i rănit.

La gura unei peșteri din rândul al treilea de stânci apăru silueta unui bărbat uriaș.

— Coboară! îl îndemnă Sim. Coboară, grăsunule, și ucide-mă!

Omul îi măsură o clipă, cu gravitate, apoi coborî și pași încet pe cărare, fără nici o armă în mâini. Toate peșterile de deasupra se umplură de capete — un adevărat public pentru drama ce se anunța.

Omul se apropie de Sim și-i spuse:

— Ne vom bate potrivit regulilor, dacă le cunoști.

— Le voi învăța, luptând, răspunse Sim.

Răspunsul acesta îi plăcu omului, căci îi aruncă o privire destul de prietenoasă, deși bănuitoare.

— Uite ce-ți ofer, spuse el. Dacă mori, îi voi da soției tale adăpost; va putea trăi cum îi place, fiindcă văd că e soața unui om vrednic.

— Sunt gata, răspunse Sim, scuturând din cap.

— Regulile sunt simple. Nu ne atingem unul de celălalt decât cu pietrele. Pietrele și Soarele îl vor răpune pe unul sau pe celălalt. E momentul...

VIII

La orizont apăru o fâșie de lumină.

— Mă numesc Nhoj, spuse omul, apucând de pe jos niște pietre și cântărindu-le în palme.

Sim făcu la fel. I-era foame; nu mâncase de mult. Foamea era blestemul locuitorilor acestei planete — stomacurile lor goale cereau mereu de mâncare. Sângele îi curgea încet în vine, făcându-le să pulseze dureros; coșul pieptului îi zvâcnea, nerăbdător.

— Gata! strigară cei trei sute de spectatori din peșteri. Haideți! Începeți odată!

Ca la un semn, Soarele răsări, izbindu-i pe cei doi adversari în moalele capului. Sub lovitura acestui pietroi nevăzut, ei se clătinară pe picioare, nădușeala le potopi coapsele goale, subsuorile și fețele, lucioase ca sticla.

Nhoj se propti bine pe picioare și privi spre Soare, ca și cum nu s-ar fi grăbit deloc să înceapă lupta. Apoi, fără nici un avertisment, azvârli o pietricică, pe care o ținuse între degetul gros și cel arătător, de parc-ar fi apăsât pe un trăgaci. Proiectilul îl izbi în obraz pe Sim, făcându-l să se dea brusc înapoi, încât o durere insuportabilă îi cuprinse piciorul beteag; de pe obrazul rănit i se prelinse pe buze sângele.

Nhoj slobozi, calm, alte trei proiectile, ca niște păsărele ciripitoare

ce și-ar fi luat zborul din mâinile lui dibace, de vrăjitor. Fiecare din ele își atinse ținta: centrul nervos al trupului lui Sim! Unul îl nimeri în burtă, încât simți că mâncarea din ultimele zece ore i se adună în gâtlee. Al doilea proiectil îl izbi în frunte, iar al treilea în grumaz. Se prăbuși în țărâna încinsă, pocnindu-și cu zgomot genunchii de ea. Fața lui era lividă, iar din ochii închiși țâșneau lacrimi pe sub pleoapele fierbinți și tremurătoare. Dar în cădere slobozise și el, cu putere, pietrele pe care le ținuse în mână. Acestea vâjâiră în aer. Una din ele, doar una, îl nimeri pe Nhoj drept în ochiul stâng. Nhoj gemu și-și duse mâna la ochiul lovit.

Sim își înăbuși un hohot de râs amar. Atâta izbutise: să-i scoată un ochi dușmanului său! Câștiga și timp... O, zei! își spuse el, abia râsuflând, cu o senzație de greață. Lumea asta e o lume a Timpului. Mai dați-mi puțin Timp, numai puțin!

Zvârcolindu-se de durere, Nhoj începu să arunce orbește cu pietre în Sim, dar acestea cădeau alături sau, dacă-l nimereau, loveau fără putere.

Sim se silea să se țină drept. O zări cu coada ochiului pe Lyte, care aștepta și se uita la el, șoptindu-i cuvinte de îmbărbătare și speranță. Sim își simțea trupul scaldat în sudoare, ca și cum ar fi stat în ploaie.

Soarele se ridicase mult deasupra orizontului. Îl puteai mirosi. Pietrele scânteiau ca niște oglinzi, nisipul parcă fierbea. Valea era plină de năluciri. În locul unui singur războinic, i se părea că vede o duzină de dușmani, fiecare pregătindu-se să azvârle proiectile asupra lui; o duzină de războinici străluceau în lumina amenințătoare, ca niște gonguri de aramă lovite în același timp.

Sim gâfâia, disperat. Nările îi fremătau, iar gura lui sorbea flăcări, în loc de oxigen. Plămânii parcă-i luaseră foc, aidoma unor torțe de mătase, ce-i mistuiau trupul. Sudoarea îi curgea prin toți porii, dar se evapora numaidecât. Se simțea din ce în ce mai chircit și-și închipuia că arată ca taică-său — bătrân, gârbov, ofilit și împrăștiat la trup. Se putea oare mișca? Da. Deși solul parcă dănțuia sub el, izbuti să se ridice în picioare.

Lupta luase sfârșit.

Un murmur auzit dinspre stânci îi spunea asta. Fețele pârlite de soare ale spectatorilor erau pline de însuflețire.

— Ține-te drept, Nhoj! îi strigau războinicului. Păstrează-ți puterile! Stai drept și transpiră!

Și Nhoj stătea drept, legănându-se încet, ca un pendul, în lumina incandescentă a soarelui.

— Nu te mișca, Nhoj, păstrează-ți puterile!

— Proba Soarelui! Proba cea mare! urlau spectatorii.

Aceasta era partea cea mai îngrozitoare a luptei. Sim se uită chiorâș

la stâncile care năluceau, strâmbe, în fața lui. I se păru că-și vede părinții — tatăl, cu fața lui învinsă și cu ochii arzând, iar mama cu părul fluturând ca un nor de fum cenușiu în vântul de foc. Trebuia neapărat să se ducă la ei, să trăiască alături și pentru ei.

În spatele lui, o auzi pe Lyte scâncind: căzuse. Sim nu cuteza să se întoarcă. Dacă s-ar fi întors, s-ar fi prăbușit, doborât de durere.

Genunchii i se muiară. Dacă o să cad, își spuse, o să mă prefac în cenușă. Dar unde era Nhoj? Era acolo, la câțiva pași de el, încovoiat, lucios de transpirație — arăta de parc-ar fi fost izbit c-un baros în spinare.

— Cazi, Nhoj, cazi! își spunea Sim. Cazi, ca să-ți pot lua locul!

Dar Nhoj nu căzu. Pietricelele din mâna lui cădeau una câte una în nisip, ochii lui străluceau, iar pe buzele-i învinețite saliva se usca. Dar el nu cădea. Voința de a trăi era încă puternică în el.

Sim se lăsă pe un genunchi.

— A! murmură spectatorii de pe stânci.

Sim își smuci în sus capul, zâmbind mașinal, de parcă ar fi fost surprins în momentul când ar fi săvârșit vreo faptă nesăbuită. Și se ridică din nou în picioare. Tot trupul îi vibra de durere. Aerul sfârâia și vuia. De undeva de sus o avalanșă cobora, fără zgomot, ca o cortină peste o dramă. Nu se auzea decât vuietul acela surd. Sim vedea acum cincizeci de războinici, nu unul singur — toți lucioși de sudoare, cu ochii ieșiți din găvane, cu obrajii scofâlciți și cu buzele crăpate ca o coajă de măr uscat. Dar încă se mai ținea, prins parcă de-un cablu.

— Acum, își spunea Sim, mișcându-și încet limba arsă între dinții înfierbântați. Acum o să mă prăbușesc, o să zac și-o să visez.

Simțea o plăcere ciudată la gândul acesta. Știa ce avea de făcut. O va face temeinic. Își ridică privirea pentru a vedea dacă spectatorii se uită la el.

Plecaseră!

Soarele îi pusese pe fugă, aproape pe toți — rămăseseră doar vreo doi-trei, mai curajoși. Sim își privi, râzând, mâinile nădușite: stropii de sudoare se prefăceau în aburi fierbinți, înainte de a apuca să cadă.

— Nhoj se prăbuși.

Cablul se rupsesese. Uriașul căzu pe burtă; din gură i se prelingea un șuvoi de sânge. Ochii i se scufundaseră în orbite, dezvăluindu-și albul, într-o expresie dementă.

O dată cu Nhoj căzură și cele cincizeci de imagini gemene ale lui.

De-a lungul și de-a latul văii vânturile cântau și gemeau; Sim văzu un lac albastru în care se vărsa un râu albastru, pe ale cărui maluri se înălțau niște case albe, scunde; o mulțime de oameni intrau în aceste case ori ieșeau din ele, pentru a se plimba printre copacii falnici, înfrunziți — niște copaci mai înalți decât șapte oameni puși unul peste altul.

— Acum pot să cad, în sfârșit, își spuse Sim. Pot să cad drept în lacul ăla.

Și se prăbuși.

Rămase uimit când simți că niște mâini îi opresc la jumătatea saltului și-l iau pe sus, azvârlindu-l, ca pe-o torță vie, în aerul lacom.

— Ce ciudată-i moartea! își spuse, înainte de a-l învălui beznă.

Se trezi sub un șuvoi de apă rece care-i stropea obrazii.

Deschise temător ochii. Lyte îi ținea capul în poală, iar degetele ei îi vârău mâncare în gură. Era groaznic de flămând și de obosit, dar spaima puse pe fugă și foamea și oboseala. Se zbatu să se ridice, văzând deasupra capului contururile peșterii străine.

— Cât timp a trecut? întrebă.

— Suntem în ziua luptei, în aceeași zi. Stai liniștit, îi răspunse ea.

— În aceeași zi?!

— N-ai pierdut nimic din viața ta, îi spuse Lyte, zâmbind. Asta e peștera lui Nhoj. Ne aflăm înăuntrul stâncilor negre. Vom trăi cu trei zile mai mult. Ești mulțumit? Stai jos!

— Nhoj a murit? Am învins, am învins! exclamă el, prăbușindu-se pe spate, cu inima bătându-i să se spargă.

— Nhoj a murit. Era cât pe-acți să murim și noi. Ne-au ridicat de acolo în ultimul moment.

Sim începu să înfulece, cu poftă.

— N-avem vreme de pierdut, spuse. Trebuie să prindem puteri. Piciorul meu...

Și-l privi și și-l pipăi. Era învelit într-un strat de ierburi lungi și galbene; durerea dispăruse. În timp ce privea, energia din trupul lui se puse în mișcare, alungând impuritățile de sub oblojeală. Piciorul o să se vindece până-n asfințit, își spuse. *Trebuie* să se vindece!

Se ridică și începu să meargă șontâc-șontâc prin peșteră, ca un animal captiv. Simțea că Lyte îl urmărește din ochi. Nu cuteza să-i înfrunte privirea. În cele din urmă se întoarse, neajutorat.

— Vrei să te duci la nava aceea? îl întrebă ea, cu blândețe. Astăseară? După apusul Soarelui?

— Da! răspunse el, răsufând adânc.

— Nu poți aștepta până mâine-dimineață?

— Nu.

— Atunci vin cu tine.

— Nu!

— Dac-o să merg prea încet, mă poți lăsa. Aici n-am ce să caut.

Se uitară lung unul la altul.

— Bine, rosti el, scuturând din umeri, obosit. Nu te pot opri, știu asta. O să mergem împreună.

Așteptau la gura peșterii. Soarele începu să asfințească. Pietrele se răceau, astfel încât se putea călca pe ele. Sosise momentul să pornească spre cochilia de metal lucitor de pe culmea muntelui depărtat.

În curând aveau să înceapă ploile. Iar Sim își amintea de aceste ploi — le văzuse umflând pâraie și râuri care-și schimbau în fiecare noapte matca, într-o noapte un râu curgea spre nord, în alta un râu curgea spre nord-est, iar în a treia noapte un râu curgea spre vest. Valea era mereu brăzdată de torenți. Vechile albiu erau umplute de avalanșe sau de cutremure. Cele noi erau singurele de care trebuia să ții seama. De câteva ore încoace Sim se gândea la direcția râului care-avea să se formeze. Poate că... Va aștepta și va vedea.

Băgase de seamă că viața în această nouă peșteră îi încetinise pulsul — toate păreau mai lente aici. Probabil că un mineral ascuns în pereții ei te ferea de radiațiile solare. Viața era grăbită, dar nu așa de grăbită ca mai înainte.

— Hai, Sim! îl îndemnă Lyte.

O luară la fugă. Între moartea fierbinte și moartea rece. Alergau împreună, departe de stânci, spre nava de pe culmea muntelui.

În viața lor nu mai alergaseră așa. Pașii lor răsunau neconținut, purtându-i pe stânci, prin prăpăstii și iarăși pe stânci, mereu mai departe. Alergând, trăgeau în piept aerul, adânc în plămâni. Înapoia lor stâncile își pierdeau contururile, ca un tărâm la care nu se mai puteau întoarce.

Nu se opriră ca să mănânce. Mâncaseră în peșteră, umplându-și stomacurile, pentru a nu mai pierde timp pe drum. Acum nu puteau face altceva decât să alerge, cu mușchii încordați, prin aerul care începuse să se răcească după ce fusese ca un abur de foc.

— Se uită la noi?

Întrebarea fetei îi izbi timpanele, acoperindu-i o clipă bătăile inimii.

Știa răspunsul. Oamenii din peșteri, la ei se gândea Lyte. De când nu mai avusese loc o astfel de fugă? De o mie de zile? De zece mii? De când nu-și mai încercase norocul cineva, alergând sub ochii unei întregi civilizații, prin râpi și pe câmp? Să fi fost oare acolo niște îndrăgostiți care să se oprească din hârjoana lor pentru a privi aceste siluete mărunte — un bărbat și o femeie alergând spre un alt destin? Sau niște copii care să se oprească din joacă și să înceteze să se înfrupte din roadele noi, pentru a vedea cum doi oameni aleargă contra timpului? Nu cumva Dienc rămăsese încă în viață și-i urmărea cu ochii lui din ce în ce mai stinși sub sprâncenele-i păroase, strigând cu o voce obosită și scuturând un pumn chircit? Răsunau oare râsete de batjocură? Erau oare socotiți niște nebuni și niște proști? Și, oare,

în mijlocul acestor ocări, se auzeau și rugăciunile rostite de unii, care sperau că ei vor ajunge la navă?

Sim aruncă o privire fugară spre cer, care începuse să se învinețească sub apăsarea nopții apropiate. Nori veniți de nicăieri se conturau în văzduh; în fața celor doi fugari se căsca, la vreo două sute de metri, o râpă în care cădea o ploaie mărunță. Fulgere izbeau în munții din depărtare, iar aerul mirosea a ozon.

— Jumătatea drumului! gemu Sim și o văzu pe Lyte întorcându-și fața cu nostalgie spre viața lăsată în urmă. Dacă vrem să ne-ntoarcem, acum e momentul — mai avem timp. Încă un minut, și...

Un tunet bubui în munți. O avalanșă, mică la început, crescă și se înfipse, monstruoasă, într-o râpă adâncă. Ploaia sfichiuia pielea albă și netedă a fetei; părul ei strălucea acum.

— E prea târziu! strigă Lyte. Trebuie să mergem înainte!

Era într-adevăr prea târziu. Sim știa că nu mai exista nici o posibilitate de întoarcere.

Picioarele începuseră să-l doară, așa că-și încetini fuga. Deodată se stârni un vânt. Un vânt rece, înțepător. Bătea însă dinspre stâncile de dinapoia lor, astfel încât îi ajuta să înainteze. Semn bun? se întrebă Sim. Nu!

Pe măsură ce clipele treceau, își dădea tot mai limpede seama cât de greșit calculase distanța. Timpul se micșora, dar ei continuau să se afle la o distanță uriașă de nava aceea. Nu spuse nimic, dar furia neputincioasă pe care-o nutrea împotriva picioarelor sale prea încete îl făcu să plângă cu lacrimi amare.

Știa că Lyte gândea la fel. Ea însă alerga, ca o pasăre albă, abia atingând pământul. Îi auzea răsuflarea, ca un cuțit scos și vârât mereu într-o teacă.

Cerul se întunecase pe jumătate. Primele stele răsăriseră printre zdrențele unor nori mătăhăloși și negri. Fulgerul își croi drum printr-un nor chiar în fața lor; o ploaie puternică, însoțită de descărcări electrice, se abătu asupra lor.

Luacând pe pietrele lustruite ca mușchiul, Lyte căzu și se ridică anevoie. Trupul i-era murdar și plin de zgârieturi. Ploaia i-l spălă.

Ploaia curgea gârlă pe spinarea lui Sim și-i umplea ochii de lacrimi — îi venea să plângă odată cu ea.

Lyte mai căzu o dată și nu se mai ridică; își ținea răsuflarea, tremurând toată. Sim o ajută să se scoale.

— Te rog, Lyte, aleargă mai departe!

— Lasă-mă, Sim, du-te singur! N-are rost. Du-te fără mine.

Apa îi umplea gura.

Sim stătea acolo, rebegit și neputincios, cu gândurile tulburi și cu speranța abia mai pâlپând în el. Întreaga lume era cufundată în întuneric, ploaie și deznădejde.

— Atunci o să umblăm încet, spuse. Și o să ne oprim din când în când ca să ne tragem sufletul.

Înaintară vreo cincizeci de metri, încet de tot, ca niște copii scoși la plimbare. Râpa din fața lor se umpluse de apă, un adevărat râu care curgea năvalnic, bolborosind.

— O albie nouă! exclamă Sim, trăgând-o pe Lyte după el. În fiecare zi ploaia croiește o nouă albie. Uite, Lyte!

Și, aplecându-se deasupra noianului de ape, se aruncă în vârtoarea lor, împreună cu Lyte.

Puhoiul îi târî la vale ca pe niște scânduri. Se zbăteau să stea cât mai drepti, dar apa le pătrundea în gură, în nări. Malurile lunecau pe lângă ei. Cu degetele încheștate de degetele fetei, Sim se simțea târât de curent și împins la vale. Dar fulgerele întrezărite pe cer îi aprindeau în suflet o nouă speranță: nu vor mai alerga — vor lăsa apa să alerge în locul lor.

Râul cel nou îi purta, izbindu-i de stânci, rănindu-le umerii, julindu-le picioarele.

— Pe-aici! urlă Sim, încercând să înoate spre celălalt mal al râpei.

Muntele pe care se afla nava era chiar în fața lor. Nu trebuiau să se lase târâți mai departe. Zbătându-se în apa clocotitoare, răzbiră la celălalt mal. Sim sări, se agăță de o stâncă, o prinse pe Lyte între picioarele lui și se cățăra pe mal.

Furtuna se depărta, la fel de repede precum venise. Fulgerele conteniră. Ploaia încetă. Norii se topiră pe cer. Vântul se prefăcu într-o șoaptă.

— Nava! murmură Lyte, întinsă pe mal. Nava, Sim! Acesta e muntele navei!

Acum începea gerul. Gerul ucigător.

Porniră la drum, silindu-se să urce muntele. Gerul le pătrundea în artere ca o substanță chimică, încetinindu-le pașii.

În fața lor se zărea nava, cu o strălucire proaspătă. Li se părea un vis. Sim nu putea crede că erau atât de aproape. La câteva sute de pași.

Sub tălpi simțeau gheața. Alunecară și căzură de multe ori. Înapoia lor, râul înghețase — un șarpe alb-albăstrui, cu solzi de gheață. Câțiva stropi de ploaie întârziați căzură ca niște pietroaie.

Sim se prăbuși peste navă. O auzi pe Lyte scâncind. Iată așadar nava — nava de metal! Câți o mai atinseseră oare, până acum? El și Lyte ajunseseră la ea!

Deodată, simți că-i îngheață sângele în vine.

— Unde-i intrarea?

Alergi, înoți, gata-gata să te îneci, înjuri, nădușești, te zbați, dai peste un munte, îl urci, pipăi metalul, chiui de bucurie și, pe urmă — nu poți găsi intrarea!

Se sili să-și păstreze cumpătul. Ia să dau ocol navei, pe îndelete, dar nu prea încet, își spuse.

Metalul luneca sub mâinile lui nădușite, care aproape că înghețau pe suprafața-i rece. Lyte mergea după el. Gerul îi ținea strâns ca un pumn.

Deodată dădură peste intrare!

O linie subțire, o despicătură imperceptibilă în metalul rece. Uitând de orice prudență, ciocăni în metal. Degetele i-erău amorțite, ochii pe jumătate înghețați în orbite. Își simțea stomacul ca un bulgăre de gheață.

— Deschideți! strigă el în fața ușii de metal. Deschideți!

Se clătină pe picioare. Atinsese ceva... Un scârțâit...

Un scrâșnet de metal lunecând pe șine de cauciuc, și ușa se trase încet la o parte.

Sim o văzu pe Lyte repezindu-se și prăbușindu-se într-o încăpere mică și luminoasă. Porni orbește după ea.

Ușa se închise ermetic în urma lor.

Simți că-și pierde răsuflarea. Inima începu să-i bată tot mai încet, apoi parcă se opri.

Erau închiși în navă, iar în navă se întâmplă ceva. Sim se lăsă în genunchi și gemu, simțind că se înăbușă. Nava la care venise pentru a se salva, îi încetinea pulsul, îi întuneca mintea, îl otrăvea. Stăpânit de un fel de spaimă ciudată, avu senzația că moare.

Beznă.

Își dădea vag seama că timpul trece, iar el cugetă și se zbuciumă, încercând să-și accelereze bătăile inimii și să-și concentreze privirea... Dar prin vinele lui sângele alerga tot mai încet; își auzea pulsul din ce în ce mai rar, cu mari întreruperi.

Nu se putea mișca — nici măcar un picior sau un deget. Îi trebuia un mare efort pentru a-și ridica genele, grele parcă de-o tonă. Nu-și putea mișca nici măcar fața, ca să se uite la Lyte, care stătea lângă el.

Îi auzea răsuflarea neregulată: era ca zgomotul pe care-l face o pasăre rănită, cu aripile-i lemnoase. Era atât de aproape de Lyte, încât îi simțea căldura, deși i se părea foarte departe.

— Mă ia cu frig, își spuse. Să fie cumva moartea? Încetinirea pulsului, a bătăilor inimii, răceala asta din trup, gândurile astea leneșe...

Privind în sus, încercă să deslușească încrengătura de tuburi din tavan. Simți că rosturile navei i se dezvăluie. Începu să înțeleagă, în ciuda oboselii, ce anume erau obiectele asupra cărora își ațintea privirea. Încet. Încet.

Iată, de pildă, un instrument cu un cadran alb, strălucitor.

Care era scopul lui?

Încercă să dezlege enigma. Cadranul fusese atins de multe mâini, care-l folosiseră. Suferise și reparații, înainte de a fi instalat, folosit și supus reparațiilor, cadranul fusese conceput de mintea cuiva. Cadranul ascundea în el amintirea modului său de fabricație și de întrebuințare, însăși forma lui îi sugera lui Sim pentru ce anume fusese construit. Toate obiectele pe care le privea îi puteau da, cu timpul, cunoștințele necesare. O parte obscură a ființei sale diseca și analiza conținutul ascuns al lucrurilor.

Cadranul acesta măsura timpul!

Milioane de ore!

Cum de era cu puțință? Ochii lui Sim deveniseră mari, strălucitori, fierbinți. Unde erau oare ființele care aveau nevoie de un astfel de instrument?

Sim închise ochii — sângele pulsa prea tare în fundul lor. Îl cuprinse panica. Ziua era pe sfârșite. „Eu zac aici, iar viața mi se trece, își spuse. Nu mă pot mișca. Tinerețea mi s-a dus. Când o să mă pot oare mișca?”

Printr-un fel de hublou văzu că era noapte, apoi veni ziua, care trecu repede, și se făcu din nou noapte; stelele dănțuiau parcă pe bolta înghețată.

„O să zac aici patru sau cinci zile, veștejindu-mă și zbârcindu-mă tot. Nava asta n-o să mă lase să mă urnesc. Mai bine-aș fi rămas în peștera mea, ca să mă bucur de viața scurtă ce mi s-a dat. Ce folos mi-a adus venirea mea aici? Pierd toate amurgurile și zorile. Pe Lyte n-o voi mângâia niciodată, deși e aici, lângă mine.”

Mintea lui divaga, în delir. Gândurile îi zburau prin nava de metal. Simțea în nări mirosul înțepător al metalului sudat. Auzea cum nava se dilată ziua și se contractă noaptea.

Se crăpa de ziuă.

O nouă zi!

„Astăzi aș fi fost pe deplin matur, își spuse, cu fălcile încleștate. Trebuie să mă scol! Trebuie să mă mișc! Trebuie să mă bucur de viață!”

Dar nu se mișcă. Simțea cum sângele i-e pompat cu încetineală dintr-o cămară a inimii în alta, pentru a circula apoi prin trupu-i amortit, prin plămânii meniți să-l purifice.

În navă se făcu deodată cald. Undeva se auzi declicul unui mecanism. Temperatura se răci numai decât; un val de aer rece se răspândi în interiorul navei.

Din nou noapte. Apoi o nouă zi.

Sim zăcea nemișcat: patru zile din viața lui trecuseră, dar el nu încerca să se împotrivească. N-avea nici un rost. Viața lui trecuse.

Nu voia nici măcar să-și întoarcă spre Lyte capul. Nu voia să-i vadă fața chinuită ca aceea a maică-si, cu niște pleoape ca de cenușă, cu

niște ochi de metal bătut, cu niște obraji ca lespezile roase de vânturi. Nu voia să vadă un gât uscat ca un smoc de iarbă veștedă, niște mâini subțiri ca fumul, niște sâni sfarogiți ca scoarța unui copac bătrân, un păr încâlcit ca o tufă de buruieni.

Dar el însuși? Cum arăta oare? Avea oare fălcile lăsate, ochii plini de pete, fruntea brăzdată de riduri?

Deodată avu senzația că prinde din nou puteri. Inima îi bătea uimitor de încet — câte o sută de bătăi pe minut. I se părea cu neputință. Se simțea ușor, ca gândul.

Capul i se lăsă pe un umăr. O zări pe Lyte și scoase un strigăt de uimire.

Era tânără și frumoasă!

Ea se uită la el, dar n-avea puterea de a vorbi. Ochii i-erau ca niște mici medalioane de argint, grumazul i se arcuia ca un braț de copil, părul îi semăna cu o flacără albastră, hrănită de viața trupului ei plăpând, și amenințând să-i mistuie capul.

Patru zile trecuseră, și totuși era tânără... ba nu, mai tânără decât în ziua când intraseră în navă. Era încă adolescentă.

Nu-i venea să creadă.

Primele ei cuvinte fură:

— Cât o să dureze?

— Nu știu, răspunse el cu băgare de seamă.

— Suntem încă tineri.

— Nava. Metalul care ne înconjoară. Ne ferește de soare și de arșița lui care ne îmbătrânează.

Ochii ei priviră în jur, gânditori.

— Atunci, dac-am rămâne aici...

— Am rămâne tineri.

— Încă șase zile? Încă paisprezece? Sau douăzeci?

— Poate și mai multe.

Ea tăcu multă vreme. Apoi spuse:

— Sim...

— Da.

— Hai să rămânem aici. Să nu ne mai întoarcem. Știi ce ne-ar aștepta dacă ne-am întoarce acum...

— Nu sunt sigur.

— Am începe din nou să îmbătrânim, nu-i așa?

El își ridică privirea spre tavan și spre ceasornicul cu limba mișcătoare.

— Da, am îmbătrâni, spuse.

— Dar dacă am îmbătrâni brusc — în clipa când am ieși din navă? N-ar fi prea puternic șocul?

— Poate.

Tăcere. Sim începu să-și miște brațele și picioarele, punându-le la

încercare parcă. Era tare flămând.

— Ceilalți așteaptă, spuse.

Răspunsul ei îl lăsa cu gura căscată:

— Ceilalți sunt morți. Sau vor fi morți peste câteva ore. Toți cei pe care-i cunoaștem sunt bătrâni acum.

Sim încercă să și-i închipuie bătrâni. Sora lui, Oacheșă, împovărată de vreme, senilă. Scutură din cap, pentru a alunga vedenia.

— S-ar putea ca ei să moară, spuse. Dar alții abia s-au născut.

— Nici nu-i cunoaștem.

— Totuși sunt *ai noștri*, replică el. Niște ființe care vor trăi doar opt zile, sau cel mult unsprezece, dacă nu-i vom ajuta.

— Dar noi suntem tineri, Sim! Și putem rămâne tineri!

El nu voia s-o asculte. În vorbele ei se ascundea o ispită. Să rămână aici. Să trăiască.

— Am și avut mai mult timp decât ceilalți, spuse. Am nevoie de oameni care să m-ajute să repar nava asta. Hai să ne ridicăm în picioare și să mergem să căutăm hrană, pentru a vedea apoi dacă nava poate fi urnită din loc. Mă tem să încerc de unul singur s-o urnesc. E așa de uriașă! Am nevoie de ajutor.

— Dar asta înseamnă să străbatem din nou în fugă drumul acela imens!

— Știu, răspunse el ridicându-se anevoie. Dar îl voi străbate!

— Și cum o să-i aduci încoace pe oameni?

— Pe râu.

— Dacă mai e acolo! S-ar putea să curgă în altă direcție.

— Vom aștepta până se va ivi un altul. Trebuie să mă întorc, Lyte. Fiul lui Dienc mă așteaptă, ca și sora mea, și fratele tău, toți sunt bătrâni acum, gata să moară, și așteaptă un cuvânt de la noi...

După multă vreme o auzi mișcându-se, târându-se spre el. Lyte își lăsa capul pe pieptul lui și-i spuse, cu ochii închiși, dezmiardându-i brațul:

— Îmi pare rău! Iartă-mă! Trebuie să te întorci. Sunt o proastă și o egoistă.

— Ești un om ca toți oamenii, îi răspunse el, atingându-i cu stângăcie obrazul. Te înțeleg. N-am de ce să te iert.

Găsiră ceva de mâncare. În interiorul navei nu era nimeni în afară de ei. Doar în camera de control dădură peste rămășițele unui om care fusese pesemne pilotul principal. Ceilalți se aruncaseră desigur în spațiu, cu parașutele lor speciale. Pilotul acesta, așezat singur în fața tabloului de comandă, adusese nava pe un munte, de unde putea fi văzută de alte nave căzute. Potopul cruțase nava, așezată prea sus pentru apele sale. Pilotul murise însă, curând după aceea, probabil de inimă. Nava rămăsese acolo, la îndemâna supraviețuitorilor, perfectă ca un ou, dar mută — de câte mii de zile? Dacă pilotul ar fi rămas în

viață, strămoșii lui Sim și Lyte ar fi avut o cu totul altă soartă. Gândindu-se la asta, Sim auzi parcă vuietul depărtat al războiului. Cum se terminase oare războiul dintre lumi? Cine ieșise învingător? Sau poate că ambele planete fuseseră înfrânte și nu se mai osteniseră să-și adune supraviețuitorii? Cine avusese dreptate? Cine era dușmanul? Oamenii din neamul lui Sim erau vinovați sau nevinovați? Nu va ști poate niciodată.

Cercetă în grabă nava. Nu știa cum funcționează și totuși, pe când îi străbătea coridoarele, învăța câte ceva, dezmiardându-i mașinăriile. Avea nevoie de un echipaj. Un singur om n-avea cum s-o pună din nou în mișcare. Își puse mâna pe un mecanism rotund, ca un râț, dar și-o smulse numaidecât, parc-ar fi vârat-o în foc.

— Lyte!

— Ce e?

Sim atinse din nou mașina și o mângâie, cu degetele tremurătoare. Se uita la mașină ca un îndrăgostit, cu ochii plini de lacrimi, apoi își întoarse privirea spre Lyte.

— Cu mașina asta, băigui el, neîncrezător, cu mașina asta, aș putea...

— Ce anume, Sim?

El își vârî mâna într-un fel de cupă care avea o pârghie înăuntru. Prin hubloul din fața lui putea vedea contururile stâncilor de departe.

— Te temeai că n-o să mai curgă încoace nici un râu? strigă el, cu exaltare în glas.

— Da, Sim, dar...

— Va fi un râu! Iar eu mă voi întoarce chiar în noaptea asta! Și voi aduce oameni. Cinci sute de oameni! Cu ajutorul acestei mașini pot despica o albie până la stânci, o albie în care se vor rostogoli apele, dându-mi mie și oamenilor mei un mijloc sigur și rapid de întoarcere. Când am pus mâna pe mașinăria asta, adăugă el, atingându-i trupul rotund ca un butoi, mi-a venit în minte principiul ei de viață. Uite!

Și trase de pârghie.

Un șuvoi de foc incandescent țâșni din navă, șuiărând.

Sim începu să croiască, temeinic și precis, o albie în care să poată curge apele furtunii. În vreme ce raza mușca lăcomă țarina, — noaptea se prefăcu în zi.

Sim se hotărâse să se întoarcă singur la stânci. Lyte urma să rămână în navă, pentru orice eventualitate. La prima vedere, călătoria de întoarcere părea un lucru imposibil. Nu exista nici un râu care să-l poarte într-acolo, scurtându-i drumul. Trebuia să pornească în zori, cu riscul ca Soarele să-l prindă pe drum, înainte de a fi ajuns la destinație.

— Singura soluție este să pornesc *înainte* de zori, spuse el.

— Dar ai să-ngheti, Sim!

— Uite!

Și Sim potrivi astfel mașina, care tocmai isprăvisese de tăiat matca în valea stâncoasă. Ridică botul neted al mașinii și apăsă pe pârghie. O săgeată de foc țâșni spre stâncile de departe. Calculând distanța, îndreptă focul la trei mii de sursa lui.

— Nu pricep, zise Lyte.

Sim deschise portiera cu aer comprimat.

— Afară e un ger năprasnic, spuse. Mai avem o jumătate de oră până-n zori. Dacă voi alerga paralel cu flacăra mașinii, destul de aproape de ea, voi avea suficientă căldură ca să rezist.

— Nu mi se pare prea sigur, protestă Lyte.

— Nimic nu e sigur în lumea asta, rosti Sim și păși înainte. Voi porni cu o jumătate de oră mai devreme. E destul ca să ajung la stânci.

— Dar dacă mașina se va opri în timp ce tu încă mai alergi?

— Să nu ne gândim la asta.

O clipă mai târziu, era afară. Se clătină, ca și cum ar fi fost lovit în burtă. Inima aproape că explodează în el. Mediul ambiant îl sili să trăiască din nou într-un ritm rapid. Simțea cum i se accelerează pulsul, cum îi palpită sângele în vine.

Noaptea era cumplit de rece. Raza caldă de pe navă străbătea valea, cu un fel de zumzet. Sim veni lângă ea, foarte aproape. Un pas greșit, și...

— Mă voi întoarce, îi mai strigă lui Lyte.

Și începu să alerge, odată cu raza de lumină.

Devreme în dimineața aceea, oamenii peșterilor zăriră un deget lung, portocaliu, lângă care alerga o făptură albă, ciudată. Începură să murmure și să geamă, speriați.

Când Sim ajunsese în sfârșit la stâncile copilăriei sale, văzu niște fețe necunoscute lui; nici una nu-i era familiară. Abia atunci își dădu seama că era absurd să se aștepte la altceva. Unul dintre vârstnici îl fulgeră cu privirea:

— Cine ești? Vii de la stâncile dușmanilor? Cum te cheamă?

— Sunt Sim, fiul lui Sim.

— Sim!

O femeie bătrână coborî de pe stânca de deasupra lui și-i strigă:

— Sim, tu ești?

Sim o privi nedumerit.

— Nu te cunosc, băigui el.

— Nu mă recunoști, Sim? O, Sim, eu sunt, Oacheșă!

— Oacheșă?!

Simți că i se face greață. Femeia se aruncă în brațele lui. Bătrâna asta pe jumătate oarbă și cu trupul tremurător, era sora lui!

Pe stânca de deasupra apărură o altă față, fața rea și amară a unui

bătrân.

— Alungați-l! răcni el, privindu-l pe Sim. Vine de la stâncile dușmanilor. A trăit acolo! E încă tânăr! Cei care se duc acolo nu se mai pot întoarce niciodată aici! Trădătorule!

Și bătrânul azvârli un bolovan spre Sim. Acesta se feri, trăgând-o și pe bătrână după el. Oamenii alergară spre Sim, zbierând și amenințându-l cu pumnul.

— Omorâți-l, omorâți-l! răcnea bătrânul.

Sim nu-și dădea seama cine putea fi.

— Încetați! strigă el întinzându-și mâinile spre oameni. Vin de la navă.

— Navă?

Oamenii se opriră. Oacheșa continua să stea agățată de Sim și să-l privească, uluită de fața lui tânără.

— Omorâți-l! croncăni bătrânul, apucând un alt pietroi.

— Vă ofer zeci de zile de viață, fiecăruia dintre voi!

Oamenii rămaseră cu gura căscată.

— Cum așa? întrebare unii, neîncredători.

— Veniți cu mine la navă. Înăuntrul ei se poate trăi veșnic!

Bătrânul ridică pietroiul, dar, înăbușindu-se sub greutatea lui, se prăbuși lovit de dambla și se rostogoli până la picioarele lui Sim. Acesta se aplecă pentru a cerceta fața bătrânului, mort cu rânetul pe buze.

— Chion! exclamă el.

— Da, zise Oacheșa, cu un glas ciudat ca un croncănit. Dușmanul tău, Chion!

În noaptea aceea două sute de oameni porniră spre navă. Apele curgeau într-o nouă matcă. O sută dintre ei se înecară sau rămaseră în urmă, în bezna geroasă. Ceilalți, în frunte cu Sim, ajunseră la navă.

Lyte îi aștepta. Când se apropiară, ea le deschise portiera de metal.

Trecură săptămâni. Pe stânci și în peșteri trăiră și se stinseră câteva generații, în timp ce savanții și lucrătorii veniți cu Sim învățau rosturile navei.

În ultima zi, două duzini de oameni se instalară la posturile lor din interiorul navei. Se apropia momentul fatidic al plecării.

Sim atinse plăcile de metal ale tabloului de comandă.

Ștergându-și lacrimile, Lyte veni lângă el și i se așeză la picioare, cu capul pe genunchii lui.

— Am avut un vis, îi spuse ea, cu un glas leneș, privind undeva în depărtare. Am visat că trăiam într-o peșteră, pe o planetă în care oamenii îmbătrâneau și mureau la opt zile după naștere.

— Ce vis imposibil! exclamă Sim. Un om n-ar putea să trăiască într-un astfel de coșmar! Uită-l! Acum ești trează.

Sim atinse încet butoanele. Nava se înălță și porni în spațiu.

Avea dreptate Sim.

Coşmarul se spulberase în sfârşit.

UNCHIUL EINAR

— N-o să dureze decât un minut, îi spuse unchiului Einar adorabila lui soție.

— Refuz, răspunse el. Iar refuzul durează doar o *secundă*.

— Am muncit toată dimineața, și tu nu vrei să m-ajuti? exclamă ea, sprijinindu-și cu mâinile umerii firavi. Tună a ploaie.

— N-are decât să plouă! bombăni el, morocănos. N-o să mă las despicat de trăsnete doar ca să-ți usuc rufe.

— Dar le usuci atât de repede!

— Refuz!

Uriășele-i aripi de mușama vibrară nervos în spatele lui.

Ea îi întinse o frânghie subțire, de care erau legate vreo patru duzini de rufe proaspăt spălate.

— Va să zică, la asta am ajuns! mormăi el, cu amărăciune în glas, răsucind cu scârbă frânghia. La asta! La asta!

Aproape că-i venea să plângă de ciudă.

— Nu plânge, că-mi uzi rufe! îi spuse femeia. Hai, sări, vântură-le!

— Să le vântur! îngână el cu o voce găunoasă, adâncă, profund jignită. Îți repet: n-are decât să plouă și să tune!

— Dacă ar fi fost o zi frumoasă, cu soare, nu te-aș fi rugat, îi spuse ea, apelând la un argument logic. Dacă nu m-ajuti, înseamnă c-am spălat degeaba toate rufe. Ar trebui să le las s-atârne prin casă...

Argumentul acesta îl convinse. Mai presus de orice, nu putea să sufere priveliștea unor rufe atârdate ca niște steaguri într-o odaie — nu-i plăcea să se târască sub ele ca să ajungă în celălalt capăt al încăperii. Sări în sus. Uriășele-i aripi verzi trosniră.

— Doar până la gardul pajiștei.

Aripile lui frământau și dezmiardau aerul răcoros. Până să poți spune „Unchiul Einar are aripi verzi”, el și zburase de la un capăt la altul al fermei sale, trăgând după sine rufe, ca pe un lassou imens, care flutura în bătaia aripilor sale puternice.

— Prinde-le!

Reîntors din expediție, lăsă rufe, uscate ca niște floricele, pe păturile curate anume pregătite de nevastă-sa.

— Mulțumesc, îi strigă ea.

El bombăni ceva și merse, în zbor, la mărul din grădină, pentru a medita sub crengile lui.

Frumoasele aripi mătăsoase ale Unchiului Einar îi fluturau în spate ca niște pânze verzi, de catarg, și-i zumzăiau pe umeri când strănuta

sau când se întorcea brusc. Unchiul era unul dintre puținii membri ai Familiei, înzestrați cu un talent vizibil. Toți verii, nepoții și frații lui obscuri se ascundeau în diferite orașele risipite prin lume, făceau fel de fel de năzdrăvănii invizibile, meșteureau momâi cu degete de vrăjitoare și dinți albi, coborau din cer ca niște frunze de foc, sau galopau prin păduri aidoma unor lupi scăldați în lumina argintie a lunii. Toți trăiau relativ feriți de contactul cu oamenii normali. Nu același lucru se putea spune despre acest om cu aripi verzi.

Nu-și ura aripile. Cătuși de puțin! În tinerețe, obișnuise să zboare noapte de noapte, fiindcă noaptea era timpul cel mai potrivit pentru zbor. Ziua era plină de primejdii — totdeauna fusese și totdeauna avea să fie așa; pe când noaptea — o, noaptea! De câte ori nu plutise, noaptea, deasupra unor ostroave de nori și a unor mări de ceruri văratice! Fără să se expună vreunei primejdii. Da, avusese parte de zboruri bogate, pline de încântare!

Acum, însă, nu mai putea zbura noaptea.

Cu câțiva ani în urmă, la o reuniune familială ținută la Mellin Town, Illinois, băuse cam prea mult vin roșu înainte de a se întoarce acasă, cu gândul să zboare printr-o trecătoare înaltă din munții Europei. „O să fie bine”, își spusese, în timp ce-și croia drum sub stelele matinale, deasupra dealurilor visătoare de dincolo de Mellin Town. Și deodată, trosc! Un stâlp de înaltă tensiune îl făcuse să cadă din cer!

Ca o rață prinsă într-un năvod! Un sfârâit îngrozitor! Cu fața arsă de scânteia albastră a unui cablu, se ferise de șocul electric, smucindu-și avan aripile, și se prăbușise!

Căderea pe pajiștea de sub stâlp, luminată de lună, fusese însoțită de un zgomot ca acela al unei cărți de telefon uriașe, aruncate din cer.

În zori, se ridică anevoie, cu aripile-i muiate de rouă fremătând năprasnic. Era încă întuneric. Deasupra orizontului se întindea o fâșie îngustă de lumină. Fâșia asta avea să se lătească grabnic, ca un bandaj pătat de sânge, împiedicându-l să zboare. Nu exista altă cale decât să se refugieze în pădure și să aștepte în adâncul ei ca o nouă noapte să-i dea prilejul de a-și mișca, în taină, aripile pe cer.

Atunci o întâlnise pe viitoarea lui soție.

Peste zi — o zi destul de caldă pentru un întâi noiembrie în ținutul Illinois — frumoasa și tânăra Brunilla Wexley ieșise să caute o vacă rătăcită, pe care trebuia s-o mulgă, căci ținea în mână o găleată argintie; mergea așa prin desișuri, rugând-o pe vaca nevăzută să se întoarcă acasă, altminteri o să-i plesnească ugerul din pricina laptelui nemuls. Brunilla Wexley nu se gândea că vaca avea să se întoarcă oricum acasă, în clipa când avea să simtă nevoia de a fi mulsă. De fapt, era un pretext agreabil pentru a cutreiera pădurea, suflând puful păpădiilor și mestecând flori. Tocmai asta făcea Brunilla, când dădu peste Unchiul Einar.

Adormit lângă un tufiș, avea aerul unui om ascuns sub un baldachin verde.

— Un bărbat! exclamă Brunilla, înfiorată. Sub un cort de campanie!

Unchiul Einar se deșteaptă. Cortul de campanie se întindea ca un uriaș evantai verde înapoia lui.

— Văleu! Un om cu aripi! zise Brunilla, văcăreasa.

Căci așa vedea ea lucrurile. Era uimită, firește, dar nu speriată, căci în viața ei nu fusese brutalizată de cineva; și apoi, era nostim să vezi un om înaripat, iar ea era mândră că-l întâlnise. Începu să-i vorbească. După o oră, erau prieteni la toartă, iar după alte două ore, ea uitase cu totul de existența aripilor. El îi povesti cum ajunsese în pădurea asta.

— Am băgat eu de seamă că ești cam paradiț, spuse ea. Aripa asta dreaptă arată ca vai de lume. Ai face mai bine să vii cu mine acasă ca să ți-o repar. În halul ăsta, n-ai putea să zbori până-n Europa. Și apoi, cine-ar mai dori să trăiască în Europa, în zilele noastre?

El îi mulțumi pentru invitație, deși nu prea vedea cum ar putea s-o primească.

— Păi, eu trăiesc singură, îi spuse Brunilla. Fiindcă, precum vezi, sunt urâtică.

El o contrazise, stăruitor.

— Ce drăguț ești! Totuși, sunt urâtă, nu încerca să mă amăgești. Ai mei au murit. Am o fermă, una mare de tot, undeva cam departe de Mellin Town și am nevoie de un om cu care să pot sta de vorbă.

— Dar nu ți-e frică de mine? o întrebă el.

— Aș fi mândră și geloasă mai degrabă, îi răspunse ea. *Îmi dai voie?*

Și începu să-i mângâie uriașele aripi verzi. Unchiul Einar se înfioră tot.

Neavând încotro, trebui s-o conducă acasă, pentru a primi doctoriile și îngrijirile necesare.

— Tii, ce arsură ai pe obraji, sub ochi! exclamă ea. Noroc că n-ai fost orbit. Cum de s-a întâmplat?

— Păi...

Așa ajunseră la fermă, uitându-se unul la altul, fără să bage de seamă că merseseră cale de-o milă.

Trecu o zi, și încă una, apoi el îi mulțumi din pragul ușii, spunându-i că trebuie să plece; îi mulțumi pentru alifii, pentru îngrijire, pentru găzduire. Dar Soarele asfințise, iar el trebuia să străbată un ocean și un continent, între orele șase seara și cinci dimineața.

— Îți mulțumesc, și la revedere, îi spuse și porni în zbor, pe întuneric, dar nimeri drept într-un arțar.

— Vai! exclamă ea, alergând spre trupul lui căzut în nesimțire.

Când se trezi peste o oră, Unchiul Einar își dădu seama că nu va mai putea să zboare niciodată pe întuneric: își pierduse delicatul simț de orientare nocturnă. Telepatia care-l avertiza asupra stâlpilor,

copacilor, caselor și dealurilor ce-i stăteau în cale, viziunea clară și sensibilitatea acută ce-l călăuzeau prin labirintul pădurilor, stâncilor și norilor fuseseră distruse pentru totdeauna de șocul acela electric, ce-i arsesse fața, cu o flacăra albastră, șuierătoare.

— Cum aş putea s-ajung în Europa? gemu el. Dacă aş zbura ziua, aş fi văzut și împușcat poate — ce glumă sinistră ar fi! Sau aş fi vârat într-o grădină zoologică. Ce viață ar mai fi și aia! Spune-mi, Brunilla, ce să fac?

— Păi, să ne gândim, rosti ea în șoaptă, privindu-și mâinile.

Se căsătoriră.

La nuntă veniră și membrii Familiei. Într-o mare avalanșă autumnală de frunze de arțar, sicomor, stejar și ulm veniră, foșnind și șuierând; ca o ploaie de castane sălbatice sau ca niște mere căzută pe pământ, stârnind un vânt care mirosea a rămas bun către vară.

Ceremonia? Ceremonia fu scurtă — ca arderea unei lumânări, stinsă grabnic, al cărei fum dăinuie în văzduh. O ceremonie scurtă, obscură, întoarsă parcă pe dos, dar Brunilla nu-și dădu seama, fiindcă nu făcea altceva decât să asculte foșnetul aripilor mari ale Unchiului Einar, deasupra nuntașilor. Cât despre Unchiul Einar, rana ce-i creștase nasul era aproape vindecată; ținând-o de braț pe Brunilla, simți că Europa se topește undeva în depărtare.

Pentru a zbura drept în sus, sau pentru a coborî drept în jos, nu trebuia să vadă perfect. Era firesc ca în noaptea nunții s-o ia pe Brunilla în brațe și să zboare cu ea în cer.

Un fermier care locuia cu vreo cinci mile mai încolo, zări la miezul nopții un norișor, care părea să licărească în răstimpuri.

— Fulgeră de căldură, își zise el, și se duse la culcare.

Coborâră abia în zori, odată cu roua.

Era o căsnicie reușită. Brunilla trebuia doar să-l privească, pentru a se simți fericită la gândul că era singura femeie din lume măritată cu un bărbat înaripat.

— Care alta ar putea să se laude cu un asemenea soț? își întrebă ea oglinda.

Iar oglinda îi răspundea:

— Nici una.

Pe de altă parte, el descoperise multă bunătate și înțelegere, și o mare frumusețe în trăsăturile feței ei. Pentru a-i face pe plac, consimțise la unele schimbări în regimul alimentar și umbla cu grijă prin casă, pentru a nu sparge cu aripile lui vreun vas de porțelan sau vreo lampă — nu voia s-o enerveze pe nevastă-sa. Își schimbase și orele de somn, căci tot nu mai putea zbura noaptea. La rândul ei, nevastă-sa aranja în așa fel fotoliile încât să nu-i stânjenească aripile, mai punea ici-colo câte o pernă sau scotea câte o căptușeală, și tot

timpul spunea lucruri plăcute auzului lui.

— Oamenii sunt ca fluturii, îi spuse într-o zi. Vezi ce urâtă sunt? Dar într-o bună zi o să ies din gogoasă și-o să-mi întind aripile, niște aripi la fel de frumoase ca ale tale.

— Ai ieșit de mult, replică el.

— Da, recunosc ea, gândindu-se un timp. Știu și în ce zi s-a întâmplat. În pădure, când căutam o vacă și-am găsit un cort!

Râseră amândoi. În brațele lui, se simțea atât de frumoasă, încât își spunea că, prin căsătorie, ieșise din urâtenie întocmai ca o sabie lucioasă din teacă.

Avură și copii. La început el se temuse că aceștia ar putea să se nască înaripați.

— Mie mi-ar plăcea grozav să fie așa, spusese ea. Dacă ar avea aripi, nu mi s-ar mai încurca între picioare.

— Da, dar atunci ți s-ar încurca în păr.

— Văleu!

Avură patru copii, trei băieți și o fată, toți patru plini de energie, încât ai fi zis că au aripi. Crescură ca niște ciuperci, în scurt timp; peste câțiva ani, vara, îi cerură tatălui lor să se așeze sub măr și să le facă vânt cu aripile, ba chiar să le spună povești despre ostroavele norilor pe mărire cerului, despre vânturi și cețuri, și să le mai spună ce gust are o stea când ți se topește în gură, cum se soarbe aerul rece al munților, sau cum te simți când ești ca o piatră azvârlită de pe Everest care se preface într-o floare verzuie, înainte de a ateriza în vreo vale!

Aceasta fusese căsnicia lui.

Și astăzi, cu șase ani mai târziu, Unchiul Einar ședea nerăbdător sub măr și fierbea de ciudă că, după atâta așteptare, tot nu era în stare să zboare noaptea: sensibilitatea lui specială nu-i revenise. Ședea acolo, amărât, ca o umbrelă de soare, verde și ponosită, abandonată de niște vilegiaturiști care cândva căutaseră adăpost în umbra ei transparentă. Va rămâne oare aici până la capătul vieții, temându-se să zboare ziua, ca să nu fie văzut de careva? Va rămâne oare osândit să nu efectueze alte zboruri decât cele cerute de nevastă-sa pentru uscarea rufelor, și să nu-și folosească aripile decât ca pe un evantai pentru copii, în după-amiezile fierbinți de august? Ocupația lui de totdeauna fusese să întreprindă zboruri pentru Familie, zboruri-fulger. Zbura ca un bumerang peste văi și peste dealuri, și ateriza apoi ca un puf de păpădie. Avusese totdeauna bani — Familia îl plătea bine pe mesagerul ei înaripat! Dar acum? Ce jale! Aripile lui băteau aerul, scoțând un tunet captiv.

— Tăticule! îi spuse mica Meg.

Copiii se uitau la fața lui adumbrită de gânduri.

— Tăticule! Mai fă un tunet! îl rugă Ronald.

— E o zi rece, de martie, în curând o să plouă și-o să tune din

belșug! le răspunse Unchiul Einar.

— Vii să ne vezi? îl întrebă Mihai.

— Fugiți de-aici! Lăsați-l pe tata în pace!

Își refuza dragostea copiilor și-i lipsea pe copii de dragostea lui. Se gândea numai la cer, la orizonturi infinite, luminate de stele, de Lună sau de Soare, la ceruri noroase ori senine — pentru că nu vedeai decât ceruri și orizonturi când zburai. Și totuși, iată că acum ședea pe o pajiște, ținându-se aproape de pământ, de teamă să nu fie văzut.

Parc-ar fi coborât într-un puț adânc!

— Tăticule, vino să ne vezi! E martie! îi strigă Meg. Ne ducem pe deal cu toți copiii din oraș!

— Care deal? bombăni Unchiul Einar.

— Dealul Zmeielor, firește! îi răspunseră copiii în cor.

Se uită la ei.

Fiecare ținea în mână câte un zmeu mare de hârtie; fețele le erau nădușite și străluceau de nerăbdare, de un neastâmpăr animalic. Degetele lor strângeau gheme de sfoară albă. De zmeiele lor, roșii, albastre, galbene, verzi, atârnau cozi făcute din cârpe sau fâșii de mătase.

— O să ne lansăm zmeiele! exclamă Ronald. Nu vii cu noi?

— Nu, răspunse el cu mâhnire în glas. Nu trebuie să fiu văzut — aș avea neplăceri.

— Ai putea să stai ascuns în pădure și să privești de-acolo, zise Meg. Ne-am făcut singuri zmeiele, pentru că știm cum se fac.

— De unde știți?

— Păi, tu ești tatăl nostru, de-aia știm!

Se uită îndelung la copiii lui.

— Un festival al zmeielor? îi întrebă el oftând.

— Da, tată.

— Eu o să înving! spuse Meg.

— Ba eu! o contrazise Mihai.

— Ba eu! ciripi Stefan.

— Copii, copii, ce mult vă iubesc! exclamă Unchiul Einar sărind în sus cu un vuiet asurzitor al aripilor sale.

— Ce-i cu tine, tată? îl întrebă Mihai, trăgându-se înapoi.

— Nimic, nimic, răspunse el, desfăcându-și larg aripile pentru a-și lua avânt.

Bum! Parc-ar fi fost niște cimbale! Copiii căzură la pământ.

— Am găsit, am găsit! strigă el. Sunt iarăși liber! Cu penele-n vânt! Brunilla!

Auzindu-se strigată, nevastă-sa ieși din casă.

— Sunt liber! răcni el, roșu la față, înălțându-se în vârful picioarelor. Ascultă, Brunilla, nu mai am nevoie de noapte, pot zbura și ziua! N-am nevoie de noapte! De-aici înainte o să zbor în fiecare zi, în

orice zi a anului! Dar îmi pierd vremea vorbind. Uite!

Și, în vreme ce membrii familiei sale îl priveau cu îngrijorare, el prinse coada de pânză a unuia dintre zmeie, și-o agăță la spate, de brâu, înșfacă apoi ghemul de sfoară și, vârându-și în gură unul din capetele sforii, le dădu copiilor celălalt capăt, și zbură în văzduh, drept în vântul de martie!

Copiii lui alergau acum pe câmp, poticnindu-se și slobozind sfoara spre cerul luminat de Soare, în timp ce Brunilla stătea în curte și râdea, făcând semne cu mâna. Cei patru copii ajunseră pe Dealul Zmeielor, ținând ghemul și desfășurându-i sfoara sau trăgând de ea, cu un sentiment de mândrie. Iar ceilalți copii din Mellin Town veniră și ei cu zmeiele lor mărunte, ca să le lanseze în vânt; când văzură zmeul acela mare și verde care sălta pe cer, exclamară:

— Tii, ce zmeu!... Tare-aș vrea să am și eu un zmeu ca ăsta!... Unde l-ați găsit?

— Tăticul nostru l-a meșterit! strigară Meg, Mihai, Stefan și Ronald, trăgând tare de sfoară, încât zmeul din cer se avântă, vuind, și desenă un uriaș semn de exclamație pe coala de hârtie a unui nor!

MAȘINA TIMPULUI

— În orașul ăsta sunt tot felul de mașini, zise Douglas, alergând. Domnul Auffmann cu Mașina Fericirii, domnișoara Fern și domnișoara Roberta, cu Mașina lor verde... Ce-o să-mi arăți acum, Charlie?

— O Mașină a Timpului, îi răspunse Charlie Woodman, gâfâind. Pe onoarea mea de indian!

— Excursii în trecut și în viitor? Întrebă John Huff, aștinându-le calea.

— Doar în trecut — nu poți avea chiar totul! Am ajuns.

Charlie Woodman deschise porțița unui gard.

Douglas aruncă o privire în casa bătrânească.

— Păi, asta-i casa colonelului Freeleigh. Nu-i nici o Mașină a Timpului aici! N-are cum să fie. Doar nu-i inventator, și chiar dac-ar fi, am fi aflat de mult în cazul când ar fi pus pe roate o Mașină a Timpului.

Charlie și John urcară tiptil treptele de la intrare. Douglas rămase jos, răsuflând greu.

— Nu fi prost, Douglas, îi spuse Charlie. Mașina n-a fost inventată, firește, de colonelul Freeleigh, dar o are de multă vreme, e proprietarul ei, ce mai?! Noi am fost prea neghiobi ca să băgăm de seamă! N-ai decât să pleci, Douglas Spaulding!

Charlie îl apucă de cot pe John, ca și cum ar fi condus o doamnă și, deschizând ușa verandei, intră în casă. Era o ușă-paravan, care nu făcea zgomot.

Douglas îi urmă în tăcere.

Charlie traversă veranda și bătu în ușa din fundul ei, apoi intră.

Un coridor lung și întunecos ducea spre o încăpere luminată ca o grotă submarină, o lumină verzuie și apoasă.

— Colonelul Freeleigh? Tăcere.

— Nu prea aude bine, șopti Charlie. Dar mi-a spus să vin și să vorbesc tare. *Colonele!*

Singurul răspuns era fâșâitul prafului care cădea de sus, de pe scara în spirală. Se auzi apoi un sunet stins, dinspre încăperea aceea submarină, de la capătul coridorului.

Mergând cu băgare de seamă, ajunseră într-o odaie în care se aflau doar două mobile: un bătrân și un jilț. Semănau unul cu celălalt: amândoi erau atât de firavi, încât vedeai clar cum fusese meșterit fiecare, mădular cu mădular. Încăperea n-avea nimic altceva decât dușumeaua, tavanul și pereții goi, precum și aerul tăcut — o cantitate enormă de aer tăcut.

— Pare mort, șopti Douglas.

— Nu, zise Charlie. Se gândește doar — se gândește la locurile unde ar mai putea să călătorească. Colonele!

Una din mobilele negre se mișcă — era colonelul.

— Charlie! rosti el, clipind din ochi și dezvelindu-și într-un zâmbet straniu gura știrbă.

— Colonele, Doug și John au venit să...

— Bine-ați venit, băieți, luați loc, luați loc!

Băieții se așezară, stânjeniți, pe podea.

— Dar care-i... începu Douglas, însă Charlie îi dădu repede un ghiont în coaste.

— Care, ce? întrebă colonelul Freeleigh.

— Vrea să spună, care-ar fi rostul ca *noi* să vorbim? zise Charlie, strâmbându-se la Douglas și zâmbindu-i bătrânului. Noi n-avem nimic de spus, colonele. Spuneți *dumneavoastră* ceva!

— Ia seama, Charlie, bătrânii abia așteaptă să li se pună întrebări, ca să-și dea drumul la gură! Pe urmă, trăncănesc într-una, ca o moară stricăță.

— Cin Lin Su, propuse Charlie, la întâmplare.

— Cum? întrebă colonelul.

— Boston, 1910, zise Charlie.

— Boston, 1910, îngână bătrânul, încruntând din sprâncene. A, da, Cin Lin Su, desigur...

— Da, domnule colonel!

— Ia să vedem, șopti colonelul, cu un glas ca o apă lină. Ia să vedem...

Băieții așteptau.

Colonelul Freeleigh închise ochii.

— Întâi octombrie 1910, o noapte frumoasă și rece de toamnă. Teatrul de varietăți din Boston — da, asta e. Sala e ticsită, spectatorii așteaptă încordați. Orchestra, fanfara, cortina! Cin Lin Su, marele magician din Orient! Uite-l pe scenă! Și uite-mă și pe mine, în primul rând de scaune, la mijloc. „Cine se oferă voluntar pentru scamatoria cu glonțul?” întreabă Su. Vecinul meu se ridică în picioare și urcă pe scenă. „Cercetați arma! îi spune Su. Faceți un semn glonțului! Așa. Acum trageți drept în fața mea, iar eu o să prind glonțul *între dinți*, la celălalt capăt al scenei!”

Colonelul Freeleigh trase adânc aer în piept și tăcu.

Douglas se zgâia la el, pe jumătate uluit, pe jumătate îngrozit. John Huff și Charlie erau cu totul prinși de poveste. Bătrânul continuă — doar buzele i se mișcau, capul și trupul parcă ar fi fost înghețate.

— „Gata, ochiți și trageți!” ordonă Su. Poc! Glonțul pornește. Cin Lin Su scoate un urlat, se clatină și cade, cu fața însângerată. Panică în sală. Spectatorii, toți, în picioare. E ceva suspect cu arma asta. „A murit”, spune cineva. Da, a murit. O, îngrozitor, îngrozitor... N-o să

uit niciodată... Fața ca o mască roșie, cortina trasă repede, femeile izbucnind în plâns... 1910... Boston... Teatrul de varietăți... Bietul om, bietul om...

Colonelul Freeleigh deschise încet ochii.

— A fost grozav, colonel! exclamă Charlie. Și acum, ce-ar fi să ne povestiți despre Pawnee Bill?

— Pawnee Bill?

— Da, și despre zilele când vă aflați în prerie, în 1875.

— Pawnee Bill, îngână colonelul, închizând ochii. 1875... Da, eu și Pawnee Bill, pe-o moviliță în mijlocul preriei, așteptând, la pândă. „Sst! îmi zice Bill. Ascultă!” Preria e ca o scenă întinsă, pregătită pentru furtuna ce se apropie. Un bubuit de tunet. Slab. Apoi unul mai tare. Și, deasupra preriei, cât cuprinzi cu ochiul, un nor gros, negru-gălbui, plin de fulgere, la numai o palmă deasupra pământului, pe o întindere de cincizeci de mile! „Dumnezeule!” strigam eu de pe movilița aceea. Pământul se zguduia ca o inimă înnebunită, da, băieți, ca o inimă cuprinsă de panică. Oasele dărdăiau în mine, gata să se spargă. Bum! Bum! așa făcea pământul! Tii, cum mai bubuia furtuna peste dealuri, peste prerie, dar nu vedeai decât norul ăla, nimic mai mult. „Uite-i!” îmi strigă deodată Pawnee Bill. Norul care se vedea nu era de ploaie, nu, ci de praf, praful fin de pe iarba uscată a preriei, ca o făină, ca un polen care acum scânteia în soare, fiindcă soarele răsărise între timp. Am început să strig. De ce? Pentru că prin norul ăla de pulbere drăcească am zărit, ca după un văl tras deodată, da, jur că am văzut marea armată a preriei: bizonii! Colonelul tăcu un timp, apoi continuă: Capetele ca pumnii unor negri uriași, trupurile ca niște locomotive! Douăzeci, cincizeci, două sute de mii de ghiulele trase din tunurile Vestului, ghiulele vii, rătăcite, matahale cu trup de zgură, cu ochii de cărbune aprins, gonind spre Nicăieri!

Praful s-a ridicat, dezvăluindu-mi o clipă marea aceea de greabăne, de coame negre, încâlcite, ce se tălăzuiau la nesfârșit. Trage! mi-a șoptit Bill. Și mi-am dus arma la ochi. Trage! repetă el. Iar eu stăteam acolo și mă simțeam ca mâna dreaptă a Domnului, privind desfășurarea aceea de forțe, ca un miez de noapte în plină amiază, ca un alai funerar lung și negru — și doar nu poți trage într-un alai funerar, nu-i așa, băieți? Îmi doream un singur lucru: să văd că norul de praf se lasă din nou, acoperind spinările alea negre ce se tălăzuiau cu mișcări greoaie. Și norul de praf s-a lăsat! El mi-a ascuns milioanele de copite care făceau să se cutremure pământul. Pawnee Bill mi-a lovit tare brațul și m-a și înjurat. Eram însă fericit că nu atinsesem nici măcar c-un plumb norul acela și puterea ascunsă într-însul. Nu voiam decât să stau și să privesc rostogolirea timpului târât de bizoni spre veșnicie.

Furtunii i-au trebuit vreo șase ore ca să dispară la orizont, pentru a

se abate asupra unor oameni mai răi decât mine. Pawnee Bill plecase, rămăsese singur acum, singur și surd ca un pietroi. M-am dus într-un orașel situat cu vreo sută de mile mai la sud și m-am plimbat pe străzile lui, fără să aud glasurile oamenilor din jur. Eram mulțumit că nu le-aud. Am încercat un timp să-mi amintesc vuietul din prerie. Îl mai aud și acum, în după-amiezi de vară ca asta, când ploaia se abate peste lac. E un vuiet înfricoșător, dar minunat... tare-aș vrea să-l fi auzit și voi...

O lumină difuză părea să se prelingă din nasul colonelului, un nas mare și alb, ca o ceașcă de porțelan, plină de un ceai portocaliu.

— O fi adormit? Întrebă Douglas.

— Nu, își încarcă din nou bateriile, răspunse Charlie.

Colonelul Freeleigh răsuflea repede, ca după o cursă lungă. În cele din urmă deschise ochii.

— Da, domnule colonel, îi spuse Charlie, plin de admirație.

— Bună, Charlie, zise colonelul, zâmbind și privindu-i cu uimire pe băieți.

— Acesta e Doug, iar el e John, spuse Charlie.

— Bună, băieți!

Băieții îi dădură binețe.

— Dar unde-i... unde-i... încep Douglas.

— Taci, mă prostule! îl întrerupse Charlie, ciupindu-l de braț. Apoi, întorcându-se spre colonel: Ce spuneai, domnule?

— Spuneam ceva? murmură acesta.

— Despre Războiul civil, sugera John Huff, cu o voce calmă. Își amintește și asta?

— Dacă-mi amintesc?! Sigur că-mi amintesc, rosti bătrânul, cu un glas tremurător, închizându-și din nou ochii. Îmi amintesc tot, afară de... nu mai știu de care parte am luptat...

— Culoarea uniformei, îi șopti Charlie.

— Culorile încep să se șteargă, oftă colonelul. Totul e învăluit în ceață. Văd soldați în juru-mi, dar de multă vreme nu mai disting culorile mantalelor și chipielor. M-am născut în Illinois, am fost crescut în Virginia, m-am însurat în New York, mi-am clădit o casă în Tennessee, iar acum, la bătrânețe, iată-mă din nou înapoi în Green Town! Așa că, vedeți de ce culorile se șterg și se cam amestecă...

— Dar nu vă amintiți pe care parte a dealurilor v-ați luptat? îl întrebă Charlie, fără să ridice tonul. Soarele răsărea la stânga, sau la dreapta dumneavoastră? Mărșăluiați spre Canada ori spre Mexic?

— Mi se pare că, în unele dimineți, Soarele răsărea pe partea dreaptă, iar în altele peste umărul meu stâng. Mărșăluiam în toate direcțiile. Au trecut aproape șaptezeci de ani de-atunci. Ajungi să uiți răsăriturile și diminețile, după atâta amar de vreme.

— Țineți minte c-ați învins, nu-i așa? Vreo bătălie câștigată, pe

undeva?

— Nu, răspunse bătrânul, grav. Nu-mi amintesc să fi câștigat vreo bătălie vreodată. În război nu există câștigători, Charlie. Toată lumea pierde, iar cel care pierde la urmă cere pace. Pierderile și jalea, asta-i tot ce-mi amintesc din război. Și o singură bucurie, prilejuită de terminarea războiului. Terminarea războiului a fost, Charlie, o mare victorie, care însă n-are nimic de-a face cu tunurile. Dar nu-mi închipui că tocmai despre o asemenea victorie ați vrea să vă vorbesc.

— Întreabă-l despre Antietam, șopti John Huff.

— Am fost la Antietam, zise bătrânul.

Ochii băieților străluceau.

— Întreabă-l despre Bull Run...

— Am fost și acolo...

— Dar la Shiloh?

— Toată viața m-am gândit — ce nume frumos, și ce rușine să-l vezi înscris doar în cronicile de război!

— Dar la Fort Sumter?

— Am văzut primele fuioare de fum ale tunurilor, rosti bătrânul, visător. Atâtea lucruri se întorc din trecut! Îmi amintesc și unele cântece. „Totu-i tăcut azi-noapte lângă Potomac, / Unde soldații pașnic visează / Corturile lor în razele lunii de toamnă în argint se prefac / Sau în lumina focurilor de tabără scânteiază”... Da, îmi amintesc, îmi amintesc... „Totu-i tăcut azi-noapte lângă Potomac / Nu se-aud decât ale râurilor șoapte. / Încet cade roua pe fețele celor care zac. / Patrula pe veci adormit-a azi-noapte...” După victorie, domnul Lincoln a cerut, din balconul Casei Albe, fanfarei să cânte „Dixie Land”... îmi aduc aminte și de-o doamnă din Boston care, într-o noapte, a scris un cântec care-o să dăinuie o mie de ani: „Ochii mei văzut-au pașii Domnului venind / Peste strugurii mâniei calcă, pururea zdrobind”... Uneori, noaptea târziu, simt cum buzele mele cântă cântecele de odinioară: „Voi, cavaleri din Dixie, ce stați de pază-n sud”... „Când băieții se-ntorc, biruitori, acasă / Laurii câștigați de ei...” Atâtea cântece, cântate de ambele tabere, plutesc pe vânturile nopții, dinspre sud, dinspre nord. „Venim, părinte Abraham, alți trei sute de mii”... „Azi-noapte cortul ne-nălțăm pe vechiul câmp din nou”... „Ura, ura, ura, ura / Slavă’ ție, doamne, pentru steagul slobozirii noastre...”

Vocea bătrânului se stinse.

Băieții rămaseră multă vreme nemișcați. Apoi Charlie se întoarse spre Douglas și-l întrebă:

— Ei, ce zici? Este sau nu?

— Este! răspunse Douglas, respirând adânc.

Colonelul deschise ochii.

— Ce anume sunt? întrebă el.

— O Mașină a Timpului, murmură Douglas. O Mașină a Timpului.
Colonelul se uită câteva clipe la băieți și rosti apoi, cu un glas plin de teamă:

— Așa îmi spuneți voi mie?

— Da, colonele.

— Da, domnule.

Colonelul se lăsă încet pe spătarul jilțului, privindu-și mâinile, apoi peretele gol din spatele băieților.

Charlie se ridică.

— Cred c-a sosit momentul să plecăm, zise. La revedere, colonele, și mulțumim.

— Cum? A, la revedere, băieți!

Douglas, John și Charlie ieșiră tiptil pe ușă. Deși trecuseră prin câmpul lui vizual, colonelul Freeleigh nu păru să-i vadă.

Pe stradă, băieții tresăriră când se auziră strigați de la o fereastră de la primul etaj:

— Hei!

Priviră în sus. Era colonelul.

— Da, domnule colonel?

— M-am gândit la ce mi-ați spus, băieți, zise bătrânul, fluturându-și un braț pe fereastră.

— Da, domnule...

— Aveți dreptate! Cum de nu m-am gândit și eu? O Mașină a Timpului, Domnul fie lăudat, o Mașină a Timpului!

— Da, domnule.

— La revedere, băieți. Mai poftiți la bord când doriți!

La capătul străzii își întoarseră fața și-l văzură din nou pe colonel, care le făcea semn cu mâna. Îi făcură și ei semn, și porniră mai departe, mulțumiți.

— *Chug-a-chug!* exclamă John. Pot călători doisprezece ani în Trecut!

— Da, zise Charlie, întorcându-și privirea spre casa liniștită. Dar nu poți călători o sută de ani.

— Nu, nu pot călători o sută de ani, recunosc John, gânditor. Asta călătorie, zic și eu! Asta, mașină!

Merseră un minut în tăcere, privind în jos. Ajunseră la un gard.

— Ultimul care sare peste gardul ăsta e fată! spuse Douglas.

Tot drumul până acasă, ceilalți îi spuseră lui Douglas „Dora”...

FREAMĂTUL VERII

Târziu în noaptea aceea, întorcându-se acasă de la un spectacol cu părinții și cu fratele său Tom, Douglas văzu tenișii în vitrina luminată a magazinului. Își feri repede privirea, dar avu senzația că picioarele, deși prinse la început, o iau la fugă singure. Pământul părea că se învârtește; apărătorile de pânză ale magazinului își fluturau aripile în vântul stârnit de fuga lui. Tatăl, mama și Tom mergeau încet, în dreapta și în stânga lui. Douglas se întoarse la vitrină, ca să se uite la tenișii aceia.

— A fost un film frumos, zise mama.

— Da, șopti Douglas.

Era iunie și trecuse de mult sezonul când puteai cumpăra pantofii aceia speciali care nu făceau zgomot, ci doar un fel de freamăt lin, ca o ploaie de vară căzând peste alei. Pământul clocotea de energie și totul era în mișcare. Iarba se revărsa ca un șuvoi peste trotuare, luând cu asalt casele. Orașelul părea gata-gata să se răstoarne și să se scufunde, fără să lase nici o urmă, în marea buruienișului și a trifoiului. Douglas stătea, prins în capcana de ciment și de cărămidă roșie a străzii, și abia se putea mișca.

— Tată! exclamă el deodată. Acolo, în vitrina magazinului ăluia, am văzut niște teniși extra, cu talpa de burete...

Taică-său îi răspunse, fără să-și întoarcă privirea:

— Tare-aș vrea să știi pentru ce-ți trebuie o nouă pereche de teniși! Ești în stare să-mi spui?

— Păi...

Ar fi vrut să-i spună că tenișii îi dădeau în fiecare vară senzația că aleargă desculț prin iarbă. Se simțea în ei cum te simți când îți scoți, iarna, picioarele de sub plapuma încinsă, pentru a le lăsa în bătaia vântului rece, strecurat prin fereastra deschisă, ; până când ți le vârî înapoi sub plapumă, înghețate bocnă. Tenișii îi mai dădeau senzația pe care o încerca în fiecare an când trecea pentru prima oară prin apa domoală a pârâului, și-și vedea picioarele cu câțiva centimetri mai la vale decât trupul rămas deasupra apei.

— Tată, e greu să-ți explic, spuse Douglas.

Oamenii care fabricau tenișii știau cam ce le trebuie și ce-și doresc băieții. Ei puneau în tălpi rădăcini de nalbă și vrejuri, și țeseau restul din ierburi arse și înălbite pe câmp. Undeva, în huma moale a acestor încălțări, se ascundeau mușchii tari și subțiri ai unui cerb. Oamenii care fabricau tenișii văzuseră mulți copaci zbuciumându-se în vânt și multe râuri curgând la vale spre lacuri. Oricum, tenișii erau făcuți pentru vară, iar acum era vară.

Douglas încercă să dea expresie tuturor acestor gânduri.

— Bine, zise tatăl lui, dar ce-i cu tenișii de anul trecut? Ce, nu-i poți scoate din dulap?

Băiatului i-era milă de copiii din California, care purtau tot anul teniși și n-aveau habar ce-nseamnă să-i scoți iarna din picioare, să-ți lepezi ghetele cu blacheuri de fier, și cu tălpile pline de zăpadă și ploaie, și să alergi desculț o zi întreagă, pentru a încălța apoi primii teniși din acel sezon, niște teniși nou-nouți, mult mai buni decât tălpile desculțe. O nouă pereche de pantofi, iată tot farmecul. Acest farmec putea să se spulbere până la 1 septembrie, dar acum, spre sfârșitul lui iunie, farmecul era încă puternic; cu asemenea teniși puteai sări peste copaci, peste râuri, peste case — ba chiar peste garduri, peste trotuare, peste câini, peste tot ce doreai.

— Nu înțelegi? spuse Douglas. Pur și simplu *nu pot* să port tenișii de anul trecut.

Pentru că perechea de anul trecut era moartă pe dinăuntru. Tenișii fuseseră strașnici când îi pusese în picioare anul trecut. Dar, către sfârșitul verii, în fiecă an, constatai că nu mai poți sări cu ei peste râuri, peste copaci, peste case: pantofii erau morți. Iar el simțea că anul acesta, dacă ar fi avut niște teniși noi, ar fi putut face orice, absolut orice... Urcă treptele casei.

— Fă economii, îi spuse tatăl lui. În cinci sau șase săptămâni...

— Vara se va sfârși!

Când lumina se stinse, iar Tom adormi, Douglas rămase treaz, la marginea patului, privindu-și în lumina lunii picioarele, slobode acum de ghetele lor masive ca niște bucăți de iarnă.

„Trebuie să mă gândesc, să găsesc motive pentru o nouă pereche de teniși”, își spuse.

După cum știa oricine, dealurile din jurul orașelului erau bânuite de ștregari care puneau pe fugă vacile și se zbenguiau, adevărate barometre sensibile la schimbările atmosferice, expunându-se la soare, cojindu-se ca niște calendare de foi pentru a primi cât mai mult soare. Ca să-i ajungi din urmă, trebuia să alergi mult mai repede decât vulpile sau veverițele. Cât despre locuitorii orașului, mai toți *erau* nervoși din pricina căldurii, așa că foloseau îndeobște argumentele și insultele iernii. *Găsește-ți prietenii, doboară-ți dușmanii!* Aceasta era deviza fabricii de încălțăminte cu talpa de burete. *Aleargă oare oamenii prea repede? Vrei să-i ajungi din urmă? Vrei să fii sprinten, să rămâi sprinten? Atunci, încălță-te cu teniși!*

Douglas își agită pușculița, ascultând clinchetul aerian al monedelor dinăuntru.

„Dacă dorești ceva, își spuse, trebuie să încerci să-ți împlinești dorința. Ia să-mi găsesc drumul prin pădure, chiar astă-noapte”...

În orașel luminile se stingeau una după alta. Un vânt izbea în

fereastră. Era ca un râu care curge la vale, iar picioarele lui tânjeau să curgă cu râul.

În visul lui, auzea un iepure alergând, alergând, alergând prin iarba adâncă și caldă.

Bătrânul Sanderson se plimba prin magazinul lui de încălțăminte, cum s-ar plimba un negustor de animale printre cuștile cu vietăți aduse din lumea întreagă, atingându-le pe fiecare în treacăt. Domnul Sanderson dezmiarda pantofii din vitrină; unii pantofi erau pentru el ca niște pisici, alții ca niște câini; atingea cu grijă fiecare pereche, potrivit câte un șiret, fixând câte o limbă. Se opri apoi drept în mijlocul covorului și privi gânditor în jur.

Se auzi deodată un bubuit de tunet.

O clipă, în ușa magazinului de încălțăminte Sanderson nu se mai văzu nimeni.

În clipa următoare Douglas Spaulding apără în pragul ei, privindu-și stingherit pantofii de piele, ca și cum ar fi fost niște bolovani pe care nu putea să-i smulgă din cimentul trotuarului. Tunetul contenise în clipa în care pantofii lui se opriseră. Acum, cu o încetineală dureroasă, Douglas ieși din lumina amiezii de sâmbătă, neîndrăznind să-și privească banii ținuți în pumnul strâns. Intrând în magazin, începu să-i așeze cu grijă pe tejghea, în fișicuri, ca un jucător de șah preocupat să știe dacă următoarea mișcare îl va scoate la soare sau îl va vârf într-o beznă adâncă.

— Nu spune nimic! îi șopti domnul Sanderson.

Douglas îngheță.

— Întâi și-ntâi, știu bine ce vrei să cumperi, urmă domnul Sanderson. În al doilea rând, te văd în fiecare după-amiază în fața vitrinei mele — ce, crezi că nu văd? Te înșeli. În al treilea rând, știu că dorești o pereche de teniși extra, cu talpa de burete. CA O ALIFIE PE TÂLPI. În al patrulea rând, vrei să-ți vând pe credit.

— Ba nu! exclamă Douglas, respirând anevoie, ca și cum ar fi alergat toată noaptea în visele sale. Vă ofer ceva mai prețios decât creditul. Dar înainte de toate, domnule Sanderson, vă rog să-mi faceți o favoare. Vă amintiți cumva când ați purtat ultima oară o pereche de teniși extra?

Domnul Sanderson se întunecă la față.

— Păi, acum zece, douăzeci, să zicem treizeci de ani. Dar de ce întrebi?

— Domnule Sanderson, nu credeți că e cazul să-i lăsați pe clienții dumneavoastră să încerce măcar un minut tenișii pe care-i cumpără, așa ca să vedeți cum se simt în ei? Oamenii uită dacă nu încearcă lucrurile pe care le cumpără. Patronul magazinului de trabuce fumează trabuce, nu-i așa? Patronul dughenei de dulciuri gustă, cred,

din zaharicalele lui. Așa că...

— Ai băgat de seamă poate că port și eu pantofi, îl întrerupse bătrânul.

— Da, dar nu teniși, domnule! Cum o să vindeți teniși dacă nu puteți să vă lăudați marfa, și cum o s-o lăudați dacă n-o cunoașteți?

Domnul Sanderson se trase puțin înapoi, ducându-și mâna la bărbie, parcă pentru a se feri de entuziasmul febril al băiatului.

— Păi...

— Domnule Sanderson, îl întrerupse Douglas, vindeți-mi ceva, iar eu o să vă dau în schimb ceva la fel de prețios.

— E oare neapărat necesar, băiete, să port eu însumi teniși? îl întrebă bătrânul.

— Tare-aș vrea, domnule!

Bătrânul oftă. Peste un minut, gâfâind încetișor pe scaunul lui, își lega șireturile tenișilor în care-și vârâse picioarele lungi și subțiri. Pantofii păreau niște obiecte străine acolo, lângă manșetele negre ale hainei sale. Domnul Sanderson se ridică în picioare.

— Cum vă simțiți în ei? îl întrebă băiatul.

— Cum să mă simt? Foarte bine!

Și dădu să se așeze la loc.

— Vă rog! zise Douglas întinzând mâna spre bătrân. Domnule Sanderson, fiți bun acum și legănați-vă nițel pe picioare, plimbați-vă puțin de colo-ncoace, iar eu o să vă spun ce-am de spus. Vă dau banii, iar dumneavoastră îmi dați în schimb pantofii — vă datorez un dolar. Dar, domnule Sanderson, știți ce-o să se întâmple în clipa când mă voi încălța *eu* cu tenișii ăștia?

— Ce?

— Păi, o să vă fac toate comisioanele, o să livrez pachetele, o să vă aduc cafeaua, o să ard gunoiul, o să alerg la poștă, la telegraf, la bibliotecă! O să mă vedeți ieșind și intrând pe ușă de zece ori pe minut! Vă dați seama, domnule Sanderson, ce repede au să mă poarte pantofii ăștia? Simțiți ce iuțea e-n ei? Simțiți cum parcă vă apucă de picioare și nu vă lasă în pace, și nu le place să stați locului? Vă dați seama ce repede aș face eu lucrurile pe care dumneavoastră nu prea vă omorâți să le faceți? Dumneavoastră o să rămâneți în prăvălie, la umbră, în timp ce eu o s-alerg de colo până colo prin orașel. Adică nu eu, de fapt, ci tenișii! Parcă-i văd alergând nebunește pe străzi și alei, și întorcându-se. Ia uitați-vă!

Domnul Sanderson asculta buimăcit ploaia de vorbe. Parcă l-ar fi luat cu ele ca un torent, la vale. Începu să se vâre mai adânc în pantofi, să-și întindă degetele, să-și arcuiască încheieturile, să-și pună la încercare gleznel. Se legăna încet, în bătaia adierii ce se strecura pe ușă. Tenișii se afundau în covor, ca în iarba unei jungle, ca într-un lut moale. Își înfipse solemn călcâiele în aluatul acela bun și primitor.

Pe fața lui emoțiile se succedau grăbite, aidoma unor lumini colorate, aprinse și stinse una după alta. Gura îi rămăsese ușor întredeschisă. Legănându-se încet, se opri și rămase așa, în fața băiatului; se uitară unul la altul, într-o tăcere pe cât de firească, pe atât de apăsătoare.

Pe trotuar trecură câțiva oameni, sub soarele arzător.

Bătrânul și băiatul stăteau în magazin — bătrânul cu o expresie de recunoștință, iar băiatul cu fața radioasă.

— Ce-ai zice, băiete, ca peste cinci ani să devii vânzător de pantofi în magazinul ăsta? rosti în cele din urmă bătrânul.

— Mulțumesc, domnule Sanderson, dar încă nu știu ce meserie o să-mi aleg.

— Orice meserie ți-ai alege, fiule, nimeni nu-ți va putea sta în drum!

Bătrânul porni încet prin magazin spre peretele unde erau depozitate mii de cutii și se întoarse cu o pereche de pantofi pentru băiat; în timp ce acesta își lega șireturile, bătrânul întocmi o listă pe o bucată de hârtie.

— Trebuie să-mi faci o mulțime de comisioane în după-amiaza asta, îi spuse negustorul, întinzându-i lista. După ce le termini, ești liber și suntem chit.

— Mulțumesc, domnule Sanderson, zise Douglas și se depărtă în fugă.

— Stai! îl strigă bătrânul.

Douglas se întoarse de la ușă.

— Cum te simți în ei? îl întreabă negustorul, aplecându-se.

Băiatul își privi picioarele, care se și bălăceau în apa râurilor, în marea de spice a ogoarelor, în vântul care-l mâna afară din oraș. Se uită la bătrân, cu ochii strălucitori, și buzele i se mișcă, dar fără să scoată vreun sunet.

— Antilopă? zise bătrânul, privind întâi fața, apoi pantofii băiatului. Gazelă?

Băiatul rămase o clipă pe gânduri, apoi scutură din cap și o zbughi. Abia dacă mai rămase o șoptă în urma lui. Ușa era goală acum. Fâșâitul tenișilor se pierdu în jungla încinsă de soare.

Domnul Sanderson stătea în pragul ușii cu urechea la pândă. Își amintea de sunetul acesta, auzit de mult, pe vremea când era și el băiat și visa fapte frumoase sărind sub cer, dispărând prin tufișuri, pe sub copaci, și lăsând în urmă doar ecoul stins al pașilor lor sprinteni.

— Antilopă, gazelă, șopti domnul Sanderson.

Se aplecă să ia de pe jos pantofii lepădați de băiat, pantofi împovărați de ploi uitare și de zăpezi de mult topite. Mergând încet, încet, se depărta de lumina soarelui și se întoarse la civilizație...

RAY BRADBURY SAU TRIUMFUL IMAGINAȚIEI

Dacă cineva s-ar apuca să scrie o biografie romanțată a lui Ray Bradbury, ar constata, nu fără oarecare uimire, că nu are, practic, despre ce vorbi. Cele câteva date de stare civilă — nașterea, la 29 august 1920, în orașelul Waukegan din Illinois, și căsătoria cu Marguerite Susan Mc Clure, în 1947, la Los Angeles, unde locuiește și astăzi, împreună cu soția și cele patru fiice ale sale — nu au nimic senzațional și pot foarte bine să încapă într-o singură frază, care, pentru a fi completă, ar mai trebui, poate, să indice și studiile făcute întâi la școala primară din Waukegan, apoi la o „High School” din Los Angeles. Ca și Jules Verne, care era un sedentar notoriu, Bradbury se deplasează foarte rar în spațiul terestru. Călătoriile lui sunt îndeobște imaginare. Se spune chiar că Bradbury nu a zburat niciodată cu avionul!

Bibliografia scriitorului compensează însă din plin lipsa unei biografii spectaculoase. Începând din 1941, când își vede tipărită prima povestire într-o revistă, Bradbury se consacră exclusiv scrisului. Rezultatul, după peste trei decenii de activitate, este aproximativ următorul: trei romane, câteva piese de teatru, câteva scenarii de film (printre care scenariul filmului „Moby Dick” realizat de John Huston în 1954), un volum de versuri și peste trei sute de povestiri. Deși ambițios pe mai multe planuri, scriitorul se realizează îndeosebi ca autor de „short stories”, după cum o atestă nu numai numărul mare al povestirilor publicate, ci și diferitele distincții care l-au consacrat — premiul „O. Henry” pentru cea mai bună povestire, în 1947 și 1948, premiul „Benjamin Franklin” în 1954 etc. Mentorul său literar este, și din acest punct de vedere, Edgar Allan Poe, întemeietorul unui gen de povestire pe care Bradbury îl cultivă cu precădere: „povestirea extraordinară”. Bradbury ar fi putut să subscrie la această definiție dată de Poe genului, în faimosul său studiu despre Hawthorne: „Un artist plin de măiestrie își construiește povestirea. Nu își modelează gândirea pentru a o armoniza cu elementele narațiunii, ci după ce creează premeditat un efect singular, inventează întâmplări, combină evenimente și le comentează pe un asemenea ton, încât să-i folosească la realizarea efectului urmărit. Dacă prima frază nu contribuie la acest efect, înseamnă că a comis inițial o greșeală. Pe tot parcursul compoziției, trebuie ca în toate cuvintele să existe intenția, directă sau indirectă, de a urmări acel scop dinainte hotărât”

Bineînțeles, autorul „Cronicilor marțiene” își are propria personalitate și, ca atare, o metodă și un stil proprii. Dar, pe alte căi decât Poe, și fiind mult mai puțin preocupat de construcția povestirii decât acesta, Bradbury ajunge la aceleași „efecte singulare”.

În măsura în care un autor poate fi crezut pe cuvânt, declarațiile făcute

de Bradbury într-un interviu publicat acum câțiva ani de revista „Horizons du Fantastique” (nr. 12, 1970) ne ajută să-i înțelegem metoda. „Secretul unei bucăți bune de proză este acesta: ea trebuie să fie scrisă repede, afirmă Bradbury. Dacă faci încet un lucru, indiferent care anume, rezultatul iese automat prost. În orice formă de artă dacă încetinești, începi să intelectualizezi, să distrugi... Astăzi, devenim atât de intelectuali, și superintelectuali, și cvasiintelectuali, și pseudointelectuali, încât ne paște o mare primejdie — de a distruge întregul nostru talent creator, întregul proces intuitiv”...

La o altă întrebare, Bradbury răspunde prin următoarea mărturisire: „Fiecare povestire pe care-o scriu are la temelie un lucru nou, care m-a impresionat. Noutatea nu vine dintr-un efort conștient, de a scrie ceva diferit; e vorba doar de faptul că scriu despre orice lucru fantastic care-mi trece prin minte. Mai bine zis, lucrul acela se lasă scris de mine. Lucrul acela își are viața sa proprie, și trebuie să se nască. Și iată, ajungi să povestești o istorie. Nu știi niciodată ce o să se întâmple. Stai la mașina de scris, cuvintele țâșnesc pe hârtie și, deodată, povestea se sfârșește. Scrisul trebuie să aibă la bază dragostea. E un cuvânt uzat, dar n-avem altele la dispoziție... Facem anumite lucruri pentru că merită să fie făcute. Iar dacă le facem, spontan, e cu neputință ca ele să nu iasă bine”...

O asemenea artă poetică e, desigur, la antipodul celei teoretizate de Poe, dar cred că amândouă sunt, în esență, reacții romantice la un anumit context cultural: fiecare în felul lui — Poe printr-un cult al rigorii, iar Bradbury printr-o spontaneitate deplină — afirmă, în fond, primatul imaginației asupra celorlalte facultăți psihice și intelectuale. Antiintelectualismul afișat de Bradbury nu trebuie să ne inducă în eroare: el este, ca și onirismul calculat al lui Poe, o poză romantică. Ea nu-l împiedică pe scriitor, cum nu l-a împiedicat nici pe marele său înaintaș, să practice un adevărat cult al științei și al progresului tehnologic. „Dintre toate punctele care l-au legat pe Poe de realitate — scrie Vincent Buranelli în monografia amintită — nici una nu a fost mai puternică decât încrederea sa în rațiune și în capacitatea ei de a cunoaște adevărul. Într-un anume sens a fost un raționalist. Cu toată fantezia și visele sale, în ciuda imnului său liric închinat imaginației ca un mijloc de evadare într-un univers perfect, Poe a rămas strâns legat de raționalism, așa cum l-a înțeles el”...

Această caracterizare i se potrivește și lui Ray Bradbury. În ciuda accentului pus de el pe intuiție, și în ciuda pietrelor aruncate în grădina unui anumit raționalism, steril și prozaic, scriitorul american este de fapt fascinat de știință și de cuceririle tehnicii moderne.

Întreaga lui operă stă sub semnul miraculosului, căutat mai ales în domeniul celei mai noi dintre științe — astronautica. În interviul din care am citat, Bradbury răspunde astfel la o întrebare în legătură cu atitudinea lui față de invențiile și mașinile moderne:

„Cred că mașinile pot fi niște dascăli fabuloși. Suntem încă atât de

primari în ce privește capacitatea de a-i instrui pe oameni! Eu scriu despre mașini ca să arăt în ce fel pot ele fi utilizate pentru a ne umaniza. De azi în o sută de ani vom avea niște roboți care vor întrece tot ce ne putem imagina acum... Prevăd proliferarea a milioane de roboți care ne vor învăța istoria, filozofia și sociologia, în școlile din lumea întreagă”...

Admirația lui Bradbury pentru mașini are ceva copilăresc, și-l singularizează oarecum pentru autorii de science-fiction din Occident, dintre care unii văd în mașini un simbol, dacă nu chiar un factor al distrugerii universale. Există, atât în acest volum, cât și în celelalte, unele povestiri care vădesc un optimism aș spune infantil în legătură cu progresul tehnic — infantil în sensul bun și literal al cuvântului. „Merele de aur ale soarelui” exaltă, la modul poetic, capacitatea omului modern de a realiza, grație tehnologiei, străvechiul vis prometeic. Iar protagonistul povestirii „Sfârșitul începutului”, tatăl unui tânăr cosmonaut trimis să construiască prima stație spațială, dă glas unei filozofii hiperoptimiste, axată pe ideea că, învingând gravitația, omul se eliberează în sfârșit de servituțile-i vechi de când lumea.

Bradbury este unul dintre puținii scriitori de literatură științifico-fantastică din Occident care continuă să cultive utopia, într-o vreme când distopia pare să-i ispitească pe foarte mulți.

Bradbury practică însă și „distopia”, romanul său „Fahrenheit 451” fiind un model de „distopie” terifiantă, ca de altfel și „Cronicile Marțiene”. Dar coșmarurile pe care le imaginează nu sunt absolute și inextricabile: autorul are totdeauna în vedere o ieșire posibilă din labirint. E interesant de asemenea de văzut ce anume îl îngrozește pe scriitor și ce fiori de groază se străduiește el să stârnească la cititorii săi. Povestirea „Surghiuniții” din volumul de față ne ajută să răspundem la întrebare. Bradbury reia aici tema tratată mult mai pe larg și cu mai multă strălucire în „Fahrenheit 451”: ce s-ar întâmpla într-o societate în care cărțile ar fi interzise? În anul 2120, la un secol după punerea în afara legii a tuturor cărților suspectate de un exces de imaginație, o expediție punitivă e trimisă pe planeta Marte, unde s-au refugiat Poe, Dickens, Ambrose Bierce și alți autori, împreună cu personajele lor. Povestirea are la bază, ca și romanul, o ipoteză cu anumite rădăcini în realitatea contemporană — să ne gândim la autodafeurile hitleriste sau la „vânătoarea de vrăjitoare” practică în Statele Unite pe vremea senatorului Mac Carthy. Antiintellectualistul Bradbury se dovedește a fi, astfel, un apărător fanatic al culturii, și îndeosebi al literaturii. Imaginația lui excelează în găsirea unor metafore capabile să sugereze pericolul — foarte real — al dezumanizării printr-o tehnicizare excesivă, care ar nesocoti cerințele intelectului și ale sufletului omenesc.

Multe din povestirile scriitorului american pot fi — și au fost chiar — interpretate ca niște fabule. În prefața lui la „Cronicile Marțiene”, criticul american Clifton Fadiman sublinia, cu peste două decenii în urmă, că Bradbury „folosește materialele convenționale ale profesiei sale, dar țelurile

urmărite de el se deosebesc de acelea ale scriitorului convențional de science-fiction; acest tânăr și extrem de talentat scriitor este un moralist care lucrează cu cea mai mare ușurință în mediul fanteziei”.

Într-un studiu amplu publicat în revista „Europe”, sub titlul „Fabuliste de notre temps” (nr. 139—140, iulie-august, 1957), Charles Dobzynski îl caracteriza la rândul-i pe autorul „Cronicilor Marțiene” ca pe un moralist: „Ceea ce-i conferă forța și originalitatea lui Bradbury, ceea ce-l deosebește de reprezentanții cei mai străluciți ai literaturii științifico-fantastice americane Van Vogt, Asimov, Catherine Moore, Simak, Broun sau Heinlein — este incomparabilul său dar de moralist, dar nu se simte totuși ispitit să joace rolul unui reformator”...

Ingenioasele fabule ale lui Ray Bradbury, populate de roboți, de „mutanți” de cosmonauți, de vrăjitoare și de alte asemenea ființe neobișnuite, sunt într-adevăr opera unui moralist, în sensul clasic al cuvântului. Dar moralistul este dublat de un poet, înzestrat cu o viziune cosmică și capabil să găsească imaginile și metaforele cele mai îndrăznețe pentru a-și exprima viziunea și convingerile. Multe din povestirile sale sunt, de fapt, niște poeme în proză — volumul de față cuprinde câteva povestiri caracteristice în acest sens, de pildă „Balaurul”, „Fluierul de ceață” sau „Unchiul Einar”. Dacă Whitman ar fi scris povestiri științifico-fantastice, așa le-ar fi scris — în orice caz, Bradbury e whitmanian prin respirația cosmică a prozei sale, prin democratismul ce o animă, și chiar prin grandilocvența stilului. Ca și marele bard al Americii, Bradbury știe să exalte atât spectacolul grandios al naturii și al universului, cât și minunea firului de iarbă sau miracolul ascuns în lucrurile mărunte, care dau culoare și sens vieții. Povestirea „Geamul de culoarea căpșunii” mi se pare semnificativă din acest punct de vedere. „Supraviețuirea Omului cu literă mare e un lucru important, spune protagonistul ei, la un moment dat. În cărțile mele nu există ceva mai bun decât Omul cu literă mare. Sunt subiectiv, desigur, fiindcă mă consider eu însumi un asemenea om. Dar dacă există vreun mijloc de a dobândi acea nemurire despre care tot vorbesc oamenii, tocmai aceasta este: să răspândești sămânța omenirii în întreg universul.”

Dar același personaj face un elogiu fierbinte lucrurilor mărunte, care se scriu cu literă mică, dar care atârnă greu în existența oamenilor. El aduce pe planeta Marte, unde a venit împreună cu nevasta și copiii săi, o parte din mobila de-acasă, din orașelul din Ohio, pentru ca familia să se simtă mai bine pe această planetă străină.

Alteori, ca de pildă în „Freamătul verii”, Bradbury exaltă insolitul obiectelor celor mai banale în aparență: tenișii râvniți de băiatul prin a cărui optică sunt descrise „întâmplările”, mai degrabă simbolice decât reale ale povestirii, au puterea magică de a-l purta peste dealuri și văi. Scriitorul american realizează și prin alternarea viziunilor grandioase cu viziunile cele mai „terre à terre” un echilibru, rar întâlnit în literatura de anticipație,

între elementul fabulos și cel realist: altfel spus, el rămâne, în toate zborurile bogatei sale imaginații, legat de pământ și de condiția umană.

Nu totdeauna fuziunea între cele două elemente are loc la temperatura înaltă, care-i poate asigura eficacitatea artistică. Există în acest volum, de pildă, o povestire — „Gerul și focul” — în care ambițioasa viziune a scriitorului refuză să se întruchipeze în imaginile oferite de fantezia lui; pe o idee îndrăzneată, Bradbury brodează o fabulă filozofică stângace, de un retorism supărător. Metoda deliberat spontană adoptată de scriitor își vădește neajunsurile și limitele tocmai într-o asemenea povestire, a cărei revizuire lucidă ar fi dus măcar la eliminarea anumitor lungimi.

De cele mai multe ori, însă, Ray Bradbury știe să povestească și să-și impună viziunile, cu o artă ce-i asigură un loc de frunte în literatura științifico-fantastică, și în literatură în general. Căci, dincolo de convențiile genului, pe care-l cultivă cu precădere, scriitorul american practică de fapt un gen mult mai larg. Într-un studiu despre „Literatura americană contemporană”, criticul Ihab Hassan, vorbind despre câțiva autori de science-fiction îl caracterizează astfel pe Bradbury:

„Mai poet decât, poate, oricare alt scriitor din această categorie, Bradbury nu se limitează la science-fiction, ci vădește un foarte viu talent de caracterizare și o supremă artă de a crea iluzii... în spatele acestei arte se conturează realitățile culturale ale epocii noastre”...

Prin Ray Bradbury, literatura științifico-fantastică își demonstrează încă odată viabilitatea și capacitatea de a înnoi și lărgi orizontul literaturii în general. Încorporând în proza sa unele din cele mai importante probleme și aspecte ale lumii contemporane, dar legându-le de aspirațiile de totdeauna ale omenirii, scriitorul american se dovedește a fi un poet modern. Spontaneitatea și libertatea, ce-i caracterizează metoda, constituie, laolaltă cu generozitatea viziunilor sale, semnele sigure ale unei personalități poetice.

„Marea mea surpriză a fost să descopăr deodată că sunt un poet, spunea Bradbury în interviul din care am mai citat. Presupun că e cel mai bun mod de a deveni poet: să devii poet fără să știi. Pentru că, dacă te silești, nu mai merge. Cel mai bun mijloc de a deveni scriitor, indiferent în ce gen, este să trăiești, să scrii, să lucrezi în fiecare zi și să o faci cu plăcere. Și să nu privești înapoi și să nu prevezi prea mult”...

Oricâte rezerve ar putea suscita una sau alta dintre componentele acestui crez, avem de-a face cu crezul unui poet autentic, a cărui operă ne convinge și care reprezintă un triumf al imaginației.

PETRE SOLOMON

Lector : VICTOR ZEDNIC

Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Bun de tipar 4.X.1974, Apărut 1974. Comanda

nr. 800. Tiraj 31 000. Coli de tipar 16.
Tiparul executat sub comanda nr.
40 482 la Combinatul Poligrafic „Casa
Scânteii”, Pista Scânteii, nr. 1,
Bucureşti
Republica Socialistă România

- 1 „Macbeth”, actul I, scena I, în românește de Ion Vinea Shakespeare, Opere, vol. IX, EPLU, București, 1961, (n. tr.).
- 2 Idem, actul IV, scena I. (idem).
- 3 Edgar Allan Poe (1309—1849) poet american, socotit un clasic al literaturii fantastice (n.tr.).
- 4 Bram Stoker (1847—1912) scriitor irlandez (n.tr.).
- 5 Mary Shelley (1797—1851) a doua soție a poetului englez Shelley (n.a.).
- 6 Henry James (1843—1916) romancier american (n.tr.).
- 7 Washington Irving (1783—1859) prozator american (n.tr.).
- 8 Nathaniel Hawthorne (1804—1864), prozator american (n.tr.).
- 9 Ambrose Bierce (1842—1914), prozator american (n.tr.).
- 10 Lewis Carroll, pseudonimul lui Charles Lutwidge Dodgson (1832—1898) profesor de matematici la Oxford și mai ales scriitor pentru copii de toate vârstele (n.tr.).
- 11 Algernon Blackwood (1869—1951), scriitor englez, autor al romanului „Casa pustie” etc. (n.tr.).
- 12 L. Frank Baum (1856—1919), scriitor american (n.tr.).
- 13 Howard Philip Lovecraft (1890—1937), scriitor american de literatură fantastică (n.tr.).
- 14 Walter de la Mare (1873—1956), poet și prozator englez (n.tr.).
- 15 Gilbert Wakefield (1756—1801) filolog, teolog și pamfletar englez (n.tr.).
- 16 George C. Harvey (1858—1935) scriitor englez stabilit în S.U.A. (n.tr.).
- 17 H. G. Wells (1866—1946), scriitor englez, unul din întemeietorii literaturii științifico-fantastice moderne (n.tr.).
- 18 Herbert Asquith (1881—1947) scriitor englez (n.tr.).
- 19 Aldous Huxley (1894—1963) romancier și eseist englez.
- 20 „Masca Morții Roșii”, povestire fantastică de E. A. Poe (n.tr.).
- 21 Personaj din povestirea „Clopotele” de Dickens, întruchipare vie a zgârceniei (n.tr.).
- 22 Fostul asociat al lui Scrooge, pe care-l vizitează luându-si înfățișarea unui strigoi (n.tr.).
- 23 Fezziwig, negustor la care și-a făcut ucenicia Scrooge (n.tr.).
- 24 Bob Cratchit, funcționar angajat de Scrooge (n.tr.).
- 25 Eroina romanului cu același titlu al lui Dickens (n.tr.).
- 26 Cel mai mic dintre copiii lui Bob Cratchit (n.tr.).
- 27 Personaj din romanul „Oliver Twist”, șeful bandei de hoți în care e ademenit micul Oliver (n.tr.).
- 28 Aluzie la o povestire a lui Poe, intitulată „The Premature Burial” (înmormântarea timpurie) (n.tr.).
- 29 Alfred Edgar Coppelard (1878—1957) scriitor englez (n.tr.).
- 30 Arthur Machen (1863—1947) autor englez de povestiri macabre (n.tr.).
- 31 James Banch Cabell (1879 —?) scriitor american, autorul romanului „Jurgen” (1919) (n.tr.).
- 32 Lord Dunsany (1878—?) dramaturg și prozator irlandez (n.tr.).

Table of Contents

Dedicație	
R DE LA RACHETĂ	
SFÂRȘITUL ÎNCEPUTULUI	
FLUIERUL DE CEAȚĂ	
RACHETA	
COSMONAUTUL	
MERELE DE AUR ALE SOARELUI	
DETUNĂTURA	
PLOAIA CEA LUNGĂ	
SURGHIUNIȚII	
AICI SUNT TIGRI	
GEAMUL DE CULOAREA CĂPȘUNII	
BALAUURUL	
DARUL	
GERUL ȘI FOCUL	
UNCHIUL EINAR	
MAȘINA TIMPULUI	
FREAMĂTUL VERII	
RAY BRADBURY SAU TRIUMFUL IMAGINAȚIEI	